

Mötesbok: Fritidsnämnden (2025-08-22)

Fritidsnämnden

Datum: 2025-08-22

Plats: Esplanaden, Länken 3 trappor, Stadshuset

Kommentar:

Dagordning

Kl. 13.15 Upprop Esplanaden

Kl. 15.00 ca Ansökan utvecklingsanslag social hållbarhet

Behandling av mötesärende

40/25 Val av justerare, godkännande av dagordning och fråga om jäv	3
41/25 Stöd till anläggningar, investering 2025	4
42/25 Remiss: Umeå kommuns friluftsprogram 2026-2030	6
43/25 Svar på remiss: Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun	155
44/25 Förtydligande av regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar	170
45/25 Nämndinitiativ från Ari Leinonen (S): Förstärkt aktivitetsstöd till föreningslivet	177
46/25 Information och rapporter augusti 2025	180
47/25 Anmälningssärenden/delegationsbeslut augusti 2025	181

Tjänsteskrivelse

2025-08-08

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00006

Val av justerare, godkännande av dagordning och fråga om jäv

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att till justerare av dagens protokoll utse Joline Göttfert (M).

att godkänna sammanträdets dagordning.

att till protokollet notera att ingen person är jävig.

Ärendebeskrivning

Eventuella ändringar i nämndens föredragningslista noteras. En jävig person får varken delta i handläggningen av ärendet eller närvara vid nämndens hantering av ärendet.

Beredningsansvariga

Elisabeth Anttu, nämndsekreterare

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Elisabeth Anttu
Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2025-08-13

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00022

Stöd till anläggningar, investering 2025

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att fördela *Stöd till anläggningar* med inriktningen *investering* enligt bifogad bilaga.

Ärendebeskrivning

Investeringsstödet syftar till att skapa förutsättningar för nybyggnad och reparation av föreningsägda lokaler och anläggningar. Prioriterade områden är bland annat miljöförbättringar, energisparåtgärder, tillgänglighet, utveckling av barn- och ungdomsverksamhet samt ökat nyttjande av lokal och anläggning.

Kvar att fördela 2025:	339 960 kr
Fördelat belopp:	210 984 kr
Beviljat på delegation:	65 000 kr
Kvar att fördela:	63 976 kr

Beslutsunderlag

Bilaga FN Stöd till anläggningar, investering

Beredningsansvariga

Ida Odeblom, fritidskonsulent

Beslutet ska skickas till

Sökande föreningar

Monica Svonni
Verksamhetschef Föreningsbyrå/stab

Ida Odeblom
Fritidskonsulent

Kvar att fördela 2025		339 960						
Förening	Projekt	Verksamhet	Prio område	Kostnader	Ansökt	Beslut	Kommentar	Övrigt
Gimonäs Umeå IF	Dränering	Hundträning	Renovering	18 000	15 000	15 000	Förbättra underlaget	Delegation 250514
IFK Umeå	Installation	Boxning	Utveckling	65 000	65 000	50 000	Möjliggöra verksamhet	Delegation 250612
VÅ Scouthub, avd Täfteå	Grillkåta	Scout	Nybygge	100 000	90 000	90 000	Utveckla verksamhet	FN 250822
Tväråmark Rotes Byggnadsförening	Yttertak	Samlingslokal	Renovering	241 968	120 984	120 984	Sökt Boverket 50%	FN 250822
Summa				424 968	170 000	275 984		

Budget	339 960
Fördelat	275 984
Kvar att fördela	63 976

Tjänsteskrivelse

2025-08-12

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2016/00260

Remiss: Umeå kommuns friluftsprogram 2026–2030

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att överlämna remissversion av Umeå kommuns friluftsprogram 2026–2030 till berörda kommunala nämnder (byggnadsnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt tekniska nämnden) för yttrande.

Ärendebeskrivning

På uppdrag av kommunfullmäktige har fritidsnämnden arbetat fram ett friluftsprogram för en sammanhållen friluftspolitik, som komplement till övriga kommunala plan- och programförklaringar.

Fritidsnämnden rekommenderade kommunfullmäktige inför 2017 att ge nämnden i uppdrag att ta fram ett friluftsprogram. Förslaget antogs formellt genom kommunfullmäktige inför 2019, där fritidsnämnden tilldelades huvudansvaret för uppdraget.

Friluftsprogrammet omfattar hela kommunen och utgör en gemensam strategi för att utveckla och förvalta Umeå kommuns natur- och friluftsområden. Genom samverkan stärks tillgängligheten, besöksnäringen och en hållbar utveckling.

Friluftsprogrammet tydliggör Umeå kommuns ambitioner inom friluftspolitiken och utgör ett samlat, fördjupat underlag över pågående insatser och prioriterade utvecklingsområden. Programmet redovisar även ansvarsfördelningen inom kommunen för de fokusområden som berör friluftsliv. Fokusområdena beskriver inriktning för kommunens arbete och vilken utveckling som programmet förväntas bidra till.

Friluftsprogrammet har tagits fram av en arbetsgrupp inom fritidsförvaltningen med expertstöd från andra kommunala verksamheter. Arbetet har inkluderat faktaunderlag från verksamheterna samt en workshop med fokus på åtgärdsförslag kopplade till respektive fokusområde.

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2016/00260

År 2019 genomfördes medborgardialoger, samordnade av Övergripande planering (idag Strategisk utveckling), där data samlades in. Dialogerna gav invånarna möjlighet att peka ut och värdera sina stadsnära favoritplatser. En referensgrupp med representanter från kommunala verksamheter, ideella föreningar, organisationer och friluftslivsaktörer har medverkat i arbetet med att kartlägga friluftsområden i Umeå kommun.

Förslaget på friluftsprogram går ut på remiss till berörda kommunala nämnder (byggnadsnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt tekniska nämnden). Remissyttrande ska vara inlämnat till fritidsnämnden senast 2025-11-30. Vid inlämning av remissyttrande ska ärendenummer FN-2016/00260 anges i ämnesraden. Remissyttrandet skickas till umea.fritid@umea.se. Friluftsprogrammet fastställs slutligen av kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

Remissversion av Umeå kommuns friluftsprogram 2026–2030

Övriga bifogade dokument tjänar som bakgrundsunderlag

- Kartläggning av friluftsområden i Umeå kommun
- Naturcentrum i Umeälvsdeltat, protokollsutdrag FN 2019-08-29 § 42 och förstudie

Beredningsansvariga

Thomas Savilahti, fritidskonsulent

Beslut och beslutsunderlag ska skickas till

Byggnadsnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden.

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Tomas Savilahti
Fritidskonsulent

Remissversion av

Friluftsprogram 2026–2030

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Diarienummer:
KS-2025/xxxxx

**Datum och paragraf för
beslutet:**

Dokumentet styr
Kommunens egna nämnder

Dokumenttyp:
Program

Giltighetstid:
2026 - 2030

**Dokumentansvarig
nämnd:**
Fritidsnämnden

Innehåll

Innehåll	2
1. Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte	5
Metod och framtagande	5
Avgränsning	6
Giltighetstid	6
Vem berörs av programmet	6
Vem styrs av programmet	6
Begrepp och definitioner	7
2. Mål	8
Kommunala mål	8
Nationella mål för friluftsliv	8
Agenda 2030	9
3. Fokusområden	11
Fokusområde: Natur ska bli tillgänglig för fler	11
Fokusområde: Stärkt engagemang och samverkan	12
Fokusområde: Öka kunskapen om allemansrätten	13
Fokusområde: Öka tillgången till natur för friluftsliv	13
Fokusområde: Förstärka beskyddet för skyddade områden	15
Fokusområde: Möjligheten till friluftsliv för unga	16
Fokusområde: Förstärkt samverkan mellan strategiskt friluftslivsarbete och strategiskt folkhälsoarbete i kommunen	16
Fokusområde: Öka kunskapen om friluftsliv hos allmänheten	17
4. Genomförande av programmet	18
Ansvarsfördelning	18
Konkretisering av åtgärder	19
5. Uppföljning av programmet	20

6. Andra styrande kommunala dokument och program med beröring på friluftsliv	20
Översiktsplan.....	20
Kartläggning och klassning av friluftsområden i Umeå kommun	24
Parkprogram.....	24
Riktlinjer för lekmiljöer och skogen	24
Umeås lokala miljömål	25
Cykeltrafikprogram.....	26
Kollektivtrafikprogrammet.....	26
Föreskrifter och skötselplaner för naturreservat.....	26
Program för tillgänglighet i Umeå kommun 2018 - 2030	26
Umeå kommuns landsbygdsprogram	26
Grönstrukturprogram, under framtagande	27
Medverkande	28
Bilagor.....	29
Bilaga 1: Kartläggning av friluftsområden i Umeå kommun	30
Bilaga 2: Naturvårdsverkets tio friluftsmål	33

1. Inledning

Friluftsliv handlar om mötet mellan människa och natur och har bevisad positiv effekt på både fysisk och psykisk hälsa. Det främjar sociala relationer och bidrar till hållbar natur- och kulturturism och regional utveckling. Därför är tillgången till friluftsområden värdefull både för individen och samhället i stort.

Möjligheten till ett aktivt friluftsliv med högkvalitativa rekreationsområden har blivit en viktig faktor vid val av bostadsort. Närheten till friluftsområden spelar en stor roll i skapandet av en attraktiv boendemiljö.

Umeå kommun erbjuder vackra naturmiljöer med kust- och älvskapslandskap, skogar och bergsterräng, vilket skapar utmärkta förutsättningar för friluftsliv året om. Trots det är många av dessa områden fortfarande relativt okända för både invånare och besökare. Det gäller både stadsnära friluftsområden och friluftsområden på Umeås landsbygder.

För att bevara och utveckla friluftsmiljöer i en växande kommun krävs tydlig och strukturerad stadsplanering. Ett friluftsprogram kan ge en helhetsstrategi för att stärka natur- och friluftsförhållanden i kommunen. Från utpekande områden i översiktsplanen och dess fördjupningar konkretiseras friluftsprogrammet som ett styrmedel om hur dessa områden ska förvaltas vidare inom respektive ansvarsområde bland Umeå kommuns förvaltningar. Genom samarbete mellan förvaltningar och andra aktörer kan friluftslivet bli mer tillgängligt och synligt för invånarna.

Ett övergripande friluftsprogram kan därmed bidra till att fler upptäcker Umeås natur, samtidigt som det stärker stadens attraktionskraft inom besöksnäringen och främjar en hållbar utveckling.

Bakgrund

Kommunen har en nyckelroll i att skapa förutsättningar för ett fungerande friluftsliv.

Människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv är en viktig källa till välbefinnande, god hälsa och social gemenskap. Umeå kommun växer och med 200 000 invånare som mål år 2050 är det viktigt med en tydlig strategi för att bevara och utveckla Umeås attraktivitet med möjligheter att utöva friluftsliv och rekreation.

Fritidsnämnden har en vision om att vara en hälsokommun som erbjuder kommunens invånare en livsmiljö som bland annat främjar en god folkhälsa och sociala värden med

möjligheter till gemenskap, rekreation, rörelserikedom och friluftsliv för alla oavsett ålder och bakgrund.¹

Ett steg mot en mer sammanhållen friluftspolitik togs när fritidsnämnden rekommenderade att kommunfullmäktige skulle ge nämnden i uppdrag att ta fram ett friluftsprogram som komplement till övriga plan- och programdokument. Förslaget antogs formellt genom kommunfullmäktige inför 2019, där fritidsnämnden tilldelades huvudansvaret för uppdraget.²

I de fördjupade översiktsplanerna finns utpekade områden för friluftssändamål som kan och bör utvecklas. Fritidsförvaltningen har genomfört en kartläggning och bedömning av dessa områden. Länsstyrelsen i Västerbotten beviljade stöd i form av lokalt naturvårdsbidrag, LONA, för genomförandet av kartläggningen med syfte att stärka och kvalitetssäkra friluftslivet inom Umeå kommun. Resultatet har sammanställts i en digital karta med hjälp av ett geografiskt informationssystem, se utdrag bilaga 1.

Syfte

Syftet med programmet är att tydliggöra Umeå kommuns friluftspolitiska ambitioner.

Friluftsprogrammet, tillsammans med en kommande åtgärdsplan är ett samlat och fördjupat underlag som belyser vad som görs och vilka utvecklingsområden som ska prioriteras.

Det ska också förtydliga ansvarsfördelningen för de fokusområden som berör friluftsliv.

Metod och framtagande

Arbetet med friluftsprogrammet har letts av en arbetsgrupp inom fritidsförvaltningen, med stöd från experter inom olika kommunala verksamheter³. Förutom att de har bidragit med faktaunderlag har verksamheterna även deltagit i en workshop kopplad till fokusområdena. Ideella föreningar, organisationer och friluftslivsintressenter har varit del i processen vid kartläggningen av friluftsområden i Umeå kommun.

Resultatet från 2019 års stadsdelsdialoger, som samordnades av Strategisk utveckling (tidigare Övergripande planering), har lyft fram medborgarnas favoritplatser i stadsnära utemiljöer och tas i beaktande i programmet.

¹ Fritidsnämnden, FN-2023/00044.

² Kommunfullmäktigemål till nämnderna, 2018. *Planeringsföresättningar, budget och investeringar*.

³ Kommunala verksamheter: Fritidsförvaltningen, Gator och parker, Strategisk utveckling, Miljö- och hälsoskydd, Mark och exploatering, Näringsliv, Utbildning och Visit Umeå.

Avgränsning

Friluftsprogrammet omfattar hela kommunen och fokuserar på generella frågor som bland annat kopplar till naturvårdsverkets nationella friluftsmål.

Fokusområden beskriver inriktning för kommunens arbete och vilken utveckling som programmet förväntas bidra till.

Giltighetstid

Programmet gäller år 2026–2030. För att hålla programmet aktuellt så ska det därefter revideras varje mandatperiod.

Vem berörs av programmet

Friluftsprogrammet berör en bred målgrupp beroende på dess intressen. Programmets målgrupp är kommunens organisationer/verksamheter medan friluftslivets målgrupp är allmänheten, enskilda individer likväl som familjer och andra intressegrupper som söker gemensamma utomhusupplevelser, där barn och ungdomar utgör en viktig målgrupp.

Förskolor och skolor integrerar friluftsliv i undervisningen för att främja lärande och hälsa.

Föreningsaktiviteter genom organisationer, ex. scouterna och idrottsföreningar, spelar en central roll i att engagera unga i naturaktiviteter, det ideella föreningslivet står för merparten av friluftsanläggningarna på landsbygden.

Ideella organisationer har en viktig roll i att engagera unga i naturaktiviteter genom sina föreningsverksamheter. På landsbygden är det ideella föreningar som ansvarar för sina friluftsanläggningar oftast med bidrag från kommunen.

Vidare kan föreningar och organisationer, Friluftsrämjandet, Svenska Turistföreningen samt jakt- och fiskeföreningar, arrangera aktiviteter och utbildningar för olika grupper. Aktörer inom natur- och kulturturism och dess aktiviteter och arrangemang bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark och hållbar utveckling och regional tillväxt.

Offentliga aktörer har en viktig roll genom att ansvara för friluftsområden, leder och naturreservat. Dessutom arbetar aktörer som Naturvårdsverket och Länsstyrelser med natur- och friluftsförhållanden för att säkerställa tillgången till och utvecklingen av friluftslivet i Sverige.

Vem styrs av programmet

Kommunens nämnder ska följa programmet och ansvara för respektive nämnds verksamhetsområde. De som främst berörs är byggnadsnämnden, fritidsnämnden, för- och

grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt tekniska nämnden.

Begrepp och definitioner

Begreppet **friluftsliv** kan innefatta helt olika saker och aspekter för olika människor. För friluftsprogrammet används den officiella definition som bland annat finns i *Förordning om statsbidrag till friluftsförbund* (SFS 2010:2008). **Friluftsliv** – en definition, *Vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling*.

Friluftsområde är ett område som erbjuder goda möjligheter för allmänheten att utöva friluftsliv i en relativt orörd eller lätt tillgänglig naturmiljö. Området ska ha ett långsiktigt skydd eller planeringsstatus som bevarar dessa möjligheter.⁴

I utpekade områden kan jord- och skogsbruk och andra näringar bedrivas med särskild hänsyn till rekreations- och friluftsintrassen, där stor vikt läggs även vid att bevara den biologiska mångfalden⁵

Tillgänglighet: Riksdagens mål om **tillgänglig** natur för alla innebär att alla människor ska ha möjlighet att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet. Tillgänglighet handlar om människors kunskap om att friluftsområden existerar och deras föreställningar om hur tillgängliga områdena är. Att känna sig välkommen till, lockad och stimulerad av naturen är avgörande för att områden ska användas. Se även Umeå kommuns tillgänglighetsprogram.⁶

Tillgänglighetsanpassad: Tillgänglighetsanpassade friluftsförbund och naturområden ger människor med funktionsvariationer tillgång till olika friluftsförbund.

Fysisk tillgänglighet: Fysisk tillgänglighet inom friluftslivet handlar om att säkerställa att naturområden, leder och friluftsanläggningar kan användas av så många som möjligt, oavsett fysiska förutsättningar. Det innebär att ta hänsyn till personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, äldre personer, barnfamiljer med barnvagnar och andra grupper med särskilda behov.

⁴ Naturvårdsverket.se

⁵ Skogsstyrelsen.se

⁶ <https://www.umea.se/kommunochpolitik/manskligarattigheter/tillganglighetochfunktionsnedsattning.4.88db09b1724ee319ca375.html>

2. Mål

Kommunala mål

Programmet för friluftsliv har koppling till ett flertal styrdokument med beröring på friluftsliv - se avsnitt 6, *Andra styrande kommunala dokument och program med beröring på friluftsliv*.

Enligt Umeå kommuns strategiska plan för 2016 - 2028 ska Umeå kommun aktivt arbeta för att skapa goda levnadsvillkor för alla. I planen är det övergripande målet att hela Umeå kommuns utveckling och tillväxt ska ske med social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Umeå kommuns mål med friluftslivet:

Tillgänglighet året runt – natur och gröna miljöer ska finnas nära folk och vara lätta att nå.

Hälsa och hållbarhet – främja fysisk aktivitet, folkhälsa och hållbara transporter.

Bevarande och utveckling – skydda kultur- och naturvärden men ändå möjliggöra rekreation.

Delaktighet och engagemang – samarbeta med medborgare och föreningar i planeringen.

Nationella mål för friluftsliv

Umeå kommuns friluftsprogram förhåller sig till samma mål som den nationella friluftspolitiken.

Regeringsskrivelsen 2012/13:51 redovisar hur friluftspolitiken ska genomföras och följa uppsatta mål. Den bygger vidare på propositionen *Framtidens friluftsliv* (2009/10:238) och fastställer tio mätbara mål för att säkerställa att friluftslivet blir mer tillgängligt och hållbart för alla.

De tio målen i skrivelsen omfattar:

- **Tillgänglighet** – att fler ska ha möjlighet att utöva friluftsliv, oavsett bakgrund eller funktionsförmåga.
- **Samverkan** – att myndigheter, kommuner, föreningar och näringsliv arbetar tillsammans för att stärka friluftslivet.
- **Allemansrätten** – att allemansrätten värnas och sprids som en grund för tillgång till naturen.
- **Natur för friluftsliv** – att samhällsplanering tar hänsyn till friluftslivets behov av tillgång till attraktiva natur- och kulturlandskap.

- **Tätortsnära natur** – att bevara och utveckla grönområden nära städer för att ge fler möjlighet till friluftsliv i sin vardag.
- **Regional tillväxt** – att friluftsliv samt natur- och kulturturism bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark och hållbar utveckling och regional tillväxt
- **Skyddade områden** – att friluftslivet skapar goda förutsättningar för utevistelse genom förvaltning och skötsel som främjar friluftsliv och rekreation.
- **Utbildning i friluftsliv** – att kunskap om friluftsliv integreras i skola och annan utbildning för att öka förståelsen för natur och miljö.
- **Folkhälsa** – att friluftsliv främjas som en resurs för bättre hälsa och livskvalitet.
- **Kunskap om friluftslivet** – att det finns hög kompetens i frågor som rör friluftsliv bland myndigheter, organisationer, kommuner, markägare och företag

Regeringsskrivelsen fungerar som ett verktyg för att styra och följa upp friluftspolitiken på nationell nivå, samtidigt som den ger vägledning för regionala och kommunala aktörer i arbetet med att utveckla och bevara friluftsmöjligheter.⁷

Agenda 2030

Friluftsprogrammet stödjer de globala hållbarhetsmålen i *Agenda 2030*, som består av 17 mål antagna av FN:s medlemsländer och ska uppnås till år 2030. Särskilt målen *God hälsa och välbefinnande (3)*, *God utbildning (4)*, *Minskad ojämlikhet (10)*, *Hållbara städer och samhällen (11)*, *Bekämpa klimatförändringarna (13)* samt *Ekosystem och biologisk mångfald (15)* har en tydlig koppling till friluftsprogrammets fokusområden och de nationella friluftsmålen. Genom att säkerställa tillgång till natur och friluftsansktiviteter bidrar friluftslivet både till ökad livskvalitet och en hållbar utveckling på global nivå.

⁷ Se nationella mål, bilaga 2.

De 17 globala målen för hållbar utveckling (www.globalamalen.se)

3. Fokusområden

Den här delen av friluftsprogrammet beskriver åtta övergripande fokusområden som är prioriterade för Umeå kommun. Fokusområden beskriver inriktning för kommunens arbete och vilken utveckling som programmet förväntas bidra till. Det är områden som alla nämnder behöver samlas kring och gemensamt jobba för att förbättra. De är ett stöd för nämnder när de ska göra sin egen prioritering och planering av verksamhet. Respektive fokusområde har koppling till de nationella friluftsmålen, se Nationella mål för friluftsliv, bilaga 2.

Fokusområde: Natur ska bli tillgänglig för fler ⁸

Friluftsliv och naturvistelse kan utövas av alla, men möjligheten att ta del av friluftslivet varierar av olika anledningar. Den påverkas av faktorer som närhet, information och åtkomlighet, tillgänglighet och användbarhet liksom av människors förutsättningar och behov som exempelvis ålder, kunskap och funktionsförmåga.

Tillgänglighet handlar både om hur människor tar sig ut i naturen och hur de kan röra sig inom och nyttja anläggningar i den. Det är viktigt att öka kännedomen om friluftsområden och deras tillgänglighet för att fler ska kunna ta del av dem.

Exempelvis kan en god friluftsupplevelse främjas genom att det finns god information om utbudet av friluftsliv samt tydlig skyltning och information på leder och i friluftsområden. En hög standard och god skötselnivå på friluftsanordningar bidrar också till tillgänglighet och trivsel. Vidare är informationsmaterial om tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsvariationer på utvalda platser av stor betydelse, liksom en naturguide som underlättar för besökare att hitta och ta del av natur- och friluftsutbudet.

HUR

Kommunen bör förbättra information och kommunikation om friluftsliv på alla plan.

Förbättrade kommunikationsmöjligheter till kommunens besöksmål, friluft- och naturområden

Det är viktigt att aktivt arbeta för att människor med olika förutsättningar ska ha möjlighet att utöva och ta del av friluftsliv. Detta förutsätter bland annat en god tillgänglighet och användbarhet, information och kunskapsspridning. Mer information om tillgänglighetsfrågor finns i ett separat tillgänglighetsprogram.⁹

⁸ Mål 1, nationellt mätbart mål: *Tillgänglig natur för alla*. Naturvårdsverket.se

⁹ www.umea.se/tillganglighet

Kommunikationsarbetet kan målgruppsanpassas, stor vikt läggs på allemansrätten, som är grundläggande för ett aktivt och rörligt friluftsliv.

Fokusområde: Stärkt engagemang och samverkan ¹⁰

Umeå har ett starkt föreningsliv där ideella föreningar spelar en central roll i friluftslivet. Det lokala engagemanget är viktigt för att erbjuda aktiviteter och sprida kunskap i hela kommunen. Den ideella sektorn bidrar starkt till friluftsanläggningar utanför tätorterna, och kommunen har en viktig roll i att fortsätta stötta föreningslivet för ett stärkt friluftsliv.

För att utveckla friluftslivets alla dimensioner bör även allmänheten involveras i dessa frågor. Kommunen har en samordnande roll i att skapa nätverk mellan olika aktörer medan Länsstyrelsen ansvarar för det regionala samarbetet och vägleder kommunerna.

Eftersom många natur- och friluftsområden ligger på privat, bolags- eller statlig mark är en god dialog mellan kommunen och markägarna viktig. Detta säkerställer ett långsiktigt utbud av friluftsmiljöer och främjar tillgången till friluftsliv för allmänheten.

Med en hållbar landsbygdsutveckling följer attraktiva landsbygder för boende, näringsliv, föreningar och besökare med fokus på turism, hållbar tillväxt, livskvalitet och samverkan. *Umeå kommunens Program för hållbar landsbygdsutveckling* konkretiserar detta genom fem tematiska målområden: livsmiljöer, näringsliv, offentlig service, infrastruktur och lokal utveckling.¹¹

HUR

En kommunövergripande samverkans- och planeringsgrupp för friluftsliv ska tillskapas. Arbetsgruppen föreslås ta sig an att:

- Besluta om formen för ett lokalt friluftsråd med adjungerad specialkompetens. Olika samverkansforum, organiserade möten och lotsmöten kan bidra till bättre samordning och insatser.
- Ansvarsfördelning inom kommunen för utveckling av friluftsliv och skötseln av friluftsområden.
- Framtagande av handlingsplan med prioriterade åtgärder för respektive verksamhet/förvaltning, bland annat ta vidare frågan om utvecklingen av Umeälvens delta med ett naturcentrum vid Tuvan och utvecklingen av Norrbyskär.

¹⁰ Mål 2 och 6, nationellt mätbart mål: *Starkt engagemang och samverkan samt Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling*. Naturvårdsverket.se

¹¹ www.umea.se/landsbygd

- Kommunen ska skapa förutsättningar för lokala initiativ inom besöksnäringen och utveckla samarbetet med länsstyrelsen och andra myndigheter, företag, rennäringen och föreningar.
- Engagemang i samarbeten som Landsbygdsutvecklingsrådet, Biosfärområde Vindelälven Juhttáahkka och Region Västerbotten är viktigt för fortsatt utveckling.

Fokusområde: Öka kunskapen om allemansrätten ¹²

Allemansrätten är en förutsättning för att alla kan vistas fritt i den svenska naturen. Utgångspunkten är respekt och ansvar för såväl naturen som markägare och andra användare av marken – olika platser och tidpunkter avgör vad du kan eller inte kan göra. Tillsammans är det vårt gemensamma ansvar att värna denna gamla sedvana med omtanke. För att öka den allmänna kunskapen och förståelsen är det därför viktigt att informera om allemansrättens innebörd liksom de rättigheter och skyldigheter den medför. Allemansrätten är ingen lag, däremot omges allemansrätten av lagar och regler som sätter gränser för vad som är tillåtet.¹³

HUR

Kommunen bör sprida information om allemansrätten via olika forum, exempelvis kommunwebben med länkar till Naturvårdsverket. Särskild kunskapsspridning bör riktas till för- och grundskola samt nysvenskar, i samverkan med SFI och andra utbildningsorgan.

Besökare i naturen ska få tydlig information om relevanta regler genom informationstavlor, hemsidor och online kartor.

Fokusområde: Öka tillgången till natur för friluftsliv ¹⁴

Umeå kommunen växer – då är det viktigt att säkerställa tillgången till naturområden för friluftsliv. Kommunen äger och förvaltar en stor del av den tätorts- och bostadsnära naturen vilket ger möjlighet att bevara och värna om viktiga frilufts-, natur- och kulturmiljövärden. Tillgången till attraktiv tätortsnära natur är en viktig del av en hållbar utveckling, vilket lyfts i Agenda 2030¹⁵ och Strategin för levande städer.¹⁶

¹² Mål 3, nationellt mätbart mål: *Allemansrätten*. Naturvårdsverket.se

¹³ <https://www.naturvardsverket.se/amnasomraden/allemansratten>

¹⁴ Mål 4 och 5, nationellt mätbart mål: *Tillgång till natur för friluftsliv samt Attraktiv tätortsnära natur*. Naturvårdsverket.se

¹⁵ FN:s Globala mål antogs av världens ledare 2015. Målen ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder.

¹⁶ I strategin för Levande städer presenterar regeringen sin samlade politik för hållbar stadsutveckling. Det är

Utövandet av friluftsliv avtar med avståndet till naturen, och eftersom en stor del av friluftsliv utövas till vardags är närhet och tillgänglighet med aktiva färdssätt till parker, rekreations- och friluftsområden avgörande. Detta är särskilt viktigt för äldre, barn och personer med funktionsnedsättning, som kan ha det svårare med att ta sig till mer avlägsna naturområden. Därför bör små grönområden bevaras och hållas tillgängliga med aktiva färdssätt som gång, cykel och rörelsehjälpmedel, utan att det kräver långa transporter.

Utbudet av olika typer av leder utgör en viktig del för besökare och besöksnäring. Väl underhållna leder ökar den turistiska potentialen och kommunikationer till och från leder skapar goda förutsättningar för naturturism.

Översiktsplanen betonar vikten av att utveckla friluftsliv, rekreations- och utflyktsmål genom ökad tillgänglighet till Umeälvslandskapet, Röbäcksberget, Nydala-, Kulla- och Taveljöområdet.

Det är avgörande att kommunen har ett aktuellt kunskapsunderlag om natur- och friluftsområden, vilket bör uppdateras kontinuerligt. Dessutom behöver etablerade modeller finnas för att hantera eventuella målkonflikter mellan olika intressen. En kartläggning av kommunens friluftsområden har genomförts och sammanställts, vilket har resulterat i ett material med översiktliga beskrivningar av områdenas värden (Bilaga 1).

Vid detaljplanering bör Umeå kommun prioritera rekreations- och friluftsområden genom att planera för rekreationsområden (R-områden) samt allmän platsmark (parkmark). R-områden, som fritidsförvaltningen har rådighet över, kan över tid nyttjas och utvecklas till friluft- och rekreationsanläggningar. Eftersom allmän platsmark har begränsningar i förändrade användningsområde, är det viktigt att noggrant värdera och planera dessa områden.

HUR

Kommunen bör sträva efter att säkerställa prioriterade naturområden, bland annat genom att upprätta avtal med markägare, samt överväga bildande av naturreservat i områden av särskild vikt.

För att trygga friluftsliv och skydda naturvärden fram till 2030 samt i kommunens fortsatta utveckling, bör fler friluftsområden planeras och utvecklas.

Det är även viktigt att integrera friluft- och rekreationsområden i detaljplaner för att möta framtida behov av offentliga miljöer och anläggningar. Över tid kan dessa nyttjas och

Sveriges första nationella stadsutvecklingsstrategi. Strategin fokuserar på mål för hållbara städer liksom politik för i huvudsak städernas transporter och grönska samt innovativt och hållbart byggande. <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2018/05/kortversion-av-strategi-for-levande-stader/>

utvecklas som friluftsf- och rekreationsanläggningar för att möta framtida behov av offentliga miljöer och anläggningar.

Vid detaljplanering bör särskild hänsyn tas till att bevara och utveckla naturområden nära bostäder för rekreation, turism och friluftsliv.

Fokusområde: Förstärka beskyddet för skyddade områden ¹⁷

Områden som har särskilt stor betydelse för djur, växter och människor kan behöva skyddas av lagen. Skyddade områden är exempelvis naturreservat, vattenskyddsområden, djur- och växtskyddsområden och Natura 2000. Kommunen kan inte bilda men däremot genomföra skötselåtgärder inom Natura-2000 områdena för att gynna friluftslivet, så länge de inte är i konflikt med bevarandemålen. Kommunen kan ingå naturvårdsavtal för områden som förutom att bevara naturvärden också har värden för friluftsliv.

I översiktsplanen finns det utpekade både skyddad natur som naturreservat och skyddsvärd natur med potential att utvecklas till rekreationsområden. Natura 2000 områden, särskilt Umeälvens delta och slätter i stadens närhet är viktiga resurser för rekreation. ¹⁸

Skyddade områden, inklusive naturreservat, spelar en central roll för både friluftsliv och naturturism. Naturreservatens regler ska inte begränsa, utan snarare välkomna friluftslivet. Många reservat har leder, vindskydd, eldstäder, markerade stigar och information för att underlätta tillgången till naturen.

Tuvan i Umeälvsdeltat har identifierats som ett utvecklingsområde för ett framtida naturcentrum. En förstudie bekräftar platsens lämplighet för kort- och långsiktiga etableringar. ¹⁹

HUR

Kommunen, i samverkan med Länsstyrelsen, ser ett naturcentrum på Tuvan som en del av utvecklingen av Umeälvsdeltat och hållbar platsutveckling.

För att stärka tillgänglighet och marknadsföring är det viktigt att kartlägga skyddade områden och identifiera eventuella brister på anläggningsunderhåll och tillgänglighet. Kommunen ska även verka för att skyddsvärd natur får och upprätthåller lagligt skydd.

Där det är lämpligt ska naturreservat ha en uppdaterad skötselplan som säkerställer bevarande och utveckling av natur-, kultur- och friluftsvärden. Arbetet med att stärka skydd, tillgänglighet och hållbar förvaltning av naturmiljöer ska fortsätta.

¹⁷ Mål 7, nationellt mätbart mål: *Skyddade områden som resurs till friluftslivet*. Naturvårdsverket.se

¹⁸ Översiktsplan Umeå kommun. www.umea.se/oversiktsplan

¹⁹ Diariedokument: FN-2014/00283-2 Förstudie Naturcentrum Tuvan.

Fokusområde: Möjligheten till friluftsliv för unga ²⁰

Tillgänglighet till och förståelse för naturen är en naturlig del av förskolans och skolans verksamhet.

Utomhuspedagogik stärker inläring, koncentrationsförmåga och kreativitet genom att aktivera kroppen, sinnena och känslorna. Barn som känner en koppling till naturen har dessutom större benägenhet att värna om den.

Naturskolan ger stöd och är ett komplement till den undervisning som bedrivs, stödjer pedagoger och erbjuder utomhuspedagogik för elever.

Initiativet Håll Sverige Rent samarbetar med skolor i Umeå för att öka miljömedvetenhet. Dessutom är många av kommunens förskolor och skolor certifierade med Grön Flagga, en del av det internationella Eco-Schools nätverket.²¹

HUR

Skola och förskola arbetar utifrån läroplanen med att aktivt väcka barnens och elevernas intresse för och förståelse av naturen.

Vårdnadshavare ska få ökad insikt i värdet av naturliga skolgårdsmiljöer.

Skolor och förskolor fortsätter sitt aktiva arbete med att väcka barns intresse för och förståelse av naturen.

Vårdnadshavare ska få ökad insikt om värdet av barnens vistelse i naturen samt de möjligheter och utmaningar som naturliga skolgårdsmiljöer kan erbjuda.

Vid planering och etablering av nya skolor bör närhet till detaljplanerad natur beaktas för att främja utomhuspedagogik och rekreation. Även själva utformningen av förskole- och skolgårdsmiljöer kan ha inslag av naturmark i detta avseende.

Fokusområde: Förstärkt samverkan mellan strategiskt friluftslivsarbete och strategiskt folkhälsoarbete i kommunen ²²

Att vistas i naturen och delta i friluftsliv har många positiva effekter på folkhälsan. Förutom att främja fysisk aktivitet skapar friluftsliv även möjligheter till social samvaro i en avkopplande miljö.

²⁰ Mål 8, nationellt mätbart mål: *Ett rikt friluftsliv i skolan*. Naturvårdsverket.se

²¹ Grön flagga (Eco-Schools) är en certifiering för skolor som jobbar med hållbar utveckling utifrån barns idéer. Den drivs av Håll Sverige Rent.

²² Mål 9, nationellt mätbart mål: *Friluftsliv för god folkhälsa*. Naturvårdsverket.se

Umeå kommun arbetar utifrån de nationella folkhälsomålen, där det övergripande målet är att skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Ett av delmålen fokuserar på fysisk aktivitet. Därför ska det i Umeå kommun finnas goda möjligheter till friluftsliv och fysisk aktivitet för alla, oavsett ålder och livssituation.²³

Friluftsliv, folkhälsa och rörelserikedom hänger tätt samman. Rörelserikedom handlar om att skapa förutsättningar, motivation och förmåga till livslång fysisk aktivitet genom självförtroende, kunskap och rörelseglädje. Naturen och offentliga skolgårds- och parkmiljöer är en utmärkt resurs för detta och bör användas för att främja aktivitet i alla åldrar.

HUR

Friluftsförfrågor och hälsofrämjande aktiviteter bör kontinuerligt lyftas i Umeå kommuns Hållbarhetsutskott (KSHU) och det Regionala Folkhälsonätverket i Västerbotten. Det stärker samverkan, främjar fysisk och mental hälsa, möjliggör erfarenhetsutbyte och kan bidra till bättre resurser och planering för tillgängliga natur- och rekreationsmiljöer

Ökad samverkan mellan kommunala verksamheter och det lokala föreningslivet kan skapa rörelserika offentliga miljöer.

Områden bör etableras där aktiviteter inte är "styrda" eller arrangerade, utan inbjuder till spontan lek och aktivitet likväl stillhet och naturupplevelse.

Korta och fysiskt tillgängliga promenad-/vandringsleder bör tillskapas i attraktiva bostadsnära skogar, om möjligt för sommar- och vinterbruk.

Fokusområde: Öka kunskapen om friluftsliv hos allmänheten ²⁴

Umeå kommun har en viktig roll i att stödja människors möjlighet till friluftsliv och stimulera till vistelse i naturen.

Kommunen ansvarar för samhällsplanering, förvaltar stora markområden som är värdefulla för friluftslivet, natur- och kulturturism och är huvudman för skola och förskola. Hög kompetens kring frågor som rör friluftsliv inom kommunala förvaltningar är därför av stor vikt liksom att beslut grundar sig på lokal kunskap och erfarenhet liksom etablerad forskning.

Umeå kommun ska ha hög kompetens kring frågor som berör friluftsliv och verka för att kunskap sprids till allmänhet och friluftslivets aktörer.

²³ Folkhälsan i Umeå kommun. Årsrapport 2019. www.umea.se

²⁴ Mål 10, nationellt mätbart mål: *God kunskap om friluftslivet*. Naturvårdsverket.se

HUR

Utveckla kunskap och mervärde kring friluftsliv, natur- och kulturturism i kommunen genom omvärldsbevakning, uppföljning och utvärdering.

Kommunen ska marknadsföra och synliggöra utomhusupplevelser kopplade till rörelse, friluftsliv och folkhälsa för att inspirera och nå en bred målgrupp samt uppmärksamma goda exempel och kommunicera insatser inom området.

Länsstyrelsen är en samverkanspartner och resurs för kommunen som vägledare. De bjuder årligen in till friluftslivsforum, konferenser och utbildningar på regional och nationell nivå.

4. Genomförande av programmet

Ansvarsfördelning

På regional nivå ansvarar Länsstyrelsen för att bevaka riksintressen, mellankommunala frågor samt hälsa och säkerhet i samband med kommunal planering.

Länsstyrelsen har även ett ansvar för att skydda naturområden enligt 7 kap. miljöbalken. Detta inkluderar att bilda och förvalta naturreservat för att säkerställa tillgången till områden för friluftsliv.

På kommunal nivå ansvarar kommunfullmäktige och kommunstyrelsen för att säkerställa att målen för friluftslivet uppnås. Inom den kommunala förvaltningen hanteras friluftsförhållanden av flera nämnder genom dess verksamhets-/ansvarsområden:

Byggnadsnämnden (Stadsbyggnadsförvaltningen): Ansvarar för bygglov, detaljplanering samt miljö- och hälsoskyddsfrågor kopplade till fysisk planering i Umeå.

Fritidsnämnden (Fritidsförvaltningen): Ansvarar för förvaltningen av kommunala friluftsanläggningar och främjar föreningslivets anläggningar. Samordnar friluftsprogrammet och är tillika sammankallande för planering av ett lokalt friluftsråd.

För- och grundskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (Utbildning): Utgår från förskolans och skolans styrdokument i undervisningen av friluftsliv och utevistelse.

Kommunstyrelsen (Mark och exploatering): Ansvarar för förvaltningen av kommunens markområden som inte ligger under gator & parker eller fritidsförvaltningens ansvar.

Kommunstyrelsen (Strategisk utveckling): Ansvarar för den övergripande planeringen av friluftsområden och grönstruktur samt frågor kring tillgänglighet, folkhälsa och landsbygdsutveckling.

Kommunstyrelsen (Näringsliv): Näringsliv och platsutveckling är Umeå kommuns operativa och strategiska organ för näringslivsutveckling och tillväxt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (Miljö- och hälsoskydd): Arbetar med naturvårdsplanering samt tillsyn enligt miljöbalken, inklusive tillsyn av kommunala naturreservat.

Tekniska nämnden (Gator och parker): Ansvarar för förvaltningen av natur- och parkområden inom detaljplanelagda områden för att främja friluftsliv och rekreation.

Förutom dessa nämnder bidrar även andra kommunala verksamheter till friluftslivet samt destinations- och platsutveckling. Genom samverkan säkerställs en hållbar och tillgänglig utveckling som uppfyller medborgarnas, föreningslivets och andra intressenters förväntningar samt främjar friluftslivets fortsatta positiva utveckling i kommunen.

Konkretisering av åtgärder

För att programmet ska ha effekt är det avgörande att alla nämnder prioriterar kommunens utpekade fokusområden samt har en tydlig förståelse för hur intentionerna i friluftsprogrammet ska uppnås. Det skapar förutsättningar för en samordnad och långsiktigt hållbar utveckling av friluftslivet i kommunen.

I det fortsatta arbetet med programmets fokusområden behöver åtgärder, strategier och prioriteringar bli mer konkreta. Varje nämnd ansvarar för att utveckla och genomföra sina fokusområden inom den ordinarie planeringen. Det kan göras i verksamhetsplan och budget eller i en separat plan, till exempel en handlingsplan eller åtgärdsplan. Stöd för detta kan exempelvis tas genom framtagna åtgärds/tjänstepersonsförslag.²⁵

Genomförandet av friluftsprogrammet ställer höga krav på samverkan mellan nämnder och andra kommunala verksamheter eftersom de berör flera verksamheters intressen och ansvarsområden.

Fritidsförvaltningen initierar och blir inledningsvis sammankallande för planering av en kommunal samverkansform, lokalt friluftsråd.

²⁵ Genomförd workshop på tjänstepersonnivå resulterade i åtgärdsförslag till resp. fokusområde. En handling som kan arbetas vidare med. (2024)

5. Uppföljning av programmet

Fritidsnämnden har ett ledande sammanhållande ansvar för att programmet genomförs och följs upp. Programmet och dess genomförande och effekter kommer följas upp vartannat år samt vi programmets slut.

Uppföljningen sker dels inom ramen för kommunens riktlinjer för aktiverande styrning, dels genom en separat process på verksamhetsnivå där fritidsnämnden ansvarar för att hålla ihop uppföljning och utvärdering av programmet som helhet.

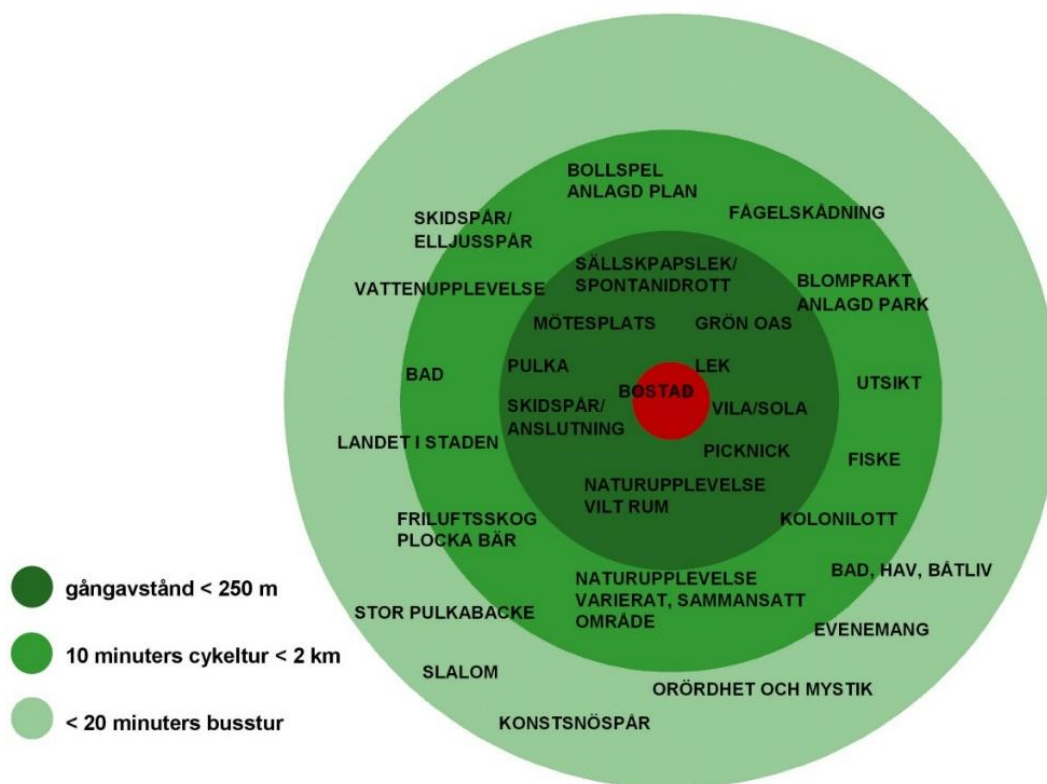
6. Andra styrande kommunala dokument och program med beröring på friluftsliv

Översiktsplan

Översiktsplanen med fördjupningar utgör grunden för all planering av byggande samt långsiktig mark- och vattenanvändning i Umeå kommun. När det gäller friluftsliv är målsättningen att:

- Bevara och utveckla de unika möjligheterna till ett brett utbud av friluftaktiviteter. Inom 250 meter från bostaden ska det finnas parker eller grönområden som erbjuder lek, motion, tillgång till mindre vilda miljöer, såsom stadsdelsskogar eller blomrikängar.
- Större park- och naturområden med varierat innehåll, som ger möjlighet till friluftaktiviteter och upplevelser året om, ska vara tillgängliga inom en kortare cykeltur eller en längre promenad, det vill säga inom 2 kilometer.
- Skogsområden med höga sociala värden bör skötas på ett sätt som bevarar rekreations-, natur- och friluftsvärden.
- I översiktsplanen identifieras större strövområden med möjlighet till friluftaktiviteter i naturliga miljöer, inklusive badstränder samt leder och stråk för rekreation. Särskilt fokus har lagts på älvslandskapet, kusten och landsbygderna. Värdefulla kustmiljöer som del i Umeås attraktionskraft som gör att många dras hit. Besökare söker sig hit för att bada, fiska, fågelskåda, åka båt eller bara njuta av havet.

För Umeå tätort har 18 rekreatiomsområden pekats ut, där områdesvisa riktlinjer har tagits fram för att stärka friluftslivet. Inom dessa områden bör åtgärder som kan få en negativ påverkan på friluftsvärdena undvikas.²⁶

Målbild för gröna upplevelsevärden (ur Översiktsplan för Umeå). Måltavlan illustrerar den mångfald av aktiviteter och upplevelser som bör finnas inom räckhåll från bostaden. Sammansättningen av aktiviteter och upplevelser varierar i olika delar av staden, men mångfald ska alltid eftersträvas.

²⁶ Översiktsplan Umeå kommun. www.umea.se/oversiktsplan

Den gröna strukturen runt staden bygger på tätortsnära rekreationsområden, gröna korridorer, ett antal stråk längs älv och bäckar. Därtill finns ett mer finmaskigt nät med parker och gröna oaser. Längs den gröna korridor som omfamnar staden erbjuds en rad möjligheter för rekreation och livskvalitet.

23 (34)

Kartläggning och klassning av friluftsområden i Umeå kommun

Fritidsförvaltningen har kartlagt frilufts- och rekreationsområden. Dokumentationen tydliggör de specifika ställningstaganden som gjorts under kartläggningen och innehåller kortfattade beskrivningar av frilufts- och rekreationsområden samt deras användning, baserat på tillgänglig information.

Kartläggningen utgår till stor del från underlag i översiktsplaner och fördjupningar för att säkerställa samstämmighet med övrig planering.

För att få en bredare förståelse för hur friluftsområden används har föreningar och organisationer, som erhållit kommunala driftsbidrag för friluftsanläggningar eller badplatser, fått möjlighet att ange vilka områden de nyttjar, i vilken omfattning och för vilket ändamål.

Parkprogram

För att stadens gröna ytor ska utvecklas på ett önskvärt och enhetligt sätt finns Umeå kommuns parkprogram. Programmet målar upp önskvärda egenskaper och funktioner för stadens grönområden. Likt översiktsplanedelen *Fördjupning för Umeå* poängteras vikten av att skapa tillgängliga och bostadsnära grönområden.

Utöver det så framhålls även värdet av att grönområdena har varierande kvaliteter och funktioner för att öka deras attraktivitet och göra de mer flexibla för olika gruppers behov.

Här är det även aktuellt att grönyrtorna närmast bostaden fyller vardagsbehoven av till exempel avkoppling, platser för lek och mötesplatser. Samtidigt som det en bit från bostaden bör finnas större grönområden för motionsaktiviteter, äventyr och friluftsliv.

Genom att skapa en tillgänglig och varierande grönska i staden ges flera fördelar. Målet med parkprogrammet är därför att ta fram principer för hur Umeås närmiljöer ska utvecklas och kopplas samman. En viktig del av parkprogrammet handlar även om att identifiera grönområden som inte fyller dess fulla funktion samt att identifiera svaga gröna samband i staden. Detta görs i syftet att kunna stärka och tillgängliggöra sambanden i framtida planering.

Riktlinjer för lekmiljöer och skogen

I arbetet med stadens gröna miljöer så har ett antal **riktlinjer för lekmiljöer och skogar** tagits fram.

Riktlinjer för lekplatser och lekmiljöer - I takt med att Umeå växer och förändras så bör det säkerställas att det finns olika lekmiljöer för stadens barn. Lekmiljöerna behöver nödvändigtvis inte vara iordningställda utan kan finnas i exempelvis ett naturområde.

Gemensamt för lekmiljöerna är dock att de bör finnas inom en räckvidd på 250 meter från bostaden och att det även ska gå att ta sig till miljöerna på ett trafiksäkert sätt. Inom 500 meter från bostaden bör det även finnas en större stadsdelslekplats.

Lekmiljöerna i Umeå ska utformas till attraktiva mötesplatser för både barn och vuxna. Det är viktigt att lekmiljöerna upplevs inkluderande, ger motoriska utmaningar, har lekvärden året runt och även har lekvänliga omgivningar.

Riktlinjer för stadsnära/bebyggelsenära skogar - En bra skogsmiljö nära människors bostad erbjuder direkt tillgång till friluftsliv och rekreation som främjar välbefinnande och hälsa. Skogen är en källa till positiva naturupplevelser och skapar en medvetenhet om kretslopp och naturbruk. Bebyggelsenära skogar är ett komplement till anlagda parktor och de aktiviteter som erbjuds där.

Några av målen med bebyggelsenära skogar är att skapa en grön och vacker plats för alla att se och uppleva. Skogen bör även ha en variation av träd i olika åldrar och storlekar och främja sociala, biologiska och kulturella värden över tid.

Det är viktigt att skogar i olika åldrar sparas och görs tillgängliga samt att det finns möjlighet att uppleva äldre, orörd skog som undantas från skogsbruk.

Umeås lokala miljömål

Umeås lokala miljömål förtydligar vad som är särskilt viktigt lokalt i Umeå utöver de nationella och regionala miljömålen.

Ett av målområdena handlar om att bevara och tillgängliggöra natur- och rekreationsområden. Det definierade målet är att *“Senast 2040 sköts alla utpekade natur- och rekreationsområden efter en mångbruksplan så att deras värden bevaras och tillgängliggörs.”*

I en mångbruksplan finns ambitionen att på ett samlat sätt beskriva och planera för alla de skilda former av markanvändning, exempelvis friluftsliv, naturvård, virkesproduktion, rekreation, som olika intressegrupper och andra gör anspråk på.²⁷

Ett annat område som kopplar till friluftsliv handlar om grönområden med god social och ekologisk funktion. Målet är att *“år 2025 ska gröna stråk och områden vara utvecklade i Umeås tätorter med nya och befintliga parker och gröna offentliga rum för alla, vilket säkerställer god social och ekologisk funktion i staden”*.

²⁷ Umeås lokala miljömål, 2020, s. 16

Cykeltrafikprogram

Cykeltrafikprogrammet visar hur kommunen ska förbättra situationen för Umeås cyklister. Programmet omfattar hela kommunen och fokuserar på kommunens infrastruktur.

Ett av målen i programmet kopplar till Umeå kommuns folkhälsomål. Att ta sig fram i naturen på cykel är ett utmärkt sätt att främja folkhälsan och det har en stark anknytning till friluftslivet.

Kollektivtrafikprogrammet

Kollektivtrafikprogrammet beskriver hur Umeå kommun ska planera och arbeta för att kollektivtrafiken ska kunna möta befolkningstillväxten, utgöra en större andel av det totala resandet samt göra vardagen enklare för alla resenärer.

Kollektivtrafiken är en tillgång för friluftslivet då det kan möjliggöra resor till och från friluftsområde och bostad. Därmed blir det enklare att ta sig ut till frilufts- och rekreationsområden i och utanför Umeå tätort.

Föreskrifter och skötselplaner för naturreservat

Umeå kommun ansvarar för två naturreservat, Strömbäck-Kont och Grössjön. Alla naturreservat har föreskrifter och en skötselplan som är beslutade av fullmäktige.

Program för tillgänglighet i Umeå kommun 2018 - 2030

Program för tillgänglighet i Umeå kommun med fokusområdet *Fysisk miljö* och specifikt Plan för etapp 2, där målet med tillgänglig fysisk miljö är att möjliggöra för alla invånare att vara delaktiga på lika villkor, att kunna välja bostad, skola, utbildning, arbete, fritidsaktiviteter och så vidare. För att möjliggöra det måste miljöerna ha en grundläggande tillgänglighet under alla årstider. Det gäller publika byggnader och lokaler, bostäder och arbetsplatser. Det gäller även allmänna platser och anläggningar som till exempel gator, torg, parker, idrottsanläggningar, bibliotek, lekplatser och friluftsområden.

Umeå kommuns landsbygdsprogram

Programmet visar hur kommunen ska jobba med landsbygdsutveckling för att nå kommunens landsbygds mål. Fokus ligger på områden där kommunen har rådighet eller kan bidra stöttande. Utgångspunkten är att landsbygdsutveckling skapas tillsammans och att ingen aktör har ensam rådighet. Treparterskapet mellan ideell, privat och offentlig sektor utgör själva arbetsmodellen för landsbygdsutveckling.

Grönstrukturprogram, under framtagande

Programmet är tänkt att bli en kommunövergripande handlingsplan som samlar kunskap och föreslår åtgärder för att stödja Umeås hållbara tillväxt. Programmet främjar välplanerade, mångfunktionella grönområden som erbjuder kostnadseffektiva och hållbara lösningar för utmaningar kopplade till stadsutveckling, klimat och folkhälsa.

En central utmaning är att grönytor minskar i takt med stadsförtätningen, samtidigt som de ska fylla allt fler funktioner. För att undvika målkonflikter i markanvändningen krävs goda underlag för planering och förvaltning.

Grönstrukturprogrammet stärker samordningen mellan förvaltningar och aktörer, och tydliggör grönområdenas funktioner, ekosystemtjänster och värden. Det hjälper till att identifiera vad som bör bevaras och utvecklas, vilket möjliggör smarta avvägningar och mångfunktionella lösningar.

Programmet fungerar både som kunskapsunderlag och strategiskt dokument, med konkreta förslag för hur grönstrukturens värden kan integreras i planering, byggande och förvaltning – för att uppnå översiktsplanen och de lokala miljömålen.

Medverkande

Ansvarig nämnd

Fritidsnämnden

Styrgrupp

Fritidsförvaltningen:

Stefan Hildingsson, fritidsdirektör

Anders Linder, verksamhetschef driftenheten

Arbetsgrupp

Fritidsförvaltningen:

Thomas Savilahti, lokal- och anläggningsstrateg, fritidskonsulent

Erik Spade, fiskekonsulent

Patrik Wivstad, fritidskonsulent

Elisabet Lundman, enhetschef driftenheten

Oskar Östlin, fiskekonsulent

Expertstöd

Gator och parker: Isabelle Forsberg, landskapsarkitekt

Strategisk utveckling: Pernilla Helmersson, samhällsplanerare

Miljö- och hälsoskydd: Doris Grellmann, naturvårdare

Mark och exploatering: Jenny Vindegard, mark- och exploateringsingenjör

Övrigt medverkande från

Länsstyrelsen Västerbotten

Utbildning, för-, grund- och gymnasieskola

Naturskolan

Näringsliv

Visit Umeå

Bilagor

Bilaga 1: Kartläggning av friluftsområden – exempel, utdrag från digital databas.

Bilaga 2: Naturvårdsverkets friluftsmål

Bilaga 1: Kartläggning av friluftsområden i Umeå kommun

Visualisering och dokumentation

Resultatet av kartläggningen dokumenteras och visualiseras på ett sätt som lämpar sig för den kommunala planeringen och för andra centrala aktörer, där det framgår vilka specifika ställningstaganden som gjorts under kartläggningen. Dokumentation innehåller kortfattade beskrivningar av de områden som kartlagts och hur de används, utifrån den information som finns att tillgå. Det bör noteras att inga inventeringar eller fältbesök av utpekade områden har genomförts under kartläggningen. Där detta sker ökar precisionen i kartläggningen. Eftersom arbetet med kartläggningen av friluftsområden ska ses som en iterativ process är det möjligt att komplettera underlagen inför nästkommande uppdatering av kartläggningen

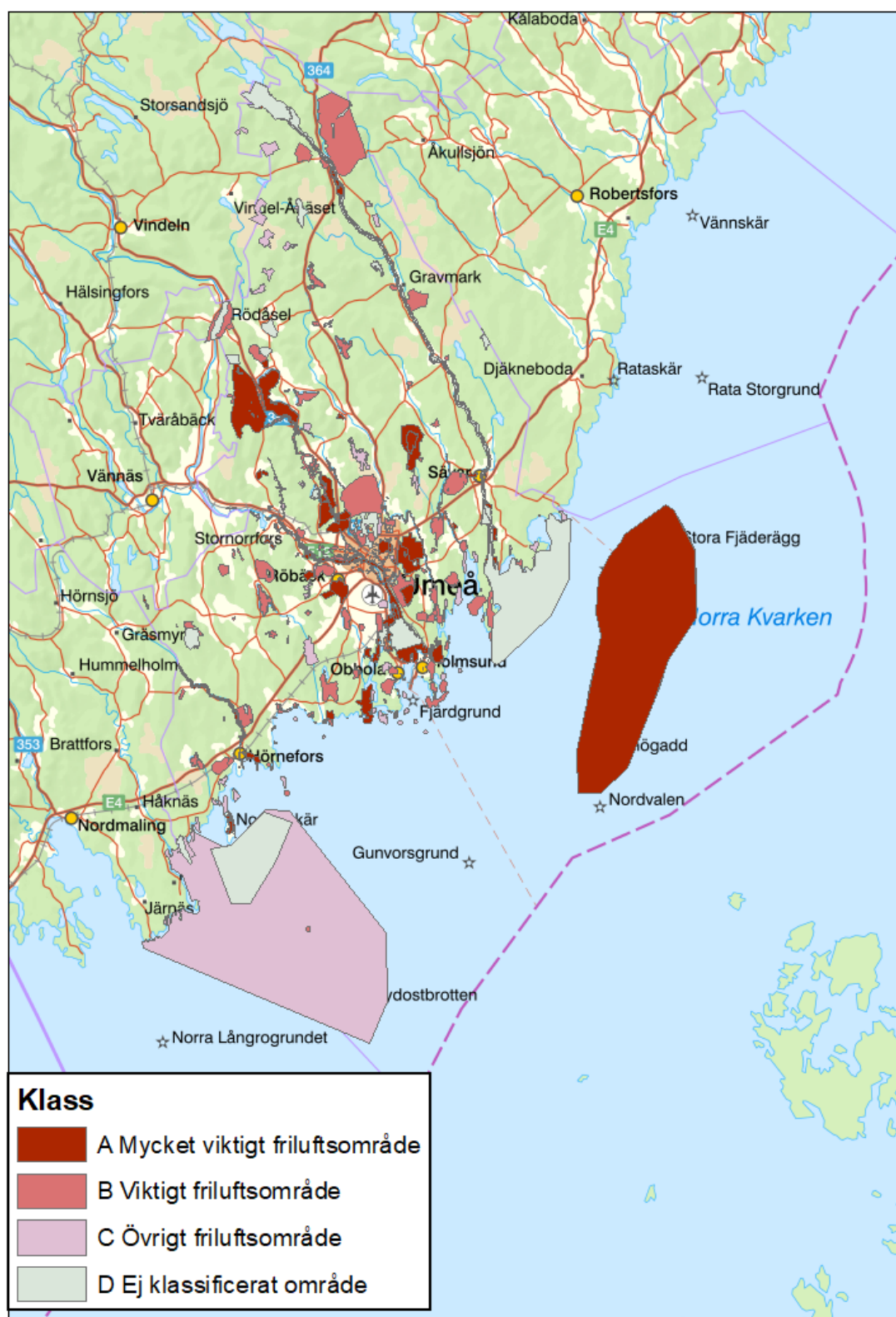
Underlag och värdering

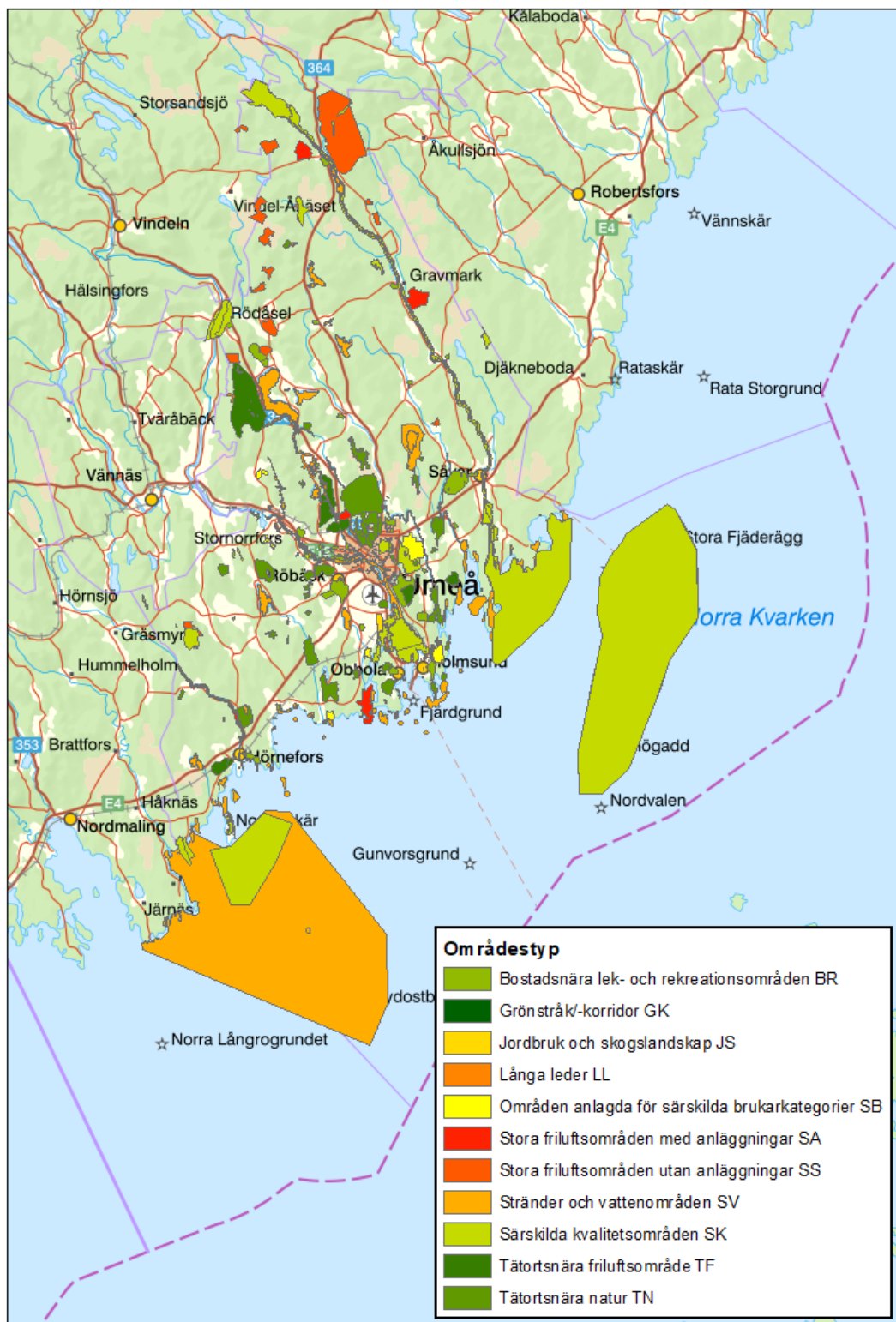
Kartläggningen baseras i stor utsträckning på underlag hämtat bland annat från översiktsplan med dess fördjupningar. Detta både för att begränsa arbetsinsatsen och för att kartläggningen ska få en samstämmighet med övrig planering. För att samla in ytterligare kunskap om hur olika friluftsområden i kommunen används har föreningar och organisationer som bland annat är anslutna till svenskt friluftsliv och föreningar som har driftsbidrag till friluftsgård/anläggning och badplatser getts möjligheten att ange vilka områden de nyttjar samt i vilken utsträckning och för vilket ändamål.

Majoriteten av värderingskriterierna är av kvalitativ typ och att bedömningen av dessa bör sättas i relation till övriga områden som ingår i den aktuella kartläggningen. Vad som exempelvis utgör hög brukarfrekvens eller måttligt symbolvärde kan variera mellan olika kommuner och områden i landet på grund av deras olika förutsättningar. Det finns alltså inte någon fastställd kvantitativ gräns för flertalet kriterier, utan de värderas utifrån lokala förutsättningar. Alla kriterier behöver inte användas för alla områden, utan bara de som är relevanta. Minst sju värderingskriterier behövs för att kunna klassificera ett område (värderingskriterierna 1–7).

Det ska noteras att all kartläggningen av friluftsområdena är en ögonblicksbild och tar ingen hänsyn till framtida markanvändning eller andra intressen. Detta är helt i linje med Naturvårdsverkets rekommendation. Alla områden och dess gränser ska bara tillgodose friluftslivets intressen och helt bortse från andra gränser som till exempel fastighetsgränser.

Bildexempel på friluftsområden och dess klassning av olika områdestyper:

Bilaga 2: Naturvårdsverkets tio friluftsmål ²⁸

Mål 1. Tillgång till natur för alla

Ett mål för friluftslivspolitikerna bör vara tillgänglig natur för alla. Detta bör innebära: Möjligheten att vistas i och njuta av natur och kulturlandskapet är stor och människors olika behov är tillgodosedda. Områden med god tillgänglighet finns utpekade, är kända och uppskattade och förvaltas långsiktigt. Tillgänglighet har hög prioritet inom planering, information och förvaltning av natur- och kulturlandskapet samt andra områden av betydelse för friluftslivet.

Mål 2. Starkt engagemang och samverkan

Ett mål för friluftslivspolitikerna bör främja ett starkt engagemang och samverkan där ideellt engagemang står i centrum. Organisationerna bör i högre grad än idag samverka vilket kan bidra till att fler människor oftare ägnar sig åt friluftsliv. Det bör även finnas etablerade strukturer för dialog och samordning av friluftslivet både lokalt, regionalt och nationellt.

Mål 3. Allemansrätten

Allemansrätten är grunden för friluftslivet. Det innebär att allemansrätten värnas och allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten.

Mål 4. Tillgång till natur för friluftsliv

Allemansrätten är grunden för friluftslivet. Det innebär att allemansrätten värnas och allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten.

Mål 5. Attraktiv tätortsnära natur

Det bör finnas attraktiv tätortsnära natur för friluftslivet, vilket innebär att befolkningen och **besökare** har tillgång till grönområden och tätortsnära landskap med höga frilufts-, natur- och kulturmiljövärden.

²⁸ Källa: www.naturvardsverket.se

Mål 6. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

En hållbar landsbygdsutveckling och regional tillväxt är viktiga mål, där friluftsliv, natur- och kulturturism bidrar till lokal och regional attraktivitet och ekonomisk utveckling. Dessa områden bör uppmärksammas och prioriteras inom besöksnäringen och präglas av hållbarhet, kvalitet, värdeskapande, tillgänglighet och säkerhet.

Mål 7. Skyddade områden som resurs till friluftslivet

Skyddade områden är en resurs för friluftslivet. Det innebär att skyddade områden med värden för friluftslivet skapar goda förutsättningar för utevistelse genom förvaltning och skötsel som främjar friluftsliv och rekreation.

Mål 8. Ett rikt friluftsliv i skolan

Ett rikt friluftsliv i skolan är ett annat mål. Det innebär att förskolor, förskoleklasser, grundskolor och motsvarande skolformer samt fritidshem bedriver friluftslivsverksamhet och undervisning om förutsättningar för en god miljö och hållbar utveckling i enlighet med verksamheternas styrdokument. Barn och elever bör ges goda möjligheter att vistas utomhus.

Mål 9. Friluftsliv för god folkhälsa

Ett mål för friluftslivet bör vara att skapa goda förutsättningar för att människor kan vara regelbundet fysiskt aktiva i natur- och kulturlandskapet. Målet bör innebära att manställs och evidensbaserade kunskaper om insatser som skapar förutsättningar för friluftsliv och främjar hälsa sam sprids till kommuner, landsting, ideella organisationer och andra berörda aktörer.

Mål 10. God kunskap om friluftslivet

Ett mål är att det finns god kunskap om friluftslivet. Det innebär att det finns etablerad forskning och statistikinsamling kring friluftsliv som utgår från ämnesfältets bredd och mångvetenskapliga karaktär, är långsiktig över tiden och bygger på behoven hos friluftslivets aktörer. Myndigheter, organisationer, kommuner, markägare och företag bör ha god kunskap och kompetens i frågor om friluftsliv, landskapets utformning, hållbart nyttjande och natur- och kulturturism.

Kartläggning av friluftsområden - Umeå Kommun

Sammanfattning

Beskrivning av arbetsmodell och metod för utpekning och klassning av frilufts- och rekreationsområden i Umeå kommun.

Oskar Östlin, Erik Spade

oskar.ostlin@umea.se

erik.spade@umea.se

Inledning

Genom att synliggöra förutsättningar för friluftslivet förbättras människors möjligheter att vistas i naturen. Friluftsliv har stor betydelse för människors hälsa och välbefinnande, erbjuder social samvaro och natur- och kulturupplevelser. Genom att kartlägga och värdera områden ökar tillgång till natur för friluftslivet. Områden med till exempel god tillgänglighet bli mer kända, använda och uppskattade av fler. Genom att goda förutsättningar skapas kan fler människor fortsätta att vara eller bli fysisk aktiva genom friluftsliv. Friluftsliv bygger i grunden på ett möte mellan människa och natur. I mötet uppstår en upplevelse som är individuell och skapar värde på olika sätt, för olika människor.

Att utöva friluftsliv är något väldigt individuellt och kan skifta mycket mellan olika utövare gällande tidpunkt, aktivitet, utövande över tid, lokalisering etcetera (NV/HaV 2013). Vardagligt friluftsliv utövas ofta nära hemmet och under längre ledigheter kan friluftsansktiviteter utövas längre bort i naturmiljöer som skiljer sig från den natur som nås i anslutning till arbete och bostad. Den tätortsnära naturen har stor betydelse för de vardagliga aktiviteterna i närmiljön och de flesta naturbesök sker där. Att dessa områden har en god tillgänglighet har också betydelse för människor med funktionsnedsättningar. Friluftsliv är något som alla ska ha möjlighet att utöva. Ett aktivt friluftsliv innebär att människor rör på sig ute i naturen vilket ger motion och bidrar till återhämtning, vilket i förlängningen leder till förbättrad folkhälsa (Boverket 2007). Friluftslivsaktiviteter kan vara allt från promenader till vindsurfing. Friluftslivet har utvecklats de senaste åren och krävande aktiviteter såsom kajakpaddling och klättring har fått ökad betydelse. Den vanligaste friluftsansktiviteten är dock att ströva i skog och mark (Fredman m.fl. 2008).

Den friluftslivsdefinition som tillämpas i detta arbete har sitt ursprung i Förordning (2010:2008) om statsbidrag till friluftsansorganisationer. Definitionen för friluftsliv är - "Vistelse utomhus i natur- och kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling."

I detta arbete omfattar begreppet friluftsliv även rekreation och turism, har allemansrätten som grund och utgår ifrån miljöbalkens hänsynsregler. I det följande kommer, i huvudsak, begreppet friluftsliv att användas.

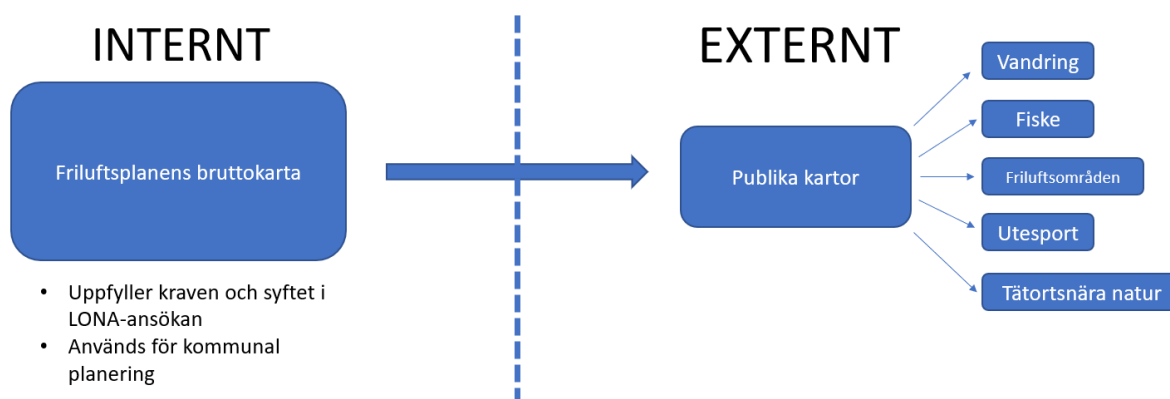
Innehållsförteckning

Inledning	1
Innehållsförteckning	2
Metod och genomförande	4
Förberedelser	4
Steg ett	5
Steg två.....	5
Steg tre	5
Metod / arbetsgång vid kartläggning.....	5
Beskrivningar.....	6
Sammanvägning och klassificering.....	6
Visualisering och dokumentation.....	7
Digitala kartskikt.....	7
Värderingskriterier och värderingsskalor.....	9
Värderingskriteriernas beskrivning	11
Områdestyp och beskrivning.....	15
Klassificering av områden	17
Insamling av data extern.....	18
Sammanställning av externa data	18
Föreningar och organisationer	19
Entreprenörer och företag	19
Målpunkter	19
Parker.....	19
Definitioner	20
Förklaringar	20
Attributtabellen.....	20
Värderingskriterier som bör noteras.....	21

Riksintresse för friluftslivet	22
Rekreation och idrottsområden "RI-områden"	22
Skolor.....	23
Reflektioner.....	24
Kartering	24
Klassning	24
Diskussion	24
Kartläggningens koppling till de nationella friluftsmålen	24
Uppdatering	25
Vidareutveckling (förslag)	25
Referenser	26
Bilagor	27
Bilaga 1: De tio friluftsmålen	27
Bilaga 2: Bildexempel GIS-kartor	30
Bilaga 3: Underlag / Grunddata.....	33
Underlag / grunddata för bruttoutpekning av friluftsområden.....	33
Förslag till ytterligare grunddata.....	33
Bilaga 4: RGB-koder	36
Bilaga 5. Tillfrågade föreningar.	37

Metod och genomförande

Kartan som skapats med metoden som beskrivs nedan är en bruttokarta över kommunens friluftsområden. Kartans syfte är att synliggöra friluftslivets intressen i en kommunal planeringsprocess. Samma bruttokarta kommer sedan ligga till grund för framtagande av externa och publika kartor med olika fokus och användningsområden.

Figur 1. Schematisk bild som beskriver kartans olika användningsområden.

Intern arbetsgrupp

En intern arbetsgrupp tillsattes i början av detta arbete. Gruppen bestod av medarbetare från Fritidsförvaltning, Gator & Parker, övergripande planering, Miljö- och Hälsoskydd samt Mark- och Exploatering.

Förberedelser

För att kunna tillämpa den metod som använts i detta arbete för att kartlägga, typ bestämma och värdera friluftsområden (Naturvårdsverkets metod för att kartlägga naturområden som har stor betydelse för friluftsliv och rekreation) är det viktigt att förstå hur verktyget fungerar och är tänkt att användas. I förberedelserna inför kartläggningen har Umeå kommun tagit del av alla inspelade webbmöten som hållits mellan Naturvårdsverket och de kommuner som ingick i den pilotgrupp som tagit fram detta verktyg. Alla viktiga uppgifter för att kunna tillämpa metoden finns beskrivna i detta arbete tillsammans med de omskrivningar och lokala anpassningar som gjorts för Umeå Kommun. Arbetet innehåller även utvecklingsförslag för kartläggningen som bör övervägas i framtiden.

Steg ett

Arbetet börjar med Insamlande och sammanställning av geografiska data (GIS-lager) som ska ligga till grund för en brutto lista/utpekning av potentiella friluftsområden i Umeå kommun utifrån Naturvårdsverkets definitioner av friluftsliv/friluftsområden. Denna lista kommer även att inkludera så kallade rekreationsområden.

Steg två

Alla områden i bruttolistan/utpekningen delges en "Områdestyp". Vilken områdestyp ett specifikt område tilldelas baseras på områdets geografiska läge, egenskaper och användning. Till exempel "bostadsnära lek- och rekreationsområden" eller "stora friluftsområden med anläggningar".

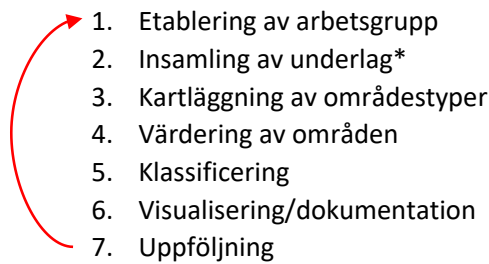
Steg tre

Alla områden klassa utifrån Naturvårdsverkets värderingskriterier med en klassning från A-D där A utgör ett mycket viktigt friluftsområde, B viktigt friluftsområde, C övrigt friluftsområde och D utgör ett ej klassificerat område. Resultatet blir att varje friluftsområde tilldelas en specifik områdestyp (steg 2) tex "Tätortsnära friluftsområde" och en klass A-D.

Det bör noteras att majoriteten av värderingskriterierna är av kvalitativ typ och att bedömningen av dessa bör sättas i relation till övriga områden som ingår i den aktuella kartläggningen. Vad som exempelvis utgör hög brukarfrekvens eller måttligt symbolvärde kan variera mellan olika områden, kommuner och delar av landet på grund av deras olika förutsättningar. Det finns alltså inte någon fastställd kvantitativ gräns för flertalet kriterier, utan de värderas utifrån lokala förutsättningar.

Metod / arbetsgång vid kartläggning

Metoden bygger på befintliga underlag men har en sådan övergripande karaktär att anpassningar kan göras utifrån de underlag som finns tillgängliga (Naturvårdsverkets metod för att kartlägga naturområden som har stor betydelse för friluftsliv och rekreation).

Figur 2. Visar arbetsmetodens olika delmoment.

*Insamling av underlag kan resultera i att kunskapsluckor upptäcks. Arbetet kan således även indikera behov av utredningar eller ny insamling av data i form av exempelvis fältkarteringar, inventeringar eller enkätundersökningar. Där detta sker ökar precisionen i kartläggningen.

Beskrivningar

Sammanvägning och klassificering

För att identifiera de särskilt viktiga friluftsområdena görs en sammanvägning av de värden som angivits för värderingskriterierna (se ”värderingskriterier och värderingsskalor”). Vid sammanvägningen är det främst sju värderingskriterier som används, i första hand för att arbetet ska gå lättare. Det är värderingskriterier som i sig pekar ut att ett område har höga friluftsvärden, till exempel genom att det är välanvänt, ofta besöks av andra än boende i närområdet, att det inte går att hitta områden med motsvarande egenskaper eller funktioner inom rimligt avstånd (lämplighet), att området har höga och/eller många upplevelsekvaiteter. Även områden med stort symbolvärde för en orts identitet och områden med särskild funktion för friluftslivet tas med i viktningen. De sju värderingskriterierna är: brukarfrekvens, regionala och nationella brukare/turism, upplevelsekvaiteter, symbolvärde, funktion, lämplighet och tillrättalagt/-anläggningar. Övriga kriterier är i huvudsak stöttande för en helhetsbedömning, ger värdefull information om området och är användbara i planeringssammanhang, exempelvis ljudmiljö (ej angivet, mätningar av ljudmiljön bör göras i framtiden), områdets känslighet och potential. Det räcker med att två av de sju kriterierna ovan har högsta värdet (3), för att området ska klassificeras som ett mycket viktigt område (klass A). På samma sätt krävs att två av värderingskriterierna har värdet 2 för att området ska klassificeras som viktigt område (klass B). Även områden där ett kriterium har getts värdet 2 och ytterligare ett kriterium värdet 3 resulterar givetvis i att området klassas som viktigt område (klass B). Om området inte uppfyller kraven för klass A

eller B klassificeras området som övrigt friluftsområde, klass C. Områden för vilka en värdering saknas eller inte har genomförts tillskrivs ej klassificerat område, klass D.

Visualisering och dokumentation

Resultatet av kartläggningen dokumenteras och visualiseras på ett sätt som lämpar sig för den kommunala planeringen och för andra centrala aktörer, där det framgår vilka specifika ställningstaganden som gjorts under kartläggningen. Dokumentationen innehåller kortfattade beskrivningar av de områden som kartlagts och hur de används, utifrån den information som finns att tillgå. Det bör noteras att inga inventeringar eller fältbesök av utpekade områden har genomförts under kartläggningen. Där detta sker ökar precisionen i kartläggningen. Eftersom arbetet med kartläggningen av friluftsområden ska ses som en iterativ process är det möjligt att komplettera underlagen inför nästkommande uppdatering av kartläggningen.

Digitala kartskikt

Idag använder de flesta kommuner digitala underlag och det är därför lämpligt att informationen dokumenteras i form av GIS-lager. Att rumsliga data och fysisk planering i stor utsträckning hanteras digitalt gör dem möjliga att kombinera med andra digitala planeringsunderlag och ger stor flexibilitet. Genom digitaliserad kartläggning är det även möjligt att sprida det framtagna underlaget på ett förhållandevis okomplicerat sätt. Exempelvis kan resultatet av kartläggningen användas i publika digitala kartverktyg (webbkartor) och därigenom göras tillgängligt för allmänheten. En digital dokumentation gör även kartläggningen lämpad för regionala eller nationella sammanställningar, vilket kan vara av värde för myndigheter eller andra aktörer som arbetar över de kommunala gränserna. Där det behövs kan även fysiska kartor tas fram. Polygonerna / områdena i karta har olika ursprung och är av den anledning av olika detaljeringsgrad. Det bör noteras att områdesgränsernas felmarginal varierar mellan olika områden.

Färgsättning

Tolkningen av kartan underlättas genom att en färgsättning och symbolik används i kartläggningen. Olika färgkoder används för olika områdestyper och klasser. (Se bildexempel bilaga 2 och 4)

Underlag

Kartläggningen baseras i stor utsträckning på befintliga underlag. Detta både för att begränsa arbetsinsatsen och för att kartläggningen ska få en samstämmighet med övrig planering. Den grundläggande principen är att använda de underlag som ger högsta möjliga detaljeringsgrad, aktualitet och lokal relevans. Det förekommer dock områden som är utpekade av Umeå Kommun friluftsliv (UK_Friluftsliv) men vars områdesgräns / polygon är inritad av Umeå Kommun Fiske (UK_Fiske). Det förekommer även områden / polygoner som är både utpekade och inritade av UK_Fiske baserat på uppgifter som gör att området anses vara av vikt för friluftslivet.

Värderingskriterier och värderingsskalor

Det bör noteras att majoriteten av värderingskriterierna är av kvalitativ typ och att bedömningen av dessa bör sättas i relation till övriga områden som ingår i den aktuella kartläggningen. Vad som exempelvis utgör hög brukarfrekvens eller måttligt symbolvärde kan variera mellan olika kommuner och områden i landet på grund av deras olika förutsättningar. Det finns alltså inte någon fastställd kvantitativ gräns för flertalet kriterier, utan de värderas utifrån lokala förutsättningar. Alla kriterier behöver inte användas för alla områden, utan bara de som är relevanta. Minst sju värderingskriterier behövs för att kunna klassificera ett område (värderingskriterierna 1–7).

1. Brukarfrekvens

Dagens brukarfrekvens. Mängd besökande till området.

1. Låg
2. Måttlig
3. Hög

2. Regionala och nationella brukare/turism

Användning av andra än lokala besökare.

1. Aldrig
2. Ibland
3. Ofta

3. Upplevelsekvaliteter

Förekomst av speciella natur- och kulturhistoriska upplevelsequaliteter. Även upplevelsevärden kan användas.

1. Saknas/enstaka
2. Flera/måttligt höga
3. Många/höga eller mycket höga

4. Symbolvärde

Speciella symbolvärden kopplade till historia, nyttjande med mera.

1. Saknas
2. Måttligt
3. Högt

5. Funktion

Området har särskilda funktioner viktiga för friluftslivet. Entréområde, grönskorridor, buffertzona, (viktigt för att värdera mindre områden som kan ha stor betydelse för intilliggande värdefulla friluftsområden).

1. Ingen särskild funktion
2. Några särskilda funktioner
3. Många/flera särskilda funktioner

6. Lämplighet

Områdets lämplighet för en eller flera aktiviteter där det är svårt att hitta ersättningsplats någon annanstans.

1. Låg
2. Måttlig
3. Hög

7. Tillrättalagt/anläggningar

I vilken utsträckning området är tillrättalagt för speciella aktiviteter eller grupper.

1. Låg
2. Måttlig
3. Hög

8. Storlek och arrondering/form

Områdets storlek och form sett i relation till önskade aktiviteter och upplevelser.

1. För litet
2. Några delar saknas/fel form
3. Stort nog

9. Kunskapsvärde

Särskilda natur- eller kulturvetenskapliga kvaliteter och i vilken utsträckning området används i undervisning.

1. Låga/få
2. Måttliga/flera
3. Höga/många

10. Områdets ljudmiljö, tysta områden. <45 dBA,

1. Dålig > 55 dBA
2. Måttlig > 45 dBA
3. God – tyst, naturljud dominerar <40 dBA

11. Ingrepp/störning

Inslag av bebyggelse, vägar, större tekniska anläggningar med mera.

1. Bebyggt, stora ingrepp
2. Måttlig bebyggt och/eller en del ingrepp
3. Fritt eller nästan fritt från bebyggelse och andra ingrepp

12. Tillgänglighet

Avser tillgänglighet och nåbarhet till området för olika brukargrupper.

1. Svårtillgängligt

2. Måttligt tillgängligt
3. Lättillgängligt

13. Framkomlighet

Avser framkomligheten inom området.

1. Svårframkomligt
2. Måttlig framkomlighet
3. Lättframkomligt

14. Känslighet

Upplevelsequaliteterna kan vara känsliga för påverkan i form av buller, slitage, visuella förändringar, andra brukare m.m. Ange vad känsligheten består i.

1. Låg
2. Mellan
3. Hög

15. Potentiellt bruk

Områdets potential utöver dagens bruk. Förutsättningar att öka värdet för friluftsliv. Beskriv potentialen, t.ex. ökat behov och ökat nyttjande p.g.a. stads- eller bostadsutbyggnad.

1. Ingen särskild känd potential
2. Viss potential
3. Stor potential

Värderingskriteriernas beskrivning

BRUKARFREKVENNS

Värderingskriteriet syftar till att fånga olika friluftslivsutövares faktiska aktiviteter i området och avser den totala mängden besökare. Det är viktigt att poängtera att värdesättningen är relativ, eftersom vad som kan anses vara hög brukarfrekvens varierar stort mellan tätbefolkade och glesbefolkade områden.

REGIONALA OCH NATIONELLA BRUKARE/TURISM

Utöver områdets brukarfrekvens är det även värdefullt att redogöra för sammansättningen av brukare. Värderingskriteriet syftar till att fånga upp i vilken omfattning området används av andra än lokalt bosatta. Detta inkluderar nationell och internationell turism och skildrar områdets potential att locka långväga besökare. Typen av brukare påverkar förvaltningen av området, exempelvis kan ett område som präglas av turism kräva fler anordningar i form av parkeringsplatser och information.

UPPLEVELSEKVALITETER

Värderingskriteriet syftar till att fånga upp de fysiska förutsättningar som utgör grunden för upplevelser i området. För värderingen ska utgångspunkten vara landskapet och dess unika natur- och kulturgeografiska förutsättningar. Detta innefattar exempelvis förekomst av speciella natur- och kulturhistoriska objekt, vyer och annat som berikar upplevelsen av området. Där upplevelsevärden finns karterade kan dessa användas för att beskriva upplevelsequaliteter.

SYMBOLVÄRDE

Värderingskriteriet syftar till att fånga upp värden som inte är direkt fysiska utan kopplar till identitetskänsla, sammanhang och lokal förankring. De symboliska värdena kan utgöras av speciella kulturarv, historiska berättelse, fysiska objekt och liknande.

FUNKTION

Värderingskriteriet syftar till att fånga områdets särskilda landskapsmässiga funktioner av vikt för friluftslivet. Detta kan exempelvis vara att området utgör ett entréområde till ett större friluftsområde, att det fungerar som en sammanlänkande grönskorridor mellan två områden, eller att området bildar en buffertzoon mellan urban miljö och naturmiljö. Kriteriet ska speciellt beaktas när det gäller värdering av mindre områden intill större värdefulla friluftsområden.

LÄMPLIGHET

Värderingskriteriet syftar till att fånga in områden som är unika i sin närmiljö. Höga värden erhålls för områden som är speciellt lämpliga för en eller flera aktiviteter svåra att utföra någon annanstans. Lämpligheten behöver inte nödvändigtvis vara kopplad till specialiserade eller nischade aktiviteter. Det kan även exempelvis vara tillgång till när rekreation, friluftsbad eller möjlighet till långa vandringar som inte går att finna på andra platser inom rimliga avstånd.

TILLRÄTTALAGT ANLÄGGNINGAR

Värderingskriteriet behandlar ett områdes grad av anpassning för friluftsliv. Här bedöms tillgänglighet för funktionshindrade, i vilken omfattning det förekommer anordningar såsom

besöksanläggningar, turistinformation, framkomlighetsanpassning (gångvägar, gångbroar, trappor, stigar), belysning och liknande. Det kan även innefatta anläggningar eller skötsel som ökar trygghetskänslan. Tillrättaläggning ökar förutsättningen för att många olika brukarkategorier ska kunna använda området. Det kan också möjliggöra för eller inbjuda grupper som annars inte ägnar sig åt friluftsliv till att nyttja området.

STORLEK OCH ARRONDERING/FORM

Ett områdes storlek är ofta avgörande för vilken typ av aktivitet som går att utöva i området och påverkar därigenom även dess värde. Större områden ger möjlighet att ströva fritt i friluftslivsmiljön under en längre tidsperiod. Ett större område kan även rymma många olika aktiviteter utan att dessa kommer i konflikt med varandra. Områdets storlek är speciellt avgörande i närhet till städer och tätorter, där vidsträckta friluftsområden generellt är mer sällsynta. Även formen har betydelse för vilka kvaliteter ett område kan erbjuda och vilken funktion den har i grönstrukturen.

TILLGÄNGLIGHET

Med tillgänglighet avses hur lätt användarna tar sig till området. Här ingår faktorer såsom avstånd, vägar och kommunikationer samt eventuella barriärer. Vilka faktorer som är mest relevanta kan variera. I lokala tätortsnära miljöer kan exempelvis gång- och cykelvägar vara viktiga, medan kollektiva kommunikationer, båttrafik och bilvägar kan vara viktiga för områden som ligger längre från städer och tätorter. Tillgängligheten till området spelar även roll för vem som brukar det. Brist på kollektiva färdmedel, förekomst av barriärer eller om området endast kan nås med bil kan göra att vissa samhällsgrupper utesluts.

FRAMKOMLIGHET

Med framkomlighet avses hur lätt användare kan röra sig fritt inom området. Frånvaro av barriärer och lättvandrad terräng genererar höga värden. Det bör dock noteras att naturområden med stor betydelse för friluftsliv ofta har naturliga inslag såsom branter, sjöar och vattendrag som visserligen kan utgöra barriärer men också vara förutsättningen för eller rent av utgöra områdets upplevelsekvaliteter.

KUNSKAPSVÄRDE

Kriteriet avser förekomst av natur- eller kulturvetenskapliga kvaliteter med kunskapsvärde. Närhet till skolor och förskolor kan speciellt beaktas eftersom sådana områden ofta används i den dagliga undervisningen vilket möjliggör lärorika upplevelser för barn och unga. Kännedom om ett områdes användning i undervisningssammanhang kan därmed vara en bra indikator på kunskapsvärde.

LJUDMILJÖ

Kriteriet avser att värdera ljudmiljön i området. Med god ljudmiljö menas en bullerfri miljö där naturliga ljud dominerar, frånvaro av civilisationsljud. Som riktlinje för god ljudmiljö kan bullernivåer under 40 dB A användas.

INGREPP (STÖRNING)

För många är en naturupplevelse fri från störningar viktig. Kriteriet avser att värdera området utifrån hur pass fritt det är från mänsklig påverkan och ingrepp. Ingrepp kan utgöras av modern storskalig bebyggelse, tekniska anläggningar som påverkar den visuella upplevelsen, verksamheter som alstrar trafik och buller med mera.

KÄNSLIGHET

I värderingen av känslighet ska sårbarheten och risken att ett områdes värden utsläcks eller skadas lyftas fram. Höga värden ges till områden där de centrala värdena och upplevelsekvaliteterna riskerar att försvinna till följd av antingen slitage och överanvändning eller på grund av störningar såsom buller, barriärer eller visuella förändringar.

POTENTIELLT BRUK

Värderingskriteriet syftar till att fastställa i vilken grad området har potential att användas på annat sätt, eller i större omfattning än dagens bruk och därigenom öka områdets värde för friluftsliv. Det är viktigt att potentialen hos ett område beskrivs för att detta ska kunna hanteras i planeringen. Identifiering av potentiellt bruk kan göras genom att man tittar på framtida behov, förändringar till följd av förbättrad tillgänglighet eller möjlig anpassning för särskilda aktiviteter. I stort sett alla områden kan förbättras eller förändras på ett sätt som ändrar eller ökar nyttjandet. Värderingen av potentiellt bruk bör därför göras med viss

urskiljning och i begränsad omfattning. Det är viktigt att arbetet begränsas till att kartlägga befintliga områden och inte övergår i planering av kommande markanvändning.

Områdestyp och beskrivning

Varje område tilldelas en områdestyp. Vilken områdestyp ett specifikt område tilldelas baseras på områdets geografiska läge, egenskaper och användning.

Nedan ges en närmare beskrivning av de olika områdestyper som används i metoden. I beskrivningarna ges en indikation på vilka värden och funktioner som är centrala för respektive områdestyp.

BOSTADSNÄRA LEK- OCH REKREATIONSOMRÅDE

Med bostadsnära lek- och rekreationsområden menas parker och natur för lek och rekreation inom gångavstånd från bostad, skola, förskola. I Boverkets riktlinjer för bostadsnära natur anges cirka 5 min promenad eller 200–300 m som det avstånd inom vilket områden kan räknas som bostadsnära (Boverket, 2007. Bostadsnära natur – inspiration och vägledning.) Då stadsnära parker ofta utgör ytmässigt små enheter jämfört med övriga områden som kartläggs kan man överväga att slå samman samtliga stadsnära parker och behandla dessa som en enhet.

TÄTORTSNÄRA NATUR

Att nära bostaden ha tillgång till natur i form av skog, kulturlandskap med mera är mycket värdefullt för hälsa och återhämtning. Med tätortsnära natur åsyftas allmänt tillgängliga natur- och skogsområden där större delen ligger inom högst 3 km från bebyggelse. Det kan handla om större skogsområden, ängsmarker eller mindre skogsdungar. Det är platser framförallt för vistelse i natur, avskildhet, ”naturlighet”, ofta välanvända områden med många stigar, kanske mindre grillplatser, bad- och utsiktsplatser. Denna områdestyp omfattar den tätortsnära naturen som inte har iordningställda anläggningar för friluftsliv i form av leder, service, parkeringar med mera.

TÄTORTSNÄRA FRILUFTSOMRÅDEN

Tätortsnära friluftsområden avser större naturområden iordningställda för friluftsliv på gång- och cykelavstånd från tätorten, helst på ett avstånd av högst 1 km. Dessa områden bör vara förhållandevis stora och omfatta minst 1–3 km². Här ska finnas möjlighet att vandra i flera

timmar i naturen. Områden som innefattas i denna kategori har olika anläggningar för friluftslivet såsom stigar, leder, skyltning och ofta friluftsgårdar. Det är områden som är välkända och välutnyttjade eller som har potential att utvecklas till sådana.

GRÖNSTRÅK OCH GRÖNKORRIDORER

Grönstråk och grönkorridorer innefattar rörelsestråk för människor, såsom gång- och cykelvägar, som löper genom park eller natur och förbinder olika områden. För att omfattas av kartläggningen bör större delen av stråket vara förhållandevis brett, cirka 50 m.

STORA FRILUFTSOMRÅDEN MED ANLÄGGNINGAR

Områdestypen omfattar stora områden med en yta närmare ett tiotal kvadratkilometer. Gemensamt för dessa områden är att de är lättillgängliga och att delar av området har anläggningar för friluftslivet, såsom leder och service. Områdestypen innefattar ofta riksintresseområden för friluftsliv och lättillgängliga nationalparker. Dessa områden kan innehålla delar som är mindre iordningställda, mer av vildmarkstyp.

STORA FRILUFTSOMRÅDEN UTAN ANLÄGGNINGAR

Områdestypen omfattar stora områden med en yta närmare ett tiotal kvadratkilometer som präglas av natur, tystnad, vildmark och ödslighet. Områdena är i hög grad opåverkade och saknar speciella anläggningar för friluftslivet. Ofta ligger dessa områden lite avlägset och svåråtkomligt.

LÅNGA LEDER

Kategorin långa leder avser linjära friluftsområden i form av leder för vandring, cykling, paddling och ridning. Endast lederna i sig beskrivs här.

STRÄNDER OCH VATTENOMRÅDEN

Avser för friluftslivet tillgängliga vattenområden och stränder vid sjöar och kuster samt vid vattendrag (bäckar, åar, älvar) och våtmarker. Områden som nyttjas för friluftsbad, paddling, fiske med mera.

JORDBRUKS- OCH SKOGLANDSKAP

Områdestypen avser mark av betydelse för friluftsliv som inte ingår i någon av övriga kategorier. I skogen finns möjlighet till svamp- och bärplockning, jakt, fritt strövande med eller utan karta. Här kan behövas samverkan med markägare kring parkeringsmöjligheter, framkomlighet utmed stigar, skogsbruk med rekreativhänsyn och liknande.

Jordbrukslandskap är generellt inte tillgängliga på samma sätt som skog. Stigar och vägar

genom åkerlandskap och beteslandskap kan dock utgöra uppskattade friluftsmiljöer. Här kan finnas stor potential i många kommuner, framförallt gällande kulturlandskap, ängs- och hagmarker. Samverkan med markägare kan krävas till exempel för parkeringsmöjligheter, tillträde till stigar, hagar med mera.

SÄRSKILDA KVALITETSOMRÅDEN

Landskap, natur och kulturmiljö som har speciella upplevelsequaliteter. Det rör sig ofta om skyddade natur- och kulturmiljöer, riksintresseområden kulturmiljö med kulturlandskap och landskapsbildsvärden, orörda urskogsområden, slotts- och herrgårdslandskap och liknande. De fungerar ofta som utflyktsområden och/eller turistattraktioner. Tysta områden kan också räknas som särskilda kvalitetsområden förutsatt att de nyttjas eller har potential att nyttjas för friluftsliv.

OMRÅDEN ANLAGDA FÖR SÄRSKILDA BRUKARKATEGORIER

Områdestypen avser områden där marken planerats och anpassats för en specifik brukarkategori och/eller aktivitet. Detta innefattar områden såsom golfbanor, koloniområden, skidanläggningar för utförsåkning och ridanläggningar.

Klassificering av områden

Varje område klassas. Vilken klass ett specifikt område får baseras på vilka värden som tilldelats områdets olika värderingskriterier.

A Mycket viktigt friluftsområde - Minst två kriterier med värde 3

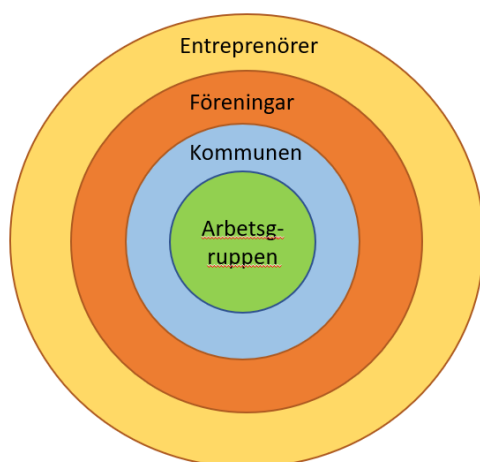
B Viktigt friluftsområde - Minst två kriterier med värde 2, alternativt ett kriterium med värde 2 och ett kriterium med värde 3

C Övrigt friluftsområde - Uppfyller ej kraven för A och B

D Ej klassificerat område - Värdering ej möjlig/genomförd, motiv bör anges

Insamling av data extern

Under 2019 genomförde Övergripande planering en stadsdelsdialog där allmänhet fick lämna information om vilka områden som var av intresse för dem. Många gånger utgjordes de intressanta områdena av rekreation- och friluftsområden (Övergripande planering, 2020). För att samla in ytterligare kunskap om hur olika friluftsområden i kommunen används av föreningar och organisationer gavs ett antal av dessa möjligheten att via en länk ange vilka områden de använder, i vilken utsträckning och till vilket ändamål. Föreningarna kunde själva rita in de områden som de använder i en digital karta samt ge en beskrivning. Beskrivningen innehöll dels en beskrivning av själva områden samt dels en beskrivning av hur området används av föreningen. Insamlingen av data skedde via ESRI ArcGIS online. Den insamlade datan utgörs av polygoner som sedan läggs in i friluftskartan och värderas och klassas på samma sätt som alla övriga områden i kartläggningen. I de fall data som samlats in från föreningar eller organisationer leder till ett nytt område i friluftsplans karta så kommer det att framgå i attributdata under fälten "Ursprung" och "Skapad av" vilka föreningar och organisationer som ritat in området. Vilka föreningar och organisationer som ska ges möjligheten att bidra med data till friluftsplans karta bestämdes av arbetsgruppen.

Figur 3. Schematisk bild som beskriver insamlandet av kunskap i olika skeden av arbetet, där insamlandet börjar i arbetsgruppen.

Sammanställning av externa data

Den data som inkom från föreningarna adderades till den befintliga kartläggningen. I många fall sammanföll föreningarnas områden med sedan tidigare utpekade områden. Dessa områden klassades därför inte en ytterligare gång. I de fall nya områden utpekats klassades dessa på samma sätt som övriga områden. I de fall området sammanfaller med ett sedan

tidigare utpekade område men bara till en viss del så klassas enbart den del som utgör ett nytt friluftsområde.

Föreningar och organisationer

Vilka föreningar som ges möjlighet att yttra sig utgår från de föreningar inom kommunen som är anslutna till svenskt friluftsliv och de föreningar som har driftsbidrag till friluftsgård/anläggning eller föreningar med driftsbidrag till badplatser. Samt ett antal föreningar som valts ut av arbetsgruppen.

Entreprenörer och företag

Inom ramen för detta arbete bör utöver föreningar och organisationer även entreprenörer och företag ges möjlighet synliggöra de friluftsområden som de använder i deras verksamheter, detta kommer dock att ske i ett senare skede.

Målpunkter

I projektet att ta fram en friluftsplän gällande Umeå kommun står det i projektansökan att både friluftsområden och målpunkter ska kartläggas. För att begränsa arbetsinsatsen så kommer endast friluftsområdena där dessa målpunkter ligger att kartläggas. I de fall ett utpekade friluftsområde har en tydlig målpunkt så framgår det i beskrivningen av området. Målpunkterna i sig kommer alltså inte att vara synliga i kartan.

Parker

Alla parkområden är viktiga för friluftslivet, särskilt för det tätortsnära och vardagliga friluftslivet. De områden som benämns som parker ryms inom ramen för den definition av friluftsliv som används i detta arbete. Men med anledning av den enorma variation av parkernas utformning och innehåll så kommer endast de parker som anses vara av särskild vikt för friluftslivet och som inte täcks av någon annan typ av utpekade område (många parker faller in i andra områdestyper) att ingå i kartläggningen av friluftsområden.

204 parker ingår i karteringen varav 47 har klassats.

Definitioner

Friluftsliv

Den friluftslivsdefinition som tillämpas i detta arbete har sitt ursprung i Förordning (2010:2008) om statsbidrag till friluftsförbund. Definitionen för friluftsliv är - *”vistelse utomhus i natur- och kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling.”* I detta arbete omfattar begreppet friluftsliv även rekreation och turism, har allemansrätten som grund och utgår ifrån miljöbalkens hänsynsregler.

Entré/Entréområde

En påvisad plats där exempelvis parkering, information eller service finns tillgängligt för besökaren.

Regionala och nationella brukare/turister

En person som har rest till platsen. Personen bor inte i områdets närhet.

Exempel. Om en person boende i Umeå reser till Sävar för att nyttja ett skidspår så är denne en regional brukare.

Förklaringar

Attributdata kolumnen ”Ursprung” visar vart polygonen kommer ifrån / vilken enhet som utpekat området.

Attributdata kolumnen ”Skapad av” visar vilken enhet som ritat själva polygonen / områdesgränsen.

ÖP_NR = Översiktsplan / Naturreservat

UK_Fiske = Umeå Kommun Fiske

UK_Friluftsliv = Umeå Kommun Friluftsliv

Attributtabeln

I attributtabeln finns alla värderingskriterier och deras respektive värde angivna. Närmare förklaringar av dessa finns listade under ”Värderingskriteriernas beskrivning”. Förutom de värderingskriterier som används i verktyget finns även raderna Namn, Reviderad, Ursprung, Skapad av och Typ som samtliga är anpassningar som gjorts av Umeå kommun.

Namn – Alla områden som saknar namn tilldelas det här.

Reviderad – Här anges i vilket forum och vilket datum som området är reviderat.

Ursprung – Här anges vem eller vilka som utpekat området.

Skapad av – Här framgår vem eller vilka som ritat områdets gränser.

Typ – Här framgår i vissa fall av vilken typ området är tex. badplats eller naturmiljö.

Namn	Nydala
Områdestyp	Särskilda kvalitetsområden SK
Brukarfrekvens	3
Regionala och nationella brukare/turism	3
Upplevelsekvaliteter	1
Symbolvärde	1
Funktion	2
Lämplighet	3
Tillrättalagt/anläggningar	3
Storlek och arrondering/form	2
Kunskapsvärde	2
Ljudmiljö	<Null>
Ingrepp/störning	2
Tillgänglighet	3
Framkomlighet	3
Känslighet	2
Potentiellt bruk	1
Beskrivning	Området är utpekat som rekriationsområde enligt
Klass	A Mycket viktigt friluftsområde
Reviderad	
Ursprung	ÖP_NR
Skapad_av	ÖP_NR
Typ	<Null>

Figur 4. Exempel på en attributtabell från ett utpekat friluftsområde.

Värderingskriterier som bör noteras

14. Känslighet

Upplevelsekvaliteterna kan vara känsliga för påverkan i form av buller, slitage, visuella förändringar, andra brukare m.m. Ange vad känsligheten består i.

1. Låg
2. Mellan
3. Hög

15. Potentiellt bruk

Områdets potential utöver dagens bruk. Förutsättningar att öka värdet för friluftsliv. Beskriv potentialen, t.ex. ökat behov och ökat nyttjande p.g.a. stads- eller bostadsutbyggnad.

1. Ingen särskild känd potential
2. Viss potential
3. Stor potential

Användandet av detta värderingskriterium bör vara sparsamt, man bör vara försiktig med att ange framtida planer och idéer i värderingen då den ska grundas på nuvarande status och användning.

Riksintresse för friluftslivet

I Umeå kommun finns tre områden som är utpekade som riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § MB. Holmöarna, utgör viktiga områden för bland annat båtliv, fritidsfiske, fågelskådning, paddling, skidåkning, skridskoåkning och vandring. Vindelälven (liten del i Umeå kommun), även utpekade som riksintresse för det rörliga friluftslivet. Vindelälvsområdet har särskilt goda förutsättningar för natur- och kulturupplevelser, fritidsfiske, hundspann, paddling, ridning, skoteråkning längs leder, strövande, terrängcykling och utförsåkning på skidor. Öreälven (liten del av delat i Umeå kommun), Öreälvsområdet har särskilt goda förutsättningar för natur- och kulturupplevelser, fritidsfiske, paddling, vandring, utförsåkning på skidor och övernattning/tältning.

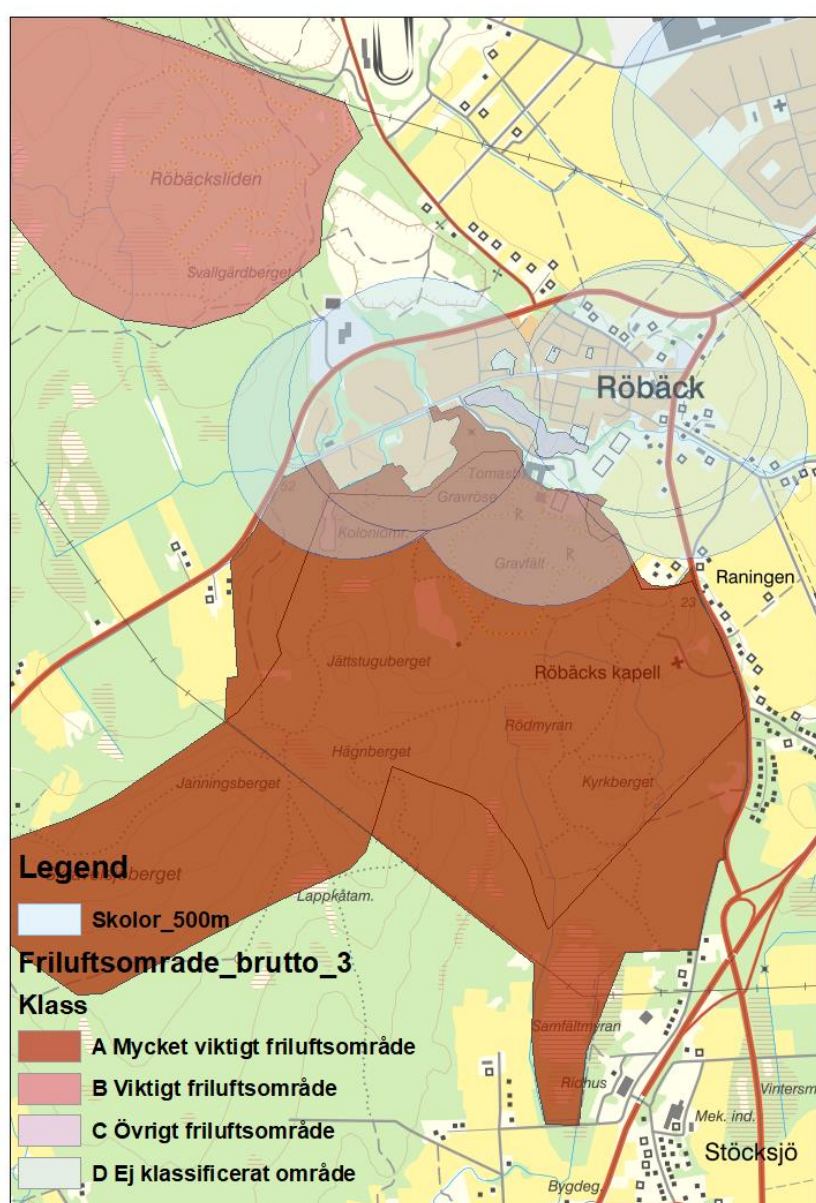
Rekreation och idrottsområden "RI-områden"

De så kallade RI-områdena ryms inom ramen för den definition av friluftsliv som används i detta arbete. Dock så kommer inte RI-områdena att ingå i karteringen då dessa områden inte finns kartlagda digitalt. Arbetet med att ta fram ett digitalt kartunderlag för RI-områden är pågående och dessa områden bör ingå i kartläggningen av friluftsområden så snart detta material finns tillgängligt.

Skolskogar

I denna kartläggning bör även kommunens skolskogar synliggöras, de områden som utpekats som skolskogar har inte gått att erhålla i önskvärt format. Så snart som detta underlag finns tillgängligt bör dessa läggas in i kartan.

Vi har därför använt befintlig data på skolbyggnaders positioner (förskolor, grundskolor och gymnasieskolor) och skapat en buffertzona på 500 meter runt varje skolbyggnad. Utifrån bufferzonen, samt hur dessa överlappar med utpekade friluftsområden, kan man bilda sig en uppfattning om vilka områden som respektive skola troligtvis använder sig av (figur 5).

Figur 5. Bilden visar hur buffertzoner från skolbyggnader i Röbbäck sammanfaller med ett utpekad friluftsområde med klass A.

Reflektioner

Kartering

Det bör noteras att all kartläggning / utpekning av friluftsområden är en ögonblicksbild och tar ingen hänsyn till framtida markanvändning eller andra intressen. Detta är helt i linje med Naturvårdsverkets rekommendation. Alla områden och dess gränser ska bara tillgodose friluftslivets intressen och helt bort se från andra gränser så som tex fastighetsgränser.

Klassning

Områden som får en låg klassning behöver inte vara "sämre" friluftsområden, tvärt om, ett område med tex klass C "övrigt friluftsområde" kan ha fått en lägre klassning pga. en låg brukarfrekvens eller att området saknar anläggningar vilken kan vara positiva egenskaper för ett friluftsområde för vissa aktiviteter och människor.

Diskussion

Genom att synliggöra förutsättningar för friluftslivet stöds människors möjligheter att vistas i naturen, vilket är det övergripande målet med regeringens friluftspolitik. Friluftsliv har stor betydelse för människors hälsa och välbefinnande, erbjuder social samvaro och natur- och kulturupplevelser. Naturvårdsverket bedömer att metoden kan ge stöd i planeringsarbetet och bidra till att uppfylla flera av de nationella friluftsmålen (NV 2016).

Kartläggningens koppling till de nationella friluftsmålen

Mål 1. *Tillgänglig natur för alla* - Genom att kartlägga och peka ut områden med god tillgänglighet kan dessa bli mer kända, använda och uppskattade av fler.

Mål 4. *Tillgång till natur för friluftsliv* - Genom att kartlägga och värdera områden på lokal, regional och nationell nivå ökar tillgång till natur för friluftsliv. - Om fler kommuner kartlägger områden kan antalet översiktsplaner som inkluderar friluftslivets behov öka.

Mål 5. *Attraktiv tätortsnära natur* - Riksdagens mål om attraktiv tätortsnära natur innebär att det ska finnas tillgång till attraktiv natur i och i närheten av tätorter. Genom att kartlägga och peka ut tätortsnära natur kan dessa områden synliggöras och bevaras vid framtida exploatering och på så sätt säkerställa tillgången på tätortsnära natur även i framtiden.

Mål 6. *Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling* - Genom att naturturismens intressen kartläggs synliggörs de och kan införlivas i kommunens planer.

Mål 9. *Friluftsliv för god folkhälsa* - Genom att goda förutsättningar skapas kan fler människor fortsätta att vara eller bli fysisk aktiva genom friluftsliv (NV 2016).

Uppdatering

För att uppdatera, fördjupa och aktualisera kartläggningen av friluftsområden bör kartan vid varje uppdateringstillfälle jämföras mot exploateringsplaner. Där det visar sig att friluftsområden sammanfaller med planerad exploatering bör en fördjupad och uppdaterad kunskapsinsamling av friluftslivets intressen ske i dessa områden. På så vis kommer de områden som löper störst risk att decimeras att ha mest uppdaterad och detaljerad data.

Vidareutveckling (förslag)

- Utifrån biotopdatabasen hitta information om mindre grönytor (exv. kvartersparker) och stråk (t ex längs G/C-vägar).
- Utifrån biotopdatabasen få fram information om vilken sorts natur olika områden som används för friluftsliv och rekreation innehåller.
- Värderingskriterie - Bullerperspektivet, kartlager/data finns på bullernivåer. Fyll i på karterade områden.
- Utvidgad remissrunda ta in entreprenörer, medborgare m.fl. Medborgardialog med boende i olika områden. Undersökning av hur befintliga friluftsområden används. Förslagsvis via "tyck till fritid app" och/eller central mail fritid.friluftsliv@umea.se. Alternativt via enkät (brukarmätning).
- Gör en bristanalys 2-300m till närmsta grönområde. Analysen behöver göras av GIS-ingenjör.
- Strategi/plan för tillgänglighet (vilken brukare). Tillgänglighet, rullstol.
- Fördjupat tillgänglighetskriterie som tar hänsyn till funktionsvariationer, behövs färdtjänst, spångar för rullstol "däckspång" ribbor går på tvären. Börja med de områden som idag är HC-anpassade.
- Förslag på värderingskriterie "Tillgänglighet_skolskog" skolskogar och deras tillgänglighet utifrån vägar osv.
- Formulera behov av utveckling av existerande områden.
- Formulera behov av nya områden, grönområden, rekreationsområden/spontanyta, parkytor. Utgå från remissrundor internt, bristanalys, medborgarförslag eller motsv.
- Sommar/vinterperspektiv på respektive friluftsområde. Förslag; gör 2 externa kartor en "sommarkarta" och en "vinterkarta"
- "Nåbarhet_kollektivtrafik" fördjupad tillgänglighets-kriterium som beskriver tillgänglighet med kollektivtrafik. Förslag integrera kartläggning som Naturskolan har gjort.
- Tilldela områdena en "kategori" tex. naturmiljö, badplats eller kulturmiljö (finns på vissa områden sedan tidigare). Vi måste först bestämma vilka typer som ska användas exv. bad, naturmiljö, kulturmiljö, friluftsområde.

Referenser

Boverket, 2007. Bostadsnära natur – inspiration och vägledning.

Fredman, P., Karlsson, S.-E., Romild, U. och K. Sandell (red.), 2008. Vad är friluftsliv? Delresultat från en nationell enkät om friluftsliv och naturturism i Sverige, Forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring, Rapport nr 4.

Förordning (2010:2008) om statsbidrag till friluftorganisationer.

Naturvårdsverket/Havs- och Vattenmyndigheten, 2013. Riktlinjer för översyn 2012–2014 av riksintressen för friluftsliv.

Naturvårdsverket, Sveriges friluftsmål, 2018.

<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Friluftsliv/Friluftsmalen/>

Naturvårdsverket, Åslund, M., Kinell G., Rask, M. och Emmelin L. 2016 Metod för att kartlägga naturområden med stor betydelse för friluftsliv, Rapport.

Länsstyrelsen i Västerbotten, Utflyktsguide från kust till fjäll i Västerbottens län.

Naturskolan i Umeå, Upptäck stadens natur Naturskolans guide till centrala Umeås grönområden.

Umeå Kommun, Båtsportens guide till Umeåkusten kuststräckan Ratan-Järnäsklubb.

Umeå Kommun, Utflyttskarta.

Umeå Kommun, Övergripande planering. 2020. Umeå stadsdelar – så står det till!

Västerbottens museum, Västerbotten sevärd kultur, 108 utflyktsmål i Västerbotten.

Bilagor

Bilaga 1: De tio friluftsmålen

Tillgänglig natur för alla

Riksdagens mål om tillgänglig natur för alla innebär att alla människor ska ha möjlighet att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet. Tillgänglighet handlar om människors kunskap om att friluftsområden existerar och deras föreställningar om hur tillgängliga områdena är. Att känna sig välkommen till, lockad och stimulerad av naturen är avgörande för att områden ska användas.

Samordnande myndighet: Boverket.

Starkt engagemang och samverkan för friluftslivet

Riksdagens mål om starkt engagemang och samverkan för friluftslivet sätter individens personliga val och engagemang i centrum. De ideella organisationernas engagemang är avgörande för att kunna erbjuda aktiviteter och kunskap om friluftsliv. Inom Svenskt Friluftsliv finns 24 organisationer som tillsammans har närmare 10 000 föreningar och totalt cirka 1,63 miljoner medlemmar. Flera undersökningar som gjorts visar att utövandet av friluftsliv är stabilt.

Samordnande myndighet: Naturvårdsverket.

Allemansrätten

Många friluftsanskativiteter sker på privat mark med allemansrätten som grund. Viktiga mål för friluftspolitiken är att allemansrätten värnas och att allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten. Med allemansrätten följer krav på hänsyn – till natur och djurliv, till markägare och till andra människor i naturen. Därför är det viktigt att vi har god kunskap om hur vi ska bete oss för att inte störa eller förstöra när vi vistas i natur- och kulturlandskapet. De vanligast förekommande överträdelserna är olaglig terrängkörning, nedskräpning och skadegörelse.

Samordnande myndighet: Naturvårdsverket.

Tillgång till natur för friluftsliv

Riksdagens mål om tillgång till natur för friluftsliv innebär att friluftslivets behov säkerställs genom hållbart brukande, fysisk planering och bevarande. Friluftsmålet om tillgång till natur för att kunna bedriva friluftsliv handlar om att samhällsplanering och markanvändning tar hänsyn till friluftslivets behov av tillgång till attraktiva natur- och kulturlandskap.

Samordnande myndighet: Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Attraktiv tätortsnära natur

Riksdagens mål om attraktiv tätortsnära natur innebär att det ska finnas tillgång till attraktiv natur i och i närheten av tätorter. Allmänheten ska ha tillgång till grönområden och ett tätortsnära landskap med höga frilufts-, natur- och kulturmiljövärden. En stor del av friluftslivet till vardags utövas i det tätortsnära natur- och kulturlandskapet. Vad som anses vara tätortsnära avgörs lokalt, men forskning visar att användandet avtar med avståndet. Därför är det viktigt med tillgång till rekreations- och friluftsområden inom rimligt avstånd, vilket anses vara mellan 1–3 kilometer. Detta är särskilt viktigt för grupper som barn eller funktionshindrade som har svårare att ta sig ut eller förflytta sig långa sträckor. Det finns många starka intressekonflikter i det tätortsnära landskapet där annan markanvändning prioriteras framför friluftsliv. Mycket tyder på att den oskyddade tätortsnära naturen tas i anspråk för bebyggelse och förändrad markanvändning och att ytorna därmed minskar.

Samordnande myndighet: Boverket.

Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

Riksdagens mål om hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling innebär att friluftsliv och turism bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark, hållbar utveckling och regional tillväxt. Sveriges natur och kultur skapar attraktionskraft i hela landet. Turismen utvecklas positivt både nationellt och internationellt och har potential för fortsatt tillväxt, inte bara genom ökad omsättning utan också med ökat antal arbetstillfällen. Näringsens platsbundenhet gör att besöksnäringen är en viktig del i främjandet av regional tillväxt. Det finns dock många utmaningar med hållbar utveckling av turism på små orter. Det handlar bland annat om tillgång till service och kollektiva transporter.

Samordnande myndighet: Tillväxtverket leder en samverkansgrupp för svensk turism som har till uppgift att samordna och effektivisera initiativ som rör turism.

Skyddade områden som resurs för friluftslivet

Riksdagens mål om skyddade områden som resurs för friluftslivet handlar om att naturområden ska göras attraktiva för friluftsliv och rekreation. Runt om i landet görs insatser för att öka möjligheterna för friluftsliv och värna natur- och upplevelsevärden. Stora insatser görs för att anlägga entréer, leder, vindskydd och skyltning för att öka tillgängligheten till naturen. Det är länsstyrelserna eller kommunerna som genomför åtgärderna och följer upp hur områdena används. Sverige har en ganska stor areal skyddad natur. 13 procent av landets totala yta är skyddad på något sätt. Av de skyddade områdena tar naturreservaten upp störst utrymme, 84 procent. Nationalparkerna upptar 14 procent men är istället ofta stora till ytan. De skyddade områdena domineras av skogsmark, därefter kommer öppen mark i fjällen. Natur- och kulturlandskapet är en viktig resurs för livskvalitet och regional utveckling. Var vi än bor i landet har samtliga kommuner någon typ av skyddat område som ger möjlighet till naturvistelse. Våra nationalparker är attraktiva att besöka och de åtgärder som gjorts för att öka tillgängligheten uppskattas av besökarna. Våra viltstammar är ett annat exempel på resurs som behöver förvaltas för att skapa värde för friluftsliv och turism.

Samordnande myndighet: Naturvårdsverket.

Friluftsmålet ett rikt friluftsliv i skolan

Riksdagens mål om ett rikt friluftsliv i skolan innebär att förskolor, förskoleklasser, grundskolor och motsvarande bedriver friluftslivsverksamhet och undervisning om en god miljö och hållbar utveckling enligt styrande dokument. Det finns ett starkt stöd för friluftsliv i styrdokumenterna för förskola och skola, framförallt i kursplanen för idrott och hälsa. Men för att upprätthålla en god kompetens hos lärare inom ämnet friluftsliv behövs tillgång till olika former av stöd och fortbildning.

Samordnande myndighet: Naturvårdsverket bör efter samråd med Skogsstyrelsen och Skolverket, vidareutveckla formerna för målets genomförande och uppföljning.

Friluftsmålet friluftsliv för god folkhälsa

Riksdagens mål om friluftsliv för god folkhälsa handlar om att skapa goda förutsättningar så att människor kan vara regelbundet fysiskt aktiva i natur- och kulturlandskapet. Att vistas i naturen är bra för hälsan, såväl fysiskt som psykiskt. Ur ett folkhälsoperspektiv är det framförallt intressant att se hur utövandet av friluftsliv fördelar sig bland olika grupper i befolkningen. Och vilka effekter det har på hälsa och välbefinnande. En undersökning visar att äldre personer vistas allt oftare i naturen samtidigt som 16–24-åringar utövar minst friluftsliv. Det är mer vanligt att de som bor i glesbefolkade kommuner vistas ute i skog och mark än de som bor i storstäder och förortskommuner. Inrikes födda utövar friluftsliv oftare än utrikesfödda.

Samordnande myndighet: Folkhälsomyndigheten.

Friluftsmålet god kunskap om friluftslivet

Riksdagens mål om god kunskap om friluftslivet innebär att det bör finnas etablerad forskning och statistikinsamling kring friluftsliv som utgår från ämnesfältets bredd och mångvetenskapliga karaktär, är långsiktig över tiden och bygger på behoven hos friluftslivets aktörer. Vad vet vi om friluftsliv i Sverige? Vilka personer är det som utövar friluftsliv, hur skiljer sig utövandet mellan olika åldersgrupper och vilka aktiviteter utövar vi helst? För att beslutsfattare, myndigheter och andra aktörer ska kunna planera och genomföra insatser behöver de kunskap om friluftslivets förutsättningar, nu och över tid. Det är tack vare forskning och statistik som vi kan uttala oss om hur saker förhåller sig, tenderar eller faktiskt är.

Samordnande myndighet: Naturvårdsverket (NV 2018).

Bilaga 2: Exempel GIS-kartor

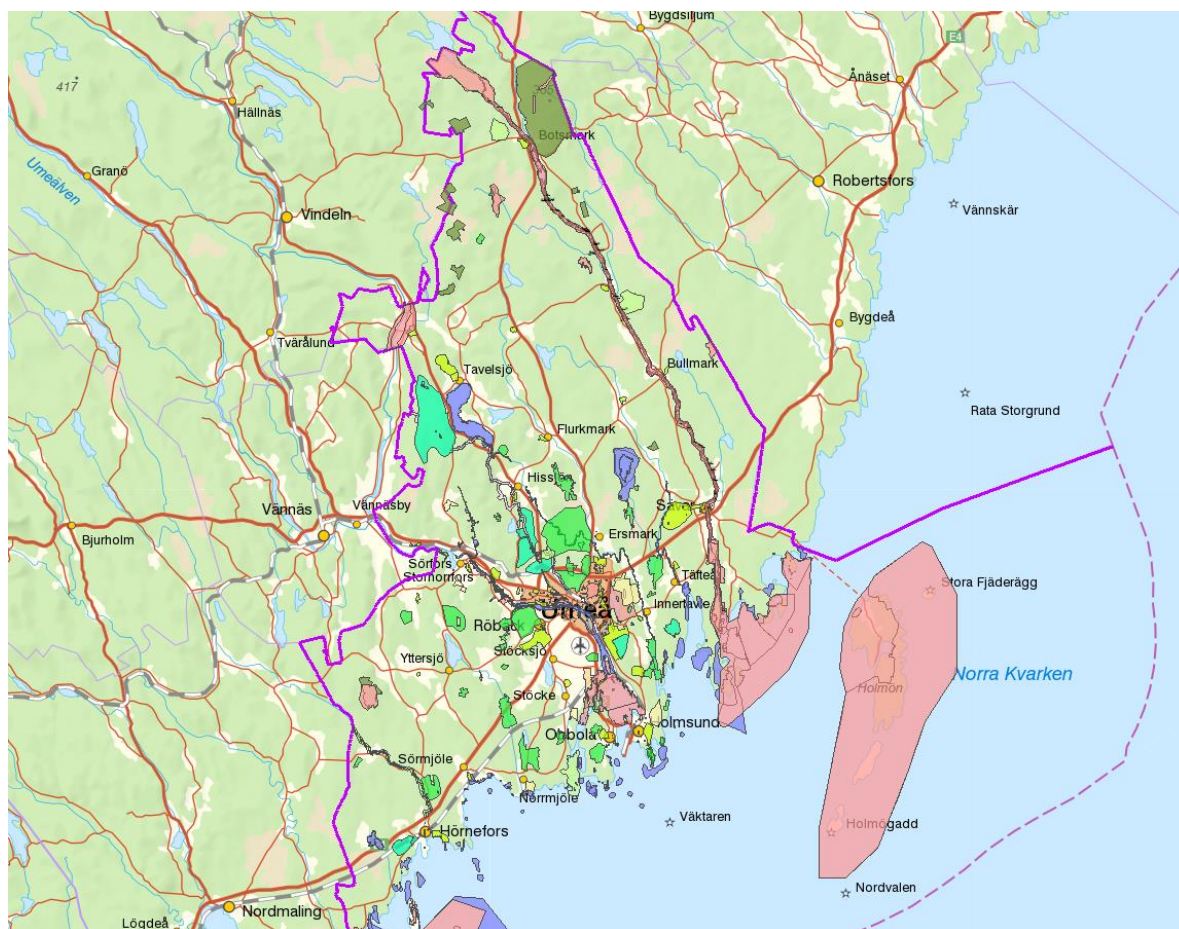

Bild 1. Karterade friluftsområden och färgsättning utifrån områdestyp.

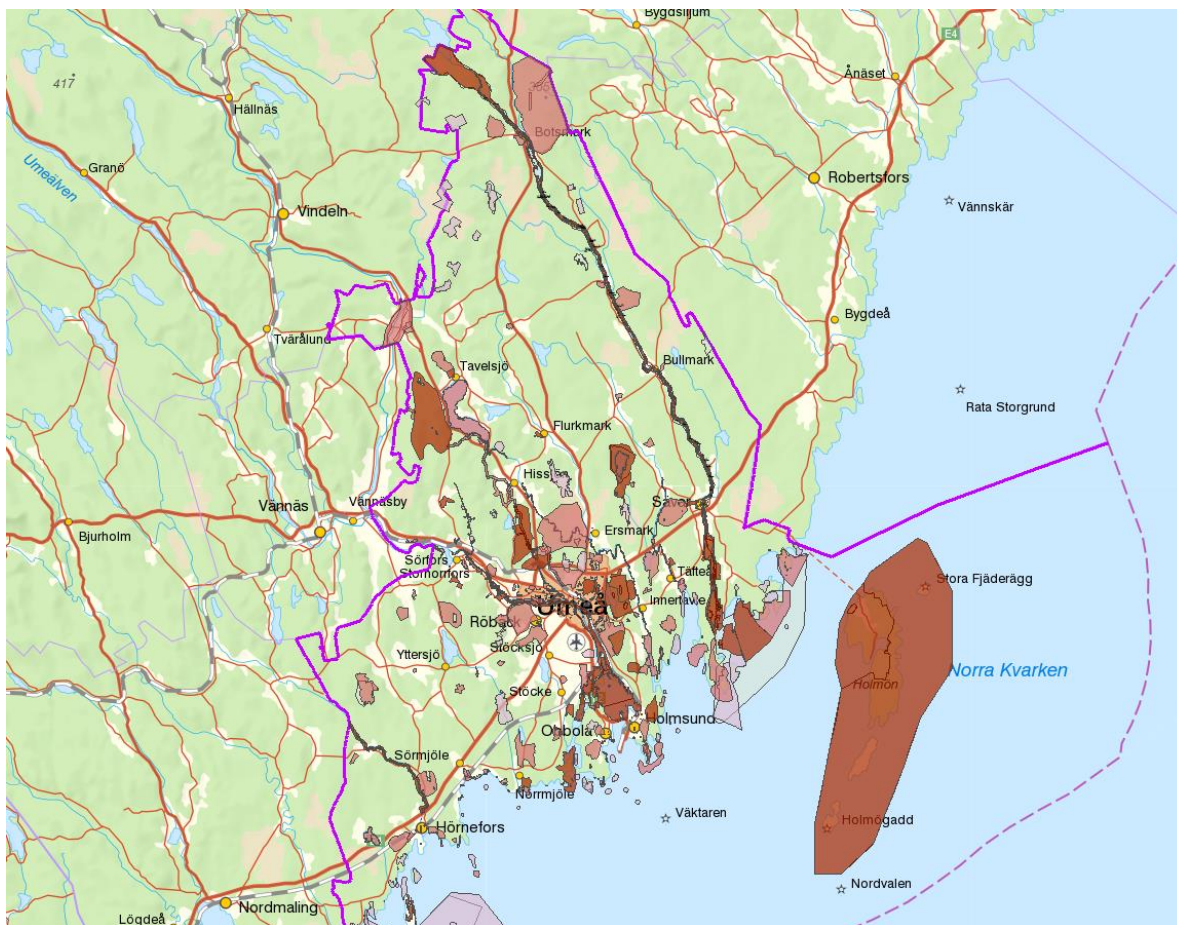

Bild 2. Exempel på friluftsområden och deras olika klasser och färgsättning utifrån klass.

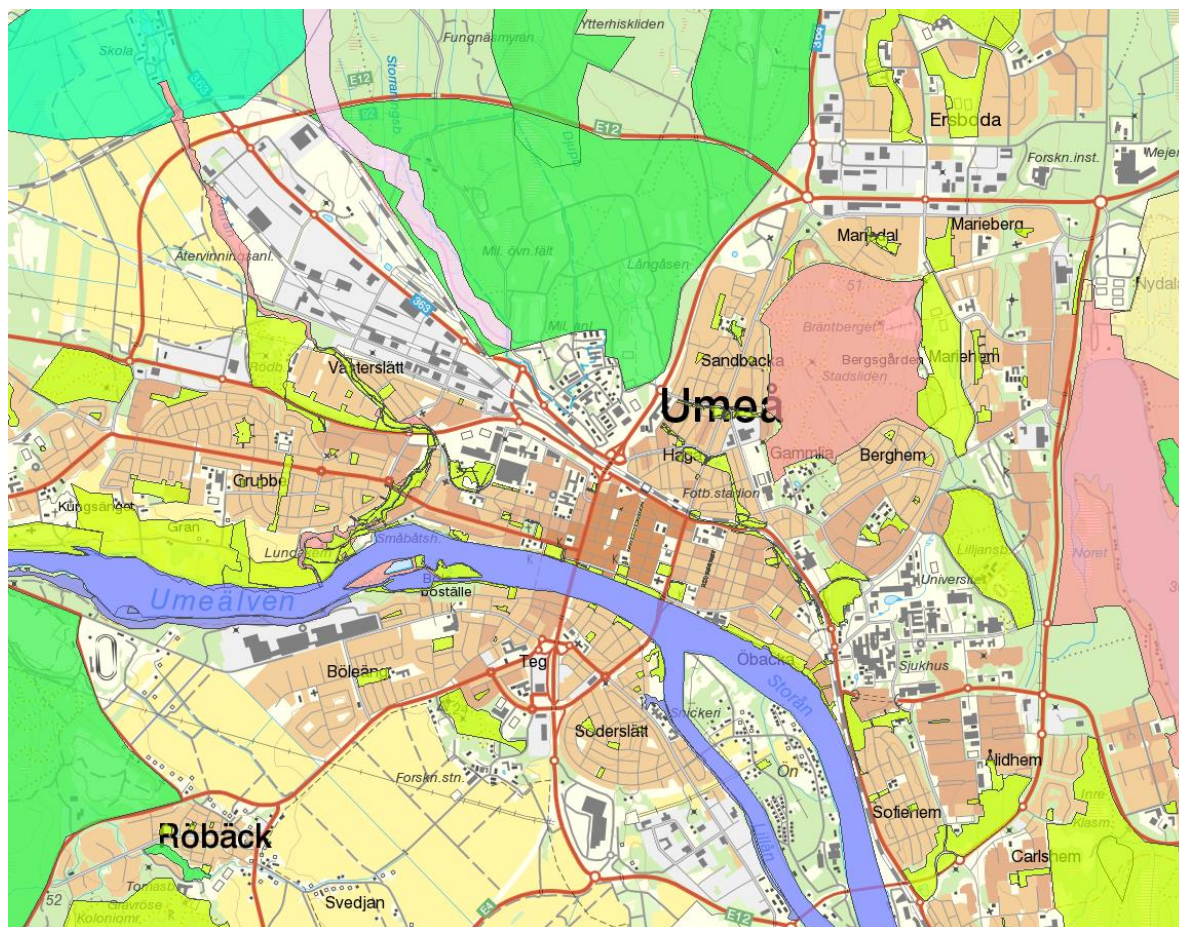

Bild 3. Exempel på friluftsområden och deras olika områdestyper och färgsättning utifrån områdeskategori.

Bilaga 3: Underlag / Grunddata

Underlag / grunddata för bruttoutpekning av friluftsområden

Samtliga data, både karterade friluftsområden (ytor) och samtliga bakgrundsdata lagras i en geodatabas "Friluftspan.gdb" som för närvarande lagras på Umeå Fritid Fiskes sharepointplats "Fritid Drift SharePoint - FR D Fiske\GIS\Friluftspan_1.gdb". Notera att bakgrundsdata lagrad i geodatabasen är en ögonblicksbild. För att få tillgång till senast uppdaterade bakgrundsdata måste man gå till den ursprungliga källan/lagringsplatsen (se sökvägar i tabell 1, bilaga 3). Vi har valt att samla bakgrundsdata tillsammans med alla karterade friluftsområden i samma geodatabas för att det ska vara enkelt att läsa från olika datorer och genom olika programvaror.

Kartläggningen baseras i stor utsträckning på befintliga underlag. Detta både för att begränsa arbetsinsatsen och för att kartläggningen ska få en samstämmighet med övrig planering. Den grundläggande principen är att använda de underlag som ger högsta möjliga detaljeringsgrad, aktualitet och lokal relevans. Det förekommer dock områden som är utpekade av Umeå Kommun friluftsliv (UK_Friluftsliv) men vars områdesgräns / polygon är inritad av Umeå Kommun Fiske (UK_Fiske). Det förekommer även områden / polygoner som är både utpekade och inritade av UK_Fiske baserat på uppgifter som gör att området anses vara av vikt för friluftslivet. Dessa områden är dock relativt få till antalet.

Förslag till ytterligare grunddata

- RI-Områden – Ej tillgängligt digitalt i dagsläget
- Skoterleder – Skoterleder från skoterleder.org
- Skolskogar – Ej tillgängligt digitalt i dagsläget

Tabell 1. Shp-filer

Namn på shp-fil	Källa/Ansvar	Ursprunglig lagringsplats/Sökväg
Rekreatiomsomraden_polygon	Översiktplan Fördjupning för Umeå	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Byggnationer_Fastigheter\Oversiktsplaner\FFU
Skyddsvard_natur_polygon	Översiktplan Fördjupning för Umeå	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Byggnationer_Fastigheter\Oversiktsplaner\FFU
Naturomrade_av_varde	Översiktplan Tematiskt tillägg landsbygd	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Byggnationer_Fastigheter\Oversiktsplaner\TOP_Landsbygd
Utvecklingsomrade_natur_kultur_polygon	Översiktplan Fördjupning för Kusten	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Byggnationer_Fastigheter\Oversiktsplaner\FOP_Kusten
Badplats_polygon	Översiktplan Fördjupning för Kusten	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Byggnationer_Fastigheter\Oversiktsplaner\FOP_Kusten
Strandskydd	Miljö & Hälsa	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Natur\Skyddade_omraden\Strandskydd
Fågelskyddsområden	Miljö & Hälsa	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Natur\Skyddade_omraden\Fagelskyddsomraden
Parkytor Natur_skog Lekpark	Gator & Parker	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Natur\Parkkarta
Riksintresse för friluftsliv Riksintresse för naturvården	Naturvårdsverket	J:\Kartor\MapInfo_katalogen\Grunddata\Riksintressen
Fritidsdistrikt Friluftsområden Friluftsstugor Idrottsplatser Kanoleder Klättrväggar Skid_motionsspår Skidbackar Skoter Terrangcykelspår Toaletter Utegyrn Anläggningar_friluftsliv_grillplatser Vandringsleder	Fritid - Friluftsliv	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Kultur_fritid_turism
Anläggningar_friluftsliv_alla	Fritid - Friluftsliv	J:\Kartor\MapInfo_katalogen\Tema\Kultur_fritid_turism\Alla_anlaggningar

Umeakommun_FVO_SFF_fiskeomraden_3	Fritid - Fiske	Fritid Drift SharePoint - FR D Fiske\GIS\Friluftsplan_1.gdb
Anlaggningar_fiske_alla	Fritid - Fiske	Fritid Drift SharePoint - FR D Fiske\GIS\Friluftsplan_1.gdb
Anlaggningar_bryggor	Fritid - Fiske	Fritid Drift SharePoint - FR D Fiske\GIS\Friluftsplan_1.gdb
Förskolor		J:\Kartor\MapInfo_katalogen\Tema\Skola_social\Förskolor
Grundskolor		J:\Kartor\MapInfo_katalogen\Tema\Skola_social\Skolor\Swe992015
Gymnasieskolor		J:\Kartor\MapInfo_katalogen\Tema\Skola_social\Skolor\Swe992015

Tabell 2. WMS-tjänster

Namn	Ansvarig myndighet	Länk
Biotopskydd	Skogsstyrelsen	http://geodpags.skogsstyrelsen.se/arcgis/services/Geodataportal/GeodataportalVisaBiotopskydd/MapServer/WmsServer
Naturreservat	Naturvårdsverket	http://gis-services.metria.se/ArcGIS/services/InspireNV_NVR/MapServer/InspireViewService?layers=PS.NR&
Fornminnessök	Riksantikvarieämbete	http://map.raa.se/geoserver/GEM/fmi_data_v1/wms
Miljödataportalen	Metria	http://gis-services.metria.se/ArcGIS/services/InspireNV_NVR/MapServer/InspireViewService?layers=PS.NR&

Bilaga 4: RGB-koder

Områdestyp RGB-färgkod

Bostadsnära lek- och rekreationsområde BR 204 255 0	
Tätortsnära natur TN 48 242 73	
Tätortsnära friluftsområde TF 0 255 173	
Grönstråk/grönkorridor GK 0 176 80	
Stora friluftsområden med anläggningar SA 199 255 148	
Stora friluftsområden utan anläggningar SS 118 147 60	
Långa leder LL 255 214 255	
Stränder och vattenområden SV 128 128 255	
Jord- och skogsbrukslandskap JS 255 209 143	
Särskilda kvalitetsområden SK 255 150 150	
Områden för specifika brukarkategorier SB 255 242 168	

Klass RGB-färgkod

Mycket viktigt friluftsområde A 172 38 0	
Viktigt friluftsområde B 218 114 114	
Övrigt friluftsområde C 224 191 212	
Ej klassificerat område D 218 230 218	

Bilaga 5. Tillfrågade föreningar

Tabell 1. Lista med de föreningar som tillfrågades att bidra i kartläggningen.

Friluftsförbundet Umeå
Obbola IK
Umeå Holmsund Skidklubb
Föreningen Stora stenen
Holmsunds skoterförening
Brattby-Gubböle IF
Degersjö Fritidsklubb
Holmöns utvecklingsforum
Kassjö IF
Mickelsträsk byamän
Norrbyns Intresseförening
Rödåbygdens IK
Söderviks stugförening
Sörfors intresseförening
Sörmjöle Bysamfällighetsförening
Tavelsjö BGF
Yttersjö Fritidsförening
Yttertavle BGF
Korpen Umeå
Umeå Scoutkår
Umeå Brukshundsklubb
Umeå Motorbåtssällskap
Umeå Segelsällskaps Hamnförening
Jägarförbundet Umeå
Västerbottens kennelklubb
Umeå Klätter och högfjällsklubb
Naturskyddsföreningen i Umeå
Umeå Fågelförening
IKSU friluft
Grubbe Scoutkår
IKSU
Umeå älvdal
Naturskolan
Tegs Scoutkår

Arbetsmodell och beskrivning av utpekning och klassning av friluft/rekreatiomsområden i Umeå kommun.

2022-12-05

Kontaktuppgifter:

Erik Spade

Erik.spade@umea.se

090–16 16 49

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2019-08-29

§ 42

Diariennr: FN-2014/00283

Naturcentrum i Umeälvsdeltat

Beslut

Fritidsnämnden beslutar

**att godkänna beställd förstudie om kort- och långsiktiga utvecklings-
möjligheter för framtida etablering av naturcentrum i Umeälvens delta,**

**att rekommendera kommunstyrelsen att i dagsläget inte gå vidare med
att etablera ett naturcentrum enligt förslaget då det saknas ett tydligt
kommunalt ansvar för besöksmålsutveckling i Umeå kommun. Förslaget
är bra och nämnden kommer att ta med det i den strategiska
friluftsplänen som utpekat friluftsområde, med potential att utvecklas i
samverkan med andra kommunala intressenter och externa aktörer.**

Ärendebeskrivning

Umeå fågelförening ansökte 2011 hos fritidsnämnden om bygdeavgifts-
medel för inköp av mark till en planerad fågelstation i Umeälvens delta.
Ansökan avslogs, framförallt för att det förslag som presenterades inte
hade de utvecklingsmöjligheter som nämnden ansåg vara rimliga.

Umeå kommun ville med förstudien utreda möjligheten att i samverkan
med Länsstyrelsen och andra intressenter skapa ett naturcentrum i
Umeälvsdeltat. Området är av riksintresse och det finns många
intressenter och besökare som kan dra nytta av detta. Utredningen skulle
ge svar på frågor och ge planeringsföresättningar för ett naturcentrum
med dess potential, lokalisering, utformning, huvudmannaskap,
förvaltning och drift. Resultatet av förstudien presenterades i
fritidsnämnden 2018-04-25.

Beslutsunderlag

Förstudie: Naturcentrum Tuvan - kort- och långsiktiga
utvecklingsmöjligheter för framtida etablering av naturcentrum i
Umeälvens delta.

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2019-08-29

Beredningsansvariga

Thomas Savilahti, fritidskonsulent

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Produktion: Enetjärn Natur 2017

NATURCENTRUM TUVAN

KORT- OCH LÅNGSIKTIGA UTVECKLINGSMÖJLIGHETER FÖR FRAMTIDA
ETABLERING AV NATURCENTRUM I UMEÄLVENS DELTA

Om dokumentet

Naturcentrum Tuvan - Kort- och långsiktiga utvecklingsmöjligheter för framtida etablering av naturcentrum i Umeälvens delta

Förstudie på uppdrag av Umeå kommun.

Delfinansierat av LONA, 2015.

Följande personer har medverkat i projektet:

Projektledare: Niklas Lindberg Alseryd, Enetjärn Natur

Utredning, analys och rapportskrivande:

Niklas Lindberg Alseryd, Tryggve Sigurdson, Charlotte Naucclér, samtliga Enetjärn Natur

Kvalitetsgranskning: Anders Enetjärn, Enetjärn Natur

Illustrationer och layout: Susan Enetjärn, Enetjärn Natur

Projektledare Umeå kommun: Tomas Savilahti

Styrgrupp: Niklas Lindberg Alseryd (Enetjärn Natur,) Tomas Savilahti, Doris Grellmann, Stefan Hildingsson, Tomas Strömberg (samtliga Umeå kommun), Björn Jonsson (Länsstyrelsen Västerbotten)

Bild framsida: foto & montage av Susan Enetjärn, Enetjärn Natur

enetjärn
natur

UMEÅ
KOMMUN

Förord

I Umeälvens deltaområde finns höga natur- och friluftsvärden i nära anslutning till Umeå stad. Stora delar av deltat omfattas idag av områdesskydd, men det saknas en naturlig samlingspunkt för områdets besökare. Det finns också en stor potential i att utveckla information, upplevelser och aktiviteter kopplade till områdets natur- och friluftsvärden.

Umeå kommun har gett Enetjärn Natur i uppdrag att i denna förstudie utreda och se på korta och långsiktiga utvecklingsmöjligheter med ett naturcentrum i Umeälvens delta. En lämplig placering kan vara vid Tuvan och det är utgångspunkten i förstudien.

Uppdraget har medfinansierats av Länsstyrelsen enligt beslut om statligt bidrag till naturvårdsprojekt, LONA.

Resultatet av förstudien ska kunna ligga till grund för kommande beslut om eventuellt naturcentrum i området.

Niklas Lindberg Alseryd

Projektledare, Enetjärn Natur

2017-09-19

2017-10-10

Innehåll

Om dokumentet.....	2
Förord	3
DEL 1 Potentialen givet Umeå och de lokala förutsättningarna.....	7
Förutsättningarna för ett naturcentrum i Umeälvens delta	8
Komplement eller konkurrent till andra anläggningar och besöksmål i Umeåområdet?	9
Planer och visioner för området.....	10
Tillgänglighet till området	12
Möjliga funktioner	14
Erfarenheter från liknande besökspunkter	15
Aktörer och samverkan.....	17
Sammanfattande bedömning av potentialen (DEL 1).....	19
DEL 2 Lokalisering - Är Tuvan rätt plats?	21
Allmänt om lokaliseringen	22
Lokaliseringar som har utvärderats.....	22
Lokaliseringskriterier	29
Sammanfattande bedömning av lokaliseringen (DEL 2)	32
DEL 3 Utformning.....	33
Förslagets utgångspunkt.....	34
Förslaget	45
Sammanfattning av utformningen (DEL 3)	48
DEL 4 Huvudmannaskap och finansiering.....	49
Övergripande inriktning huvudmannaskap.....	50
Möjlig organisation.....	51
Investeringskostnader.....	52
Ettappvis utbyggnad.....	53
Samhällsnytta av ett naturcentrum.....	54
Finansieringsmöjligheter	56
DEL 5 Förvaltning och drift	57
Driftkostnader, eventuell hyra och arrendekostnader.....	58
Möjliga intäkter från verksamheten.....	60
Externa finansieringsmöjligheter.....	60
Projektfinsiering och regionala samarbeten	62
Driften, om parterna.....	64
Förstudien - Sammanfattande slutsatser	66
Referenser.....	68
Bilaga 1. Andra naturcentra och Naturum - Goda exempel	70

DEL 1 - Potentialen givet Umeå och de lokala förutsättningarna

Är ett naturcentrum vid Umeälvens delta en god idé att utveckla vidare?

Denna del av uppdraget har bestått i att översiktligt belysa de lokala förutsättningar och potentialen för detta.

Framgångsfaktorer och koncept från andra liknande satsningar har undersökts och analyserats utifrån Umeås förutsättningar och kontakter har tagits med olika aktörer för att klargöra intresse, möjligheter och behov.

Förutsättningarna för ett naturcentrum i Umeälvens delta

Potentialen för ett naturcentrum nära Umeå beror bland annat av strategiskt läge, tillgänglighet, möjliga funktioner, Umeås övriga friluftsområden och potentiellt besöksunderlag. I kommunens förarbeten anger man tydligt att ett naturcentrum ska vara knutet till Umeälvens deltaområde. Det är också på initiativ av kommunen, efter ett beslut av fritidsnämnden, som denna förstudie igångsatts tack vare en beviljad ansökan om LONA-medel.

Kommunen anger själv att Umeälvens delta har en stor utvecklingspotential som besöksmål, bland annat beroende på:

- Inom natur och friluftsliv finns mycket att se, göra och lära.
- Området erbjuder redan idag en lång rad upplevelser och aktiviteter som skulle kunna kopplas till ett naturcentrum.
- Området ligger strategiskt nära staden och älven, och möjligheterna bör vara goda att hitta samverkanspartners, och att universitet, skolor, föreningar m.m. kan nyttja ett naturcentrum.
- Ingen enklare servering finns idag i deltats närområde.

Den fördjupade översiktsplanen för älvskapskapet (2012) och andra planer och rapporter om umeåområdet och dess friluftsliv har varit en central utgångspunkt i denna del av utredningen. Älvskapskapets betydelse för upplevelsen av tätortsnära natur är värdefullt för det växande Umeå. I kommunens fördjupade ÖP (se ovan) anges att Umeälvens delta utgör ett särskilt utvecklingsområde inom älvskapskapet, dvs en "värdekärna" med särskild potential att utvecklas för besöksnäringen. Umeälvens delta tillsammans med andra besöksmål och värdekärnor längs älven skapar förutsättningar för ett ökat antal besökare och att älvskapskapet blir en sammanhängande miljö av besöksmål där även resan mellan olika målpunkter är en upplevelse (Kommunens fördjupade ÖP för älvskapskapet, sid 19).

En viktig del i arbetet med att utreda förutsättningarna har också varit att översiktligt kartlägga synpunkter och intresse för medverkan från naturskolan, föreningar och andra aktörer inom friluftsliv/naturområdet, samt om dessa i nuläget har behov av lokaler för t.ex. möten, undervisning eller förvaring.

Komplement eller konkurrent till andra anläggningar och besöksmål i Umeåområdet?

Ett läge nära Umeå är strategiskt och ger goda förutsättningar att hitta samverkanformer för ett naturcentrum. Närheten till Umeå stad är en stor och viktig faktor, och Umeälvens delta ligger i ett naturligt stråk bildat av älvslandskapet vilket nyttjas av båtfolk, cyklister och andra. Umedeltats läge vid Holmsund och Kvarken gör dessutom att det finns naturliga beröringspunkter med Österbotten och t.ex. dess världsarvsområde. Förutom universiteten och en rad föreningar, skolor och andra organisationer i Umeregionen som kan tänkas vara intresserade finns det också andra besöksmål och centrumbildningar i Umetrakten som tillsammans med ett naturcentrum skulle kunna knytas ihop till besökskoncept och bidra till synergieffekter. Utöver detta är Umeå en växande stad, såväl sett till befolkning som yta, vilket talar för att intresset för ett naturcentrum har stor potential att öka med tiden.

En förutsättning för ett framgångsrikt naturcentrum är en stark besökspotential och god koppling till turism/besöksnäring. Ett naturcentrum ska dock ses som ett komplement och en förstärkning till de befintliga besöksmålen och en tillgång för områdets friluftsliv och naturvård. Det bör vara till för området och inte bli sin egen och "drabba" området. Det ska inte försämra området eller konkurrera med andra liknande eller närliggande platser. Idag finns dock inga andra naturcentra eller Naturum i umetrakten, och inte heller många jämförbara besöksmål inom naturvård och friluftsliv. Ett naturcentrum med t.ex. information, friuftsaktiviteter och någon slags servering bedöms därför inte göra att annan verksamhet i närområdet blir lidande. Det är dock möjligt att viss guideverksamhet kan komma att upplevas som konkurrerade, beroende på huvudman och inriktning. Överlag ser vi ändå möjligheter att snarare förstärka andra besöksmål i umeåområdet genom olika slags kopplingar och samarbeten.

Planer och visioner för området

Naturvårdsverkets vision för området

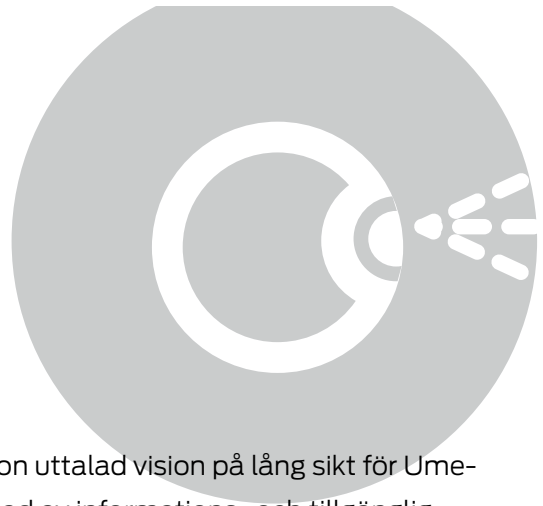
Enligt länsstyrelsen har Naturvårdsverket inte någon uttalad vision på lång sikt för Umeälvens delta som inbegriper en ytterligare utbyggnad av informations- och tillgänglighetsåtgärder, utöver det som redan är beslutat (se Länsstyrelsens planer).

Länsstyrelsens visioner och planer

Länsstyrelsen anser att ett naturcentrum ska ligga i Umeälvens deltaområde. Ett naturcentrum vid Umeälvens delta passar väl in i länsstyrelsens långsiktiga vision i vilken det finns tre naturcentra längs Ume- och Vindelälven, fördelade från fjäll till hav. Idag finns två mindre centra, i Vindeln samt Vindelfjällen. Det tredje borde ligga vid Umeälvens delta anser man. På lång sikt vill man också att de alla ska få status av Naturum. Ett centrum vid Umeälvens delta, i första hand någonstans vid Tuvan, skulle också passa bra in i länsstyrelsens befintliga informations- och tillgänglighetsplan för området. En entré för besökare vid Bergön/Lill-Tuvan beskrivs specifikt i skötselplanen för naturreservatet Umeälvens delta (2008) och är redan etablerat, även om den kan utvecklas ytterligare. Länsstyrelsen har ett stort intresse av att nyttja ett naturcentrum för att t.ex. informera om området och om länsstyrelsens verksamhet inom naturvård och friluftsliv. Även information om andra natur- och friluftsbaserade besöksmål i Umetrakten kan finnas som komplement men ett naturcentrum vid Umeälvens delta anser man ska ha deltat, älven och närmast kringliggande miljöer som huvudsakligt fokus.

Sedan fem år tillbaka råder i praktiken nästintill stopp för att projektera nya Naturum i Sverige men det är inte omöjligt att Naturvårdsverkets inställning i frågan svänger i framtiden.

Länsstyrelsen har funderat en del kring vilka aktörer i umeåområdet utöver kommunerna som är möjliga att samverka med och flera förslag finns redan, t.ex. Stiftelsen Naturvård vid Nedre Umeälven, Vindelälvens naturbeten och Naturskolan. Ett naturcentrum vid Umeälvens delta befinner sig dock fortfarande på idéstadiet och just nu driver inte länsstyrelsen aktivt ärendet på egen hand.

Kommunens planer för området

I kommunens planer för Umeåområdet ingår ett naturcentrum. I kommunens fördjupade ÖP för älvskapskapet (2012) anges Umeälvens delta som ett särskilt utvecklingsområde för rörligt friluftsliv och turism inom älvskapskapet. Där sägs också att ett naturcentrum med information om bland annat Umedeltat bör finnas i Umeåområdet och man nämner specifikt att ett sådant kan ligga vid Lill-Tuvan. Uifrån den målbild som anges kan man avfärda lägen centralt i Umeå eller i stadens utkanter, t.ex. vid Strömpilsplatsen. Målet med centret ska vara att göra deltat mer tillgängligt för umebor och besökare och just tillgängligheten som fås genom genom att knyta an till olika färdstätt/infrastruktur pekas ut som viktig. Ett naturcentrum passar också väl in i en kommunal friluftstplan, om kommunen väljer att ta fram en sådan.

Koppling till det planerade Biosfärområdet Vindelälven

Ett naturcentrum vid Umeälvens delta passar väl in i planerna som finns på Biosfärområde Vindelälven och där en ansökan om att få bli biosfärområde planerar att lämnas in under 2018. Hela området längs Vindelälven från fjällen och vidare längs Umeälvens nedersta del ända ut till deltat och havet vid Holmsund - älvdalens landskap, natur och befolkning - ingår i det planerade biosfärområdet som ansökan ska behandla. Man har också en uttrycklig tanke att skapa ett antal punkter ,”noder”, på olika platser vilka tillsammans kopplar ihop biosfärområdet. Ett naturcentrum vid Umeälvens delta skulle kunna fungera som en sådan nod, även om det inte passar som biosfärområdets centralpunkt. Det kan ändå bli en informationsportal för biosfärområdet och en viktig port i ett av biosfärområdets kärnområden.

Tillgänglighet till området

Umeälvens delta är ett område med relativt få närboende och gångavståndet till de större befolkningskoncentrationerna i Umeå tätort, Obbola eller Holmsund är för långt för gångtrafik. I stort förväntas det förbli så även om en tillväxt av Umeå och kringliggande byar och samhällen sker.

Umeå är en cykelstad och många av stadens invånare, inte minst studenterna, är enbart cykelburna men aktiva under hela året. Med cykel är dock tillgängligheten till Umeälvens deltaområde dålig och behöver förbättras. Både Degernäsvägen och E12/Obbolavägen är också ganska hårt trafikerade och att hitta lösningar som inte medför trafikfara är viktigt. En utbyggnad av en cykelled i en slinga från Umeå och runt Österfjärden i deltat pekas dock ut som ett angeläget planförslag i kommunens fördjupade ÖP för älvskapskapet (2012). En sådan led kan också sammanlänkas med de etablerade cykelleder som finns längre uppströms älven. På många ställen runt Österfjärden behövs bara mindre sträckor ny led för att knyta ihop redan befintliga vägsträckor. Ett naturcentrum skulle kunna få en strategisk placering som knutpunkt på en cykelled mellan Umeå och Obbola.

Väg E12 mellan Umeå och Obbola ska byggas ut och förstärkas och en åtgärdsvalsstudie pågår. Det ger också möjligheter att utforma vägsträckan med t.ex. separat GC-väg, stora avfarter och bättre busshållplatser, åtgärder som skulle underlätta åtkomst och minska trafikrisker för besökare till ett naturcentrum, inte minst cykelburna sådana.

Tillgängligheten med bil är god. Området vid Tuvan ligger ca 10-15 minuters bilväg från såväl Umeå som Holmsund och Obbola, men få större ytor för besöksparkering finns idag i området. Mindre tillfartsvägar är ofta enskilda och inte anpassade för större ökningar i trafikvolym.

Kollektivtrafiken är inte anpassad för de som ska besöka Umeälvens delta. Stråket söder om Umeälven betjänas av länstrafikens linje 125 som går mellan Vasaplan i Umeå och Byviken i Obbola med 7-8 turer per vardag och riktning. Trafiken är anpassad till pendlingsresor mellan Umeå och Obbola och inga turer går under helger. Trafiken är också begränsad under skolornas sommarlov. Linjen betjänar många hållplatser längs E12. Hållplatsen Bergön Södra ligger på södra sidan om Bergöbron och i direkt anslutning till infarten till Lill-Tuvan. Avståndet därifrån till den föreslagna platsen för ett naturcentrum är sedan ca 1 km.

Med båt är tillgängligheten till deltats centrala del god. Mellan Umeå och Holmsund finns en farled som också förgrenar sig ut i Västerfjärden via Rinneln. Mindre anläggningsplatser finns på några ställen, och en större vid Lill-Tuvan. Främst Österfjärdens östra delar är ställvis grunda och har dålig tillgänglighet med båt.

Möjliga funktioner

Ett lyckat naturcentrum innehåller mer än bara information om området. Det bör finnas ytterligare komponenter som skapar ett koncept (mötesplats, utflyktsmål, aktiviteter etc.). Det finns både goda exempel och mindre goda exempel på andra håll i Sverige. Vi har under denna punkt tittat översiktligt på framgångsfaktorer och koncept vid andra naturcentrum/Naturum och analyserat detta utifrån Umeås förutsättningar.

Vid andra naturcentra och Naturum är det information och utställningar, guidningar, föreläsningar och skolverksamhet som dominerar, ofta tillsammans med någon slags servering. Det bedöms vara troligt att dessa "traditionella" bitar även kommer att utgöra stommen i ett eventuellt naturcentrum i umetrakten, och de lyfts också fram av de tillfrågade aktörer och föreningar som stödjer idén. Förutom vandringar känns verksamhet med koppling till färdssätt som båt eller cykel självklara. Vill man utveckla andra bitar kan det ske genom att kartlägga de aktiviteter och upplevelser som redan idag lockar besökare till närområdet i liten skala, för att se om dessa går att lyfta fram eller utveckla inom ramen för naturcentret.

Kanske kan besöksviljan ökas ytterligare om ett naturcentrum erbjuder mer okonventionella, unika aktiviteter, och samarbeten med mer oväntade aktörer kan säkert resultera i spännande idéer och koncept. En risk som setts på andra håll är dock att "kringverksamheter" som olika typer av försäljning och restaurangverksamhet efter hand tar över, eller att kopplingen till natur och friluftsliv tappas bort. Det finns många fördelar med att ett naturcentrum får status som Naturum, men med detta koncept följer också en del särskilda krav och vissa begränsningar.

En utmaning kommer sannolikt att bli att få besökssäsongen att räcka längre än vårsommar. Idag är besöksfrekvensen i Umeälvens delta och slättområde väldigt årstidsbunden och det råder lågsäsong under en stor del av hösten och vintern. Vilka delar av deltat och intill liggande slättområden som besöks mest skiftar också över året. Det finns många exempel på välbesökta naturcenter och naturum som ändå har en förhållandevis kort besökstopp. Hur viktigt är en utsträckt besökssäsong?

Erfarenheter från liknande besökspunkter

De besökspunkter som betecknas Naturum påminner mycket om det naturcentrum som skulle kunna etableras i Umeälvens delta. Dessa platser varierar avseende lokalisering, målpunkter och funktioner men kan ändå ge en indikation på vilka besökstal som kan förväntas i ett naturcentrum i Umeå.

Naturvårdsverket sammanställer besöksstatistik från de 33 Naturum som finns i landet och 2015 varierade besökssiffrorna från 5 000 besökare (Ammarnäs) till 117 000 (Kullaberg och Vattenriket). De Naturcentrum som kan sägas påminna mest om Umeälvens delta är Färnebofjärden, med 18 000 besökare eller Höga Kusten, med 49 000 besökare. Faktorer som läget (närhet till befolkningscentra) och vilka lokaler och verksamheter som är samlokaliserade verkar vara de som är av störst betydelse för besöksantalet. Pampiga anläggningar som får mycket marknadsföring har fördelar, men intrycket är att det inte uppväger det förstämnda. Man har på vissa håll noterat en dålig betalningsvilja för aktiviteter kopplade till centren.

Naturum besöks i huvudsak under sommarmånaderna och mer än hälften av besöken sker under juni-augusti. Vissa Naturum har helt annan säsongsvariation, exempelvis har Hornborgasjön nästan hälften av sina besökare under april månad då tranorna utgör en särskild sevärdhet.

Besöksstatistik finns även från mer närliggande besökspunkter, om än de inte alla är så lika ett naturcentrum. Exempelvis anger Umeå kommun att Umeå Energicentrum i Klabböle har ca 25 000 besökare under de två sommarmånader som man har öppet. Kvarkens Naturcentrum Terranova (som är samlokaliserat med Österbottens museum i Vasa) har ca 20 000 besökare per år. Skogsmuseet i Lycksele har 14 000 besökare per år och Västerbottens museum i Umeå hade ca 120 000 besökare 2015.

Generellt sett utgör den egna kommunen och närliggande skolor de viktigaste samarbetsparterna. Grundskoleklasser, men även folkhögskola och universitet, utgör en betydande del av besöken under lågsäsong. Graden av samverkan med föreningar och andra verksamheter är i allmänhet låg och sker framför allt i samband med särskilda programpunkter, t.ex. "Svampens dag". Permanent samverkan med föreningar verkar vara ovanligt bland de centrumbildningar vi har fått kontakt med. Vilka föreningar som är delaktiga beror i stor grad på de naturliga förutsättningarna på platsen. En stor del av den dagliga verksamheten vad gäller guidning och föreläsningar utförs av den egna personalen. På något ställe påpekar man att offentlig finansierad guideverksamhet har upplevs som kontroversiellt och väckt mycket lokal debatt.

2017-10-10

Aktörer och samverkan

Allmänt om förutsättningarna för samverkan

Utifrån de underlag som sammanställts under utredningens första steg är den samlade bilden att det bör finnas goda förutsättningar för olika slags samarbeten och gemensamma lösningar i ett naturcentrum, såväl från myndigheter som olika centrumbildningar, skolor och ideella föreningar. Älvslandskapet och Umeälvens delta lyfts också i ett större sammanhang fram av t.ex. länsstyrelsen och Biosfärområde Vindelälven. Förutom med några större aktörer som myndigheter och liknande (se Planer och visioner för området) har också kontakter tagits med ett antal ideella föreningar och liknande för att sondera intresset och belysa deras intresse och möjligheter för samverkan, men också begränsningar.

Intresse för medverkan från naturskolan, föreningar och andra aktörer inom friluftsliv/naturområdet

Naturskolan

Naturskolan är positiv till idén och ett naturcentrum är intressant för deras verksamhet, i första hand vår och höst. Främst för kurser för pedagoger och eventuellt klasser. Man har en rad förslag på aktiviteter och upplevelser som man gärna vill ha där, och även konkreta förslag på utrustning och lokalutformning, t.ex. att lokaler för föreläsning bör rymma 30-35 personer. Det är osäkert om man vill eller kan medverka till drift och underhåll och i vilken utsträckning man kan hyra lokaler.

Västerbottens Ornitologiska Förening, med lokala avdelningar

Föreningen är inte negativ till själva idén men spontant säger man att en lokalisering vid Tuvan är mindre lämplig för föreningens syften då UFF m.fl. avdelningar har en stor del av sin verksamhet (ringmärkning, fågelguidningar) centrerad runt Degernäs och inte i de centrala delarna av deltat.

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen är positiv till idén och stödjer initiativet. Föreningens ekonomi och aktivitet medger dock för närvarande varken regelbundet nyttjande eller hyra av lokaler. Fågelskådning, naturguidningar och möteslokaler lyfts fram, man ser gärna året-runt aktiviteter.

Stiftelsen Naturvård vid Nedre Umeälven

Stiftelsen är informerad om förstudien angående naturcentrum och länsstyrelsens representant i stiftelsens styrelse är tillfrågad om synpunkter. Förstudien om ett naturcentrum behandlades kort på ett styrelsemöte i mars 2017. Inga invändningar framkom då.

Friluftsfrämjandet

Friluftsfrämjandet är generellt positiva till ett Naturcentrum, men ser inte behov av att förlägga verksamhet dit som föreningens verksamhet ser ut i dagsläget.

Tegs Scoutkår och Obbola Scoutkår

De tillfrågade scoutkåren ställer sig generellt positiva till idén med ett naturcentrum men betonar att de har sina verksamheter kopplade till Tegsområdet respektive Obbola och att ett naturcentrum vid Umeälvens delta, t.ex. vid Lill-Tuvan, ligger alltför långt därifrån. Av den anledningen är man inte intresserad av att medverka och man tror heller inte att det finns ett behov av att regelbundet nyttja anläggningen för sina aktiviteter.

Norrlands Entomologiska Förening

Entomologiska föreningen stödjer idén men ser inte att föreningen själv har resurser eller behov av detta i nuläget. Regelbundet nyttjande är inte troligt, däremot kanske enstaka gemensamma aktiviteter med andra naturföreningar. Förbudet att samla insekter i Umedeltat-reservatet gör att föreningen ogärna lägger verksamhet som exkursioner och liknande i detta område.

Västerbottens läns Botaniska Förening

Botaniska föreningen är positiv till idén. Ett Naturcentrum kan bidra till att öka intresset för naturrelaterade frågor. Om naturcentret t.ex. gjorde lite "reklam" för lokala och regionala naturföreningar så har deras och andra föreningar naturligtvis nytta av centret. Botaniska föreningen kan inte tänka sig hyra lokaler, ekonomin medger inte att betala för detta. Man tror inte på regelbunden verksamhet men intresse finns att kanske nyttja lokaler för t.ex. studiecirkel i botanik. Föreningen kan också ställa upp för botaniska guidningar och liknande. De påpekar att den bör vara tillgänglighetsanpassad för alla nyttjares behov!

Fältbiologerna

Är tillfrågade men umeåsektionen är för närvarande inaktiv och man hänvisar till Naturskyddsföreningen som närmast tillvaratar deras intressen.

Sammanfattande bedömning av potentialen (DEL 1)

Sammanfattningsvis pekar utredningen på att ett naturcentrum i Umeås närhet, någonstans vid Umeälvens delta, har goda förutsättningar att bli framgångsrikt. Närheten till Umeå stad, relativt god tillgänglighet, läget i älvskapslandskapet, många möjligheter till samverkan samt att idén får ett uttalat stöd från ett flertal tillfrågade myndigheter och föreningar visar på att förutsättningarna är gynnsamma. Viktiga aktörer som länsstyrelsen, kommunen, Biosfärområde Vindelälven och naturskolan stödjer idén och har delat med sig av egna tankar om dess innehåll och verksamhet.

Utredningen indikerar inte att ett naturcentrum, så länge det behåller sin inriktning på natur och friluftsliv, skulle ha någon större negativ påverkan på andra besöksmål eller verksamheter, utan att det snarast ökar eller tillför nya värden till området. Möjligen kan viss guideverksamhet skapa konkurrens. En första, mycket grov skattning av besökspotentialen för ett naturcentrum vid Umeå baserat på de jämförbara naturcentra som verkar ha liknande förutsättningar hamnar väldigt grovt på ca 10 000-15 000 besökare per år. "Traditionella" beståndsdelar som information och utställningar, guidningar, föreläsningar och skolverksamhet är det som de tillfrågade har störst intresse av att medverka i eller ta del av.

De utmaningar som träder fram i Del 1 är främst tillgänglighet och utrymmeskrav, särskilt om ett naturcentrum ska bli riktigt välbesökt och även kunna expandera. Exempel visar också att "kringverksamheter" kan riskera att hamna i konflikt med natur- och friluftsbesöksintressena eller ta över naturcentrets framtoning på ett oönskat sätt om inte etablering och verksamhet planeras på ett genomtänkt sätt. Indikationer finns även från några platser att besökarnas betalningsvilja överlag varit låg för aktiviteter kopplade till ett naturcentrum. De ideella föreningarna i umetrakten verkar inte vara ett stöd att förlita sig på när det gäller drift, underhåll och lokalhyra. De föreningar som svarat är överlag tveksamma till att använda ett naturcentrum för sin regelbundna verksamhet, eller att hyra lokaler där. De har redan fungerande inomhuslokaler på närmare håll och har begränsade resurser både vad gäller ideella krafter och ekonomi. En fråga är också hur stor ett naturcentrums säsongsvariation får vara vad gäller besöksfrekvens.

2017-10-10

DEL 2 - Lokalisering - Är Tuvan rätt plats?

I detta avsnitt analyseras om platsen vid Tuvan är en lämplig lokalisering.

Vilka fördelar och möjligheter har en lokalisering vid Tuvan? Vilka begränsningar innebär platsen?

Allmänt om lokaliseringen

Utgångspunkten i denna utredning är att platsen för naturcentret ska ligga någonstans i relativ **närhet av Umeälvens delta**. Detta har utgjort grunden för den kommunala ansökan om medel som möjliggjort denna utredning. Det finns också långt framskridna tankar på detta i kommunens fördjupade översiktsplan för älvslandskapet. En lokalisering vid Umeälvens delta skulle ge goda samordningsvinster med länsstyrelsen. Ett naturcentrum i deltat är helt i enlighet med länsstyrelsens planer att försätta arbetet med att tillgängliggöra och informera om Umeälvens delta, i vilka ingår en större huvudentré till reservatet. En plats som ligger nära attraktiva naturmiljöer och möjliggör en besöks-turism är då också en stor styrka i det fall ett naturcentrum i framtiden får status som naturum. Länsstyrelsens stöd bedöms som helt avgörande för att förverkliga planerna på ett naturcentrum med fokus på Umeälvens delta.

Bland annat av dessa anledningar är det inte aktuellt att utreda andra lokaliseringar, i Umeå centrum eller i stadens utkanter, t.ex. vid älven intill Strömpilsplatsen. Inte heller en placering vid något annat av de naturskyddade områden som ligger i stadens relativa närhet, t.ex. Grössjön, Hässningsberget eller Tavlefjärden. Embryot till planerna på ett naturcentrum kom från den ideella naturvården, främst Umeå Fågel förenings planer på en fågelstation, och redan i diskussionernas inledande skeden var det tydligt att önskemålen gällde en lokalisering i just området Umeälvens delta och slätter. Att stora delar av Umeälvens delta omfattas av naturskyddade miljöer bedöms inte innebära några stora svårigheter för ett planerat naturcentrum.

Umeälvens deltaområde har överlag en stor potential för besöks-turism tack vare sitt goda läge. En placering vid älven, närheten till staden och Umeå flygplats är stora styrkor. Dessutom ligger området mitt mellan Umeå och Holmsund och därmed längs vägen för alla resenärer som via Holmsund reser till och från Vasa, och resten av Finland.

Lokaliseringar som har utvärderats

Inledningsvis presenteras de sex lokaler som varit förmål för utredningen. De alternativ som vi har jämfört är belägna på olika platser i det område som brukar benämnas Umeälvens delta och slätter och som ingår i Natura 2000-området med samma namn (se karta). Flera av platserna finns också med i de planer på entréer till Umeälvens delta som togs fram av länsstyrelsen i informationsplanen för reservatet i Umeälvens delta (2008). Lokalernas lägen kan ses i översiktskartan på sid 23.

LOKALISERING

Tuvan (Lill-Tuvan)

Lokalen Lill-Tuvan är belägen i naturreservatet Umeälvens delta och ligger lågt vid älven, på västra sidan av Österfjärden, på en landtunga mellan Österfjärden och ön Tuvan i söder och deltats västligaste förgrening Rinneln i norr. Besökare anländer oftast med bil på den enskilda grusväg som leder ner hit från E12. Vid Lill-Tuvan finns en stor grusad parkering, men också en småbåtshamn och härifrån utgår också en vandringsled ut på Tuvan via en hängbro. Utblickar kan främst ske mot älven och Storsandskär i nordost eller längs en mindre älvfåra åt sydväst och Rinneln åt väster. För att få en bättre helhetsbild av deltat är dock fågeltornet och plattformen på Bergöns topp intill E12 ca 850 m åt väster den bästa utblickspunkten. Bergön ligger relativt strategiskt i deltat och är en av mycket få högt belägna punkter i området. Från Bergön kan också Västerfjärden och dess fåglar överblickas. Vandringsleden på Tuvans östsida och fågeltornet och gömslet som finns där ger också bra utblickar över Österfjärden där rastande fågelmängder kan beskådas. I övrigt är det lövdominerade, opåverkade naturtyper och växtsuccessioner som kan upplevas runtom Lill-Tuvan eller efter en kort vandring. Platsen vid Lill-Tuvan har hög åretrunt-användning och besöks från tidig vår ända fram till hösten. Omgivande naturmiljöer är bitvis störningskänsliga och delar av Tuvan är fågelskyddsområde med beträdnadsförbud 1/4-15/8, men den spångade leden är undantagen.

Fastigheten ägs av Naturvårdsverket, den ingår i naturreservatet men tillgång till marken går att lösa och det ska inte ses som ett problem. De tillgängliga ytorna i form av en grusplan m.m. vid Lill-Tuvans småbåtshamn har en yta på cirka 3000 kvadratmeter. Lokalen är lågt belägen vilket medför att övesvämningensrisken måste beaktas vid planeringen. Platsen finns ej med i kartan över befintligt verksamhetsområde för VA i kommunens utvecklingsstrategi för VA. Det finns dock möjliga VA-lösningar för byggnad (eventuell samordning med befintligt system i området) i samstämmighet med kommunens VA-strategi. Idag finns ingen anslutande GC-väg vid Tuvan men en ny cykelled runtom Österfjärden finns med i kommunens översiktsplan för älvskapskapet och kommer att bli än mer prioriterad i och med den uppgradering av E12 som är på gång. På norra och nordvästra sidan Lill-Tuvan finns många närboende i form av fritidshus och permanent bebyggelse. En väl planerad lokalisering av ett naturcentrum vid Tuvan kommer dock att ge möjligheter till "win-win effekter" för närboende genom att tillfartsvägen rustas upp, VA-nätet byggs ut och möjligheterna för åtkomst via cykel och kollektivtrafik ökar. Avfart och anslutande väg från E12 kräver särskild uppmärksamhet.

Degernäs ("Skådarlimpan")

Den aktuella lokalen ligger vid naturreservatet Södra Degernässlätten-Sundet, ca 2 km från det egentliga älvdeltat, mitt i jordbrukslandskapet på östra sidan Degernäs by, intill Degernäsvägen på östra sidan Degernäsbäcken. Besökare anländer som regel med bil via Degernäsvägen. Landskapet är flackt men här finns idag en iordningställd observationsplats i form av en kulle ("skådarlimpan"), en parkering och en informationstavla. Utblickar finns framför allt mot de åkerslätter i söder och norr som bl.a. erbjuder iordningställda områden för rastande fåglar och där stora antal fåglar samlas, huvudsakligen under tidig vår. Det är i stort sett enbart för sin fågelskådning som platsen drar besökare. En skyltad stig följer en brukningsväg söderut genom reservatet ca 3 km, förbi en observationsplattform och ända ner till Västerfjärden i Umeälvens delta. Naturen i lokalens närområde utgörs av brukat åkerlandskap, ordinära barrskogar och byns miljöer. Anlagda våtmarker, restaurerade strandängar m.m. kan ses på längre avstånd (som närmast ca 1 km). Platsen har låg åretrunt-användning, den drar stora antal besökare (främst fågellintresserade) under mars-början av maj men resten av året är besökarna på platsen ganska få. Fågellivet är då betydligt blygsammare, med färre arter. Platsen vid Degernäs utmärker sig inte gentemot omgivningarna när det gäller övriga rekreationsmöjligheter. Omgivande slättlandskap, inklusive stigen söderut genom reservatet ner till Umeälvens delta är fågelskyddsområde med beträdnadsförbud 1/4-15/5 och först därefter (när huvuddelen av fåglarna lämnat området) kan besökaren få tillträde till större arealer.

Fastigheten ingår dagsläget inte i naturreservatet, den arrenderas av privat ägare. De tillgängliga ytorna i form av parkering och kulle är begränsade. Det finns dock troligen en god möjlighet att förvärva privat mark (åkermark) i direkt anslutning till denna plats, se nedan. Platsen finns ej med i kartan över befintligt verksamhetsområde för VA i kommunens utvecklingsstrategi för VA. Idag finns ingen anslutande GC-väg till Degernäs och även om nya cykelleder mot Degernäs finns med i kommunens plan så är det inte högprioriterat och utbyggnad kommer inte att beslutas innan åtminstone år 2020. Från Umeå kan åtkomst med cykel idag ske norrifrån via småvägar genom slätt- och skogsområdena (underlag från Umeå kommun), men t.ex. inte under våren då beträdnadsförbud råder inom reservatets fågelskyddsområde. I övrigt är cyklister hänvisade till tätt trafikerade vägar. Avfarten från den tätt trafikerade Degernäsvägen kräver särskild uppmärksamhet från både bil- och cykelburna besökare.

Villanäs

Lokalen är belägen i naturreservatet Umeälvens delta, på en udde på östra sidan Österfjärden i deltats östra del, mellan Umeå och Holmsund. Besökare anländer oftast med bil från Holmsundsvägen ca 1,3 km i nordost. Platsen ligger lågt men här finns sedan länge ett större fågeltorn. En 900 m lång träramp/-spång leder ut till fågeltornet från en liten entréparkerings vid Bergsbodavägen intill järnvägen Umeå-Holmsund. I övrigt är det mycket begränsad tillgång till besöks- och utblicksplatser runtomkring. Inga fler iordningställda leder finns i dagsläget. Från tornet har besökaren öppna vyer över Österfjärdens vattenytter, grundområden och öar. Besökaren kan uppleva olika slags naturtyper och landhöjningssuccessioner under vandringen ut mot tornet och runtom detta, allt från granskog till öppen strandäng och grundområden med öppna vattenytter. Stora fågelansamlingar i form av änder, vadare m.m. kan ses från fågeltornet främst under våren, från islossningen, men i viss utsträckning till långt in på hösten. Avstånden är dock ofta långa (ca 1 km och uppåt). Dessa avstånd kommer att öka allt mer över tiden pga. deltaprocesserna och landhöjningen. Lokalen har hög åretruntanvändning och besöks från tidig vår ända fram till hösten.

Fastigheten ägs av Naturvårdsverket och ingår i naturreservatet. Tillfartsområdet är överlag ganska trångt. De tillgängliga ytorna nära väg utgörs mestadels av en liten parkering, ca 450 kvadratmeter. Kommunen äger endast mindre markytter i närheten, inte helt i anslutning till Naturvårdsverkets mark. I övrigt är lokalen kringgårdad av privat mark. Större ytor finns i huvudsak längre söderut, ut mot fågeltornet. Platsen finns ej med i kartan över befintligt verksamhetsområde för VA i kommunens utvecklingsstrategi för VA. Endast inom verksamhetsområde för vatten. Norr och söder om parkeringen finns närboende i både fritidshus och permanent bebyggelse. Udden med fågeltornet ligger längre ut och på avstånd från dessa.

Långnäsudden

Platsen ligger i naturreservat Umeälvens delta, på östra sidan Österfjärden i deltats östra del, mellan Umeå och Holmsund, och ca 2 km söder om Villanäs (se ovan). Besökare anländer oftast med bil från Holmsundsvägen drygt 2 km i nordost. Långnäsudden är belägen mellan två områden med bebyggelse av både fritidshus och permanentboende. En grusväg leder ut på udden och fram till en liten parkering. Inga iordningställda vandringsleder finns. Platsen ligger lågt men från udden har besökaren öppna vyer över

Österfjärdens vattenytor, grundområden och öar. Närliggande opåverkade naturmiljöer består av strandskog av gråal samt fuktig strandäng vilka dock uppgår till en begränsad areal. Angränsande skog är i övrigt brukad, barrdominerad och relativt ung. Stora fågelansamlingar i form av änder, vadare m.m. kan ses från udden främst under våren, från islossningen, men i viss utsträckning till långt in på hösten. Avstånden är från ca 500 km och uppåt. Lokalen har låg åretruntanvändning och besöks mest under våren, av ett begränsat antal fågelintresserade.

Fastigheten ägs av Naturvårdsverket och ingår i naturreservatet. Lokalen Långnäsudden är trång med en liten parkering, totalt cirka 500 kvadratmeter. Kommunen äger flera angränsande markytor. I övrigt är lokalen kringgärdad av privat mark. Platsen finns inte med på kartan över kommande verksamhetsområde för VA i kommunens utvecklingsstrategi för VA. Norr och söder om parkeringen finns närboende i form av fritidshus och permanent bebyggelse.

Holmen

Platsen är belägen i naturreservatet Umeälvens delta på södra sidan Österfjärden i deltats sydöstra del, på nordspetsen av ön Holmen belägen mellan Obbola och Holmsund. Holmen förbinds med fastlandet genom broar på vilka E12:s passage över Umeälven sker. En bilväg leder hit drygt 1 km från E12 i söder. Lokalen ligger intill den gamla Kolerakyrkogården som finns på Holmen. Sydväst om platsen på udden ligger ett stort sammanhängande område med permanentboende och fritidshus, och i sydost ligger några enskilda spridda hus. Platsen ligger relativt högt och den tillgängliga plattformen bjuder på fin utsikt över hela Österfjärden. På östra sidan av Holmen finns vindskydd och eldplats. Besökare anländer ofta med bil men även en båtbygga finns. Bryggan ligger vid norra udden. En ny parkering vid Kolerakyrkogården finns iordningställd och en rullstolsstig utgår från parkeringen till plattformen. Inga iordningställda vandringsleder finns. Från udden har besökaren fria vyer över Österfjärdens öppna vattenytor medan avstånden är långa till deltats grundområden och öar. Naturmiljöerna runtom på Holmen är i huvudsak begränsade till tallskog på hållmark med klippvegetation. Närliggande naturmiljöer består mest av granskog av blåbärstyp. Sedan länsstyrelsen tog fram sin informationsplan för Umeälvens delta (2008) har det mesta av Holmens mest attraktiva natur antingen exploaterats eller privatiserats vilket betyder att en besökares möjlighet till naturupplevelser nu begränsats väsentligt. Österfjärdens fågelansamlingar kan ses från udden, men på långa avstånd (minst ca 1-1,5 km). Lokalen har hög åretruntpotential och besöks från tidig vår ända fram till hösten.

Fastigheten ägs av Naturvårdsverket och ingår i naturreservatet. Ytorna består idag av parkering samt liten plattform på klipphällarna, cirka 50 kvadratmeter. Platsen finns inte med i kartan över kommande verksamhetsområde för VA i kommunens utvecklingsstrategi för VA. På hela västra sidan Holmen, men även på några platser på östra sidan, finns många närboende. Tillfartsvägen går förbi många hus. Avfarten från E12 kräver särskild uppmärksamhet.

Storavan, Stöcke

Den aktuella lokalen ligger vid naturreservatet Storavan, ca 1,2 km från det egentliga älvdeltat, intill den restaurerade fågelsjön Storavan i sydöstra delen av Stöcke by. Här finns idag en iordningställd observationsplats i form av en plattform och en mindre gräsyta samt en parkering med informationstavla. En ca 500 m lång stig utgår också mot en plattform på sjöns södra sida. Möjlighet finns att koppla ihop besökspunkter vid Storavan med en ligghall för de betesdjur som sköter Umedeltats naturbeten, om en sådan hall framöver byggs i närheten av Storavan, något som finns i länsstyrelsens planer. Utblickar finns mot fågelsjön Storavan med sina betade strandängar, samt kringliggande åkerlandskap där stora antal rastande fåglar samlas, främst under tidig vår, mars-början av maj. Naturen runtom platsen utgörs i övrigt av brukat åkerlandskap och ordinära barrskogsmiljöer. Platsen har låg åretruntanvändning, den drar flest besökare (främst fågelintresserade) under mars-början av maj med mindre antal under resten av året. Storavan utmärker sig inte gentemot omgivningarna när det gäller övriga rekreationsmöjligheter. Storavan och kringliggande mark har beträdnadsförbud 1/4-15/5 och delar även fram till 15/8, men det begränsar inte upplevelserna på platsen.

Fastigheten ägs av Naturvårdsverket och ingår i naturreservatet. Det är dock ett trångt område mellan permanentbostäder och bondgård på privat mark, parkeringen är liten. Totalt cirka 500 kvadratmeter mark. Platsen finns inte med i kartan över befintligt verksamhetsområde för VA i kommunens utvecklingsstrategi för VA. Norr och söder om platsen finns närboende.

2017-10-10

Lokaliseringskriterier

De alternativ som utvärderats har jämförts med varandra enligt en rad uppställda kriterier. Närheten till Umeälvens delta är av tidigare anförda skäl en bärande del i planerna. Eftersom fokus bör ligga på att tillgängliggöra Umeälvens delta och slätter för besökare genom t.ex. information, upplevelser och aktiviteter så kan inte platsen ligga alltför perifert i förhållande till älvens delta och dess skyddade naturområden.

En viktig utgångspunkt har också varit de kriterier för en entré som anges i skötselplanen för naturreservatet Umeälvens delta (Länsstyrelsen 2008). Där anges följande kriterier för en entré:

- Den har ett läge nära ett kommunikationsstråk
- Den har ett strategiskt läge för utblickar
- Den erbjuder fina naturupplevelser i omgivningen.
- Platsen är möjlig att utveckla vidare, t.ex. som en mötesplats i form av ett café eller liknande

Utöver detta har vi lagt till ytterligare ett antal kriterier, i enlighet med bl.a. kommunens förarbeten till denna utredning. Platsen ska om möjligt erbjuda både miljöer för natur, kultur, aktiviteter och information/pedagogik. Vi har sedan gjort jämförelsen av lokalerna i enlighet med fyra huvudrubriker: Närhet till Umeälvens delta, Tillgänglighet, Utblickar och upplevelser samt Utvecklingsmöjligheter. Utgångsläget är de nuvarande förhållandena, och vilka möjligheter och begränsningar de ger förutsättningar för. En översikt av kriterierna och de utvärderade lokalerna ses på sid 30-31.

1. Närhet till Umedeltat

Ligger alternativet i, eller i direkt anslutning till, det egentliga älvdeltat?

2. Tillgänglighet idag

Tillgänglighet med bil

Ligger alternativet inom 1 km från en större väg av god standard?

Tillgänglighet med kollektivtrafik

Ligger alternativet inom 1 km från befintlig busslinje som trafikerar med minst 5 turer/dag?

Tillgänglighet till fots eller med cykel

Ligger alternativet inom 10 km från tätort och 1 km från gång- och cykelbana?

Tillgänglighet med båt

Ligger alternativet inom 1 km från en småbåtshamn med minst fem båtplatser?

Tillgänglighet för funktionshindrade

Är befintliga anläggningar vid alternativet tillgängliga för besökare med funktionsnedsättningar?

3. Utblickar och upplevelser

Utblickar över älvdeltat

Kan besökare se Umeälvens aktiva delta från alternativet?

Mångfald av skyddad natur nära

Finns minst tre av nedan uppräknade naturupplevelser (skyddade arter och naturmiljöer) i reservatet lätt tillgängliga inom 1 km från alternativet under besökssäsongs?

- Flyttfågelansamlingar
- Grundområden
- Våtmarker
- Strandskog
- Lövskog
- Barrskog

Variation av friluftsliv och kultur

Finns goda förutsättningar för minst tre av följande upplevelser och aktiviteter?

- Fågelskådning
- Sportfiske
- Vandringar
- Skid- och skridskoåkning
- Utsiktspunkter
- Kulturhistoria

Året-runt-användning

Är den huvudsakliga besökssäsongen för alternativet i dagsläget längre än 4 månader?

Andra befintliga målpunkter (attraktioner) i närheten

Finns det någon annan viktig målpunkt för besökare inom 1 km från alternativet?

4. Utvecklingsmöjligheter

Tillgängliga ytor

Är den tillgängliga ytan vid alternativet minst 2500 m²?

Teknisk försörjning

Finns det ett befintligt VA-nät inom 1 km från alternativet?

Markåtkomst

Har kommunen eller staten rådighet till marken för alternativet?

Motstående intressen eller liknande saknas

Saknas motstående intressen, andra större begränsningar eller risker för störning/negativ påverkan vid alternativet?

Lokaliseringskriterium	Tuvan (Lill-Tuvan)	Degernäs	Villanäs	Långnäs- udden	Holmen	Storavan, Stöcke
1. Närhet till Umedeltat	JA	NEJ	JA	JA	JA	NEJ
2. Tillgänglighet idag						
- med bil	JA	JA	JA	JA	JA	JA
- med kollektivtrafik	JA	JA	JA	NEJ	NEJ	NEJ
- till fots eller med cykel	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	JA	NEJ
- med båt	JA	NEJ	NEJ	NEJ	JA	NEJ
- för funktionshindrade	JA	JA*	NEJ	NEJ	JA	JA
3. Utblickar och upplevelser						
Utblickar över deltat	JA	NEJ	JA	JA	JA	NEJ
Mångfald av skyddad natur nära	JA	NEJ	JA	NEJ	NEJ	NEJ
Variation av friluftsliv och kultur	JA	NEJ	JA	NEJ	JA	NEJ
Året-runt-användning	JA	NEJ	JA	NEJ	JA	NEJ
Andra målpunkter i närheten	JA	NEJ	NEJ	NEJ	JA	NEJ
4. Utvecklingsmöjligheter						
Tillgängliga ytor	JA	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ
Teknisk försörjning	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ
Markåtkomst	JA	JA	JA	JA	JA	JA
Motstående intressen etc saknas	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ
Antal JA (av 15 möjliga)	12	4	8	4	10	3

* tillgängligt för rörelsehindrade med ledsagare

Sammanfattande bedömning av lokaliseringen (DEL 2)

Jämförelsen av de alternativa lokaliseringarna visar att Tuvan har de bästa förutsättningarna. Tuvan uppfyller flest kriterier totalt, och utmärker sig positivt både vad gäller tillgänglighet samt utblickar och upplevelser. Trots att motstående intressen och begränsningar även finns där, i form av t.ex. närboende och trafikanslutning, så förändrar det inte bilden av att Tuvan är det bästa av de utvärderade alternativen. Dessutom ligger Tuvan strategiskt i deltat och platsen bedöms också ha bättre utvecklingsmöjligheter än de övriga lokalerna, om man väger samman tillgängliga ytor, hela-året perspektivet och förutsättningarna att utveckla och erbjuda besökare en bredd av olika upplevelser och aktiviteter. Ett besökscentrum vid Tuvan med personal stationerad där förhindrar heller inte att guider dagtid kan stationeras i enklare faciliteter på andra lokaler i deltaområdet, t.ex. Degernäs, eller att guidade turer för besökare utgår från Tuvan till andra delar av deltaområdet.

Tuvan vore också en naturlig utgångspunkt med stor potential för olika typer av årstidsbundna turer och guidningar med koppling till Umeälven och dess delta. Det kan röra såväl guidade turer för fågelskådare som turer på skridsko eller med cykel eller kajak/kanot. Till exempel runtom Österfjärden.

DEL 3 - Utformning

*I detta avsnitt utformas ett möjligt och enkelt
konceptförslag som baseras på analyserna
under föregående steg*

Förslagets utgångspunkt

Vi har tagit fram ett möjligt och enkelt konceptförslag på ett naturcentrum. Illustrationerna baseras på de synpunkter och önskemål avseende lokalisering, byggnad, storlek och utformning som utredningen visat på. Förslaget innehåller illustrationer, förslag på materialval, särskilda funktioner, tillgänglighet, etc.

Förslaget ska visa att konceptet kan integreras väl på vald plats och kan konkretiseras med en tilltalande design och en ändamålsenlig och funktionell utformning, i huvudsak genom att:

- Ta tillvara lokaliseringens möjligheter
- Följa de riktlinjer som gavs i förfrågningsunderlaget avseende byggnadens storlek, utformning, innehåll och funktioner
- Inarbeta andra detaljer i enlighet med den input som inkommit i förstudiens Del 1 och Del 2, från bl.a Umeå kommun, projektgrupp och olika intressenter

Synpunkter och förslag på innehåll har insamlats och diskuterats under den pågående utredningen.

Lokalisering vid Tuvan

Förslaget utgår från en lokalisering vid Tuvan, enligt förstudiens Del 2. I länsstyrelsens skötselplan för naturreservatet Umeälvens delta (2008) sägs bland annat att:

Reservatets entréer ska utformas för att kunna ta emot större grupper av människor samtidigt (minst 50 personer). Vid entréerna ska finnas minst ett tiotal p-platser (inklusive möjlighet för minst en buss att parkera), en samlingspunkt i form av ett fågeltorn eller en raststuga, sittbänkar, och ett heltäckande informationsutbud.

Från kommunen har övergripande önskemål varit att:

Skapa en attraktiv besöks- och mötesplats, med stor året runt-potential. Ett naturcentrum som tillför värden till området. Platsen ska ge utblickar och upplevelser!

Särskilda krav

En avstämning angående förslagets huvudsakliga inriktning och dess mest prioriterade innehåll och funktioner gjordes med Umeå kommun den 10 oktober 2016, innan illustrationer påbörjats. Då belystes bl.a. relevanta och jämförbara naturcentra på andra håll i Sverige, önskemål att möjliggöra att bygga ut anläggningen i framtiden samt att ett riktigt Naturum på sikt bör vara målet. Huvudsakliga önskemål har varit:

- "Basförslaget" enkelt och funktionellt, baserat på erfarenheter på andra håll
- Ska gå att bygga ut i moduler/etapper; på sikt ett riktigt Naturum
- Barnperspektiv och tillgänglighet viktigt
- Beakta risken för översvämning/högt vattenstånd pga. låglänt, älvnära läge
- Vinterbonat, möjligt att värma upp vintertid, enkel övernattning?
- Enkelt café/serveringsutrymme, ej tillagningskök
- Mötes-/samlingslokaler
- Utställningsrum
- Bas för personal (naturinformatör)
- Vissa förvaringsutrymmen för undervisning (dock inga större lagerutrymmen)
- Ska harmoniseras med omgivningarna
- Gärna byggd av trä och med ett genomgående miljötänk

Länsstyrelsens naturbevakare har i dag sina förråd med utrustning och annan materiel på andra platser i Umeåområdet, t.ex. vid Röbbäcksdalen, vilket fungerar bra och därför är det inte troligt att man kommer att ha behov av förrådslokaler eller uppställningsplatser inom ramen för ett framtida naturcentrum.

Ingen detaljskiss

Inriktningen bör vara att i inledningsskedet planera och räkna på ett utförande i stil med grundnivån men att man på sikt har målsättningen att ett fullt utbyggt förslag på sikt ska bli verklighet. Grundförslaget får inte vara påtagligt begränsande för eventuell framtida utbyggnad så att man måste göra om allt från början om man ska bygga ut i större skala.

Målsättningen ska vara att åtminstone i grundutförande ha lokaler som erbjuder god allroundfunktion utan att vara alltför specialiserade. Över tid måste man räkna med att besökarnas och föreningarnas intressen, aktiviteter och behov kan förändras. Anläggningen ska inte anpassas efter någon enskild ideell förenings lokalbehov.

Glasade fasader ska erbjuda fina vyer eller möjligheter till interaktiva naturupplevelser på avstånd med t.ex. kikare. Utifrån ska de samtidigt kunna fungera som "skyltfönster" även om anläggningen är stängd.

Förslaget ska ses som en principskiss och inte som en utförlig ritning där varje detalj i byggnaden visas. Beroende på utförande och vilken utbyggnadsnivå som väljs kan olika krav på utrymmen eller lösningar krävas eller vara önskvärda. Tillagningskök ställer t.ex. krav på särskilda utrymmen, liksom om övernattnings/boende i någon form ska finnas. Sådana frågor får lösas i ett senare skede när man tar beslut om vilket utförande som anläggningen ska ha. Om en utbyggnad till regelrätt Naturum i enlighet med Naturvårdsverkets bestämmelser ska genomföras så medför det också att särskilda riktlinjer och krav tillkommer.

Praktiska lösningar för olika utföranden som efterfrågats rör t.ex. möjligheten att vintertid enbart hålla mindre delar av byggnaden öppen, utan att de andra delarna av byggnaden är tillgängliga och behöver uppvärmning. Om en utbyggd anläggning med möjlighet till övernattning eftersträvas bör man planera för att boende kan få tillgång till utrymmena utan att det krävs nyckel eller bemanning på plats, eller att hela byggnaden för den skull måste vara öppen. Samma sak gäller om personal, t.ex. naturguider, ska kunna bo över. En övervakning kräver installation av en hiss och lyftplatta. Åtgärder för att underlätta tillgänglighet måste också inkludera parkerings-/avställningsmöjligheter för permobil och rullstol.

Var på platsen som byggnaden bäst lokaliseras är inte heller fastställt i detalj. Ett läge nära vattnet är attraktivt men kräver att man tar höjd för översvämningsrisken. Detta kan göras med en genomtänkt detaljplacering i kombination med att anlägga på en förhöjd grund eller på pålar.

Inom området kan det vara en fördel om byggnaden förläggs i ett något mer skyddat läge, inte exponerat på den öppna grusplanen utan antingen i relativ närhet till anslutande skog/natur eller åtminstone med (planterade) träd och buskar i tät anslutning. Å andra sidan ger det en större risk för vandalism eller inbrott. Något som lokaliseringen vid Tuvan redan i sig skulle kunna inbjuda till.

2017-10-10

UTFORMNING

UTFORMNING

GESTALTNING AV NYTT NATURCENTRUM

OM GESTALTNINGEN

Enetjärn Natur presenterar här idé, skisser och design för nya naturcentrum på Tuvan.

För idé och utformning står Susan Enetjärn, Enetjärn Natur.

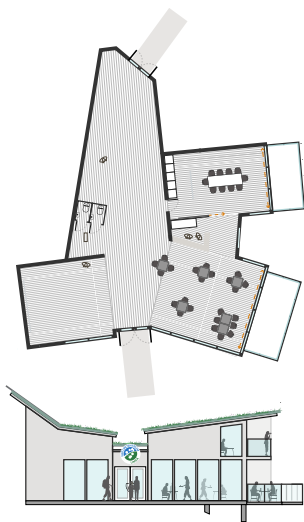
NATURCENTRUM TUVAN

Här gestaltas byggnaden inklusive alla sektioner

- Lokalisering i SV delen av området
- Nära vattnet, med attraktiva uteplatser
- Tillgänglighet; nära stigen ut till hängbron
- Närhet till anslutning mot Bergön och E12

BYGGNAD I SEKTIONER

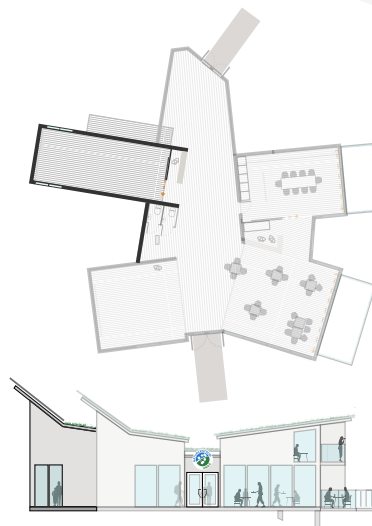
Nedan visualiseras byggnaden i olika sektioner, med vy uppifrån respektive sidovy från väster.

GRUNDBYGGNAD

Ovan visualiseras hela byggnaden i grundförslaget, med sektionerna Utställningsrum (Naturum), Utställningshall, Mötesrum och Fika/caférum. Toaletter och Kokvrå ingår. Solpaneler finns på taket.

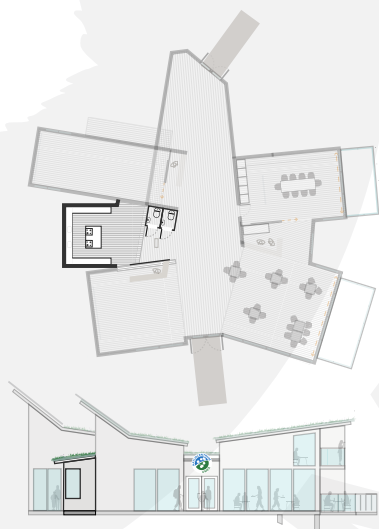
Mått: 224 m²

UTÖKAT NATURUM

Samma byggnad men med utökad del Naturum.

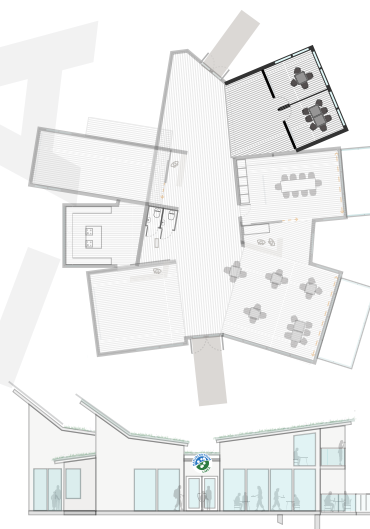
Mått: 40 m²

STÖRRE KÖK

Med utökat Naturum och fler besökare kan behov uppkomma att komplettera med Större kök.

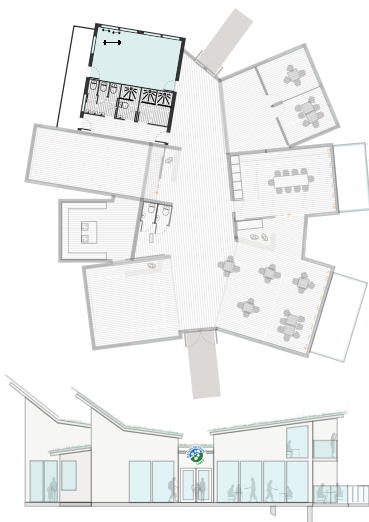
Mått: 23 m²

FLER MÖTESPLATSER

Om fler mötesplatser behövs kan ytterligare Mötesrum läggas till.

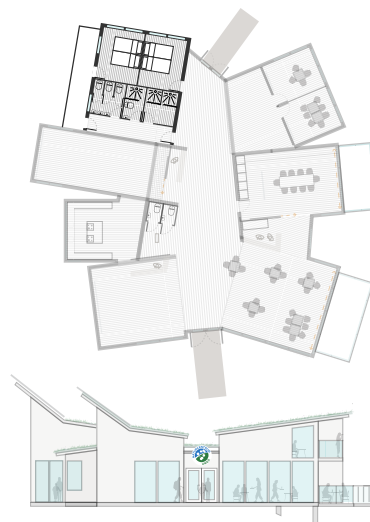
Mått: 40 m²

TRÄNING & DUSCH

En träningslokal med duschmöjligheter kan vara ett komplement till paddelturen

Mått: 47 m²

ÖVERNATTNING

Anläggningen kan alternativt kompletteras med övernattningsmöjligheter

Mått: 47 m²

ALLA SEKTIONER

Sidovyn är gestaltad sett från väster

Mått: 376 kvm

2017-10-10

Förslaget

Övergripande förutsättningar

Inriktningen är att i inledningsskedet utforma och planera för ett förslag i stil med grundbyggnaden men med målsättningen att ett fullt utbyggt förslag ("Träning & Dusch" eller "Övernattning") med status som Naturum på sikt ska bli verklighet. Grundförslaget är inte så begränsande för eventuell framtida utbyggnad så att man måste göra om allt från början om man ska bygga ut i större skala. Utställningsdelarna ska planeras så att kontinuerlig förnyelse enkelt kan ske, helst med interaktiva inslag, t.ex. webbkameror, som kopplas till aktuella skeenden i naturen.

Förslaget ska ses som en principskiss och inte som en utförlig ritning där varje detalj i byggnaden visas. Målsättningen är att i grundutförandet ha lokaler som erbjuder god allroundfunktion utan att vara alltför specialiserade. Över tid måste man räkna med att besökarnas och föreningarnas intressen, aktiviteter och behov kan förändras. Anläggningen ska därför inte anpassas efter någon enskild ideell förenings lokalbehov.

Utformning

Förslaget utgår från den kravspec som kommunen ställt - för hela listan, se sid 35. Grundutförandet kan byggas ut i flera etapper, vissa övernattningsmöjligheter finns, särskilt fullt utbyggt. Byggnaden ska också till övervägande del vara byggd i trä, med ett kretsloppstänk och gärna av återanvänt byggmaterial. Huset ska vara energisnålt med ett effektivt nyttjande av ytor. Under vinterhalvåret är huset inte uppvärmt. Tillgänglighet och barnvänlighet är centrala för utformningen.

Grundbyggnad

I basutförandet (sid 42) innehåller förslaget två utställningsdelar, ett rum och en större hall. Dessutom ett fika-/caférum och ett mötesrum. Kokvrå och toaletter ingår. En begränsad övervåning kan innehålla utrymme för naturguider. Trapphus invändigt, eller utvändigt. Entréer i vardera änden, men en utgör huvudentré. Solpaneler finns på taket men även vegetationstäckta takytor. Liten terrass finns mot vattnet. Byggnadens yta uppgår till ca 224 kvadratmeter.

Fullt utbyggt

Fullt utbyggt ("Träning & Dusch" eller "Övernattning", sid 43) innehåller förslaget tre utställningsdelar: två rum och del av en större hall. Dessutom ett fika-/caférum och

tre mötesrum (ett stort och två små). Tränings- eller övernattningsutrymme kan tillkomma. Ett ordentligt kök ingår nu, samt toaletter. På övervåningen kan flera mindre utrymmen för boende, kontor eller möten få plats. Trapphus invändigt, eller utvändigt. Entréer i vardera änden, men en utgör huvudentré. Solpaneler finns på taket men även vegetationstäckta takytor. Liten terrass finns mot vattnet. Byggnadens yta uppgår till ca 376 kvadratmeter.

Övrigt, utformning

Beroende på utförande och vilken utbyggnadsnivå som väljs kan olika lösningar eller krav på utrymmen behöva tillmötesgå. Naturcentret är eluppvärmt under den huvudsakliga besökssäsongen, men smarta energisnåla lösningar ska eftersträvas. Under vintern står byggnaden i huvudsak ouppvärmad men lösningar som ändå medger uppvärmning av delar av byggnaden under vinterhalvåret bör funderas på. Tillagningskök ställer krav på särskilda utrymmen, liksom om utrymme för övernattning ska finnas. Brandsäkerhet och utrymningsvägar måste beaktas. Sådana frågor får lösas i ett senare skede när man tar beslut om vilket utförande som anläggningen ska ha. Om en utbyggnad till regelrätt Naturum i enlighet med Naturvårdsverkets varumärke ska genomföras så kan det medföra att särskilda riktlinjer och krav tillkommer. Det måste kollas upp inför en projektering.

En vedeldad kamin eller liknande kan vara praktiskt under enstaka evenemang vintertid. Det medför dock hantering av ved och kan ställa särskilda krav med avseende på brandsäkerhet. VA-frågan måste lösas i enighet med kommunens plan för området. Med ett fullskaligt kretsloppstänk behövs ingen avloppslösning men det förutsätter i så fall långsiktig samverkan med andra aktörer, t.ex. jordbrukare och odlare i området, vilket kan vara svårt att garantera. Dagvattenhanteringen bör lösas på något smart sätt och det vore extra spännande om detta pedagogiskt kunde synliggöras för besökare. En laddstation för el-/hybridbilar skulle förstärka anläggningens hållbarhetsprägel.

Praktiska lösningar för olika utföranden som efterfrågats rör t.ex. möjligheten att vintertid enbart hålla mindre delar av byggnaden öppen, utan att de andra delarna av byggnaden är tillgängliga och behöver uppvärmning. Om en utbyggd anläggning med övernattning eftersträvas bör man planera för att boende kan få tillgång till utrymmena utan att det krävs nyckel eller bemanning på plats, eller att hela byggnaden för den skull måste vara öppen. Samma sak gäller om personal, t.ex. naturguider, ska kunna bo över. Åtgärder för att underlätta tillgänglighet är mycket viktiga, de måste också inkludera parkerings-/avställningsmöjligheter för permobil och rullstol.

Glasade fasader, i första hand mot vattnet och öppna ytor, ska erbjuda fina vyer eller möjligheter till naturupplevelser på avstånd med t.ex. kikare. Utifrån ska de samtidigt kunna fungera som "skyltfönster" även om anläggningen är stängd.

Placering

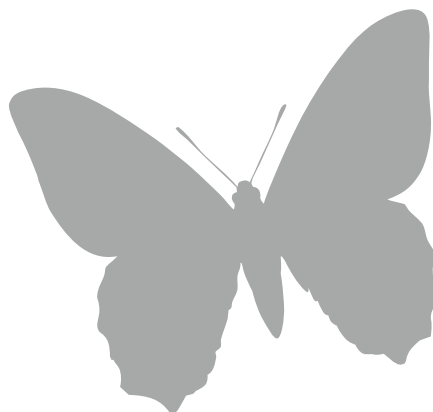
Byggnadens läge på platsen är inte fastställt, illustrationen med ett läge nära vattnet i sydväst (sid 40-41) är att se som ett förslag. Ett läge nära vattnet är attraktivt men kräver att man tar höjd för översvämningsrisken. Detta kan göras med en genomtänkt detaljplacering i kombination med att anlägga på en förhöjd grund eller på pålar. Läget förutsätter också dispens från reservatsbestämmelserna.

Ett läge där byggnaden ligger i nära anslutning till vandringsleder och GC-stråk är att föredra. Det kan också upplevas trevligare om byggnaden förläggs i ett något mer skyddat läge, inte fritt exponerat ute på den öppna grusplanen utan antingen i relativ närhet till anslutande skog/natur eller åtminstone med (planterade) träd och buskar i nära anslutning. Å andra sidan kan detta ge en större risk för vandalism eller inbrott. Något som lokaliseringen vid Tuvan redan i sig skulle kunna inbjuda till.

Vi utgår från att iordningställda parkeringsytor finns intill, men också att anslutning med kollektivtrafik, cykel eller båt kan ske enkelt. Utomhusmiljöerna bör vara upplysta och kan planeras på ett naturligt sätt med träd, vegetation m.m. på ett sätt som gynnar biologisk mångfald och samtidigt skapar trivsel. Ytorna bör uppmuntra till lek och lärande. Illustrationer av utemiljön ligger dock inte inom ramen för denna förstudie.

Sammanfattning av utformningen (DEL 3)

Av de illustrerade förslagen framgår att det finns gott om utrymme för ett naturcentrum vid Tuvan och att goda förutsättningar bör finnas för att kunna hitta en praktisk och attraktiv placering på lokalen. De krav och önskemål vad gäller funktion och innehåll som ställs på ett naturcentrum, och på sikt ett Naturum, kan i de flesta fall uppfyllas mycket väl. Naturcentret går också att konkretisera med en tilltalande design och en ändamålsenlig utformning.

2017-10-10

DEL 4 - Huvudmannaskap och finansiering

*I detta steg beskrivs lämpliga lösningar för
huvudmannaskapet och möjligheter till
finansiering, på kort och lång sikt.*

Övergripande inriktning huvudmannaskap

Huvudansvarfrågan är mycket viktig. Liknande anläggningar i Sverige har antingen staten eller kommunen som huvudman. Det finns även ett möjligt upplägg där en huvudman står för byggfasen medan en annan huvudman står för driften. Såväl huvudman för anläggningen som för driften kan upphandlas. Länsstyrelsen meddelat att de inte kan stå som ägare eller huvudman för ett Naturcentrum i deltat, men kan finansiera en fast utställning.

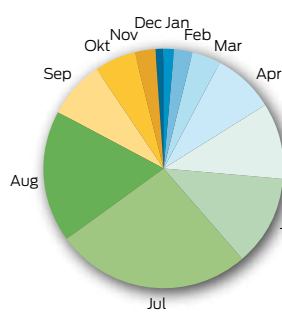
Om Naturcentrum skulle utvecklas till ett Naturum enligt Naturvårdsverkets kriterier ökar skälen för staten att gå in som huvudman. Huvuddelen av de 31 verksamheterna som använder namnet Naturum drivs i statlig regi med länsstyrelsen som huvudman. Åtta Naturum har emellertid kommunala huvudmän, Ånge, Fjärås Bräcka (på entreprenad), Skrylle, Sommen (tre mindre kommuner driver en gemensam stiftelse), Västervik, Vattenriket, Värmland (kommunalt bolag), Naturum Kronoberg (Kommunalt bolag) och Vänerskärsgården (Stiftelse).

Ett kommunalt huvudmannaskap behöver föregås av politiska beslut vad gäller finansiering, ägandeform och vilken del av kommunens organisation som får verksamhetsansvaret.

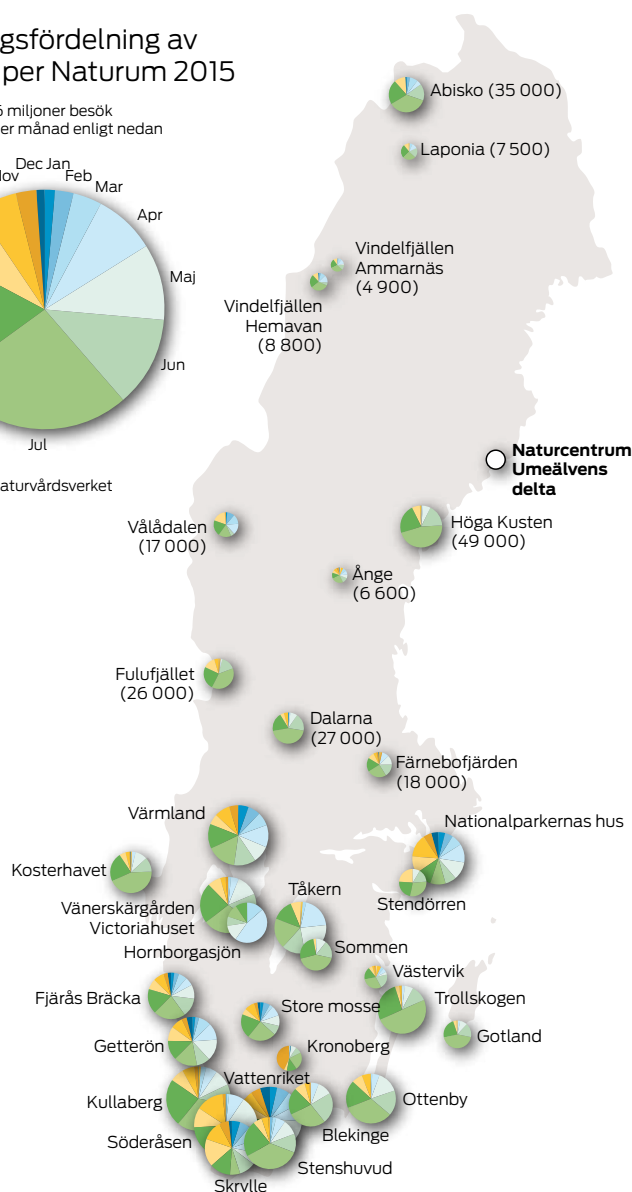
Det finns andra ägarmöjligheter som kan vara möjliga, till exempel stiftelse. I stiftelsen kan såväl kommun och länsstyrelsen som andra organisationer medverka, markupplåtelse ska ske med arrende eller markupplåtelseavtal som binder stiftelsen till användningen av markupplåtelsen till sitt uppdrag (stiftelsens stadgar).

Säsongsfördelning av besök per Naturum 2015

Totalt ca 1,6 miljoner besök fördelade per månad enligt nedan

Data från Naturvårdsverket

Möjlig organisation

Lokalt i Umeå skulle ett Naturcentrum kunna jämföras med Umeå Energicentrum (med ca 25 000 besökare under juni-augusti), som startade som en stiftelse, men nu drivs av det kommunala bolaget Umeå Energi, eller alternativt Arboretum Norr (med ca 15 000 besökare per år), som drivs av en stiftelse.

Huvudmannaskapet för Naturcentrum Umeälvens delta föreslås inledningsvis ligga på ett kommunalt bolag eller stiftelse, i likhet med Energicentrum.

När naturcentrum är etablerat i ett grundutförande är det huvudmannens ansvar att planera verksamheten och upphandla driften, samt fortsätta att utvärdera och utveckla både anläggningen och verksamheten med ytterligare utbyggnad och funktioner. En del i detta är också att, om det befinner sig lämpligt, förbereda en ansökan till Naturvårdsverket om att använda varumärket Naturum. Om en sådan ansökan lämnas in och beviljas innebär detta både större möjligheter till utveckling av platsen och också att staten blir mer aktuell som huvudman. I samband med ansökan skall också en långsiktig plan för förvaltningen tas fram.

Tillgång till marken är den första frågan som ska lösas. Eftersom platsen ligger i ett naturreservat och staten äger marken vid Tuvan är det ett bra utgångsläge. Naturvårdsverket har också en positiv inställning till denna typ av anläggningar.

Uppdraget att hitta finansieringslösning vid kommunal medverkan bör ligga på kommunstyrelsen

Bygglovsansökan handläggs av kommunen.

Sedan finns alternativen att huvudmannen (om det inte är staten):

1. upprättar ett avtal för markarrende med staten, eller
2. köper loss marken från staten.

Det normala är att huvudmannen arrenderar marken från staten och vi har därför räknat in en arrendekostnad för detta i kostnadskalkylen.

VA-frågan är inte löst ännu, ärendet dvs. kommunens långsiktiga VA-strategi, har beslutats av fullmäktige men är i början av genomförandet.

Investeringskostnader

Investeringskostnaden för byggnaden påverkas av många olika faktorer. En avancerad arkitektur och exklusiva materialval, låg energiprestanda och många ingående funktioner är kostnadsdrivande, medan standardlösningar, återbruk, och få men väl valda funktioner håller nere kostnaden.

I detta uppdrag har vi gjort en kostnadsbedömning dels för en utformning enligt den skiss som kallas "Grundbyggnad" i Del 3 och dels motsvarande kostnadsbedömning för en vidareutvecklad byggnad som har utökats med en Naturumdel, fler mötesplatser och träningslokal eller övernattningsmöjligheter.

Den största delen i investeringskostnaden är själva byggnaden. Eftersom detaljutformningen inte är klar behöver vi i kalkylen utgå från schablonkostnader per kvadratmeter byggnadsyta. Byggnadsytan är ca 270 kvadratmeter i grundutförandet och 470 kvadratmeter fullt utbyggd. Den genomsnittliga byggkostnaden för småhus i Sverige är drygt 20 000 kronor per kvadratmeter medan kvadratmeterkostnaderna för de senaste årens Naturum är betydligt högre.

I förstudien för Naturum Örebro¹ används kvadratmeterkostnaden 35 000–45 000 kronor per kvadratmeter. I exemplet Örebro är naturumplanerna en vidareutveckling av Naturens Hus, i naturreservatet Oset och Rynningeviken, en plats med sämre markförutsättningar än på Tuvan. För Trollskogen på norra Öland (ett Naturum med ca 70 000 besökare per år) har Naturvårdsverket beslutat om ett investeringstak på 20 miljoner

¹ Örebro kommun, 2014.

Räkneexempel: Investeringskostnad Naturcentrum	Grundbyggnad	Vidareutvecklad
Byggnadsyta, m ²	270	466
INVESTERING [SEK]		
Projektering och planering	500 000	
Parkeringsyta och vändplan	500 000	
Byggnad (30 000 kr/m ²)	8 100 000	13 980 000
Utställning	700 000	1 000 000
Inventarier	500 000	1 000 000
Summa	10 300 000	16 980 000

kronor för den nybyggnation som är planerad att starta 2017. Byggnaden är på ca 400 kvadratmeter, vilket i det fallet innebär en kostnad på 50 000 kronor per kvadratmeter.

I vår kalkyl för Naturum har vi beräknat investeringskostnaden för byggnaden utifrån ett schablonvärde om 30 000 kronor per kvadratmeter, exklusive förstudie och detaljprojektering. Detta är mindre än de kvadratmeterkostnader som blivit fallet för etablering av byggnader för Naturum på senare år, men vi ser också att det genom innovativa och resurssnåla lösningar kan vara fullt möjligt att hålla nere kostnaderna. Exempelvis skulle återbruk av byggmaterial, byggnadsdelar eller hela byggnader kunna användas som en strategi för att både hålla nere kostnaderna och minska miljöbelastningen av byggfasen.

Utöver byggfasen har vi i budgeten avsatt 500 000 kronor till projektering, planering och upphandling, 500 000 kronor till parkeringsyta och vändplan, samt 1 miljon kronor till utställningen och en summa till inventarier som ökar med större byggnadsyta.

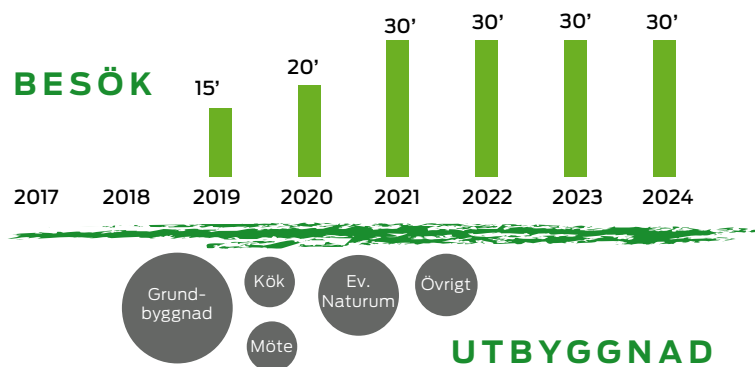
Sammantaget bedöms investeringskostnaden bli ca 11 miljoner kronor för grundbyggnaden och 18 miljoner för en byggnad som innehåller även kök, ytterligare mötesplatser, logidel och som uppfyller kriterierna för Naturum.

Etappvis utbyggnad

Det förslag som presenteras i del 3 i denna rapport utgår från att byggnaden skall kunna byggas ut i etapper som anpassas efter behov och finansieringsmöjligheter. En etapputbyggnad innebär att verksamheten kan växa organiskt och kontinuerligt anpassas till både efterfrågan och strategiska målsättningar.

Säsongvariationen vid ett Naturcentrum underlättar också en etappvis utbyggnad eftersom utbyggnad kan ske under lågsäsong och då utan större störning på verksamheten. Under flera vårar kan då nya delar ha tillkommit, som skapar nyhetsvärde och nyfikenhet och därmed drar besökare till deltaområdet.

Figur 1 Exempel på etapputbyggnad och utveckling av besökstalen.

2017-10-10

Samhällsnytta av ett naturcentrum

Investeringskostnaderna behöver också rimlighetsbedömas i förhållande till den nytta och de besökstal som investeringarna möjliggör. En sådan analys har varit en del i förarbetet inför andra liknande etableringar, exempelvis Naturum Örebro, där det i förstudien ingick en ekonomisk diskussion avseende projektets nytta för befolkningens hälsa och den kommunala eller regionala ekonomin.

En ökad tillgång till naturmiljöer för rekreation är i sig hälsobefrämjande och Naturcentrum kan genom sina verksamheter, guidningar, temahelger, naturskolan, mm påverka besökarna till ett mindre miljöbelastande och mer hälsofrämjande beteende. Särskilt stor positiv beteendepåverkan har detta på unga individer. Den ökade förståelsen för ekologiska samband och människans påverkan på naturen, som kan komma genom Naturcentrums verksamhet, innebär att kommuninnevånarna generellt blir mer motiverade att ta hänsyn till närmiljön på olika sätt, genom mindre nedskräpning och andra typer av miljöstörande beteenden. Naturcentrum kan också genom sina aktiviteter bidra till ett större friluftslivsintresse för regionens invånare, vilket genom många studier visat sig vara hälsofrämjande och sparar resurser i sjukvården och förbättrar effektivitet och kreativitet hos de som arbetar och studerar.

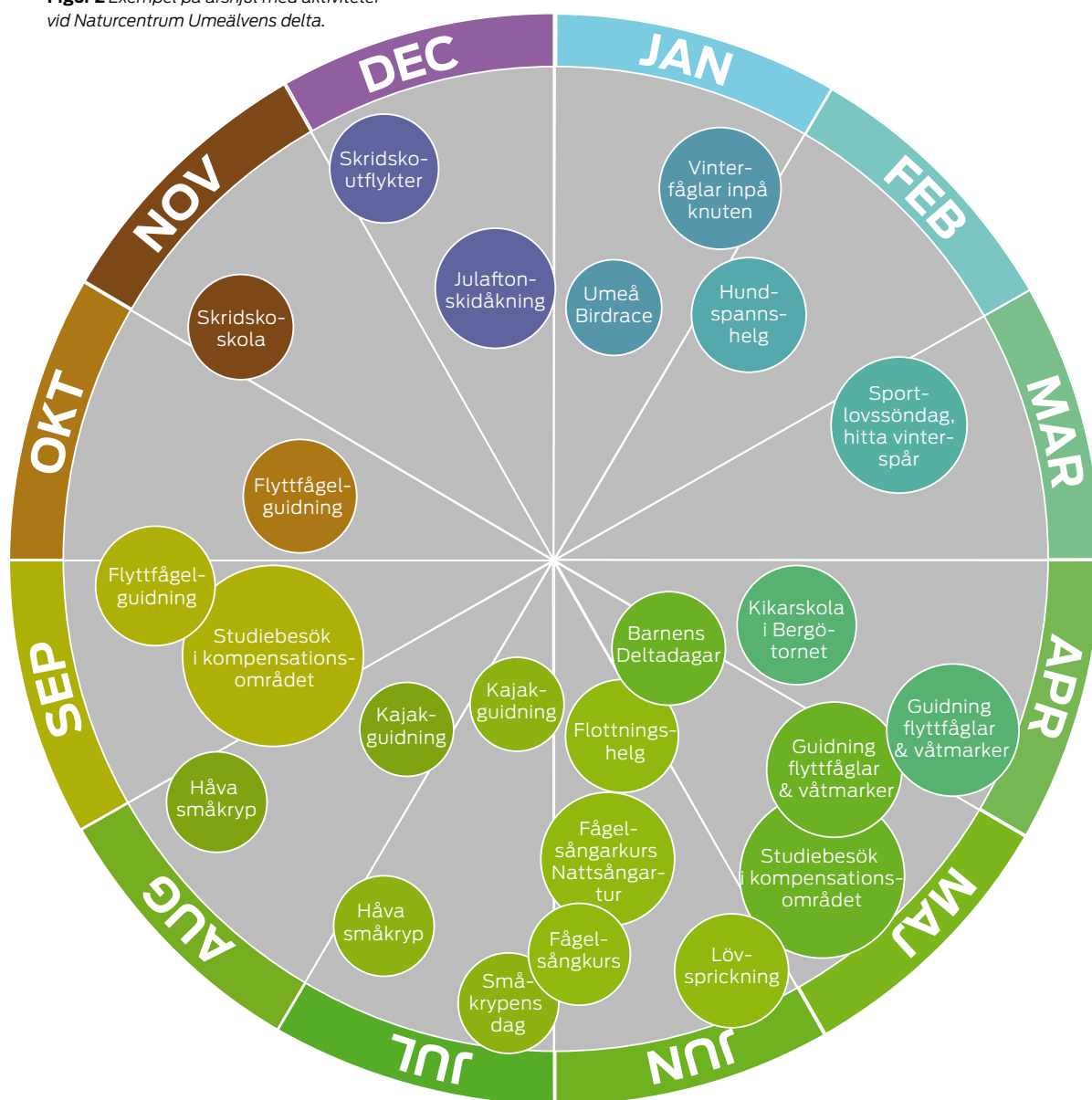
Bidraget till den kommunala eller regionala ekonomin handlar också om turismekonomiska effekter, dvs i vilken mån verksamheten bidrar till den lokala besöksnäringen.

I utvärderingen för Vattenriket i Kristianstad framgick att 70% av de ca 105 000 besökarna 2016 kom från andra kommuner och att ca hälften av dessa kommit till Kristianstad med huvudsyfte att besöka Naturum. Den turismekonomiska analysen kom fram till att de turister som hade Naturum som huvudsyfte för besöket ökade turismomsättningen med ca 31 miljoner kronor i kommunen 2016. Beroende på turismnäringens stora tjänsteinnehåll kommer en stor del av detta direkt in i den kommunala ekonomin genom skatter från den genererade sysselsättningen.

En annan turismekonomisk analys gjordes 2008 för Naturum Höga Kusten, som ligger vid Skuleberget och i anslutning till väg E4. Av de som besökte naturumdelen här hade en lägre andel, 25% Naturum som huvudmål med besöket, sannolikt beroende på den stora andelen genomfartstrafik. De 7600 besökare som hade Naturum som huvudsyfte med resan beräknades spendera ca 7 miljoner kronor lokalt, eller ca 10 miljoner kronor omräknat med samma utgiftsantaganden som för utvärderingen för Vattenriket.

För ett naturcentrum vid Umeälvens delta är det utifrån dessa siffror rimligt att anta att någonstans mellan 30 och 70% av besökarna kommer dit från andra kommuner än Umeå och med Naturcentrum som huvudsyfte med resan, vilket innebär 5 000-10 000 besökare, som genererar ca 7-12 miljoner kronor i turismintäkter (omräknat i kommunal-skatt ca 1,5-3 miljoner kronor).

Figur 2 Exempel på årshjul med aktiviteter vid Naturcentrum Umeälvens delta.

2017-10-10

Finansieringsmöjligheter

De Naturum som etablerats har på senare ått fått investeringskostnaden täckt genom Naturvårdsverket. Naturvårdsverket har tagit fram en handledning för Naturum där de krav och villkor som ställs för utseende, innehåll och verksamhet beskrivs. Den är utförlig och kan inte avhandlas i detalj här men bedömningen är att det är fullt möjligt för ett naturcentrum enligt skisserna i Del 3 i denna rapport att uppfylla kraven för Naturum. Även om Naturvårdsverket i nuläget inte finansierar fler Naturum kan läget komma att förändras. I ett inledande skede som rör en etablering i mindre skala är det hur som helst inte att se som en möjlighet för finansiering. Fullt utbyggt och med status av Naturum så kan stödet från Naturvårdsverket täcka huvuddelen av etablerings- och driftkostnaden för de senare utbyggnadsstegen.

I ett byggskede bedöms inte länsstyrelsen kunna gå in med finansiering för en etablering. Däremot ser man sig som en viktig partner och stöd i arbetet med att söka medel från andra håll.

För att förverkliga ett naturcentrum väljer vi att inte förlita oss på sponsorer i de inledande stegen: att projektera, bygga och ta grundbyggnaden i drift. I en nära framtid kan det dock finnas stora fördelar med sponsring vilket därför bör ges utrymme i ett tidigt skede av planeringen.

Strukturfondsfinansiering, exempelvis via Botnia Atlantica-programmet utgår vanligtvis till projekt och verksamheter och inte till investeringar, och passar därför som delfinansiering till driftfasen. Om anläggningen görs som del i ett innovationsprojekt skulle möjligtvis medel kunna sökas genom någon Vinnovautlysning.

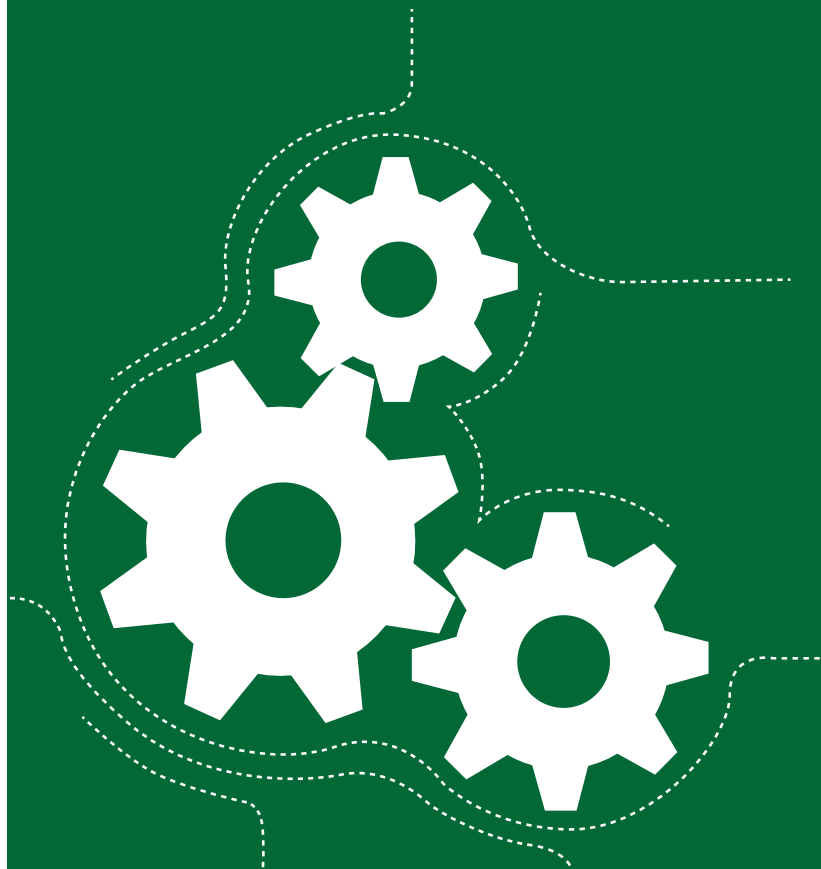
Vi utgår därför från att etableringen inledningen inledningsvis, i grundutförandet som inte utgör en byggnad som uppfyller riktlinjerna för Naturum:

Om investeringskostnaderna för en byggnad i grundutförande kan hållas nere till en nivå enligt den budget som vi redovisat här bedömer vi att investeringen kommer att kunna med god marginal motiveras utifrån den identifierade samhällsnyttan även ur ett kommunalt perspektiv. En etablering stämmer också väl med den fördjupade översiktsplanen för älvslandskapet, där deltat skall utvecklas för besöksnäringen.

DEL 5 - Förvaltning och drift

I detta steg görs prognoser över möjliga intäkter och driftkostnader, baserat på den utformning som presenterades under del 3. Två olika prognoser ges, där en är mer konservativ ("worst case") och den andra ett försök till en trolig/rimlig analys.

2017-10-10

Driftkostnader, eventuell hyra och arrendekostnader

Utifrån kalkyler och erfarenheter från liknande projekt, främst Naturum, har vi tagit fram ett grundläggande räkneexempel där de viktiga posterna för utgifter och intäkter redovisas.

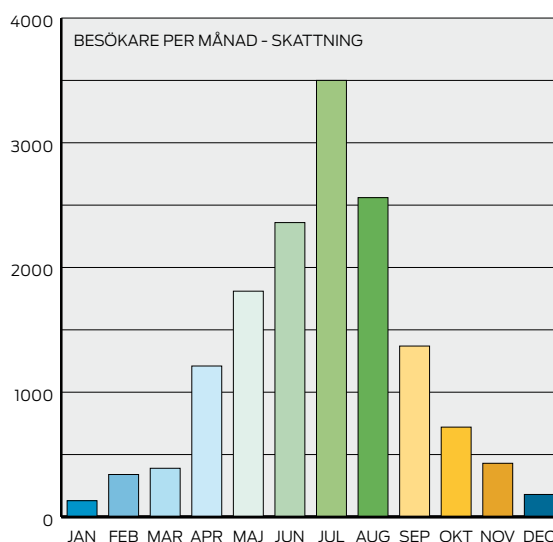
Enligt Naturvårdsverket är personalkostnader den största kostnadsposten för landets olika Naturum, eftersom de alltid ska vara bemannade. De Naturum som har kortast öppettid (6 månader) har en driftsbudget på knappt en miljon kronor, och de Naturum som har längre öppettider (cirka 9 månaders öppet) och mellan 30 000 - 60 000 besök har ungefärlig budget på 1,5 miljoner kronor. Landets största Naturum som har uppemot 100 000 besök kan ha en budget på allt från 1,5-2 miljoner kronor till cirka 10 miljoner kronor (Naturum Vattenriket med många anställda).

För driften av Naturcentrum vid Umeålvens delta bedöms också den största konstnads-posten bli personal, därefter kommer fastighet och verksamhet. För fastigheterna inkluderas uppvärmning, snöskottning, el, VA, internet m.m. i driftkostnaderna. Vi har räknat med avsättningar för underhåll och reparationer som görs med jämna intervallet.

En utvecklingsstrategi som är långsiktig och leder i riktning mot visionen för naturcentrum är central för en uthållig drift. Det kommer att vara mycket viktigt att ett naturcentrum med jämna mellanrum gör investeringar som inriktas på förnyelse och nyheter. Det ger möjligheter att ständigt kunna visa och berätta om sådant som är aktuellt. Statiska utställningar, som sällan eller aldrig förändras, tappar sin aktualitet och gör att folk tröttnar, och det leder snabbt till negativ besöksutveckling. En del i detta är inledningsvis en eventuell etapputbyggnad.

Riskområden för driften av ett naturcentrum kan vara risk för översvämning, vandalis, bränder samt om innovativa tekniska lösningar fallerar. Genomtänkta lösningar och en inriktning på hållbart byggande ger sannolikt färre oförutsedda händelser och överraskningar.

Figur 3 Bedömd besöksfrekvens per månad i ett Naturcentrum vid Umeålvens delta. Potentialen för ett naturcentrum enligt grundutförande för första helåret efter byggnationen. Skattningen bygger på säsongsfördelningen för Färnebofjärdens Naturum. För deltat kan mars, april och maj bli något viktigare månader..

På nästa sida finns en uppställning av förväntade kostnader, dels under startsäsongen, med en byggnad i grundutförande enligt Del 3 i denna rapport, och dels en budget med utbyggd byggnad enligt skissen med Naturumdel, mötesplatser, kök och träningslokal eller övernattningsmöjligheter.

Den stora posten personalkostnader beror mycket på vilka öppettider som planeras för verksamheten. Från en prognos på ca 15 000 besökare inledningsvis (med högsta besökstal sommarmånaderna) räknar vi i kalkylen med ca 30 000 besökare på sikt. Denna bedömning är emellertid försiktig och det finns många möjligheter att stärka besökstalen med goda verksamhetsidéer och bra marknadsföring.

Räkneexempel: Budget för drift och löpande förvaltning	Grundutförande	Vidareutvecklat
Byggnadsyta, m ²	270	466
Besökare per år	15 000	30 000
DRIFT [KR/ÅR]		
Fast personal, 1 heltidsanställd	700 000	
Säsongsanställd personal	350 000	700 000
Delsumma personalkostnader	1 050 000	1 400 000
Inköp av varor för försäljning	100 000	
Verksamhet	600 000	130 000
Fast utställning	50 000	
Tillfälliga utställningar	100 000	
Delsumma verksamhet och utställning	310 000	380 000
Fastighetsdrift, löpande underhåll: 350 kr/m ²	95 000	165 000
Planerat underhåll	15 000	25 000
Fasta abonnemangsavgifter el och värme	20 000	
Kostnader el, värme, VA (passiv- eller lågenergihus)	10 000	
Arrendekostnad mark	100 000	100 000
Delsumma lokaler	240 000	320 000
Summa driftskostnader	1 600 000	2 100 000
Kapitalkostnad, 2% av investeringskostnad	210 000	340 000
Summa kostnader	1 810 000	2 440 000

Möjliga intäkter från verksamheten

Baserat på redovisningar från de Naturum som har liknande omfattning på verksamheten, exempelvis Höga kusten eller Färnebofjärden, innebär intäkter från verksamheten inte några stora intäktsströmmar för att finansiera den löpande driften.

Externa finansieringsmöjligheter

För förvaltning och drift ser vi att ett naturcentrum har möjligheter att få intäkter såväl för lokaler (hyra för utställning, möteslokaler, kontor, boende, materiel m.m.) som för tjänster (t.ex. naturguidning) eller försäljning av varor (t.ex. i form av böcker, informationsmtrl, pedagogiskt pyssel/leksaker mm). Kontakter med umetraktens ideella föreningar tyder dock inte på att dessa kommer att hyra eller köpa varor/tjänster för några större belopp.

De verksamheter som använder varumärket Naturum har generellt mycket små intäkter från verksamheten, från enstaka tusenlappar för de mindre Naturum-anläggningarna till ca 300 000 kronor för de största. Det är därför inte realistiskt att räkna med större verksamhetsintäkter även för Naturcentrum vid Umeälvens delta. Vi har ändå i budgeten räknat med nettointäkter från några av delverksamheterna, exempelvis vissa intäkter kan komma in från uthyrning av lokaler eller försäljning av tjänster och varor.

Möjligheter till sponsring

Utförandet av själva byggnaden kan göras så att det möjliggör för en eller flera sponsorer att visa upp sig och sin verksamhet i en del av lokalen (vägg, rum/flygel, etc.). Det ska dock vara aktörer som med sin verksamhet och inriktning på att naturligt sätt knyter an till naturcentrets verksamhet, innehåll och lokalisering.

En koppling till naturmiljö, friluftsliv eller Umeälven och dess delta ska eftersträvas.

Tänkbara aktörer kan vara:

Umeå Energi är en stor vattenkraftsproducent och skulle kunna använda Naturcentrum som demonstrator för solenergi eller energieffektivt byggande. Laxens vandring sker också genom deltat. Umeå Energi har dock redan har en stor roll genom driften av Energicentrum.

SCA-koncernen har en koppling till platsen dels genom närheten till anläggningen i Obbola som får en starkare anknytning med en ny GC-väg, och dels genom den historiska kopplingen till skogsfrågor och flottning,

Vakin har koppling till platsen genom fokus på miljöfrågor och vattenfrågor (reningsverket på ligger ca 6 km uppströms från Tuvan).

Trafikverket och Umeå flygplats har på liknande sätt beröringar med Umeälvens delta och slätter. Trafikverkets kompensationsåtgärder för fåglar och naturmiljöer längs Botniabanan har på flera olika sätt kopplingar till deltaområdet, dess skydd och tillgängliggörande. Därmed finns flera olika möjliga kopplingar att spinna på. Någon lantbruksorganisation, exempelvis LRF, skulle också kunna vara med, då det finns en naturlig koppling till värdet av de brukade jordbruksslätterna för de fåglar och andra arter som har starka förekomster i deltaområdet.

Hur inslaget av sponsorer ska se ut kräver eftertanke. Risken är att det allmänna utrymmet tas i anspråk av företagsloggor och reklam vilket inte är i linje med anläggningens inriktning och utformning. För varumärket Naturum finns också restriktioner kring samverkan med näringslivet.

Utöver detta kan man också ha en öppen insamling kring verksamheten, likt den för Arboretum Norr, där både privatpersoner och näringsliv kan bidra till verksamheten. Projektfinansiering av investeringar kan eventuellt också ske genom sk. "crowdsourcing".

FINANSIERING AV DRIFTEN [SEK/ÅR]		
Intäkter	Grundutförande	Vidareutvecklat
Driftbidrag Umeå kommun	1 200 000	1 380 000
Uthyrning	70 000	90 000
Uthyrning kontors- och utställningsyta	30 000	30 000
Intäkter från försäljning av varor och tjänster	150 000	150 000
Hysesintäkter lokaler	-	150 000
Driftbidrag från länsstyrelsen	150 000	300 000
Summa	1 600 000	2 100 000

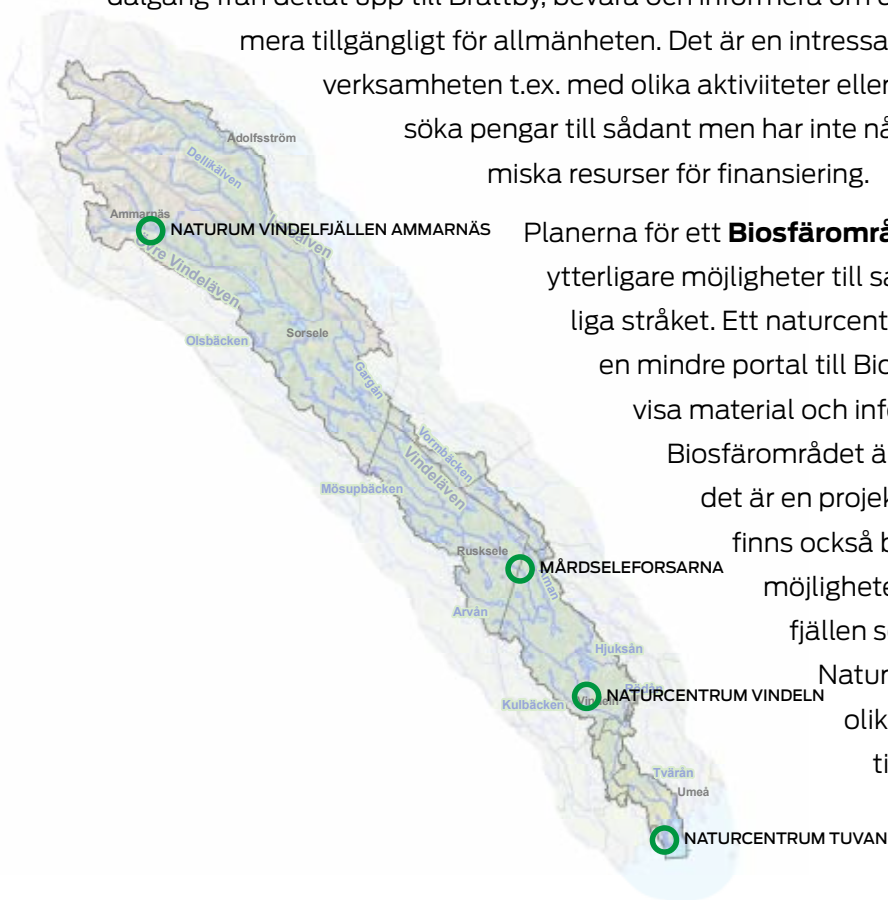
Projektfinansiering och regionala samarbeten

De regionala samarbeten där Naturcentrum skulle kunna ha en roll kan ge ytterligare möjligheter till finansiering och stärka nyttan med verksamheten. Gemensamt för möjligheterna till finansiering genom denna typ av samarbeten är att det behöver ske genom projekt.

Botnia-Atlantica är ett sk. Interreg-projekt. En utvecklingsfond som syftar till ett ökat hållbart nyttjande av natur- och kulturarv. Samverkan med grannländer i regionen är en förutsättning. Naturlig koppling vore då till Finland och/eller Norge, via Kvarken respektive Vindelälven. Botnia-Atlantica stödjer projekt inom innovation, näringsliv och miljö. Medfinansiering krävs. Nästa ansökningsrunda är i september 2017. Ett förslag är att identifiera någon typ av samarbete med Naturcentrum Kvarken i Vasa.

Ume Älvdal (egentligen Stiftelsen Natur- och kulturvårdsleden i Umeälvens dalgång) är en stiftelse som har till ändamål att verka för anläggande, utveckling och vård av en natur- och kulturvårdsled i Umeälvens dalgång inom Umeå kommun. Det görs genom att öka kunskapen om natur-, kultur- och friluftsvärden som finns längs Umeälvens dalgång från deltat upp till Brattby, bevara och informera om dessa samt göra området mera tillgängligt för allmänheten. Det är en intressant aktör att involvera i verksamheten t.ex. med olika aktiviteter eller skrifter. Stiftelsen kan söka pengar till sådant men har inte några egna större ekonomiska resurser för finansiering.

Planerna för ett **Biosfärområde Vindelälven** kan ge ytterligare möjligheter till samverkan i det östvästliga stråket. Ett naturcentrum i deltat kan inhysa en mindre portal till Biosfärområdet vilken kan visa material och information om Vindelälven. Biosfärområdet är heller inte instiftat ännu, det är en projektid. Längs Vindelälven finns också bland annat samsamarbetsmöjligheter med Naturum Vindelfjällen som drivs av länsstyrelsen, Naturcentrum i Vindeln samt olika verksamheter knutna till de olika reservaten längs Vindelälven.

2017-10-10

Stiftelsen Naturvård vid Nedre Umeälven sköter, följer upp och förvaltar de kompensationsområden vid Umeälvens delta som iordningställdes som en följd av Botniabans tillkomst. Stiftelsen har i dagsläget begränsade möjligheter att bidra till en utställning eller att regelbundet informera om sin verksamhet och sina resultat. Möjligen kan man vara med på ett hörn i driftsfasen, t.ex. att hyra in sig i en lokal. Men om stiftelsens ekonomiska förutsättningar förbättras framöver, kanske genom projektansökningar, utökas samverkansmöjligheterna avsevärt.

Vindelälvens naturbete bedriver sin verksamhet med naturbete längs Vindelälven ända ner till Umeälvens delta. Kanske finns intresse för ett samarbete där frågor som rör markanvändning och naturvård lyfts. Kopplingen mellan ekologiskt kött, naturvårdsbete och biologisk mångfald kan då uppmärksammas. Någon stor finansiär kommer de dock inte att kunna vara.

På **Umeå Universitet och SLU** bedrivs också mycket forskning och undervisning på som på olika sätt har kopplingar till arter, naturtyper och processer i älvdeltat och längs Ume- och Vindelälven. Det bör därmed finnas goda möjligheter att till en början hitta former för en samverkan där universiteten inom ramen för naturcentret berättar om sig och sin verksamhet. Det är dock intressant att universiteten kommer att bistå med större ekonomiska bidrag för detta. Mer intressant vore sedan att i samarbete med universiteten hitta finansiering till större projekt med forskningsanknytning, som helt eller delvis kan fokuseras på Umeälven, dess delta och omgivningar. LIFE-projekt kan vara en möjlighet.

Driften, om parterna

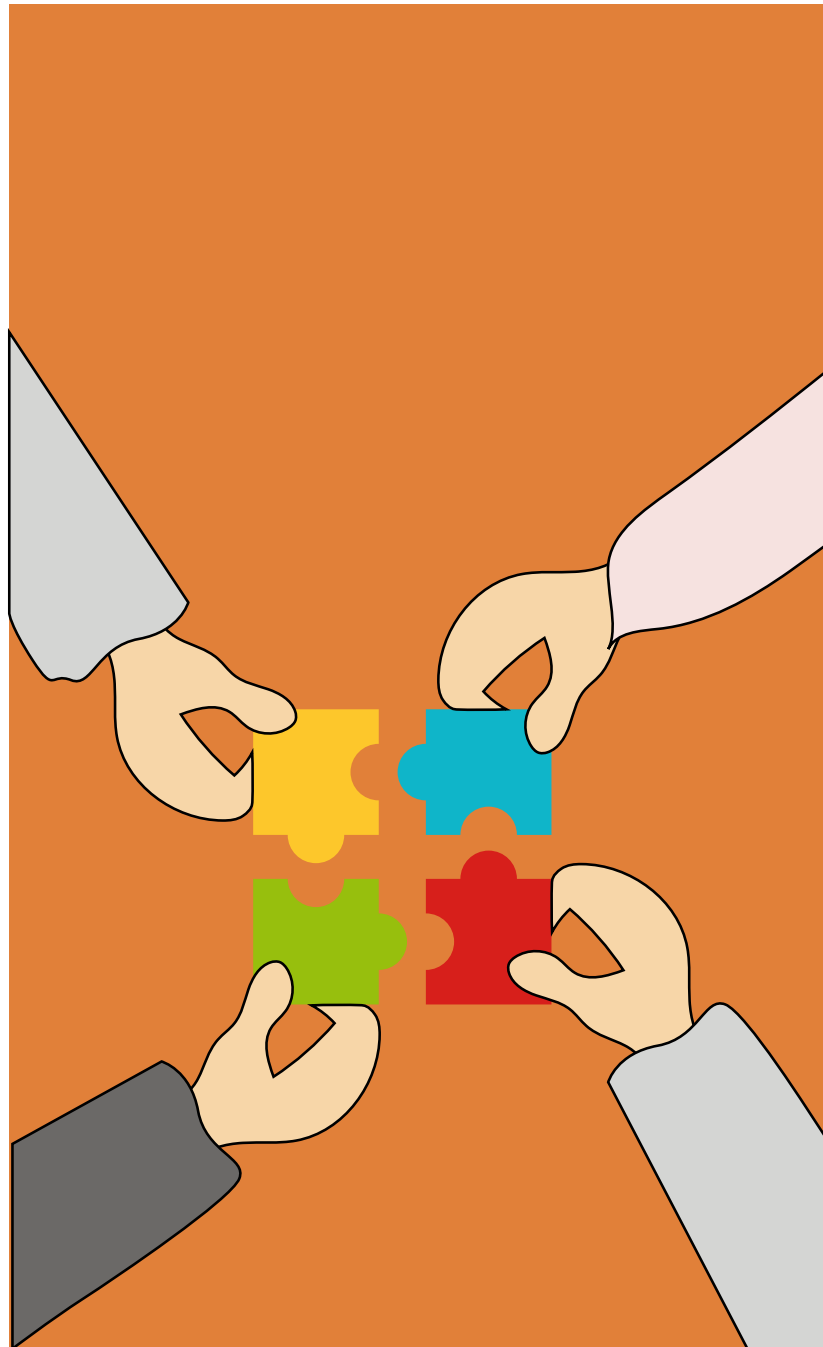
Umeå kommun kan utgöra huvudman eller medverka i ett huvudmannaskap. Överensstämmelsen med kommunala mål är hög men förutsättningarna för finansiering och/eller grad av medverkan behöver dock utredas inom kommunen. Med kommunens medverkan ökar graden av lokal förankring med följd att nyttjande initialt kan bli starkt.

Det finns goda förutsättningarna gör att betydande delar av den löpande verksamheten kan komma att vara projektbaserad. Särskilt innan ett regelrätt Naturum finns på plats kan verksamheten också delvis luta sig mot externa sponsorer. Med en sådan inriktning kan en anställd person som ansvarar för att söka medel för olika projekt, eller ansvarar för marknadsföring, att vara en nyckelperson.

Länsstyrelsen i Västerbotten vill ha en aktiv och betydelsefull roll i ett framtida naturcentrum. Man ser framför sig att stå för en fast utställning men kanske också att hyra in sig i en del av lokalerna.

Utöver länsstyrelsen bör ytterligare 1-3 viktiga aktörer med kopplingar till Umeälvens delta eller Umeälven knytas till ett Naturcentrum, sådana som kan hyra lokaler eller montrar och informera om sin verksamhet. Stabila aktörer ska eftersträvas som har ett långsiktigt intresse av en medverkan och som har en någorlunda trygg ekonomi. En rad förslag har nämnts i avsnitten om sponsring, respektive regionala samarbeten, men den är troligtvis inte uttömmande. En fördjupad studie av möjligheterna måste göras i det fall man går vidare med planerna på att förverkliga ett naturcentrum vid Umeälvens delta.

Sammanfattande slutsatser

2017-10-10

Förstudien - Sammanfattande slutsatser

Den förstudie som genomförts visar sammantaget att ett naturcentrum vid Umeälvens delta är en intressant och bärkraftig idé, och att den är i stämmer överens med redan fattade beslut, främst i form av kommunens Fördjupade Översiktsplan för Älvslandska-pet, men också med Länsstyrelsens planering avseende entréer till naturreservatet.

Sammanfattningsvis finner vi att ett naturcentrum:

- inte skulle ha några liknande motsvarigheter i Sverige
- stöds av kommunala planer och visioner
- har uttalat stöd av statliga intressen
- ger många möjligheter till samverkan
- kan etableras på strategisk och lämplig plats (Tuvan)
- har många utvecklingsmöjligheter
- ger en hög samhällsnytta för kommunen
- har goda finansieringsmöjligheter
- kan etableras för en överkomlig kostnad
- kan få medel eller aktivt stöd från flera aktörer
- kommer att uppskattas och nyttjas av lokala aktörer och föreningar

För att gå vidare med planerna behövs:

- En organisation för både anläggning och drift
- Svar om kommunen kan vara huvudman
- Säkerställd finansiering
- En långsiktig plan för förvaltningen
- Samverkan med närboende

Viktiga frågor att hantera under planprocess och projektering är:

Åtkomst av mark (inköp eller arrende)

- Detaljplanering
- Dispens från reservatsföreskrifter inkl. strandskydd
- Långsiktig lösning av VA-frågan
- Påverkan på närboende
- Behovsbeskrivning, ska mynna i en kravspec
- Utformning, kanske efter arkitekttävling?
- Upphandlingar av entreprenörer
- En "Plan B", om behovet/intresset försvinner för att driva anläggningen

Efter anläggning, och i driftsfasen behövs:

- Upphandling av driften
- Projektering av framtida utvecklingssteg/utbyggnad
- Uppföljning och utvärdering av verksamheten
- Förbereda Naturum-ansökan

Referenser

Litteratur

Naturvårdsverket. 2012. Verksamhetsplan för naturum Vindelfjällen Ammarnäs År 2013 År 2014-2017.

Umeå kommun. 2012. Översiktsplan Umeå kommun - Fördjupning för älvskapslandskapet, med miljökonsekvensbeskrivning MKB.

Umeå kommun. 2014. Friluftsliv och informationsvanor i Umeå kommun - Rapport från en enkät om friluftsliv och informationsvanor i Umeå kommun.

Örebro kommun. 2013. Förstudie av naturum i Örebro. 2013-02-27 reviderad 2014-04-01. <http://bit.ly/2npHIPS>

2017-10-10

Webbaserad information

Länsstyrelsen Västerbotten. 2017. Förstudie Biosfärområde Vindelälvsdalen. <http://www.lansstyrelsen.se/Vasterbotten/Sv/lantbruk-och-landsbygd/landsbygdsutveckling/forstudie-biosfaromrade-vindelalvsdalen/Pages/default.aspx>

Länsstyrelsen Västerbotten 2017. Umeälvens delta. <http://www.lansstyrelsen.se/Vasterbotten/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat/umea-kommun/umealvens-delta/Pages/default.aspx>

Vindelns kommun. 2017. Biosfärområdeskandidat Vindelälven-Juhtatdahka. <https://www.vindelns.se/vindelalvenbiosfar>

Personliga kontakter

Gardeström, Johanna. Koordinator för Vindelälven – Juhtatdahka biosfärområdeskandidatur.

Garpebring, Andreas. Norrlands Entomologiska förening.

Granberg, Åsa. Västerbottens läns Botaniska förening.

Gustafsson, Jonas. Västerbottens Ornitologiska Förening.

Hoffman, Susanne. Naturskyddsföreningen Umeå.

Jonsson, Björn. Länsstyrelsen Västerbotten och Stiftelsen Naturvård i Nedre Umeälven.

Jonsson, Peter. Länsstyrelsen Västerbotten och Stiftelsen Naturvård i Nedre Umeälven.

Lindmark, Helena. Friluftsförbundet Umeå.

Näslund, Peter. Länsstyrelsen Västerbotten.

Steegmans, Linus. Fältbiologerna Umeå.

Vängbo, Maria. Tegs Scoutkår.

Wendel, Lennart. Naturskolan.

Öst, Bengt-Erik. Obbola Scoutkår.

Bilaga 1. Andra naturcentra och Natorum - Goda exempel, jämförbara med Umeå kommuns projektidé

Vindeln naturcentrum

Öppettider:	8 veckor under sommaren
Anläggning:	Utställningslokal med grupprum
Besöksantal:	3000 besökare/år
Verksamhet:	Permanent utställning, skol- och barnverksamhet, guidning, mötesverksamhet
Samverkan:	Kvarnenområdet

Natorum Vindelfjällen

Öppettider:	Alla dagar under sommaren, 5 dagar/veckan lågsäsong
Anläggning:	Utställningslokal
Besöksantal:	5500 besökare/år
Verksamhet:	Information om naturreservatet, skol- och barnverksamhet, utställning, guidning
Samverkan:	Skola, hembygdsföreningen, sameföreningen

Örnsköldsviks kommun

Kontakt har tagits med företrädare för kommunen och turistbyrån. Trots många naturarrangemang finns det ingen verksamhet motsvarande naturcentrum eller natorum i kommunen.

Sundsvalls kommun

Kontakt har tagits med företrädare för kommunen och turistbyrån. Det finns ingen verksamhet motsvarande naturcentrum eller natorum i kommunen.

Natorum Färnebofjärden

Öppettider:	Alla dagar högsäsong, 5 dagar/veckan vår/höst, 1 dag/veckan lågsäsong, stängt under december
Anläggning:	Utställningslokal, aktivitetslokal, föreläsningssal
Besöksantal:	20 000 besökare/år
Verksamhet:	Information om nationalparken, skol- och barnverksamhet, guidning, utställning
Samverkan:	Skola, äventyrsföretag

Naturens Hus i Örebro

Öppettider:	Alla dagar under hela året
Anläggning:	Restaurang, konferenslokal
Besöksantal:	> 100 000 besökare/år
Verksamhet:	Restaurang- och konferensverksamhet
Samverkan:	Kommunen, lokala naturföreningar

Naturum Getterön

Öppettider:	Alla dagar under högsäsong, 3 dagar/veckan lågsäsong
Anläggning:	Utställningslokal, aktivitetslokal, föreläsningssal, kafé, friluftsboutik
Besöksantal:	70 000 besökare/år
Verksamhet:	Fågelguidningar, skol- och barnverksamhet, övrig guidning, utställningar, workshops
Samverkan:	Kommunen, skolor, närliggande Naturum

Naturum Värmland

Öppettider:	Alla dagar, stängt julafton
Anläggning:	Utställningslokal, konferenslokal, föreläsningssal, kafé, leksaksbutik
Besöksantal:	100 000 besökare/år
Verksamhet:	Utställningar, skol- och barnverksamhet, guidning
Samverkan:	Skolor, föreningar

Naturum Vattenriket

Öppettider:	Alla dagar, stängt under jul, nyår och midsommar
Anläggning:	Utställningslokal, föreläsning/konferenssal, restaurang
Besöksantal:	120 000 besökare/år
Verksamhet:	Utställningar, skol- och barnverksamhet, guidning
Samverkan:	Skolor, samrådsgrupp med lokala föreningar

Naturum Fulufjället

Öppettider:	Alla dagar juni-sept
Anläggning:	Utställningslokal, föreläsning/filmsal
Besöksantal:	30 - 40 000 besökare/år
Verksamhet:	Utställningar, skol- och barnverksamhet, guidning
Samverkan:	Turistorganisationen i Dalarna, intilliggande restaurang och boende

Naturum Höga kusten

Öppettider:	Alla dagar mars-sept
Anläggning:	Utställningslokal, restaurang
Besöksantal:	50 000 besökare/år
Verksamhet:	Utställningar, skol- och barnverksamhet, guidning
Samverkan:	Lokala intresseföreningar, Höga Kusten turism

providing
natural capital solutions
to every business

● ● ●
enetjärn
natur

Tjänsteskrivelse

2025-06-26

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00024

Svar på remiss: Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att fastställa yttrande enligt nedan.

Ärendebeskrivning

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbetet i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun. Syftet med policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma.

Umeå kommun har ett övergripande jämställdhetspolitiskt inriktningsmål beslutat av Umeå kommunfullmäktige:

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Det jämställdhetspolitiska inriktningsmålet ingår i programmet för social hållbarhet och programstyrningen fungerar som en konkretisering och inramning av de inriktningsmål som kommunfullmäktige antar.

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott har beslutat att överlämna förslag till *Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun* till nämnder och bolag för yttrande.

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2025/00024

Fritidsnämndens yttrande

Fritidsnämnden understryker vikten av att Umeå kommun bedriver ett strategiskt och långsiktigt jämställdhetsarbete. Nämnden instämmer i att jämställdhet utgör ett horisontellt perspektiv och en övergripande strategisk fråga som måste genomsyra hela den kommunala organisationen. För att säkerställa ett hållbart och systematiskt arbete krävs en tydlig policy som vägleder samtliga nämnder och förvaltningar i detta arbete.

Inom ramen för sitt grunduppdrag har fritidsnämnden redan formulerat ett tydligt åtagande kring jämställdhet. *Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning.* Detta visar nämndens engagemang och vilja att bidra till ett mer jämställt samhälle. Samtidigt anser fritidsnämnden att varje nämnd själv avgör om skrivningar om jämställdhet bör ingå i nämndernas grunduppdrag.

Fritidsnämnden anser att det är bra att koppla jämställdhetspolicyn till det redan beslutade jämställdhetspolitiska inriktningsmålet: *Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.*

Nämnden ser inte att det finns ett behov av att ta fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas. Däremot anser nämnden att det är viktigt att Umeå kommuns jämställdhetsstrategier även framgent kan utgöra ett stöd för nämnder och förvaltningar i detta arbete.

Beslutsunderlag

Remiss Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

JUSK protokollsutdrag 2025-04-10

Remissversion – Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Monica Svonni, verksamhetschef

Beslutet ska skickas till

Sofia Gustafsson, märkning KS-2025/00326

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Monica Svonni
Verksamhetschef
Föreningsbyrå/stab

3 av 3

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2025/00024

Från: Sofia Gustafsson
Skickat: den 15 april 2025 11:20
Till: TN Diarium SHBK; Miljö- och hälsoskydd; Äldrenämnden; Individ- och familjenämnden; Utbildningskontoret; Umeå Fritid; Kulturförvaltningen Kultur; KS Diarium; Olov Häggström; BN Diarium; Fredrik Lundberg
Kopia: Linda Gustafsson; Annika Dalén
Ämne: Remiss Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
Bifogade filer: JUSK protokollsutdrag 2025-04-10 Remiss av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun.pdf; Remissversion - Policy jämställdhetsarbete.pdf

Till nämnder, UKF och majoritetsägda kommunala bolag

Hej,

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott har beslutat att överlämna förslag till *Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun* till nämnder och bolag för yttrande.

Bifogat finns remissversion.

Remissförfarande:

Jämställdhetsutskottet önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll samt om nämnder och bolag ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Remissyttrande ska vara inlämnat till jämställdhetsutskottet senast den 31 augusti 2025.

Vid inlämning av remissyttrande ska ärendenummer KS-2025/00326 framgå i ärenderaden. Skicka remissyttrandet till sofia.gustafsson.2@umea.se

Vid frågor om policydokumentet kontakta;

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg
linda.gustafsson@umea.se

Annika Dalén, jämställdhetsstrateg
annika.dalen@umea.se

Med vänlig hälsning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare
090-16 12 40

072-229 15 59

Sofia.gustafsson.2@umea.se

Umeå kommun

Stadsledningskontoret

901 84 Umeå

Besöksadress: Skolgatan 31A

www.umea.se

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag2025-04-10

§ 17

Diariennr: KS-2025/00326

Remiss av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar

att överlämna remissutgåva av policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun till kommunens nämnder och bolag för yttrande

Reservation

Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.

Syfte

Syftet med policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma.

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-04-10

Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete. Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Remissförfarande

Förslag till policy föreslås nu lämnas på remiss till kommunens nämnder samt bolag för yttrande.

Jämställdhetsutskottet önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll samt om nämnder och bolag ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Remissyttrande ska vara inlämnat till jämställdhetsutskottet senast den 31 augusti 2025. Vid inlämning av remissyttrande ska ärendenummer KS-2025/00326 framgå i ärenderaden. Skicka remissyttrandet till sofia.gustafsson.2@umea.se

Beslutsunderlag

Remissversion av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Annika Dalén, jämställdhetsstrateg

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Jämställdhetsutskottet beslutsordning**Yrkanden**

Joline Göttfert (M) och Alireza Mosahafi (M) för Moderaterna – stryka stycket Makt och motstånd.

Linda Lotare (V) och Jan Lundberg (S) - avslag på Moderaternas yrkande.

Propositionsordning som godkänns

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-04-10

Ordförande ställer tjänsteskrivelsens förslag mot Moderaternas ändringsförslag. Jämställdhetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Votering begärs.

Ja-röst för bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Nej-röst för bifall till Moderaternas förslag.

Omröstningsresultat

<i>Ledamot/tjänstgörande ersättare</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Avstår</i>
Charlotta Westerlund (S)	x		
Ari Leinonen (S)	x		
Jan Lundberg (S)	x		
Linda Lotare	x		
Alireza Mosahafi		x	
Josefin Gunnarsson (M)		x	
Joline Göttfert (M)		x	
<i>Summa</i>	4	3	0

Med 4 ja-röster och 3-nej röster beslutar jämställdhetsutskottet enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

Kommunens nämnder

UKF

Hel- och delägda bolag (minst 50 procent)

Ledningskoordinator

Remissversion av

Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Diarienummer:
XXX

**Datum och paragraf för
beslutet:** XXX

Policyn styr:
Kommunkoncernen

Dokumenttyp:
Policy

Giltighetstid:
Tills vidare

Dokumentansvarig nämnd:
Jämställdhetsutskottet

Bakgrund

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.¹

Syfte

Syftet med policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma.

Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete.

Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Omfattning och avgränsning

Umeå kommun har ett övergripande jämställdhetspolitiskt inriktningsmål, beslutat av Umeå kommunfullmäktige:

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål är långsiktiga, används för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer och kan syfta till att skapa utvecklingskapacitet.

Det jämställdhetspolitiska inriktningsmålet ingår i programmet för social hållbarhet, och programstyrningen fungerar som en konkretisering och inramning av de inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Samtidigt är jämställdhet ett horisontellt perspektiv och en

¹ Policy: Beskriver övergripande förhållningssätt eller principer för kommunen inom ett område. De är översiktliga, generella och hållbara över tid. De lämnar ett stort handlingsutrymme. Kan beslutas av kommunfullmäktige. (Riktlinje för styrande dokument, politiskt beslutade)

övergripande strategisk fråga som måste genomsyra samtliga program och verksamheter och inte enbart begränsas till ett fokusområde inom ett av flera program.

Jämställdhetsarbete som utgår från det av kommunfullmäktige antagna målet har fokus på en rättvis fördelning av makt och resurser. Det avser alltså inte i första hand rättighetsarbete utifrån ett diskrimineringsperspektiv och har inte fokus på individer utan på maktfördelning och strukturer.

Vilka berörs av policyn

Policyn omfattar Umeå kommunkoncern. Den kommunala koncernen består av kommunfullmäktige, kommunstyrelse, kommunens nämnder och förvaltningar samt helägda kommunägda bolag. I delägda bolag och andra associationsformer verkar kommunen för att policyn ska tillämpas i tillämpliga delar. Vad som är tillämpliga delar ska avgöras utifrån ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

Principer och förhållningssätt

Jämställdhet handlar om att kvinnor och män ska ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter inom livets alla områden. Människor ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förhoppningar och inte styras och begränsas av stereotypa föreställningar om kön. Det handlar om att medvetandegöra livsvillkoren för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun och att utveckla arbete för att kunna ge en jämställd medborgarservice och vara en drivkraft för ett jämställt samhälle. Kommunen ska vara en pådrivande aktör i jämställdhetsarbetet och har ett viktigt uppdrag i att främja jämställdhet inom organisationen såväl som i samhället i stort.

Att arbeta med att synliggöra maktstrukturer och arbeta för att förändra dem kräver ambition och mod. Umeå kommuns mest framgångsrika satsningar utifrån jämställdhetsperspektiv har blivit framgångsrika för att det har funnits en politisk vilja, stöttande ledning, engagerade medarbetare och att arbetet varit kopplat till verksamhetens uppdrag. Skrivningar om jämställdhet bör därför med fördel ingå i nämndernas grunduppdrag.

De bärande principerna för jämställdhetsarbetet i Umeå kommun är:

- Jämställdhetsarbete med utgångspunkt i formulerade problem
- Förståelse av makt och motstånd
- Datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap
- Jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställningen

- Vikten av samverkan och lösningar över verksamhetsgränserna

Jämställdhetsarbete med utgångspunkt i formulerade problem

En grundläggande utgångspunkt för jämställdhetsarbetet är att utgå ifrån tydligt formulerade och konkreta problem för att mål och insatser ska svara mot de jämställdhetsproblem som finns, i verksamheten liksom i samhället. I en tydlig problemformulering framgår:

- vad som behöver förändras
- vem eller vilka som drabbas av problemet
- vad eller vilka det är som bidrar till att problemet upprätthålls

Detta innebär att identifiera hur problemet definieras och vilka antaganden som ligger till grund för denna definition, samt att undersöka vilka konsekvenser denna representation av problemet har för olika grupper och individer, inklusive vilka aspekter av problemet som inte tas upp i representationen. Det som lämnas osagt och inte problematiserat kommer inte heller att bli inkluderat i arbetet.

Det är viktigt att prioritera de problem som verksamheten har möjlighet att påverka utifrån sitt mandat och uppdrag och att välja de insatser och förändringar som har störst potential att öka jämställdheten för målgruppen och som kan få största möjliga genomslag i samhället, i linje med det jämställdhetspolitiska inriktningsmålet.

Förståelse av makt och motstånd

Jämställdhet handlar om en jämn fördelning av makt och resurser mellan könen samt att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation. Makt kan avse formell makt förvärvad genom exempelvis en viss befattning, men kan även avse möjligheten och privilegiet att formulera både problem och möjliga lösningar, att forma samhället såväl som sina sitt eget liv. Strategin utgår från ett könsperspektiv men det är viktigt att i det arbetet vara medveten om att könsmaksordningen samspelar med andra maktstrukturer som till exempel etnicitet, klass, ålder, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och andra sociala kategorier.

Ifrågasättande av maktfördelning, privilegier och inflytande berör och upprör. Aktivt jämställdhetsarbete innebär en kritisk granskning av den egna verksamheten och möts därför ofta med motstånd. Det är viktigt att berörda verksamheter är medvetna om detta och att det från ledningshåll tydliggörs att det är en prioriterad fråga som syftar till

förbättringar för såväl medarbetare som invånare och att stöd erbjuds den eller de personer som ska leda processen.

Datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap

Kunskap är en central del av jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och ökar insikten i vad olika beslut får för konsekvenser för kvinnor respektive män. Individer och organisationer utvecklas då både kvinnors och mäns kunskaper om jämställdhet ökar.

Olika grupper har olika förutsättningar och olika villkor på grund av dessa. Kvinnors och mäns livsvillkor och levnadsförhållanden kan delvis synliggöras genom könsuppdelad statistik där det handlar om att belysa vilka villkor kvinnor och män har i Umeå kommun. Fakta och könsuppdelad statistik utgör en bra början, men för att underlaget ska bli ett verktyg för verklig förändring mot ökad jämställdhet behövs analyser och åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

Kunskap om jämställdhet, hur ojämställdhet uppstår och upprätthålls och kan förändras är väsentlig för att kunna bedriva ett förändringsarbete. För att kunna identifiera träffsäkra ojämställdhetsproblem behövs också kunskap om hur andra maktordningar samverkar med kön. Utifrån kunskapen behöver jämställdhetsarbetet organiseras så att det skapas ett institutionellt lärande som stannar kvar i och sprids inom organisationen.

Jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställningen

Jämställdhetsarbete är en integrerad del av omställningsförmågan inom en organisation. För att kunna anpassa sig till förändringar och utveckla hållbara lösningar krävs en aktiv och medveten satsning på jämställdhet. Detta innebär att identifiera och adressera strukturella hinder, samt att utveckla strategier som främjar en rättvis omfördelning av makt och resurser. Jämställdhetsarbete är också ett utvecklingsarbete som bygger på kunskap och kontinuerligt lärande. Genom att samla in och analysera data, samt utbilda medarbetare och ledare, kan organisationen utveckla effektiva strategier som främjar jämställdhet. Det krävs också en vilja att utmana befintliga normer och strukturer, och att vara öppen för nya idéer och perspektiv.

För att arbetet ska leda till resultat behöver det integreras i organisationens verksamhet och processer. Jämställdhetsperspektiv bör finnas med i alla beslut och på alla nivåer. Det är en strategi för lärande och förändring där organisationer utvecklar ett reflekterande och analyserande arbetssätt för att synliggöra och åtgärda ojämställdhet. För detta krävs en

organisation med förändringskompetens där ett systematiskt lärande tillåts pågå genom att analysera och driva innovation. Jämställdhetsarbetet bidrar till att höja kvaliteten i verksamheterna och skapa en rättvis fördelning av makt och resurser som på sikt även bidrar till ett mer jämställt samhälle.

Vikten av samverkan och lösningar över verksamhetsgränserna

Jämställdhetsarbete syftar till att lösa övergripande problem som går över verksamhetsgränserna och där samverkan är en grundläggande förutsättning för att nå framgång. Genom att sätta olika personer med olika expertis runt bordet ställs frågor på nya sätt, vilket motverkar att problem formuleras på samma sätt om och om igen med sikte på lösningar som är möjliga inom den egna verksamheten. Att vara modig och ha ett utmaningsdrivet, samarbetsbaserat och utforskande arbetssätt ska därför vara utgångspunkten för jämställdhetsarbetet, vilket främjar innovation och medskapande mellan verksamheter men också med andra aktörer i den offentliga sektorn, civilsamhället, näringslivet och forskarsamhället. Kommunen fungerar här som ett viktigt föredöme och katalysator för att få fler att delta i jämställdhetsarbetet.

Organisation och ansvar

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott har utifrån sitt uppdrag att initiera, granska och följa upp kommunövergripande frågor ur ett jämställdhetsperspektiv, ur jämställdhetssynpunkt bereda ärenden som ska behandlas av kommunfullmäktige, utveckla strategier för att uppnå jämställdhetsmålen samt öka medvetenheten om vikten av ett jämställdhetsperspektiv inom olika politikområden uppdraget att stötta policyns genomförande.

Ansaret för att konkretisera delmål, aktiviteter, åtgärder och indikatorer för arbetet ligger på nämnder och verksamheter. Jämställdhetsarbetet bör vara en del av verksamhetsplaneringen och det ska avsättas tid och resurser för att arbeta med målen som sedan redovisas och följs upp i ordinarie styr- och ledningssystem. Nämnder som behöver stöd i sitt jämställdhetsarbete kan vända sig till jämställdhetsutskott och till jämställdhetsstrateg.

Umeå kommun har tjänsteresurser som fungerar som stöd i processer kring jämställdhetsfrågor och jämställdhetsintegrering på övergripande nivå samt arbetar med strategiskt utvecklingsarbete i frågorna. Vidare har kommunen personalfunktionen som

ansvarar för arbetet med, arbetsgivarfrågor, lönekartläggning samt ärenden som rör diskrimineringslagstiftning.

Relaterade styrdokument

Av kommunfullmäktige fastställt Planeringsdirektiv

Den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR-deklarationen)

Tjänsteskrivelse

2025-06-26

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2022/00058

Förtydligande av regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att godkänna förslaget till förtydligande av *Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar* enligt nedan.

Ärendebeskrivning

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar utgör ett övergripande styrdokument som fastställts av kommunfullmäktige och utgör grunden för kommunens föreningsstöd. Inom ramen för kommunens reglemente har ansvarig nämnd för respektive stödform rätt att fatta beslut om mindre justeringar av reglerna baserat på kontinuerliga utvärderingar av stödet. Stödverksamheten är indelad i fyra huvudområden och omfattar totalt elva olika stödformer vilka i sin tur regleras genom särskilt fastställda kriterier.

Aktivitetsstöd ungdom är ett verksamhetsstöd var syfte är att stimulera föreningar att bedriva barn- och ungdomsaktiviteter och att det därmed ska finnas ett brett utbud av aktiviteter för barn och unga i Umeå kommun. Ideella föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet i Umeå kommun och som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister kan söka stödet utifrån ett antal villkor. Förvaltningen föreslår att en mening stryks enligt nedan då ett nytt bokning- och bidragssystem införts varför formuleringen inte längre är aktuell.

Aktivitetsstöd ungdom ges till aktiviteter som:

- ligger i linje med föreningens verksamhetsidé för barn och ungdomar och som bedrivs i drogfri miljö
- har minst 3 och högst 30 deltagare i bidragsberättigad ålder
- pågår i minst 60 minuter
- har minst en ledare som ansvarar för aktiviteten. Ledare kan vara från 13 år
- rapporteras via det system som anvisas av Umeå kommun där aktivitet och anläggning specificeras. ~~Föreningen måste~~

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2022/00058

~~tillhandahålla sammanställningsunderlag genom systemet 14 månader efter ansökningsperiodens slutdatum i kontrollsyfte~~

- anordnas av föreningen (inte av riksorganisation eller distrikt)

I december 2011 fattade fritidsnämnden beslut om komplettering och förtydligande av regler för kommunalt aktivitetsstöd. Enligt detta beslut är föreningsverksamhet som bedrivs under schemalagd skoltid, det vill säga måndag till fredag mellan klockan 08.00 och 16.00, inte berättigad till kommunalt aktivitetsstöd oavsett vilken typ av förening som ansvarar för verksamheten. Förvaltningen har sedan beslutet trädde i kraft tillämpat regelverket i sin hantering av aktivitetsstödet. För att ytterligare tydliggöra beslutet i *Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar* föreslår förvaltningen att stryka två punkter enligt nedan och ersätta med en ny text som blir punkt ett.

Stödet ges inte till:

- föreningsverksamhet som bedrivs under skoltid, måndag till fredag mellan klockan 08.00 och 16.00, är inte bidragsberättigad förutom vid ordinarie skollov dvs. sport-, påsk-, sommar- höst- och jullov samt röda dagar
- entrébelagda tävlingar eller kommersiella arrangemang som exempelvis danser, bingo och basarer
- studiecirkelsammankomster
- ~~skolidrottsverksamhet mellan kl. 08.00 – 16.00 på skoldagar förutom vid ordinarie skollov, dvs. höst, jul, sport, påsk och sommarlov~~
- ~~idrottsföreningar som i samverkan med skolan bedriver verksamhet mellan kl. 08.00 – 16.00, exempelvis idrottsklasser eller skolans fritidsverksamhet~~
- specifikt partipolitisk eller religiös verksamhet

Beslutsunderlag

Bilaga 1 Aktivitetsstöd ungdom med revidering
Protokollsutdrag fritidsnämnden 2011-12-13 § 95

Beredningsansvariga

Monica Svonni, verksamhetschef

Beslutet ska skickas till

Föreningsbyrån
Fritids kommunikatörer

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Monica Svonni
Verksamhetschef

3 av 3

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2022/00058

Föreningsbyrå/stab

Bilaga 1 Aktivitetsstöd ungdom med revidering

Syftet med stödet är att stimulera föreningar att bedriva barn- och ungdomsaktiviteter och att det därmed ska finnas ett brett utbud av aktiviteter för barn och unga i Umeå kommun. Dessa aktiviteter har ett stort egenvärde för barn och unga och därför ska aktivitetsstödet främst ses som ett grundstöd utifrån aktiviteternas egenvärde.

Dessutom kan aktiviteterna bidra till många andra mervärden. Till exempel den socialt förebyggande effekten där föreningarna kan upptäcka problem och arbeta för att alla barn och unga ska få trygga uppväxtvillkor. I föreningslivet får också ungdomar möjlighet att lära sig demokratiska spelregler och påverka sin egen fritid. Ungdomars egen organisering är viktig för att skapa delaktighet, inflytande och möjlighet att påverka i samhället.

Andra positiva mervärden kan t.ex. vara gemenskap, integration och förbättrad folkhälsa. Genom att i tidig ålder lära sig olika rörelser och bli rörelserik skapar detta förutsättningar för att bli aktiv hela livet.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet i Umeå kommun och som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister.

Villkor

Aktivitetsstöd ungdom ges till aktiviteter som:

- ligger i linje med föreningens verksamhetsidé för barn och ungdomar och som bedrivs i drogfri miljö
- har minst 3 och högst 30 deltagare i bidragsberättigad ålder
- pågår i minst 60 minuter
- har minst en ledare som ansvarar för aktiviteten. Ledare kan vara från 13 år
- rapporteras via det system som anvisas av Umeå kommun där aktivitet och anläggning specificeras. ~~Föreningen måste tillhandahålla sammanställningsunderlag genom systemet 14 månader efter ansökningsperiodens slutdatum i kontrollsyfte~~
- anordnas av föreningen (inte av riksorganisation eller distrikt)

Stödet ges inte till:

- ~~föreningsverksamhet som bedrivs under skoltid, måndag till fredag mellan klockan 08.00 och 16.00, är inte bidragsberättigad förutom vid ordinarie skollov dvs. sport-, påsk-, sommar- höst- och jullov samt röda dagar.~~
- entrébelagda tävlingar eller kommersiella arrangemang som exempelvis danser, bingo och basarer
- studiecirkelsammankomster
- ~~skolidrottsverksamhet mellan kl. 08.00 – 16.00 på skoldagar förutom vid ordinarie skollov, dvs. höst-, jul-, sport-, påsk- och sommarlov~~
- ~~idrottsföreningar som i samverkan med skolan bedriver verksamhet mellan kl. 08.00 – 16.00, exempelvis idrottsklasser eller skolans fritidsverksamhet~~
- specifikt partipolitisk eller religiös verksamhet

Aktivitetsstöd ungdom har två olika inriktningar, *idrott* och *fritid*.

Idrott

Denna inriktning gäller för idrottsföreningar som är anslutna till Riksidrottsförbundet och därmed i huvudsak bedriver tränings- och tävlingsverksamhet.

Aktivitetsstöd beviljas för en aktivitet per idrott, dag och person i föreningen. En medlem i en flersektionsförening kan därmed delta i flera idrotter i föreningen under samma dag och föreningen får stöd för detta. Stödet ges med ett visst belopp för varje deltagartillfälle för deltagare i åldern 7-20 år som deltar i en aktivitet. Beloppet fastställs av fritidsnämnden.

Fritid

Denna inriktning gäller för föreningar som inte är anslutna till Riksidrottsförbundet.

Stödet ges med ett visst belopp för varje genomförd aktivitetstimme för deltagare i åldern 7-20 år som deltar i en aktivitet i föreningen. Föreningar kan rapportera en sammankomst med maximalt 3 aktivitetstimmar per kalenderdag. Om en sammankomst med aktiviteter påbörjas ett datum och fortsätter nästkommande datum måste aktiviteten delas upp i två sammankomster, där en sammankomst per kalenderdag läggs in. Övernattning ses ej som en aktivitet. Antal aktivitetstimmar per termin får inte överstiga 80 st per individ. Beloppet fastställs av fritidsnämnden.

Hur söker jag?

Ansökan sker två gånger per år för aktiviteter som registrerats under föregående termin och ska göras av två personer i föreningen varav minst en ska vara ordförande eller annan behörig firmatecknare i styrelsen. Kontakta föreningsbyrån för att få mer information och inloggningsuppgifter till systemet. Föreningsbyrån kan i undantagsfall besluta om undantag från kravet på att använda anvisat system.

Information om ansökningsdatum samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. För sent inkommen ansökan kan innebära avdrag på stödet eller att ansökan inte ger rätt till stöd. I samband med ansökan ska föreningen tillhandahålla årsmöteshandlingarna så att kommunen har tillgång till dessa.

Pengarna utbetalas endast till huvudstyrelsens plusgiro, bankgiro eller bankkonto.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Ett antal föreningar väljs varje år ut för granskning. Om granskningen visar på brister i rapporteringen eller föreningens verksamhet kan beslut fattas om avdrag på stödet. Lämnande av oriktiga uppgifter kan medföra att föreningen avstängs från stöd och att återbetalning kan krävas.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

FN § 95 Dnr 160/2011
Komplettering och förtydligande av regler kommunalt aktivitetsstöd

Beslut

Fritidsnämnden beslutar att

Föreningsverksamhet bedriven under schemalagd skoltid (måndag – fredag kl 8 -16) är inte bidragsberättigad till kommunalt aktivitetsstöd oavsett vilken typ av förening som bedriver verksamheten. Skolans friluftsdagar eller annan verksamhet inom skoldagens ram är inte bidragsberättigad.

Fritidsnämnden önskar uppföljning av beslutet samt konsekvenser för mindre förening.

Ärendebeskrivning

För närvarande pågår en översyn av det totala stödet till kommunens föreningsliv (fritidsnämndens, kulturnämndens och socialnämndens olika stödformer).

Eftersom det uppstått en diskussion om tillämpningen av det kommunala aktivitetsstödet vad gäller skolidrottsföreningarnas medverkan i skolans friluftsdagar eller aktiviteter under skoldagen föreslår Föreningsbyrån, efter att ha varit i kontakt med Riksidrottsförbundet, ett förtydligande vad gäller nuvarande praxis och tillämpning av det kommunala aktivitetsstödet vad gäller skolidrottsföreningar och andra föreningars medverkan i skolans verksamhet under skoldagen.

Skolidrottsföreningarnas möjlighet att beviljas kommunalt aktivitetsbidrag infördes när socialnämnden var huvudman för kommunens stöd till ungdomsverksamhet. Bidraget avsåg då verksamhet som bedrevs efter skoldagens slut. En tillämpning som fortfarande gäller.

Föreningsbyrån har vid kontaktat RF:s lokalstödsgrupp, Jörgen Lövström, fått bekräftat att RF:s regelverk säger att aktiviteterna ska vara efter skoldagens slut för att vara bidragsberättigade, dvs utanför ordinarie skoldag.

RF menar att det kan vara möjligt att bedriva skol-if utanför skolschemat vid ex. en ledig dag (t e x sportlov, höstlov, jullov), MEN inte att uppmana till att söka ledigt för att planera in föreningsverksamhet (föreningsverksamhet kan ju inte heller vara obligatoriskt – m a o kan eleven vara hemma).

I övrigt konstaterar RF att en friluftsdag ligger i skolans ansvar och är obligatorisk. RF har full förståelse om Umeå kommun beslutar att skol-if verksamhet bara beviljas efter kl. 16 (vardagar) även om eleverna fått ledigt för skol-IF på dagtid.

Föreningsbyrån föreslår därför ett förtydligande av regelverket och praxis för det kommunala aktivitetsbidraget enligt nedan .

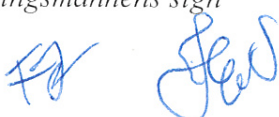
Föreningsverksamhet bedriven under schemalagd skoltid (måndag – fredag kl 8 -16) är inte bidragsberättigad till kommunalt aktivitetsstöd oavsett vilken typ av förening som bedriver verksamheten. Skolans friluftsdagar eller annan verksamhet inom skoldagens ram är inte bidragsberättigad.

Bilaga

Nuvarande bidragsregler

Beredningsansvarig

Kjell Thelberg

Tjänsteskrivelse

2025-08-13

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00035

Nämndinitiativ från Ari Leinonen (S): Förstärkt aktivitetsstöd till föreningslivet

Förslag till beslut

Ärendet avgörs under nämndens sammanträde.

Ärendebeskrivning

Ari Leinonen (S) har inkommit med ett nämndinitiativ daterat 2025-08-08 med rubriken *Förstärkt aktivitetsstöd till föreningslivet* med följande beskrivning:

Bakgrund och motivering

Genom idrott, kultur, musik, friluftsliv och annan ideell verksamhet skapas gemenskap, inkludering och meningsfull fritid för kommunens invånare – särskilt barn och unga. Umeås föreningar står för en central del av kommunens sociala infrastruktur och bidrar positivt till att Umeå växer tryggt och säkert.

Under de senaste åren har dessvärre många föreningar haft utmaningar med ökade kostnader för såväl lokaler som material som en effekt av generella kostnadsökningar i samhället och hög inflation. Det innebär en risk för minskad aktivitet och färre möjligheter för kommunens barn och unga att delta i olika aktiviteter då föreningsavgifter och liknande ökar.

Ett förstärkt aktivitetsstöd skulle ge föreningarna bättre förutsättningar att fortsätta bedriva och utveckla sin verksamhet. En ökning av aktivitetsstödet kan därför ses som en investering i folkhälsa, integration och samhällsgemenskap. Varje krona som satsas på föreningslivet ger mångdubbelt tillbaka i form av minskad social isolering, ökad fysisk aktivitet och stärkt lokaldemokrati.

Genom att påbörja arbetet med att se över aktivitetsstödet för föreningslivet och påbörja detta för kommande år kan kommunen säkra att föreningslivet även framöver kan vara den starka och inkluderande kraft som det alltid varit.

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2025/00035

Förslag

Vi yrkar därför på att förvaltningen ges i uppdrag att inför nämndens budget- och verksamhetsplanearbete senare i höst undersöka möjligheterna att höja aktivitetsstödet med 1 krona, samt att till nämnden redovisa effekterna av vad ett sådant förslag innebär för föreningslivet.

Beslutsunderlag

Nämndinitiativ – Förstärkt aktivitetsstöd till föreningslivet 2025-08-08

Beslutet ska skickas till

Stefan Hildingsson, fritidsdirektör

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Elisabeth Anttu
Nämndsekreterare

Från: Ari Leinonen
Skickat: den 11 augusti 2025 11:10
Till: Elisabeth Anttu; Stefan Hildingsson; Janet Ågren; Robin Enander
Ämne: Fw: Nämndinitiativ Förstärkt aktivitetsstöd till föreningslivet

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Slutfört

Skickat från [Outlook för iOS](#)

Från: ari.leinonen@junisumea.nu <ari.leinonen@junisumea.nu>
Skickat: Monday, August 11, 2025 10:27:09 AM
Till: Ari Leinonen <ari.leinonen@umea.se>
Ämne: Nämndinitiativ Förstärkt aktivitetsstöd till föreningslivet

1/1

Nämndinitiativ – Förstärkt aktivitetsstöd till föreningslivet

Till: Fritidsnämnden

Från: Ari Leinonen, Socialdemokraterna

Datum: 2025-08-08

Bakgrund och motivering

Genom idrott, kultur, musik, friluftsliv och annan ideell verksamhet skapas gemenskap, inkludering och meningsfull fritid för kommunens invånare – särskilt barn och unga. Umeås föreningar står för en central del av kommunens sociala infrastruktur och bidrar positivt till att Umeå växer tryggt och säkert.

Under de senaste åren har dessvärre många föreningar haft utmaningar med ökade kostnader för såväl lokaler som material som en effekt av generella kostnadsökningar i samhället och hög inflation. Det innebär en risk för minskad aktivitet och färre möjligheter för kommunens barn och unga att delta i olika aktiviteter då föreningsavgifter och liknande ökar.

Ett förstärkt aktivitetsstöd skulle ge föreningarna bättre förutsättningar att fortsätta bedriva och utveckla sin verksamhet. En ökning av aktivitetsstödet kan därför ses som en investering i folkhälsa, integration och samhällsgemenskap. Varje krona som satsas på föreningslivet ger mångdubbelt tillbaka i form av minskad social isolering, ökad fysisk aktivitet och stärkt lokaldemokrati.

Genom att påbörja arbetet med att se över aktivitetsstödet för föreningslivet och påbörja detta för kommande år kan kommunen säkra att föreningslivet även framöver kan vara den starka och inkluderande kraft som det alltid varit.

Förslag

Vi yrkar därför på att förvaltningen ges i uppdrag att inför nämndens budget- och verksamhetsplanarbete senare i höst undersöka möjligheterna att höja aktivitetsstödet med 1 krona, samt att till nämnden redovisa effekterna av vad ett sådant förslag innebär för föreningslivet.

Tjänsteskrivelse

2025-08-08

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00003

Information och rapporter augusti 2025

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att godkänna redovisningen av informationen.

Ärendebeskrivning

Ca kl. 15.00 Ansökan utvecklingsanslag social hållbarhet – Utveckla ungdomsdemokrati i Umeå kommun

Karolina Hörstedt, enhetschef

Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2026, tidplan för höstens arbete

Monia Sundelin, controller

Arbetsmiljökartläggning Navet

Åsa S Boman, verksamhetschef Bad, Stefan Hildingsson, fritidsdirektör

Fritidsdirektören informerar

- Sommaren 2025
- Övrigt

Beredningsansvariga

Stefan Hildingsson, fritidsdirektör

Monia Sundelin, controller

Åsa S Boman, verksamhetschef

Monica Svonni, verksamhetschef

Karolina Hörstedt, enhetschef

Stefan Hildingsson

Fritidsdirektör

Elisabeth Anttu

Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2025-08-08

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00004

Anmälningssärenden/delegationsbeslut augusti 2025

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att godkänna redovisningen av delegationsbeslut och anmälningssärenden för augusti 2025.

Ärendebeskrivning

Delegationsbeslut

Ordförande

Delegationsbeslut 2025-06-09: Träningskort Campus friidrottsarena, dnr: FN-2025/00028

Delegationsbeslut 2025-06-09: Namnrättighet Umeå Curlinghall, dnr: FN-2025/00029

Fritidsdirektör

Delegationsbeslut 2025-06-12: Avskrivning av aktivitetsstöd för Umeå Västra IBF, dnr: FN-2025/00007-4

Delegationsbeslut 2025-06-24: Begäran om utlämnande av allmän handling, avslag, dnr: FN-2025/00032-7

Delegationsbeslut 2025-06-24: Begäran om utlämnande av allmän handling, avslag, dnr: FN-2025/00032-8

Föreningsbyrå

Anmälningssärenden augusti, dnr: FN-2025/00004-19

Anmälningssärenden

Personuppgiftsincidenter

Under perioden 2025-04-01—06-30 har en personuppgiftsincident inrapporterats, dnr: FN-2025/00004-20

Allmänna ärenden

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskotts beslut (KSNAU) 2025-05-06 § 142, "Ekonomisk rapport januari-februari 2025 – Dialog med IFN och FN om ekonomisk prognos", dnr: FN-2025/00010-9

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2025/00004

Kommunstyrelsens beslut (KS) 2025-05-13 § 85, "Utredning fotbollstält",
dnr: FN-2024/00021-32

KSNAUs beslut 2025-05-20 § 165, "Planeringsdirektiv och budget 2026
samt plan 2027-2029", dnr: FN-2024/00055-13

Kommunfullmäktiges (KF) beslut 2025-05-26 § 114, "Motion 10/2024:
Duschbås i skolornas omklädningsrum; Anders Norqvist (L)", dnr: FN-
2024/00049-4

KS beslut 2025-06-03 § 108, "Anvisning för verksamhetsplanering 2026",
dnr: FN-2024/00055-14

KF beslut 2025-06-16 § 120, "Planeringsdirektiv och budget 2026", dnr: FN-
2024/00055-15

KF beslut 2025-06-16 § 125, "Höjning av föreningstaxor inom bad", dnr: FN-
2024/00055-16

KF beslut 2025-06-16 § 128, "Revidering av taxa för utlämnande av allmän
handling", dnr: FN-2025/00002-140

Beredningsansvariga

Elisabeth Anttu, nämndsekreterare

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Elisabeth Anttu
Nämndsekreterare

Anmälningssärenden Fritidsnämnden (2025-08-22)

Lotteriärenden

Följande föreningar har beviljats registrering av lotteri enligt 6 kap. 9 § Spellagen:

- Umeå Föreningsråd för perioden 2025-06-29 – 2030-06-30

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Rädda Barnen Umeå
Arrangemang:	Familjeläger i Tavelsjö
Bidragsform:	Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta
Ärendenr i Rbok:	191526
Datum:	2025-07-05–08
Sökt belopp:	30 000 kr
Beviljat belopp:	24 000 kr
Motivering till beslut:	Ett sommarläger för ca 60 deltagare som äger rum på Tavelsjö lägergård. Målgruppen är familjer från många olika länder som exempelvis Ukraina och Afghanistan. Läget anordnas för fjärde året i rad och är därmed ett populärt integrationsprojekt som arrangeras av Rädda barnen tillsammans med Svenska kyrkan och Vän i Umeå.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Funktionsrätt Umeå
Arrangemang:	Stärka och utveckla den nya styrelsen
Bidragsform:	Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta

Ärendenr i Rbok:	196092
Datum:	2025-06-03
Sökt belopp:	5 900 kr
Beviljat belopp:	0 kr
Motivering till beslut:	Avslag. Stöd beviljas ej till styrelseutbildningar. Föreningen har istället hänvisats till studieförbunden.

Handläggare:	Ida Odeblom
Sökande:	Gimonäs Umeå IF
Arrangemang:	Dränering av hundträningsytan
Bidragsform:	Stöd till anläggning, investering
Ärendenr i Rbok:	195963
Datum:	2025-05-14
Sökt belopp:	15 000 kr, kostnaden är 18 000 kr
Beviljat belopp:	15 000 kr
Motivering till beslut:	Dränering gör ytan betydligt mer tillgänglig och användbar under större delar av året. Ytan kommer att kunna nyttjas på ett bättre sätt och en dränering skulle även kunna bidra till att fler väljer att utöva aktiviteter med sina familjehundar, både inom och utanför GUIF:s hundsektion.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Båtmuséets vänner
Arrangemang:	Skattjakt på Holmöns båtmuseum
Bidragsform:	Gratis lovaktiviteter
Ärendenr i Rbok:	195693
Datum:	Sommarlovet 2025, (vecka 24-33)
Sökt belopp:	18 150 kr

Beviljat belopp:	18 150 kr
Motivering till beslut:	På Båtmuseet på Holmön kommer alla besökare att kunna delta i en skattjakt, det vill säga leta efter föremål runt om på museet. Skattjakten bidrar till en mångfald av öppna, tillgängliga och kostnadsfria aktiviteter på sommarlovet för barn och ungdomar.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Folkets bio
Arrangemang:	Sommarlovsbio 2025 – Sommarlovsbio
Bidragsform:	Gratis lovaktiviteter
Ärendenr i Rbok:	195777
Datum:	Sommarlovet 2025 (vecka 27-33)
Sökt belopp:	30 000 kr
Beviljat belopp:	30 000 kr
Motivering till beslut:	Med två filmvisningar i veckan under sommarlovet vill Folkets bio sänka trösklarna till sin verksamhet och nå barn och unga med filmupplevelser de annars inte skulle ha möjlighet att ta del av. Sommarlovsbion bidrar till en mångfald av öppna, tillgängliga och kostnadsfria aktiviteter på sommarlovet för barn och ungdomar.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Funktionsrätt Umeå
Arrangemang:	Deltagande på seniormässan
Bidragsform:	Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta
Ärendenr i Rbok:	196106
Datum:	2025-09-03
Sökt belopp:	8 000 kr
Beviljat belopp:	0 kr

Motivering till beslut:	Avslag. Föreningen söker stöd till kostnader som inte kan beviljas som exempelvis en monter.
--------------------------------	--

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Umeå Bangolfklubb
Arrangemang:	Sommarlov = minigolf!
Bidragsform:	Gratis lovaktiviteter
Ärendenr i Rbok:	195972
Datum:	Sommarlovet 2025 (12 dagar i juni)
Sökt belopp:	87 900 kr
Beviljat belopp:	50 000 kr
Motivering till beslut:	Föreningen erbjuder gratisspel på sin filtanläggning på vardagar under juni. Bangolfen bidrar till en mångfald av öppna, tillgängliga och kostnadsfria aktiviteter på sommarlovet för barn och ungdomar.

Handläggare:	Stefan Myrén
Sökande:	Personskadeförbundet RTP
Arrangemang:	Vattengymnastik
Bidragsform:	Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta
Ärendenr i Rbok:	195724
Datum:	Augusti – november 2025 (8 ggr)
Sökt belopp:	4 500 kr
Beviljat belopp:	4 500 kr
Motivering till beslut:	Erbjuda ersättning vattengymnastik på grund av ombyggnad av Hemgården. Föreningen har fått möjlighet att utnyttja badhuset Navet varannan vecka under hösten.

Handläggare:	Stefan Myrén
Sökande:	Personskadeförbundet RTP
Arrangemang:	Sittgympa och "stark & säker"
Bidragsform:	Rättigheter och samhällsnytta
Ärendenr i Rbok:	196746
Datum:	September - November
Sökt belopp:	2000 kr
Beviljat belopp:	2000 kr
Motivering till beslut:	Vattengymnastiken på Hemgården har ersatts med vattengymnastik på Navet men bara till 50 %. För att kompensera för den uteblivna vattengymnastiken har denna aktivitet utarbetats.

Handläggare:	Stefan Myrén
Sökande:	Umeå Osport
Arrangemang:	Prova på jugger i samband med Jugger-SM 2025
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	195982
Datum:	2025-07-31 och 2025-08-02—04
Sökt belopp:	4 500 kr
Beviljat belopp:	4 500 kr
Motivering till beslut:	Gratis prova på aktivitet som bidrar till en mångfald av öppna, tillgängliga och kostnadsfria aktiviteter på sommarlovet för barn och ungdomar.

Handläggare:	Stefan Myrén
Sökande:	Vän i Umeå
Arrangemang:	Ungdomsläger för första steget

Bidragsform:	Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta
Ärendenr i Rbok:	195719
Datum:	2025-06-16—19
Sökt belopp:	38 000 kr
Beviljat belopp:	24 000 kr
Motivering till beslut:	Genom gemenskap, kreativa uttryck och utbildande workshops syftar lägret till att stärka ungdomar med migrationsbakgrund

Handläggare:	Stefan Myrén
Sökande:	Umeå Osport
Arrangemang:	Jugger-SM
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	190291
Datum:	2025-08-02—04
Sökt belopp:	4 432 kr
Beviljat belopp:	0 kr
Motivering till beslut:	Avslag. Stöd kan inte beviljas till cuper och tävlingar.

Handläggare:	Stefan Myrén
Sökande:	Vallholt islandshästförening
Arrangemang:	Barn och ungdomsaktivitet vid UIHM, Umeå icelandichorse meeting
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	196071
Datum:	2025-09-19—21
Sökt belopp:	9 400 kr
Beviljat belopp:	0 kr

Motivering till beslut:	Avslag. Stöd beviljas inte till priser och hyra av hästar.
--------------------------------	--

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Synskadades förening i Umeå
Arrangemang:	Syntolkade arrangemang
Bidragsform:	Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta
Ärendenr i Rbok:	196632
Datum:	Hösten 2025
Sökt belopp:	45 900 kr
Beviljat belopp:	22 900 kr (ytterligare 23 000 kr från Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arr)
Motivering till beslut:	Föreningen kommer tillsammans med Norrlandsoperan och Umeå Teaterförening erbjuda syntolkning av sju arrangemang som sker under hösten.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	ACCESS
Arrangemang:	Internationellt ungdomsutbyte
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	195547
Datum:	2025-06-20—26
Sökt belopp:	20 000 kr
Beviljat belopp:	20 000 kr
Motivering till beslut:	Föreningen tar under sommaren emot en ungdomsgrupp från Life Zone i Sydafrika. Ett internationellt ungdomsutbyte där besökarna från Sydafrika kommer att vara med på Sävar Camp och där dela levnadsvillkor och kultur med andra ungdomar. Detta bygger även på ett långvarigt samarbete. De kommer under dagarna att delta

	på Sävarcamp där det sker erfarenhetsutbyte mellan barnen och ledarna.
--	--

Handläggare:	Ida Odeblom
Sökande:	GUIF
Arrangemang:	Streetfotboll sommar
Bidragsform:	UVTS-stöd
Ärendenr i Rbok:	196625
Datum:	2025-06-20 – 07-31
Sökt belopp:	12 000 kr
Beviljat belopp:	12 000 kr
Motivering till beslut:	Syftar till att erbjuda en aktiv och meningsfull fritid för barn och ungdomar även under sommarlovet då många ordinarie aktiviteter har uppehåll. Streetfotbollen är en öppen mötesplats för ungdomar på Ålidhem under sommarlovet. Aktiviteterna genomförs med ledare på plats vid lilla Ålidhemsplanen under 18 tillfällen, 3 gånger/ vecka kvällstid.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Idrottsklubben Studenterna i Umeå
Arrangemang:	Sommarmattan 2025
Bidragsform:	UVTS-stöd
Ärendenr i Rbok:	196070
Datum:	2025-06-01 – 08-30
Sökt belopp:	19 500 kr
Beviljat belopp:	13 600 kr
Motivering till beslut:	Sommarmattans syfte är att erbjuda en aktiv och meningsfull fritid för barn och ungdomar även under sommarlovet då många ordinarie aktiviteter har uppehåll. Sommarmattan blir en plats där

	barn och ungdomar kan mötas oavsett ålder och socioekonomiska förutsättningar och där de kan möta vuxna förebilder. Det som erbjuds på sommarmattan är prova på kampsport som jujutsu, judo och brasiliansk jujutsu.
--	--

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Röbäcks IF
Arrangemang:	Röbäcksgården
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	196159
Datum:	Hösten 2025
Sökt belopp:	27 524 kr
Beviljat belopp:	0 kr
Motivering till beslut:	Avslag. Föreningen söker för kostnader som inte kan beviljas, exempelvis biljardbord i skolan. De hänvisas att fortsätta kommunikationen med skolan och lokalbokningen om vilka utrymmen som kan bokas. Om projektet (som liknar en fritidsgård) blir av kommer föreningen att söka på nytt efter sommaren.

Handläggare:	Stefan Myrén
Sökande:	Vän i Umeå
Arrangemang:	Konstkollo för barn med Vän i Umeå och Bildmuseet
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	196041
Datum:	2025-06-23—29
Sökt belopp:	15 735 kr
Beviljat belopp:	7 990 kr
Motivering till beslut:	Föreningen arrangerar under sex dagar på sommarlovet ett

	konstkollo för barn.
--	----------------------

Handläggare:	Stefan Myrén
Sökande:	Umeå Dansskola
Arrangemang:	Intensivkurs sommarverksamhet
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	192390
Datum:	Vecka 23 och 24 2025
Sökt belopp:	30 000 kr
Beviljat belopp:	0 kr
Motivering till beslut:	Avslag. Aktiviteten är inte öppen för alla.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Ögonblicksteatern
Arrangemang:	Svåraste Svårighetgrad! - sommarteater i parken, inomhus fast utomhus
Bidragsform:	Gratis lovaktiviteter
Ärendenr i Rbok:	196126
Datum:	2025-06-12 (flyttat till augusti, datum ej fastslaget)
Sökt belopp:	30 000 kr
Beviljat belopp:	30 000 kr
Motivering till beslut:	Ögonblicksteatern bjuder in till två gratis, interaktiva teaterföreställningar för sommarlovslediga barn. Föreställningen handlar om samarbete, utmaningar och överlevnad i vildmarken. Sommarteatern bidrar till en mångfald av öppna, tillgängliga och kostnadsfria aktiviteter på sommarlovet för barn och ungdomar.

Handläggare:	Eva Lindgren
---------------------	--------------

Sökande:	UHSK Umeå Skidklubb
Arrangemang:	Prova på hoppning Vattenhoppet Holmsund 2025
Bidragsform:	FN UVTS-stöd
Ärendenr i Rbok:	195364
Datum:	2025-06-16—19
Sökt belopp:	27 000 kr
Beviljat belopp:	26 000 kr
Motivering till beslut:	Projektet syftar till att under en vecka i sommar erbjuda ungdomar att prova på att hoppa i UHSKs vattenhoppсанläggning i Holmsund. Vattenskidhoppningen bidrar till en mångfald av öppna, tillgängliga och kostnadsfria aktiviteter på sommarlovet för barn och ungdomar.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Umeå Dansskola
Arrangemang:	Umeå Dansskola - Öppet hus
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	196141
Datum:	2025-06-07—08 och 2025-08-05—06
Sökt belopp:	16 000 kr
Beviljat belopp:	6 000 kr
Motivering till beslut:	Föreningen bjuder in till Öppet Hus-dagar där deltagarna har möjlighet att prova på delar av höstterminens kursutbud. Dansen bidrar till en mångfald av öppna, tillgängliga och kostnadsfria aktiviteter på sommarlovet för barn och ungdomar.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
---------------------	----------------

Sökande:	Rödåbygdens IK
Arrangemang:	Familjedag och barnaktivitet
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	196108
Datum:	2025-06-13
Sökt belopp:	15 000 kr
Beviljat belopp:	6 000 kr
Motivering till beslut:	I samband med familjedagen kommer föreningen att erbjuda ansiktsmålning till barn. Aktiviteten är öppen för alla barn och ungdomar och håller till i Taveljö.

Handläggare:	Ida Odeblom
Sökande:	IFK Umeå
Arrangemang:	Sopning och underhåll av asfaltsbanan
Bidragsform:	Stöd till anläggning, drift
Ärendenr i Rbok:	196302
Datum:	2025-06-03
Sökt belopp:	13 076 kr
Beviljat belopp:	10 000 kr
Motivering till beslut:	Sopning och underhåll av asfaltbanan på Ersmarksberget behöver göras regelbundet för att det ska vara säkert att åka. Anläggningen är öppen för alla som vill åka skateboard, cykla, rullskidor, inlines, kickbike osv.

Handläggare:	Ida Odeblom
Sökande:	Björkstadens Padelklubb Umeå
Arrangemang:	Björkstadens padel för barn & ungdomar
Bidragsform:	UVTS-stöd
Ärendenr i Rbok:	196267

Datum:	Vecka 36-44 2025
Sökt belopp:	50 000 kr
Beviljat belopp:	50 000 kr
Motivering till beslut:	Föreningen beviljas stöd för att öppna upp Björkstadens Padelcenter för barn & ungdomar på fredag- och lördagskvällar. Syftar till att erbjuda ett annat alternativ till en aktiv fritid.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	IFK Umeå
Arrangemang:	Drop-in badminton
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	196132
Datum:	Sommarlovet 2025 (vecka 24–33)
Sökt belopp:	77 510 kr
Beviljat belopp:	50 000 kr
Motivering till beslut:	Föreningen kommer att ha drop-in badminton under hela sommarlovet. Tiderna varierar, men under vecka 26–32 kör de mellan kl. 10.00 och 13.00 Aktiviteten är öppen för alla barn och ungdomar mellan 7–16 år.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	TegSödra Umeå IF
Arrangemang:	Sommarfotboll
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	196123
Datum:	Vecka 26–29 alternativt vecka 27–30
Sökt belopp:	26 000 kr
Beviljat belopp:	22 000 kr

Motivering till beslut:	Två gånger i veckan under juli kommer det erbjudas spontanfotboll på MSK arena för barn och ungdomar i Umeå som är sugna på att spela fotboll. Passen är gratis och ledare kommer att finnas på plats alla dagar. Alla är välkomna att delta, oavsett ålder och det krävs ingen föranmälan.
--------------------------------	---

Handläggare:	Ida Odeblom
Sökande:	IFK Umeå
Arrangemang:	Möjliggöra boxning på Badmintonstadion
Bidragsform:	Stöd till anläggning, investering
Ärendenr i Rbok:	189162
Datum:	2025-06-12
Sökt belopp:	65 000 kr
Beviljat belopp:	50 000 kr
Motivering till beslut:	IFK Umeå ansöker om anpassning av lokal för att möjliggöra en permanent lösning för boxning i Badmintonstadion.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Kristna fredsrörelsens lokalförening i Umeå
Arrangemang:	Icke våld 2025 - Först drabbade - sist hörda
Bidragsform:	Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta
Ärendenr i Rbok:	196158
Datum:	2025-10-17
Sökt belopp:	49 075 kr
Beviljat belopp:	7 200 kr (ytterligare 34 200 kr från utvecklingsstöd kulturverksamhet och arr)
Motivering till beslut:	Föreningen bjuder in till en kväll där de utforskar hur urholkandet av mänskliga rättigheter påverkar olika minoritetsgrupper. Visning av utställningen "Rättigheterna är våra", ett musikframträdande

	av vinnaren från Musikschlagets deltävling i Umeå, och ett engagerande panelsamtal med representanter från olika minoritetsgrupper står på programmet. Föreningen vill belysa utmaningar som minoritetsgrupper möter idag men också vägar för att driva aktivt arbete och ickevåldskamp som bidrar till att värna och stärka rättigheter.
--	---

Handläggare:	Ida Odeblom
Sökande:	IKSU
Arrangemang:	Testa IKSU - för dig mellan 10 och 13 år
Bidragsform:	UVTS-stöd
Ärendenr i Rbok:	198326
Datum:	Hösten 2025
Sökt belopp:	49 000 kr
Beviljat belopp:	49 000 kr
Motivering till beslut:	Aktiviteterna sker i samverkan med skolan och är ämnade för barn i årskurs 4–6 på Ålidhem som står utanför organiserade fritidsaktiviteter.

Handläggare:	Ida Odeblom
Sökande:	Umeå Skate och BMX förening
Arrangemang:	Upprustning av befintlig skateboardramp i Holmsund, Ljumviken.
Bidragsform:	Stöd till anläggning, investering
Ärendenr i Rbok:	199030
Datum:	2025-06-25
Sökt belopp:	27 000 kr
Beviljat belopp:	27 000 kr
Motivering till beslut:	Hela kostnaden för renovering av skaterampen i Holmsund, Ljumviken ligger på 46 000 kr. Föreningen söker bidrag för

	slitskydds plywood till rampens åklager.
--	--

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Björkstadens Padelklubb Umeå
Arrangemang:	Björkstadens sommar drop-in padel
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	195842
Datum:	Vecka 28-29
Sökt belopp:	363 000 kr
Beviljat belopp:	46 000 kr
Motivering till beslut:	Under två veckor erbjuder föreningen drop in på Björkstadens padelcenter. Besökarna kommer förutom padel även att kunna spela bordtennis. Padeln bidrar till en mångfald av öppna, tillgängliga och kostnadsfria aktiviteter på sommarlovet för barn och ungdomar.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Norrbyskärs konstförening
Arrangemang:	Kultur på Norrbyskär 2025
Bidragsform:	Gratis lovaktiviteter
Ärendenr i Rbok:	193971
Datum:	Sommarlovet 2025
Sökt belopp:	30 000 kr (från Gratis lovaktiviteter och ytterligare 51 700 kr från KN)
Beviljat belopp:	20 000 kr (samt ytterligare 46 700 kr från utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang)
Motivering till beslut:	Stöd beviljas till den del av programmet på Norrbyskär som riktar sig till barn och unga. Mysteriet på Norrbyskär är en mysterievandring där barn, ungdomar och familjer löser kluriga

	gåtor och följer ledtrådar kopplade till öns historia. Mysterievandringen bidrar till en mångfald av öppna, tillgängliga och kostnadsfria aktiviteter på sommarlovet för barn och ungdomar.
--	---

Fritidsnämndens personuppgiftsincidenter under kvartal 2 2025

Dataskyddsförordningen, eller GDPR som den också kallas efter det engelska namnet The General Data Protection Regulation, innehåller regler om hur den personuppgiftsansvarige får behandla personuppgifter. Till dataskyddsförordningen finns också kompletterande svensk lagstiftning främst i formen av lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (SFS 2018:218) med tillhörande förordning SFS 2018:19.

Syftet med dataskyddslagstiftningen är att skydda fysiska personers grundläggande friheter och rättigheter vid behandling av personuppgifter och att harmonisera skyddet inom EU.

Dataskyddsorganisation

Umeå kommuns dataskyddsorganisation består av dataskyddsombudet, informationssäkerhetsamördnaren samt personuppgiftskoordinatorer som representerar kommunens nämnder. Respektive nämnd är personuppgiftsansvarig. För fritidsnämnden finns två utsedda personuppgiftskoordinatorer - funktionerna fritidskonsulent IT-samordning och nämndsekreterare.

Personuppgiftsincidenter

I rollen som personuppgiftskoordinator ingår bl a att ta emot och utreda personuppgiftsincidenter. Med en personuppgiftsincident menas en händelse som leder till oavsiktlig eller olaglig förstöring, förlust eller ändring eller till obehörig tillgång av personuppgifter som behandlas.

Enligt beslut i fritidsnämnden 2018-10-17 § 59 när nämnden fastställde "Riktlinjer för personuppgiftsincidenthantering" ska fritidsnämnden varje kvartal informeras om de incidenter som skett inom fritidsnämndens verksamhetsområde och de åtgärder som vidtagits.

Under perioden 2025-04-01—06-30 har en personuppgiftsincident inrapporterats. En bild som Fritid inte längre har avtal på hade publicerats på Umeålaguns Facebook och Instagram. Bilden publicerades 2025-06-12 och togs bort 2025-06-16.

Syftet med bilden inte har ändrats men eftersom det avtal som funnits har löpt ut är händelsen att betrakta som en personuppgiftsincident. De åtgärder som vidtagits är att bilderna togs bort så fort incidenten upptäcktes och personal har informerats om att inte använda bilden. Personerna på bilden har varit medvetna om hur bilderna skulle användas och accepterat villkoren i avtalet. Bilden har tidigare använts i detta syfte. Den bedömning som gjordes var att det är osannolikt att incidenten medfört en risk för den registrerades fri- och rättigheter varför ingen anmälan gjordes till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY).

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-05-06

§ 142

Diariennr: KS-2025/00181

Ekonomisk rapport januari-februari 2025 – Dialog med individ- och familjenämnden och fritidsnämnden om ekonomisk prognos**Beslut****Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar**

att till protokollet notera att dialog ägt rum med individ- och familjenämndens presidium och fritidsnämndens presidium med syfte att tillgodose kommunstyrelsens uppsiktsplikt över kommunens nämnder.

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet 2025-04-08 redovisar ekonomidirektör Lena Höök Gustafsson ekonomisk uppföljning avseende perioden januari-februari 2025. Uppföljningen avser kommunen i stort, dess nämnder och kommunstyrelsen och är en del i kommunstyrelsens uppsiktsplikt. Individ- och familjenämnden och fritidsnämnden prognosticerar underskott som är större än 1 procent. Dessa nämnder bjuds in till näringslivs- och arbetsutskottets sammanträde 2025-05-06 för att redogöra för ekonomin.

Vid sammanträdet 2025-05-06 informerar individ- och familjenämndens presidium (socialdirektör Karolina Lundqvist) och fritidsnämndens presidium (fritidsdirektör Stefan Hildingsson) om ekonomin och åtgärder för komma till rätta med underskottet.

Beslutet ska skickas till

Individ- och familjenämnden
Fritidsnämnden

Sida 2 av 2

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-05-06

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-05-13

§ 85

Diariennr: KS-2025/00338

Utredning fotbollstält

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna fritidsnämndens och tekniska nämndens rapport

att avveckla fotbollstältet.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har gett kommunstyrelsen, tekniska nämnden och fritidsnämnden i uppdrag (tilläggsuppdrag 2023:4) att utreda olika alternativ för en framtida och hållbar lokalisering av fritidsnämndens behov gällande fotbollstält. Alternativen ska belysa ekonomiska konsekvenser ur både fastighets- och verksamhetsperspektiv, samt eventuella andra verksamhetsmässiga konsekvenser. Dialog med andra nämnder och förvaltningar ska också ske för att studera eventuella möjligheter till samlokalisering med kommunens andra verksamheter. Resultatet redovisas i bifogad projektrapport.

Bakgrunden är att kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade (§ 193 diariennr. KS-2018/00520) att uppdra till upphandlingschef att ta fram underlag för och genomföra upphandling av hyra av fotbollshall och multifunktionshall på Noliaområdet samt övertryckstält för fotbollsplan på Gamliavallen.

Övertryckstältet uppfördes 2019. Användningen av fotbollstältet på angiven plats, dvs. Gamliavallen har dock inte fungerat p.g.a. logistiska skäl. Säsongsstarter för inomhus respektive utomhusspel i de olika divisionerna överlappar varandra. Konsekvensen av detta är att tältet endast har varit uppmonterat en säsong.

Rapportens slutsatser

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Kostnaden avseende investeringar och reinvesteringar för fotbollstältet är höga i de alternativ som studerats, förutom Gammlia. Detta gäller även för de platser där befintlig struktur delvis kan användas. Om placeringen innebär att tältet ska upp- och nedmonteras varje säsong, innebär det en ytterligare, stor driftkostnad varje säsong. Kostnaderna behöver detaljstuderas ytterligare om genomförande blir aktuellt. Höga driftkostnader, kort teknisk livslängd, nya och återkommande investeringar utan bestående värden är även de viktiga perspektiv att beakta.

Förutsättningarna att återplacera tältet på Gammlia saknas idag då utomhussäsongen är så lång när lagen spelar i högre divisioner. Det blir en relativt kort tid tältet kan nyttjas och då måste kostnaden för upp- och nedtagning beaktas och vara rimliga.

Att hitta en alternativ, lämplig placering har visat sig svårt. Befintliga planer används i hög grad och någon plan där tältet kan stå permanent saknas. Att ta upp och ned tältet är dyrt. Tältet är även mycket dominerande och hur stadsbilden påverkas måste beaktas när tältets placering fastställs.

Riskerna avseende fotbollstält är på en generellt hög nivå, framför allt risken för kollaps p.g.a. snötyngder. Ett större antal tält har kollapsat senaste åren och Boverket utreder nu om kraven på övertryckstält bör ändras.

För kommunens skolverksamhet så finns tillräckligt med tider i fasta anläggningar i och med att Nolia fotbollshall har tillkommit, där skolan har prioritet på dagtid. Ett fotbollstält tillgodoser framför allt föreningslivets ungdomsverksamhet.

Utifrån de höga kostnaderna, riskerna och svårigheten att hitta en lämplig plats föreslås att tältet avvecklas.

Beslutsunderlag

Projektrapport Fotbollstält

Fritidsnämndens protokoll per 19 mars 2025 §19

Tekniska nämndens protokoll per 20 mars 2025 §32

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-05-13

Beredningsansvariga

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Beslutet ska skickas till

Tekniska nämnden

Fritidsnämnden

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-05-20

§ 165

Diariennr: KS-2024/00433

Planeringsdirektiv och budget 2026 samt plan 2027-2029**Beslut****Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar**

att Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag till planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027-2029 enligt bilagor är inlämnat för fortsatt ärendegång.

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet 2025-05-20 presenteras Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag till planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027-2029.

Beslutsunderlag

Planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027-2029.

Bilaga 1. Investeringsbudget 2026- och plan 2027-2029

Bilaga 2. Förslag till mark- och exploateringsplan 2026-2029.

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning 2025-05-20

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar att Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag till planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027-2029 enligt bilagor är inlämnat för fortsatt ärendegång.

Beslutet ska skickas till

Nämnder

Bolagen

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-05-26

§ 114

Diariennr: KS-2024/00767

Motion 10/2024: Duschbås i skolornas omklädningsrum; Anders Norqvist (L)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anse motionen besvarad med hänvisning till nämndernas yttranden.

Reservation

Anders Norqvist (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Ärendebeskrivning

Anders Norqvist (L) har anmält motionen Duschbås i skolornas omklädningsrum.

Motionären föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- Att uppdra till kommunstyrelsen att tillsammans med berörda nämnder tillse att alla duschar i Umeås skolor utrustas så att elever kan duscha i avskildhet

Fritidsnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt tekniska nämnden har yttrat sig och föreslår kommunfullmäktige att anse motionen besvarad med hänvisning till det gällande lokalfunktionsprogrammet vid nybyggnationer av idrottshallar som innehåller krav på duschar utan insyn samt låsbara och insynsskyddade utrymmen. Jämställdhetsutskottet har också yttrat sig.

Beslutsunderlag

Motion 10/2024

Fritidsnämndens yttrande

För- och grundskolenämndens yttrande

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-05-26

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande
Tekniska nämndens yttrande
Jämställdhetsutskottets yttrande

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Hanna Lundin Jernberg (L) – Bifall till motionen.

Anders Ågren (M), Janet Ågren (S), Mattias Larsson (C) och Mariam Salem (MP) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag (anse motionen besvarad).

Propositionsordning som godkänns

Näringslivs- och arbetsutskottets förslag (anse motionen besvarad) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag att anse motionen besvarad.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig: Anders Norqvist, Christina Bernhardsson, Moa Brydsten, Davis Kaza, Daniell Andersson, Elmer Eriksson, Maja Westling Palmberg, Mariam Salem, Ellen Ström, Veronica Kerr och Lars Brännström.

Yrkanden

Anders Norqvist (L) och Davis Kaza (AP) – Bifall till motionen.

Christina Bernhardsson (S), Moa Brydsten (S), Daniell Andersson (V), Elmer Eriksson (M), Maja Westling Palmberg (C), Mariam Salem (MP), Veronica Kerr (KD) och Lars Brännström (MP) – Bifall till kommunstyrelsens förslag (anse motionen besvarad).

Propositionsordning som godkänns

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-05-26

Bifall till kommunstyrelsens förslag (besvarad) *mot* bifall till motionen.
Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Reservation

Anders Norqvist (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Beslutet ska skickas till

Motionären

Fritidsnämnden

För- och grundskolenämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Tekniska nämnden

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-06-03

§ 108

Diariennr: KS-2025/00240

Anvisning för verksamhetsplanering 2026

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa anvisning för verksamhetsplanering i nämnder och bolag 2026 enligt bilaga 1.

Ärendebeskrivning

När kommunfullmäktige har fattat beslut om planeringsdirektivet fortsätter arbetet i nämnder och bolag med att ta fram en mer detaljerad verksamhetsplanering och budget för sin organisation. Kommunstyrelsen beslutar om anvisning/regler för verksamhetsplanering. Anvisningen utgår från de förhållningsätt och krav som framgår i kommunfullmäktiges riktlinjer för:

- Riktlinjer för planeringsprocess (KF 2023-04-24)
- Riktlinjer för aktiverande styrning (KF 2021-03-29)
- Riktlinjer för ägarstyrning (KF 2021-03-29)
- Riktlinjer för styrning och uppföljning av verksamhet som utförs av externa utförare (KF 2021-10-25)
- Riktlinjer för Intern styrning och kontroll (KF 2011-05-28)

Innehållet i anvisningen är i stort sett detsamma som föregående år. Kraven på egna nämnder har till viss del justerats för att lyfta fram nämndernas ansvar för inriktningsmål och program. Kommunstyrelsen har under året arbetat med ett tilläggsuppdrag med syfte att ta fram förslag på hur målstyrning och planering som tillkom före införandet av kommunens nuvarande styrmodell kan inordnas i fullmäktiges styrning genom inriktningsmål och program. I enlighet med framtaget förslag har följande tillägg gjorts under rubriken planering för inriktningsmål och program:

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-06-03

Under förutsättning att fullmäktige avdelat medel för arbete med destinerade inriktningsmål ska fördelning av dessa medel och de medel nämnden själv avsätter framgå i budgeten.

Formuleringen påverkas av att anvisningen beslutas innan planeringsdirektiv och budget är fastställda i fullmäktige.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Anvisning för verksamhetsplanering

Beredningsansvariga

Sara Nordström

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Beslutet med underlag ska skickas till

Nämnder, egna samt kommungemensamma

Umeå kommunföretag AB

Anvisning för nämnder och bolags verksamhetsplanering 2026

Inledning och bakgrund.....	2
Syfte.....	2
Vilka styrs	2
Krav på planeringsprocess i kommunens egna nämnder	2
Tidplan	3
Anmälan till kommunfullmäktige/kommunstyrelse	3
Verksamhetsplanens innehåll för egna nämnder	3
Riskanalys och plan för internkontroll	5
Krav på planeringsprocess i gemensamma nämnder	5
Krav på planeringsprocess i kommunens helägda bolag	6
Krav på planeringsprocess i delägda bolag	6
Relaterade styrdokument	7

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Diarienummer:
KS-2025/00240

Datum och paragraf för beslutet:
2025-06-03

Dokumentet styr
Nämnder/bolag

Dokumenttyp:
Anvisning

Giltighetstid:
Giltig för planering inför 2026

Dokumentansvarig:
SLK avd för Ekonomi och styrning

Inledning och bakgrund

Kommunfullmäktige beslutar varje år om planeringsdirektiv och budget. Det är ett politiskt beslutat dokument som lägger grunden för kommunens planering av verksamhet och ekonomi. Det beskriver bland annat hur kommunens pengar ska fördelas mellan olika nämnder och ger dem uppdrag att arbeta med.

Fullmäktiges beslutade planeringsdirektiv och budget utgör grunden för fortsatt planering i nämnder och bolag.

Syfte

Syftet med denna anvisning är att tydliggöra hur nämnder och bolag ska upprätta verksamhetsplan/affärsplan och budget för kommande verksamhetsår.

Vilka styrs

Denna anvisning gäller för kommunens nämnder och bolag. Observera att specifik anvisning för gemensamma nämnder och delägda bolag återfinns i slutet på dokumentet.

Krav på planeringsprocess i kommunens egna nämnder

I verksamhetsplan och budget konkretiserar och beskriver nämnden den styrning och planering som ska vara gällande för nämndens verksamheter under kommande verksamhetsår. Utgångspunkter för verksamhetsplanering är;

- det planeringsdirektiv och den budgetram kommunfullmäktige fastställt för kommande år
- nämndreglemente fastställt av kommunfullmäktige
- övriga styrdokument som är gällande för nämnden

Efter att kommunfullmäktige fastställt planeringsdirektiv och budget för kommande år ska varje nämnd upprätta/revidera verksamhetsplan och budget för nämnden. Nämnden beslutar om hur budgetram fördelas mellan nämndens verksamheter. Nämnd ansvarar för att det finns en aktuell nämndbudget som överensstämmer med kommunfullmäktiges beslutade ram, kompletterad med eventuella tilläggsanslag. Som stöd tillhandahåller stadsledningskontoret en mall på intranätet som är frivillig att använda.

Tidplan

Samtliga nämnder ska fatta beslut om verksamhetsplan och budget för kommande verksamhetsår **senast 26 november**.

För att möjliggöra hantering i enlighet med skollagens bidrag på lika villkor ska Tekniska nämnden fastställa budgetfördelning på verksamhetsnivå senast i september och skyndsamt expediera sin fastställda budgetfördelning till För- och grundskolenämnd samt Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd.

Anmälan till kommunfullmäktige/kommunstyrelse

Nämndens fastställda verksamhetsplan och budget med eventuella bilagor expedieras till KS diarium via e-post och döps till *xxx-nämndens verksamhetsplan och budget för 2026*, vid expediering till KS diarium ska e-postmeddelandets ämnesrad inledas med diarienummer KS-2025/00240. Samtliga verksamhetsplaner anmäls sedan till Kommunfullmäktige i januari.

Verksamhetsplanens innehåll för egna nämnder

Nämnden har befogenhet att utifrån nämndens behov och förutsättningar avgöra utformning och detaljeringsnivå i nämndens verksamhetsplan. Nämndens verksamhetsplan ska däremot alltid innehålla följande delar.

- **Grunduppdrag samt nämndens planering för grunduppdragets genomförande.**

I verksamhetsplanen ska av kommunfullmäktige fastställt grunduppdrag för nämnden infogas. Nämnden har mandat att:

- fastställa utformning och detaljeringsnivå i den styrning och planering som krävs för att verkställa grunduppdraget.
- Bedöma behov av och fastställa nämndspecifika mål, tilläggsuppdrag, indikatorer/nyckeltal (process-, resurs, resultat och /eller effektmått)
- Bedöma och infoga den planering som behövs för att styra och följa att nämndens verksamheter utvecklas i önskad riktning.

Nämndens prioritering och fördelning av resurser för verkställande av nämndens grunduppdrag ska framgå av nämndens budget.

I verksamhetsplanen ska det framgå på vilket sätt nämnden avser att följa upp sitt grunduppdrag och vilka underlag som nämnden tänker nyttja för att bedöma grunduppdragets genomförande. Observera att om nämnd väljer att använda

nyckeltal/indikatorer i sin styrning och uppföljning bör nämnden prioritera sådana nyckeltal/indikatorer som kan följas över tid och som är möjliga att följa utan kostsam administration. Specifika nyckeltal/indikatorer och statistikuppgifter som nämnden kontinuerligt avser nyttja vid rapportering till Kommunstyrelse och Kommunfullmäktige bör synliggöras med kommentar, fotnot eller liknande.

Större verksamhetsutvecklingsinsatser eller andra åtgärder som syftar till att förbättra förutsättningarna att genomföra nämndens grunduppdrag kan med fördel beskrivas i nämndens verksamhetsplan och framgå i nämndens budget.

Om kommunfullmäktige fattat beslut som förändrar nämndens grunduppdrag, åtaganden eller ansvar ska nämndens verksamhetsplan särskilt belysa den omställning detta innebär samt översiktlig beskrivning av planeringen för denna omställning.

- **Planering avseende inriktningsmål och program**

I verksamhetsplan ska eventuella inriktningsmål som tilldelats nämnden, samt beskrivning av eventuella åtaganden/satsningar som nämnden tänker genomföra, framgå. Nämnden bör kortfattat beskriva hur den avser arbeta med dessa och hur återrapportering till nämnd ska ske. Under förutsättning att fullmäktige avdelat medel för arbete med destinerade inriktningsmål ska fördelning av dessa medel och de medel nämnden själv avsätter framgå i budgeten.

- **Planering avseende tilläggsuppdrag**

I verksamhetsplanen ska eventuella tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige som tilldelats nämnden framgå. Nämnden bör kortfattat beskriva hur den tänker verkställa dessa.

- **Drift- och investeringsbudget**

Nämnden ska upprätta nämndbudget (ekonomisk plan) för kommande verksamhetsår. I nämndens budget ska fördelning mellan verksamheter framgå. När nämnden väljer att avdela medel för specifika satsningar och åtaganden ska det belysas för att klargöra fördelning och påvisa prioritering.

- **Arbete med personalpolitiska mål**

Nämnden ska i sin verksamhetsplan beskriva planering samt eventuell nämndspecifik styrning och konkretisering av de personalpolitiska mål kommunfullmäktige fastställt. Nämndens ska analysera nämndspecifika förutsättningar som utgångspunkt för nämndens planering. Om nämnd tilldelats specifika tilläggsuppdrag inom det personalpolitiska områden ska dessa framgå i verksamhetsplanen.

- **Nämndens kompetensförsörjningsplan**

Nämnden ska i sin verksamhetsplan beskriva sin planering för kompetensförsörjning. Om nämnden avdelar specifika medel för kompetensförsörjning bör dessa framgå i nämndens detaljbudget. Har nämnden utarbetat en separat kompetensförsörjningsplan kan den med fördel biläggas till verksamhetsplanen.

- **Styrning och uppföljning av externa utförare**

I de fall nämnden nyttjar externa utförare för att utföra verksamhet som den ansvarar för¹ ska det i verksamhetsplanen framgå hur nämnden avser styra och följa upp dessa externa utförare under kommande verksamhetsår. Om nämnden har utarbetat en separat plan för styrning och uppföljning av externa utförare ska den biläggas till verksamhetsplanen.

- **Utmaningar och möjligheter på 3-5 års sikt**

Nämnden ska med utgångspunkt i sitt grunduppdrag kortfattat beskriva arbetet med väsentliga utmaningar och möjligheter på medellång sikt (3-5 år). Beskrivningen ska uppgå till max 2 sidor A4 och biläggas verksamhetsplanen.

Risakanalys och plan för internkontroll

Nämnden ska i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för intern styrning och kontroll (KF 2011-05-26) samt i enlighet med kommunstyrelsens handledning (KS 2019-01-15) upprätta riskanalys och plan för intern kontroll för kommande verksamhetsår.

Tidplan och anmälan

Samtliga nämnder ska fastställa riskanalys och internkontrollplan för kommande verksamhetsår senast i november för anmälan till Kommunstyrelsen.

Av nämnd fastställd riskanalys och internkontrollplan expedieras till KS diarium via e-post och döps till *xxx-nämndens riskanalys och internkontrollplan för 2026*, vid expediering ska e-postmeddelandets ämnesrad inledas med diarienummer KS-2025/00240.

Krav på planeringsprocess i gemensamma nämnder

Kommungemensamma nämnder upprättar verksamhetsplan och budget i enlighet med ovanstående anvisning för nämnd med hänsyn tagen till de förhållanden nämnden verkar i

¹ I enlighet med den definition som framgår av kommunfullmäktiges riktlinjer för Styrning och uppföljning av verksamhet som utförs av externa utförare.

och de specifika reglementen och avtal som upprättats för att reglera styrning och uppföljning av den gemensamma nämndens verksamhet.

Samtliga gemensamma nämnder ska även upprätta och fastställa riskanalys och internkontrollplan för kommande verksamhetsår.

Gemensam nämnds fastställda verksamhetsplan och budget samt riskanalys och internkontrollplan överlämnas till de kommuner som ingår i den gemensamma nämnden när de fastställts, dock senast innan november månads utgång.

Anmälan

Av gemensam nämnd fastställd verksamhetsplan och budget samt riskanalys och internkontrollplan expedieras till KS diarium via e-post och döps till *xxx-nämndens verksamhetsplan och budget för 2026*, vid expediering ska e-postmeddelandets ämnesrad inledas med diarienummer KS-2025/00240.

Krav på planeringsprocess i kommunens helägda bolag

Arbetet med att genomföra översyn och eventuell revidering av ägardirektiv inleds direkt efter kommunfullmäktiges årliga beslut om Planeringsdirektiv och de inriktningsmål/program och eventuella tilläggsuppdrag kommunfullmäktige tilldelat specifika bolag.

Revidering av ägardirektiv sker om kommunfullmäktiges beslut bedöms föranleda väsentliga förändringar i bolagets inriktning och åtaganden. Revidering av ägardirektiv sker i enlighet med kommunfullmäktiges Riktlinje för Ägarstyrning (KF 2021-03-29 §57).

Arbetet med att upprätta/revidera verksamhetsplan/affärsplan i de kommunala bolagen inleds parallellt med arbetet att bedöma och vid behov revidera ägardirektiv.

Krav på planeringsprocess i delägda bolag

När det gäller delägda bolag upprättas verksamhetsplan/affärsplan i enlighet med de ägardirektiv och aktieägaravtal som gäller för respektive bolag. Observera att Umeå kommuns inflytande över delägt bolag påverkas av ägarförhållande och den rådighet över bolaget som följer av dessa ägarförhållanden.

Relaterade styrdokument

Överordnade styrdokument

Riktlinjer för planeringsprocess (KF 2023-04-24)

Riktlinjer för aktiverande styrning (KF 2021-03-29)

Riktlinjer för ägarstyrning (KF 2021-03-29)

Riktlinjer för styrning och uppföljning av verksamhet som utförs av externa utförare (KF 2021-10-25)

Riktlinjer för Intern styrning och kontroll (KF 2011-05-28)

Övriga styrdokument

Handledning för intern styrning och kontroll (KS 2019-01-15)

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-06-16

§ 120

Diariennr: KS-2024/00433

Planeringsdirektiv och budget 2026 samt plan 2027-2029

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa skattesatsen år 2026 till 22,80

att fastställa Socialdemokraternas och Miljöpartiets Planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027–2029 inklusive:

- inriktningsmål och program, finansiellt mål, personalpolitiska mål samt tilläggsuppdag till kommunens nämnder och bolag
- nettokostnadsbudget 2026 och plan 2027–2029 för respektive styrelse eller nämnd
- investeringsbudget för 2026 samt investeringsplan för 2027–2029 enligt bilaga 1
- mark- och exploateringsplan 2026–2029 enligt bilaga 2.

att godkänna att kommunstyrelsen får göra tekniska förändringar av budgetramar under förutsättning att nämnderna är överens och att förändringarna är kostnadsmässigt neutrala i kommunens budget

att kommunstyrelsen inom fastställd investeringsbudget och plan får göra tidsmässiga förskjutningar av investeringar för att anpassa till förändrade förutsättningar

att fastställa kommunrevisionens budget för 2026 enligt bilaga 3

att fastställa budget för lekmannarevisionen 2026 enligt bilaga 4

att fastställa kommunfullmäktiges årshjul enligt bilaga 5

att fastställa kommunfullmäktiges sammanträdesdatum för 2026 enligt bilaga 6

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-06-16

att fastställa viktiga datum för kommunens nämnder och bolag 2026 enligt bilaga 7.

Kommunstyrelsen beslutar

**att fastställa kommunstyrelsens sammanträdestider under förutsättning
att kommunfullmäktige fastställer kommunfullmäktiges
sammanträdesdatum för 2026, enligt bilaga 6.**

Reservation

Anders Ågren, för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för Alliansens budgetförslag.

Veronica Kerr, för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för Alliansens budgetförslag.

Davis Kaza, för Arbetarpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget budgetförslag.

Ärendebeskrivning

Ärendegång

Vid näringslivs- och arbetsutskottets sammanträde 20 maj 2025 lade Socialdemokraterna fram det med Miljöpartiet gemensamma budgetförslaget samt bilaga 1 – Investeringsbudget 2026 samt plan 2027-2029 och bilaga 2 - Mark- och exploateringsbudget 2026 och plan 2027-2029 . Vid näringslivs- och arbetsutskottets sammanträde 27 maj 2025 lägger övriga partier i utskottet sina budgetförslag. Vid kommunstyrelsens sammanträde 3 juni 2025 lägger övriga partier i kommunstyrelsen sina budgetförslag. Samtliga partier i kommunfullmäktige har möjlighet att skriftligt anmäla in sitt budgetförslag till kommunstyrelsens möte 3 juni. Kommunfullmäktige 16 juni 2025 (debatt och beslut).

Ärendet kompletteras efter kommunstyrelsens sammanträde 3 juni 2025 med kommunfullmäktiges presidiums förslag till beslut och handlingar:

att fastställa kommunrevisionens budget för 2026 - bilaga 3

att fastställa budget för lekmannarevisionen 2026 - bilaga 4

att fastställa kommunfullmäktiges årshjul - bilaga 5

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-06-16

Beslutsunderlag

Socialdemokraternas och Miljöpartiets planeringsdirektiv och budget för 2026 och plan 2026–2028.

Bilaga 1 - Investeringsbudget 2026 samt plan 2027–2029

Bilaga 2 - Mark- och exploateringsbudget 2026 och plan 2027–2029

Bilaga 3 - Kommunrevisionens budget för 2026

Bilaga 4 - Budget för lekmannarevisionen 2026

Bilaga 5 - Kommunfullmäktiges årshjul 2026

Bilaga 6 - Kommunfullmäktiges, kommunstyrelsens och dess utskotts sammanträdestider för 2026

Bilaga 7 - Viktiga datum för kommunens nämnder och bolag 2026.

Alliansens budgetförslag 2026.

Vänsterpartiets budgetförslag 2026.

Sverigedemokraternas budgetförslag 2026.

Arbetarpartiets budgetförslag 2026.

Näringslivs- och arbetsutskottet 2025-05-20 protokoll.

Näringslivs- och arbetsutskottet 2025-05-27 protokoll.

Kommunstyrelsen 2025-06-03 protokoll.

Kommunfullmäktiges presidium 2025-06-03 protokoll.

Debattregler.

Beredningsansvariga

Lena Höök Gustafsson

Dan Gideonsson

Urban Blomdahl

Anette Sjödin

Sara Nordström

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning 2025-05-20

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar att Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag till planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027-2029 enligt bilagor är inlämnat för fortsatt ärendegång.

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning 2025-05-27

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar att att-satser och bilagor är inlämnat för fortsatt ärendegång enligt beskrivning.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-06-16

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) och **Mariam Salem (MP)** – Bifall till Socialdemokraternas och Miljöpartiets planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027–2029 samt med skattesats 22,80.

Anders Ågren (M), Mattias Larsson (C), Veronica Kerr (KD) och **Maria Lindvall (-) (L)** – Bifall till Alliansens förslag till budget 2026 med skattesats 22,60.

Bore Sköld (V) – Bifall till Vänsterpartiets förslag till budget 2026 med skattesats 22,80.

Lars Forsgren (SD) – Bifall till Sverigedemokraternas förslag till budget 2026 med skattesats 22,80.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till Socialdemokraternas och Miljöpartiets planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027–2029 med skattesats 22,80 *mot* Alliansens förslag till budget 2026 med skattesats 22,60 *mot* Vänsterpartiets förslag till budget 2026 med skattesats 22,80 *mot* Sverigedemokraternas förslag till budget 2026 med skattesats 22,80. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar att bifalla Socialdemokraternas och Miljöpartiets planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027–2029 med skattesats 22,80.

Reservation

Bore Sköld (V), Anders Ågren (M), Veronica Kerr (KD) och Lars Forsgren (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för yrkanden om sina egna budgetförslag inklusive skattesats.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig: Hans Lindberg, Anders Ågren, Bore Sköld, Mattias Larsson, Lars Forsgren, Mariam Salem, Hanna Lundin Jernberg, Davis Kaza, Veronica Kerr, Elin Nejne, Anders Norqvist, Elmer Eriksson, Petter Nilsson, Janet Ågren, Anders Sellström, Maria Nilsson, Helena Smith, Ulrika Edman, Arvid Lundberg, Stefan Nordström, Moa Brydsten, Marianne Löfstedt, Mikael Thyni, Lena Andersson, Maria Lindvall, Joline

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-06-16

Göttfert, Christina Bernhardsson, Patrik Brännberg, Lars Nilsson, Carin Nilsson, Lennart Arvidsson, Igor Hell, Peter Vigren, Lena Karlsson Engman, Lars Brännström, Mehrana Bassami, Andreas Lundgren, Per-Erik Johansson, Liv Olsson Zetterberg, Fredrik Rönn, Jan-Olov Carlsson, Linda Lotare, Daniell Andersson, Robert Axebro, Ellen Ström, Tobias Holmbom och Ari Leinonen.

Yrkanden

Hans Lindberg (S), Mariam Salem (MP), Elin Nejne (S), Janet Ågren (S), Helena Smith (S), Ulrika Edman (MP), Arvid Lundberg (MP), Moa Brydsten (S), Christina Bernhardsson (S), Carin Nilsson (S), Peter Vigren (S), Lena Karlsson Engman (S), Lars Brännström (MP), Mehrana Bassami (S), Andreas Lundgren (S), Per-Erik Johansson (S) och Ari Leinonen (S) – Bifall till kommunstyrelsens förslag: Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag till planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027–2029 inklusive:

- inriktningsmål och program, finansiellt mål, personalpolitiska mål samt tilläggsuppdrag till kommunens nämnder och bolag,
 - nettokostnadsbudget 2026 och plan 2027–2029 för respektive styrelse eller nämnd,
 - investeringsbudget för 2026 samt investeringsplan för 2027–2029 enligt bilaga 1,
 - mark- och exploateringsplan 2026–2029 enligt bilaga 2,
- samt skattesats 22,80.

Anders Ågren (M), Mattias Larsson (C), Hanna Lundin Jernberg (L), Veronica Kerr (KD), Anders Norqvist (L), Elmer Eriksson (M), Anders Sellström (KD), Stefan Nordström (M), Marianne Löfstedt (M), Lena Andersson (M), Maria Lindvall (-) (L), Mikael Thyni (M), Joline Göttfert (M), Igor Hell (M), Fredrik Rönn (C) och Robert Axebro (C) – Bifall till Alliansens förslag till budget 2026 inklusive mål och uppdrag samt skattesats 22,60.

Bore Sköld (V), Lennart Arvidsson (V), Liv Olsson Zetterberg (V), Jan-Olov Carlsson (V), Linda Lotare (V), Daniell Andersson (V), Ellen Ström (V) och Tobias Holmbom (V) – Bifall till Vänsterpartiets förslag till budget 2026 inklusive mål och uppdrag samt skattesats 22,80.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-06-16

Lars Forsgren (SD), Petter Nilsson (SD), Maria Nilsson (SD) och Lars Nilsson (SD) – Bifall till Sverigedemokraternas förslag till budget 2026 inklusive mål och uppdrag samt skattesats 22,80.

Davis Kaza (AP) och Patrik Brännberg (AP) – Bifall till Arbetarpartiet förslag till budget 2026 inklusive mål och uppdrag samt skattesats 22,80.

Skattesats

Propositionsordning som godkänns

Bifall till skattesats 22,80 *mot* bifall till skattesats 22,60. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla att skattesatsen ska vara 22,80. Votering begärs.

Voteringsproposition

Ja-röst för kommunstyrelsens förslag (skattesats 22,80).

Nej-röst för Alliansens förslag (skattesats 22,60).

Omröstningsresultat

Med 42 ja-röster mot 23 nej-röster beslutar kommunfullmäktige enligt kommunstyrelsens förslag (skattesats 22,80). [Voteringslista.](#)

Budget i helhet

Bifall till kommunstyrelsens förslag (Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag till planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027–2029) *mot* Alliansens förslag till budget 2026 *mot* Vänsterpartiets förslag till budget 2026 *mot* Sverigedemokraternas förslag till budget 2026 *mot* Arbetarpartiets förslag till budget 2026. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla kommunstyrelsens förslag (Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag till planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027–2029). Votering begärs.

Huvudförslag: Kommunstyrelsens förslag (Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag till planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027–2029)

Motförslag: Alliansens förslag *mot* Vänsterpartiets förslag *mot* Sverigedemokraternas förslag *mot* Arbetarpartiets förslag. Ordföranden

finner att kommunfullmäktige beslutar att utse Alliansens förslag som motförslag till huvudförslaget.

Voteringsproposition

Ja-röst för kommunstyrelsens förslag (Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag).

Nej-röst för Alliansens förslag.

Omröstningsresultat

Med 28 ja-röster mot 22 nej-röster, 15 som avstår från att rösta beslutar kommunfullmäktige att bifalla kommunstyrelsens förslag (Socialdemokraternas och Miljöpartiets budgetförslag). Voteringslista.

Bifall mot avslag till att godkänna att kommunstyrelsen får göra tekniska förändringar av budgetramar under förutsättning att nämnderna är överens och att förändringarna är kostnadsmässigt neutrala i kommunens budget. Ordföranden finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Bifall mot avslag till att kommunstyrelsen inom fastställd investeringsbudget och plan får göra tidsmässiga förskjutningar av investeringar för att anpassa till förändrade förutsättningar. Ordföranden finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Bifall mot avslag till att fastställa kommunrevisionens budget för 2026 enligt bilaga 3. Ordföranden finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Bifall mot avslag till att fastställa budget för lekmanrevisionen 2026 enligt bilaga 4. Ordföranden finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Bifall mot avslag till att fastställa kommunfullmäktiges årshjul enligt bilaga 5. Ordföranden finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Bifall mot avslag till att fastställa kommunfullmäktiges sammanträdesdatum för 2026 enligt bilaga 6. Ordföranden finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Bifall mot avslag till att fastställa viktiga datum för kommunens nämnder och bolag 2026 enligt bilaga 7. Ordföranden finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-06-16

Reservation

Anders Ågren, för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för Alliansens budgetförslag.

Veronica Kerr, för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för Alliansens budgetförslag.

Davis Kaza, för Arbetarpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget budgetförslag.

Beslutet ska skickas till

Socialdemokraternas och Miljöpartiets budgetförslag samt bilaga 7 ska skickas till samtliga nämnder och bolag.

Bilagorna 3 och 4 skickas till kommunrevisionen.

Bilaga 6 skickas till kommunikation

Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2026

Ekonomiska ramar för budget 2026 och plan 2027–2029

Grunduppdrag, driftbudget till nämnder

Inriktningsmål och program

Tilläggsuppdrag till nämnder och bolag

Innehåll

Inledning.....	4
Förutsättningar för planperioden 2026 - 2029.....	5
Ekonomiska förutsättningar	5
Demografisk utveckling	7
Näringslivskonjunktur	8
Bostadsmarknad och bostadsförsörjning.....	9
Arbetsmarknadskonjunktur, kompetensförsörjning och löneutveckling.....	11
Sammanfattning.....	12
Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder.....	13
Kommunstyrelsen	15
Tekniska nämnden	19
Byggnadsnämnden.....	22
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	24
För- och grundskolenämnden.....	26
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	28
Individ- och familjenämnden	30
Äldrenämnden	32
Kulturnämnden	35
Fritidsnämnden	37
Personalnämnden	39
Valnämnden	40
Gemensamma nämnder	41
Umeå kommunföretag och de kommunala bolagen.....	41
Inriktningsmål och program	42
Inriktningsmål	43
Program för tillväxt	44
Program för social hållbarhet.....	46
Program för Klimatneutrala Umeå 2040.....	50
Personalpolitiska mål och uppdrag	54
God ekonomisk hushållning - Ekonomiska riktlinjer och finansiella mål	55

Uppföljning, analys och utvärdering.....	56
Budget 2026 och plan 2027–2029 för nämnder och styrelse	58
Tabell 1. Budgetramar nämnder och styrelse 2026	58
Tabell 2. Specifikation av förslag kommunstyrelsens budgetram	59
Tabell 3. Resultaträkning 2025–2029.....	60
Tabell 4. Finansieringsbudget 2025–2029.....	60
Tabell 5. Nyckeltal	61
Investeringsramar 2026–2029.....	62
Tabell 6. Investeringsramar per nämnd	62
Tabell 7. Nya investeringsprojekt, över 50 mnkr	62
Redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen	63
Tabell 8. Prognos investeringsramar bolagskoncern	64

Inledning

Detta dokument utgör Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag till Planeringsdirektiv för åren 2026-2029.

Förutsättningar för planperioden 2026 - 2029

Ekonomiska förutsättningar

Global utveckling

Inflationen fortsatte att falla under 2024, vilket möjliggjorde för centralbankerna att påbörja sänkning av styrräntorna. Den ekonomiska tillväxten bromsar in i USA och olika störningar dämpar återhämtningen i Europa. I USA och Euroområdet ligger kärninflationen fortsatt kring 3 procent, vilket tyder på att inflationen ännu inte stabiliserats runt satta inflationsmål. Centralbankerna förväntas fortsätta sänka styrräntorna under 2025, om än i olika takt. Den globala tillväxten bedöms inte bli stark under 2025 och 2026, utan hamnar under det historiska genomsnittet för perioden 1991-2024.

Svensk konjunkturåterhämtning påbörjad

BNP-tillväxten började långsamt öka under slutet av förra året vilket resulterade i en svag ökning för helåret 2024. Jämfört med tidigare konjunkturuppgångar visar prognosen en tämligen låg och snabbt övergående tillväxttopp 2025–2026.

Hushållens konsumtion den främsta drivkraften när svensk BNP-tillväxt lyfter

Hushållskonsumtionen blir inledningsvis motorn i den svenska konjunkturuppgången. Efter en flerårigt svag konsumtionstrend – med till och med en nedgång under 2023 – väntas hushållens konsumtion växla upp och driva på BNP-tillväxten 2025 och 2026. Sedan våren 2024 har inflationen kommit ned nära inflationsmålet, reallönerna har åter ökat och ränteläget successivt minskat vilket har bäddat för en återhämtning för den inhemska efterfrågan. Hushållen har dock överlag återställt sina sparbansar under hösten 2024 och konsumtionen har i stort sett varit oförändrad.

Det finns en stor osäkerhet i omvärlden som bedöms påverka utvecklingen av den svenska ekonomin. Dessutom innebär reella förändringar, som att både prisnivå och räntenivå normaliseras på en högre nivå än tidigare, dämpande effekter på konsumtion och investeringar.

Långsiktighet och omställning

Utöver de ekonomiska förutsättningarna är kompetensförsörjning en av de största utmaningarna för kommunerna, som både behöver rekrytera och behålla kompetent arbetskraft samtidigt som verksamheten måste ställa om utifrån brist på tillgänglig arbetskraft. Anpassning krävs också med anledning av den förändring av demografiska förutsättningar som ägt rum de senaste åren genom lågt barnafödande. Utöver dessa utmaningar förväntas kommunerna göra insatser för klimatförändringar, grön omställning, civil beredskap och för att motverka kriminalitet. De utmaningar som kommunerna står inför kräver långsiktiga analyser för att kunna vidta strukturella åtgärder i omställningsarbetet.

Förutsättningar för Umeå kommun

Skatteintäkterna utvecklas enligt prognos väl under planeringsperioden. Efter en inbromsning 2024 ökar skatteunderlaget snabbare under åren 2025 till 2027, ungefär i linje med historiska genomsnitt. Återhämtningen av skatteunderlagstillväxten samt nedväxlingen av inflationen innebär att köpkraften årligen beräknas öka kommande år, efter två år av nedgång.

Pensionskostnaderna, som ökat kraftigt de senaste åren, väntas sjunka väsentligt 2025 och ytterligare något till 2026 till följd av antagandet om sänkt inflation. Åren därefter bedöms utvecklingen av pensionskostnaderna stabiliseras.

Investeringsstakten de kommande åren ligger betydligt över historiska nivåer, bland annat som en följd av uppskjutna investeringar under pandemin. Den höga investeringsnivån förväntas bestå även efter planeringsperioden.

Med ett oförändrat resultatkrav på 2% i kombination med planerade investeringar ökar självfinansieringsgraden medan låneskulden ökar och soliditeten försämras något under planeringsperioden. Med ett antagande om att genomförandegraden av investeringsplanen 2025 och 2026 blir i nivå med de senaste två årens utfall (80%) skulle 2024 års soliditet bibehållas vid planperiodens sista år.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Umeå kommun baserar sin prognos över skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning på regeringens prognos över skatteunderlagets utveckling och förändringar av statsbidrag och regleringar i budgetproposition för 2025 samt på Umeå kommuns egen befolkningsprognos.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Umeå kommun (mnkr)	Budget 2025	Prognos 2026	Prognos 2027	Prognos 2028	Prognos 2029
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning i budget 2025 och prognos 2026-2029	9 786	10 250	10 718	11 153	11 565
<u>Specifikation prognos:</u>					
Skatteintäkter	8 303	8 775	9 269	9 706	10 128
Inkomstutjämning	1 507	1 541	1 630	1 699	1 773
Kostnadsutjämning	-858	-888	-920	-942	-978
Regleringsbidrag	318	307	223	172	122
LSS-utjämning	223	216	217	219	221
Strukturbidrag	0	0	0	0	0
Införandebidrag	0	0	0	0	0
Slutavräkning	0	0	0	0	0
Fastighetsavgift	293	299	299	299	299
Summa	9 786	10 250	10 718	11 153	11 565

Kommunfullmäktige fastställde i juni 2024 skattesatsen för år 2025 till 22,80 kr.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning beräknas öka med 464 miljoner kronor mellan budget 2025 och budget 2026.

Demografisk utveckling

Under 2024 påverkades Umeå kommuns befolkningstillväxt av i huvudsak två faktorer; ett lågt antal födda samt Skatteverkets avregistreringar av utvandrade som inte rapporterat sin flytt till Skatteverket. Under 2023 var antalet födda rekordlångt och under 2024 års fortsatte utvecklingen med ett lågt antal födda. Trenden från de senaste årens låga barnafödande håller alltså i sig. Senaste prognos visar att antalet barn i åldern 1-5 år kommer att vara ca 1 200 färre 2026 än jämfört med 2020. Samtidigt som antalet födda fortsätter att vara lågt ökar inflyttningen av äldre i gruppen 80+, dessutom medför bättre hälsa att vi lever längre. Dessa demografiska förändringar innebär stor påverkan på den kommunala verksamheten och planeringen.

De senaste tio åren har Sveriges befolkning ökat med drygt 804 000 personer. Det motsvarar en ökning på 8,35 procent eller en årlig tillväxttakt på 0,89 procent. SCB prognosticerar en fortsatt ökning av rikets befolkning, men i en lägre takt än i tidigare prognoser. År 2035 beräknas Sveriges folkmängd ha ökat med 300 000. Det motsvarar en ökning med 2,9 procent eller 0,24 procent per år. Antalet födda ökade tillfälligt under pandemin men för att därefter återgå till den långsiktigt nedgående trend som har setts de senaste tio åren.

Skatteverket har under de senaste 2 åren kontrollerat uppgifter om befolkning som varit felaktigt registrerade i Sverige. Under dessa år har nära 34 000 individer avregistrerats från rikets befolkning. För Umeå var uppgår avregistreringarna till närmare 520 individer. Arbetet

bedöms avslutas under 2025 med förväntningar om endast marginella justeringar för Umeås befolkning.

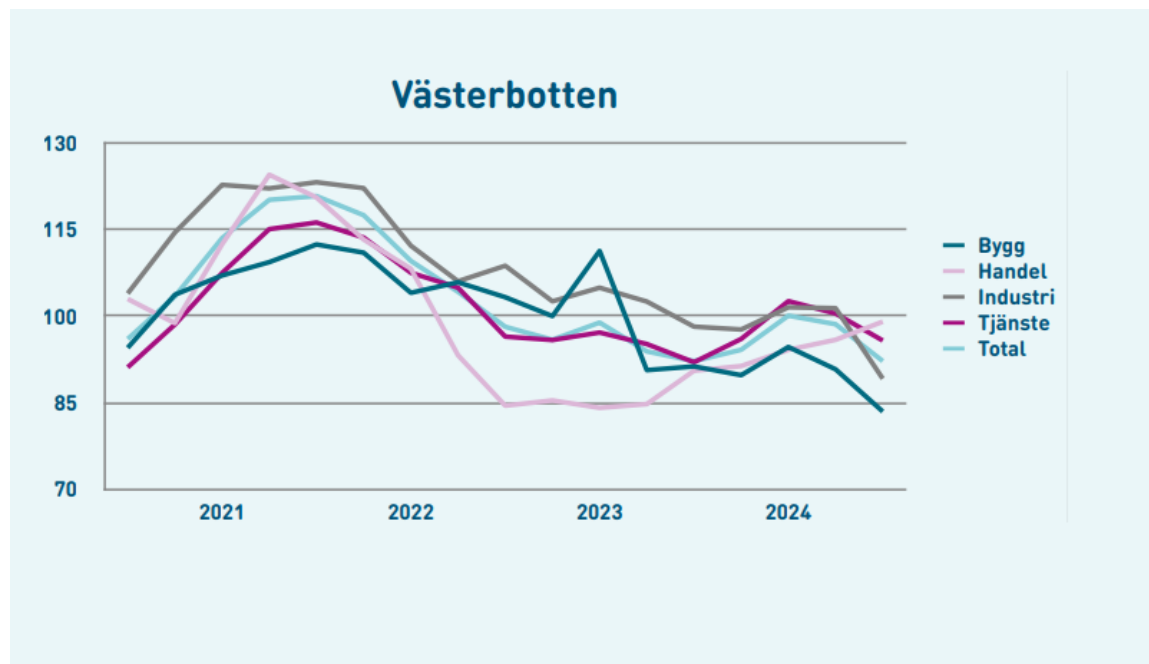
Befolkningstillväxten i Umeå kommun under 2024 var högre än under 2023 men på en lägre nivå än tidigare år. Den lägre tillväxten förklaras i likhet med riket av ett minskat antal födda samt lägre invandring och högre utvandring.

Den aktuella befolkningsprognosen 2025–2036 utgår från den faktiska befolkningen i Umeå år 2024 och sträcker sig fram till och med prognosens slutår 2036. Befolkningsutvecklingen i årets prognos hamnar marginellt lägre än i tidigare års prognos. Totalt sett prognostiseras befolkningen i Umeå kommun att växa med drygt 13 500 personer, från 134 249 invånare år 2024 till drygt 144 700 invånare 2036. Den genomsnittliga befolkningsökningen är nära 950 personer årligen. Ökningstakten är jämn men något högre i början än i slutet av prognosperioden. Enligt prognosen kommer Umeå kommun att passera 140 000 invånare under år 2030.

Näringslivskonjunktur

I grunden är bedömningen att vi även fortsättningsvis befinner oss i en lågkonjunktur. Umeås större branscher ger fortsatt uttryck för en förväntat svagare utveckling kommande år. Även om de senaste tre årens starka utveckling av arbetstillfällen planar ut så fortsätter tillgången till kompetens att begränsa tillväxten i vissa branscher. Umeås styrka är som tidigare branschbredden, vilket minskar riskerna i en konjunktursvängning och möjliggör en rörlighet mellan branscher. Det är en fortsatt stark utveckling inom statliga och myndighetsjobb som kompletterar den privata arbetsmarknaden och skapar förutsättningar för fler kvalificerade jobb kopplat till utbildningar vid Umeås Universitet.

Norrlandsfondens konjunkturbarometer för Västerbotten 2024

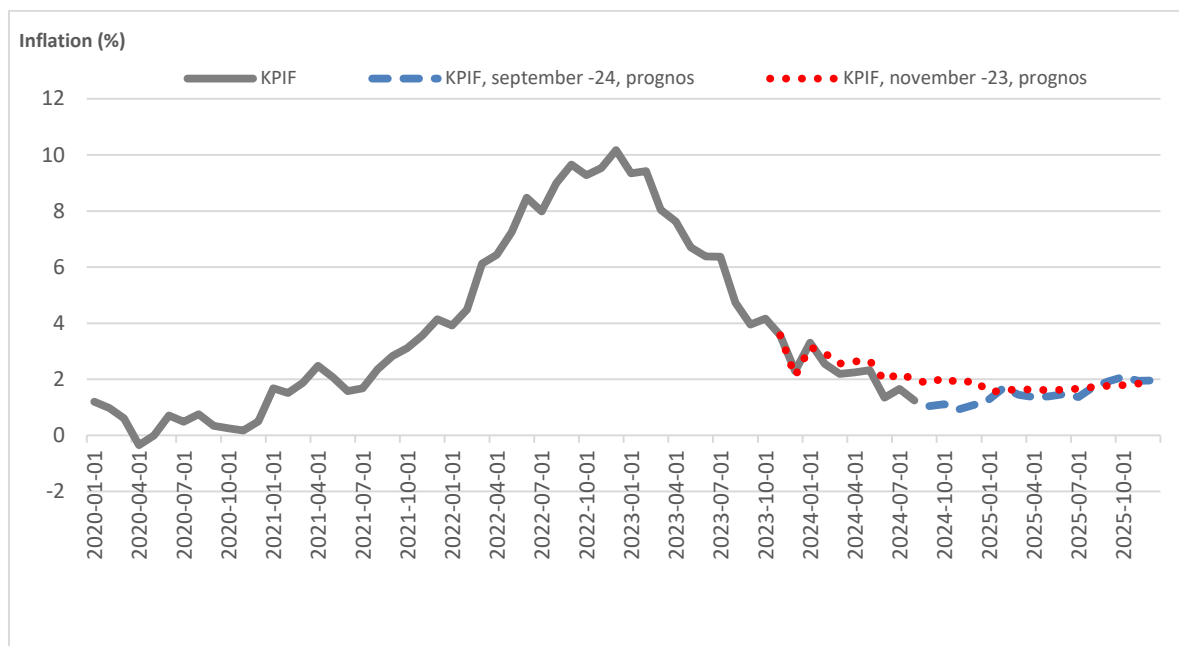

Figur 1. Konfidensindikatorn tas fram genom en företagsenkät och mäter nuläget i näringslivet samt hur företagen ser på den närmaste framtiden (källa Norrlandsfondens konjunkturbarometer 2024)

Bostadsmarknad och bostadsförsörjning

Förutsättningarna på bostadsmarknaden har kraftigt förbättrats under det senaste halvåret och Riksbankens prognos för 2025 är fortsatt en lägre inflationsnivå än målsättningen på två procent. Efterfrågan på bostäder påverkas i huvudsak av tre underliggande faktorer: gynnsamma räntenivåer, god inkomstutveckling och en växande befolkning. Dessa faktorer påverkar därmed förutsättningarna för bostadsbyggande på alla kommuners bostadsmarknader. I avsnittet om demografi konstateras att prognosen över befolkningsutvecklingen är något lägre än föregående år.

Räntenivåer och inkomstutveckling påverkas båda av inflationstakten. Riksbankens prognoser över inflationstakten visar på en lägre förväntad inflationstakt. Räntekurvor har som följd justerats ned med fyra styrräntesänkningar under 2024. Detta medför att såväl bolåneräntor som andra räntor sjunkit. Inkomstutvecklingen under 2024 ligger högre än inflationstakten samtidigt som den förväntade löneutvecklingen ligger högre än prognostiserad inflation, vilket medför stigande reallöner. Riksbankens prognos redovisar positiv reallöneutveckling under 2024 och 2025 som en kontrast mot de tidigare två årens sjunkande reallöner.

Figur 1 Utveckling och prognoser av inflationstakten i Sverige, KPIF exkl. energi, 2020-01-01 - 2025-12-01, Riksbanken

Förutsättningarna för bostadsmarknaden har förändrats i en positiv riktning under 2024 med minskad inflation och stigande reallöner. I slutet av 2024 (till och med november månad) hade villapriserna i Umeå stigit med 6,3 procent medan bostadsrättspriserna stigit med 1,2 procent under den senaste tolv månaders perioden. Stigande priser bidrar positivt till investeringsviljan på bostadsmarknaden. När priset på bostäder stiger stärks förutsättningarna för bostadsbyggande.

Bostadsbyggandet i Umeå kommun för 2024 förväntas ligga på samma nivåer som 2023 års bostadsbyggande, alltså mellan 800 och 900 färdigställda bostäder. Det är framför allt bostadsbyggandet för 2025 och 2026 som påverkas av de två senaste årens sämre förutsättningar på bostadsmarknaden. Bostadsproduktion är en lång process och ett lägre antal uppstartade bostadsprojekt under 2023 och 2024 påverkar färdigställandet av bostäder under främst 2025 men även 2026. Antalet påbörjade bostäder minskade under 2022 och 2023, utvecklingen av lågt antal påbörjade bostäder fortsatte även under 2024. Även om planberedskapen stärkts under de senaste åren och Umeå kommuns förutsättningar för ökat bostadsbyggande är bättre än för några år sedan så kommer bostadsbyggandet 2025 och 2026 att vara lägre, oavsett ekonomiska förutsättningar för branschen. Detta medför att kommunens bostadsbrist bedöms öka under åren 2025–2026 för att sedan återigen minska från och med 2027.

Arbetsmarknadskonjunktur, kompetensförsörjning och löneutveckling

Arbetsförmedlingen gör kvartalsvisa arbetsmarknadsprognoser för arbetsmarknaden. I analysen Arbetsmarknadsläget kvartal 3, 2024 påtalas att lågkonjunkturen präglat utvecklingen på arbetsmarknaden det sista året. De stora skillnader som fanns tidigare mellan inte minst norra och södra Sverige förstärkts ytterligare. Ökningen av arbetslösheten har varit störst i storstadslänen Skåne, Västra Götaland och Stockholm, samt i Jönköpings och Västmanlands län. I länen i norra Sverige har arbetslöshetsnivån endast förändrats marginellt trots den rådande lågkonjunkturen.

Flera av länen i landets norra delar, som haft den starkaste utvecklingen under det senaste året, har redan i utgångsläget en relativt låg arbetslöshetsnivå. Allra lägst är arbetslösheten i Västerbottens län och Umeå ligger på ca 4%. Det vill säga långt under den nationella relativa arbetslöshetsnivån på 6,8%.

I Västerbottens län har långtidsarbetslösheten minskat under det senaste året. Under perioden var 1,2 procent av arbetskraften i Västerbottens län långtidsarbetslös, jämfört med 2,7 procent i riket. Nivån i Västerbottens län var inte bara lägre än riksgenomsnittet, utan den lägsta nivån av alla län. I prognosen lyfts samtidigt att Västerbottens län och Umeå har en fortsatt högre sysselsättningsgrad än riksgenomsnittet. Dvs en större andel av den presumtiva arbetskraften är redan en del av arbetskraften än i övriga Sverige. Med redan hög sysselsättningsgrad, låg arbetslöshet, minskande långtidsarbetslöshet påtalas tydliga risker med en kraftigt försvårad arbetskraftsbrist när konjunkturen vänder. Det riskerar att påverka både företagets tillväxtmöjlighet, kommunens möjlighet att kompetensförsörja egna verksamheter och medföljande risker av ytterligare ökade kostnader till exempel inom löneområdet.

Det är därför av stor vikt att kommunen arbetar för befolknings- och arbetskraftinflöde till arbetsmarknadsregionen. Detta då en regionförstoring inte ger någon snabb arbetskraftsförstärkning då hela norra Sverige har en likande situation som Umeåregionen. Med en förväntat låg ökning av arbetskraftstillgången behöver Umeå kommun som arbetsgivare jobba än mer med att behålla medarbetare och använda den tillgängliga kompetensen på rätt sätt. Systematiskt arbetsmiljöarbete, friskfaktorer och övriga insatser inom ramen för nämndernas kompetensförsörjningsplaner för att fortsatt vara en attraktiv arbetsgivare, är några exempel på viktiga insatser. Att fortsatt behålla, utveckla och ge förutsättningar för omställning av kompetens hos redan anställda måste vara i fokus hos verksamheterna. Att vara en lärande organisation som involverar de anställda i förändringsresan är av största vikt.

Ytterligare insatser kommer även krävas för att säkerställa nyttjande av ännu ej fullt nyttjade resurser på arbetsmarknaden såsom studenter, pensionärer men även de personer som idag finns inskrivna som arbetssökande på Arbetsförmedlingen. För att

nyttja all tillgänglig kompetens, särskilt bland utrikesfödda, måste matchningen på arbetsmarknaden förbättras.

En viktig förutsättning för attraktivitet och kompetensförsörjning är den långsiktiga lönepolitiken. Parterna inom industrin tecknade ett nytt löneavtal som innebär att värdet på löneökningarna är 3,3 procent 2024. Avtalet för industrin löper ut 2025-03-31, liksom flertalet av löneavtalen inom svensk arbetsmarknad. Avtalen inom kommunsektorn löper också ut 2025-03-31, förutom Akademikeralliansen som har ett tillsvidareavtal som dock är sifferlöst. Något utrymme är därmed inte angivet i avtalet. SKR:s prognos för 2025 är en löneökning på 3,4 procent. För 2026 är SKR:s prognos för löneökning 3,4 %.

Sammanfattning

Länet fortsätter att ha en hög sysselsättningsgrad i kombination med fortsatt låg arbetslöshet. Det bidrar till en brist på arbetskraft som kommer att påverka både näringsliv och kommunsektorn, särskilt inom vissa sektorer. Det kan också förväntas ha effekt på löneutvecklingen i kommunen. Befolkningen förväntas öka men i en något långsammare takt än tidigare. Det beror främst på låga födelsetal i hela landet samt att fler registreras som utvandrare p.g.a. skatteverkets registervård.

Bostadsbristen förväntas öka de närmsta åren innan den börjar sjunka igen.

För Umeå kommun så ökar skatteunderlaget under perioden samtidigt som pensionskostnaderna förväntas minska kommande år för att sedan stabiliseras.

Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder

I mars 2021 fastställde kommunfullmäktige att alla nämnder och helägda bolag ska ha ett skriftligt grunduppdrag som förtydligar det kommunala ändamålet med nämnden/bolaget och dess roll och ansvar. Grunduppdraget är specifikt för en nämnd eller ett bolag. Grunduppdragen ska vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod. Kommunfullmäktige fastställer grunduppdrag till nämnd och bolag och följer årligen upp hur nämnd/bolag hanterat sitt grunduppdrag.

För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets ägardirektiv. För nämnd fastställs grunduppdrag för styrelse och nämnder i kommunens *Reglemente för kommunens nämnder och styrelse* och därefter infogats i planeringsdirektivet. Grunduppdrag revideras vid behov.

Grunduppdraget är utgångspunkt för verksamhets- och bolagsstyrning

Inom ramen för grunduppdraget har nämnd/bolag möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Vid utformning av nämnds- eller bolagsspecifik verksamhetsstyrning och uppföljning har dock nämnd och bolag att följa eventuella krav från lagstiftning och författning samt beslut och direktiv från kommunfullmäktige samt anvisning från kommunstyrelsen om hur styrning och uppföljning ska utformas.

Uppföljning av grunduppdraget

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och bolag bedömer i vilken omfattning nämnden eller bolaget verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning till kommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige. Respektive bolag rapporterar i anslutning till delårsrapport, årsredovisning och bolagsstyrningsrapport. Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att utforma anvisning för när och hur rapportering från nämnder och bolag ska ske.

Grunduppdrag och resurstilldelning (budget)

För att möjliggöra att nämnd/bolag har förutsättningar att fullgöra sitt grunduppdrag kan nämnd/bolag tilldelas resurser från kommunfullmäktige. Utöver medel som tilldelas från kommunfullmäktige kan nämnd och bolag ha andra intäkter som nyttjas för att finansiera nämndens eller bolagets grunduppdrag. Om kommunfullmäktige inte har fastställt annat gäller prioriteringsordningen:

- Medel före grunduppdrag: Tillgängliga medel styr grunduppdragets omfattning (bredd/djup)
- Grunduppdrag före inriktningsmål: Om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före inriktningsmål fastställda av kommunfullmäktige.

- Grunduppdrag och inriktningsmål före tilläggsuppdrag: Om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag och inriktningsmål fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före eventuella tilläggsuppdrag fastställda av kommunfullmäktige.

Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder

Pensionskostnaderna har under några år, framför allt 2023 och 2024, ökat kraftigt. En stor del av pensionskostnaderna, den del som avser kollektivavtalad pension ingår i PO-pålägget, varför PO-pålägget ökat kraftigt dessa år. Kommunfullmäktige har i sina budgetbeslut för respektive år kompenserat nämnderna för dessa kostnadsökningar. Pensionskostnaderna sjunker väsentligt 2025 till följd av antagandet om sänkt inflation. I budget 2025 sänktes därför PO-pålägget från 44,05% till 40,84%.

Inför 2026 väntas pensionskostnaderna sjunka ytterligare och därmed också PO-pålägget som sjunker från 40,84% 2025 till 40,02% 2026. Ett lägre PO-pålägg innebär att kostnaderna minskar för nämnderna.

Kommunstyrelsen

Grunduppdrag

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar kommunens verksamheter och ekonomi samt följer upp och rapporterar utvecklingen i kommunens verksamheter till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över kommunens nämnder, bolag och av kommunen förvaltade stiftelser.

Kommunstyrelsen ska utöva en samordnad styrning, bereda ärenden inför kommunfullmäktige och ansvara för uppföljning av att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen har ansvar att leda och samordna utveckling av för kommunen strategiskt viktiga områden som ej fördelats till annan nämnd, exempelvis kommunövergripande arbete med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, näringslivs- och tillväxtpolitiskt arbete samt bostads- respektive markförsörjning. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för

- kommunkansli, arkiv och juridik
- arbetsgivarfrågor och lönehantering
- ekonomi, styrning och upphandling
- kommunikation
- markförsörjning och exploatering
- näringslivsutveckling
- säkerhet och trygghet
- strategisk utveckling och innovation
- översiktsplanering

Kommunstyrelsen är även anställningsmyndighet för kommunens samlade förvaltningsorganisation och ansvarar för arbetsgivarpolitiken.

Ekonomisk ram för kommunstyrelsen 2026 (mnkr)

Kommunstyrelsens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-1 315,73
---	-----------

Kommunstyrelsens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1

Tillskott enligt modell	-9,76
Justering av PO-pålägg	1,24

Teknisk ramjustering efter planeringsdirektiv 1

Justering inom kommunstyrelsens budget 2025 KS 2025-01-14

Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025

Ramjustering m a a att ITKN får nettokostnadsram	1,92
Ramjustering m a a att PAN får nettokostnadsram	3,53
Kraftverksamhet	-10,00
Kollektivtrafiken	-7,00
Anslaget för oförutsedda behov och civil beredskap	-10,00
Tillväxtanslaget	-14,09
Särskilda utvecklingsanslag för klimat, social hållbarhet och omställning	15,00
Avskrivningskostnader	-2,30
Demografi	0,23
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-1,42

Ekonomisk tilldelning för 2026	-1 348,39
---------------------------------------	------------------

Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-32,66
--	--------

<i>Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025</i>	<i>1,24</i>
--	-------------

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Ramjustering ITKN, PAN*
Kostnader för IT kapacitetsnämnden (ITKN) och Umeregionens nämnd för PA-system (PAN) som i dagsläget ligger på kommunstyrelsen flyttas till ITKN respektive PAN som därmed får en nettoram på samma sätt som andra nämnder.
- *Justering pensioner, avskrivningar och utrangeringar.*
Avskrivningar och utrangeringar har beräknats utifrån pågående investeringar och investeringsplan för perioden. Avseende pensionskostnader baseras budgeten på pensionsförvaltares kostnadsprognos för Umeå kommun.

- **Kraftverksamhet**
Budgeten för förväntade intäkter från kommunens andel av Stornorrfors vattenkraftverk justeras ned med 10 mnkr i enlighet med prognosen för 2026.
- **Kollektivtrafik** - Anslaget för kollektivtrafiken förstärks med 7 mnkr varav 6 mnkr avser sommarlovskort för barn och unga, samt 1 mnkr avser förstärkning av kollektivtrafik på landsbygden.
- **Utvecklingsanslag**
Kommunstyrelsens tillväxtanslag förstärks med 14,1 mnkr för 2026. Detta för att inrymma kostnaden för Rally VM, 8 mnkr, utökning av IOP fritidsbanken 2 mnkr samt en omfördelning från utvecklingsanslagen för klimat och social hållbarhet på totalt 4,1 mnkr avseende medel inom dessa två anslag som redan är intecknade för 2026. Anslaget för oförutsedda behov förstärks med 10 mnkr avseende finansiering av SM-veckan 5 mnkr, medel för civil beredskap 3 mnkr samt medel för Artic Arts Summit 2 mnkr. Utvecklingsanslagen för omställning, klimat och social hållbarhet tas bort. Justeringarna innebär en beredskap för oförutsedda behov och civil beredskap på 19 mnkr.
- **Demografi** -Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- **Tillskott inriktningsmål 0,5%**. För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Kommunstyrelsen

Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.

Tilläggsuppdrag 2025:4 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, samt tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och externa parter ta fram förslag på samverkan kring och samnyttjande av anläggningar för djurhållning.

Tilläggsuppdrag 2025:6 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, fritidsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och föreningslivet utreda förutsättningarna för att utveckla idrottsanläggningarna Gammlia Arena, Visionite Arena och Nolia Arena ur ett tillväxtperspektiv.

Tilläggsuppdrag 2025:7 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en översyn av kommunens arbete med antidiskriminering i syfte att göra en nulägesanalys av befintliga insatser, styrning och behov av aktiva åtgärder på området. Översynen ska också innehålla en omvärldsanalys av andra kommuner.

Tilläggsuppdrag 2025:10 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och fritidsnämnden i uppdrag att teckna nytt avtal med Fritidsbanken och att det i överenskommelsen ska ingå ytterligare en fritidsbank.

Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.

Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.

Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Tekniska nämnden

Grunduppdrag

Tekniska nämnden har ansvar för kommunens anläggningar, infrastruktur och allmänna platser såsom fastigheter, gator, vägar, parker och närskogar. Uppdraget innefattar att planera, bygga, förvalta och utveckla kommunens infrastruktur och offentliga utomhusmiljöer, kommunens IT- och kommunikationssystem samt Umeå kommuns fastigheter- både avseende verksamhetslokaler och boenden för sociala behov.

Nämnden ska tillhandahålla färdtjänst, uppfylla kommunens uppgifter avseende trafikfrågor samt tillhandahålla intern service inom måltider och lokalvård.

Nämnden har också ansvar för att samordna Umeå kommuns fordonsanskaffning samt att leda, samordna och utveckla kommungemensamt arbete med digitalisering och digital transformation.

Uppdraget innefattar även att svara för klimatomställningsarbetet inom nämndens ansvarsområden.

Nämndens ansvarsområde omfattar alla verksamheter inom teknik- och fastighetsförvaltningen vilka är Digital omställning och IT, Fastighet, Gator och parker, Måltidsservice samt Städ- och verksamhetsservice.

Ekonomisk ram för tekniska nämnden 2026 (mnkr)

Tekniska nämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-1 550,90
--	-----------

Teknisk ramjustering 2025 KS nau 2024-09-10	-3,52
---	-------

Tekniska nämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1

Tillskott enligt modell	-64,61
-------------------------	--------

Justering av PO-pålägg	3,57
------------------------	------

Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025

Ramjustering m a a ITKN får nettokostnadsram	-0,008
--	--------

Ramjustering m a a att PAN får nettokostnadsram	1,14
---	------

Demografi	4,40
-----------	------

Civil beredskap	-3,00
-----------------	-------

Tillskott inriktningsmål 0,5%	-7,77
-------------------------------	-------

Övrigt tillskott	-13,00
------------------	--------

Ekonomisk tilldelning för 2026	-1 633,70
---------------------------------------	------------------

Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-79,28
--	--------

<i>Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025</i>	<i>3,57</i>
--	-------------

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Ramjustering ITKN, PAN*
Kostnader för IT kapacitetsnämnden (ITKN) och Umeregionens nämnd för PA-system (PAN) som i dagsläget ligger på tekniska nämnden flyttas till ITKN respektive PAN som därmed får en nettoram på samma sätt som andra nämnder.
- *Demografi* - Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Civilberedskap* - Nämnden får ett tillskott på 3 mnkr för förmågehöjning reservkraft, livsmedel, drivmedel och beredskapslager.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%*
För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.
- *Övrigt tillskott*
Förutom ovanstående tillskjuts nämnden 13,0 mnkr i budgeten för 2026.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Tekniska nämnden
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2025:2 Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden i uppdrag att som en konsekvens av förändrade demografiska förutsättningar säkerställa ett fortsatt effektivt lokalnyttjande, inklusive att tillse att frigjorda lokaler så långt det är möjligt nyttjas till verksamheter med ökade behov av lokaler, i syfte att hålla nere kommunens lokalkostnader och minska investeringsbehovet i nya lokaler. Förändrade investeringsbehov ska lyftas inom ramen för ordinarie planeringsprocess.
Tilläggsuppdrag 2025:3 Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden och individ- och familjenämnden i uppdrag att analysera behovet och utreda förutsättningarna för annan boendeform.
Tilläggsuppdrag 2025:4 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, samt tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och externa parter ta fram förslag på samverkan kring och samnyttjande av anläggningar för djurhållning.
Tilläggsuppdrag 2025:5 Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att analysera behovet och utreda förutsättningarna för

idrottshall för Vasaskolan, samt att gymnasie- och vuxenutbildningen ges i uppdrag att se över framtida programstrukturen på kommunens gymnasieskolor.

Tilläggsuppdrag 2025:6 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, fritidsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och föreningslivet utreda förutsättningarna för att utveckla idrottsanläggningarna Gammlia Arena, Visionite Arena och Nolia Arena ur ett tillväxtperspektiv.

Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.

Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.

Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Byggnadsnämnden

Grunduppdrag

I byggnadsnämndens uppdrag ingår att verkställa kommunens fysiska planering i form av nya detaljplaner, områdesbestämmelser samt stadsdels- och kvartersöversyner. Nämnden ansvarar även för lovprövning, tillsyn och prövning av strandskyddsdispens. Nämnden tar beslut om bidrag för bostadsanpassningar. Inom nämndens område finns mättnings- och kartverksamhet, förvaltning av kommunens landskaps- och fastighetsinformation samt förädling av geografiska data. Nämnden ansvarar för den kommunala lantmäterimyndigheten samt för namnsättning av stadsdelar, gator med mera. Inom sina områden arbetar byggnadsnämnden för en hållbar utveckling i Umeå.

Ekonomisk ram för byggnadsnämnden 2026 (mnkr)

Byggnadsnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-62,93
Byggnadsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-2,62
Justering av PO-pålägg	0,51
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	-0,20
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-0,30
Ekonomisk tilldelning för 2026	-65,54
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-2,61
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	0,51

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi*
Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%.*
För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Byggnadsnämnden

Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.

Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.

Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.

Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Grunduppdrag

I miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag ingår att möjliggöra god hälsa och en hållbar utveckling i Umeå. Nämnden ansvarar för prövning och tillsyn beträffande miljö- och hälsoskyddsområdet, livsmedelssäkerhet samt serveringstillstånd. Nämnden bidrar med underlag för en god samhällsplanering och utveckling genom miljöövervakning, energieffektivisering och klimatpåverkan, naturvård samt kompetensstöd i miljöfrågor vid översiktsplanering och detaljplanering. Nämnden ansvarar också för den lagstadgade budget- och skuldrådgivningen samt för att tillvarata konsumenternas intressen inom konsumentpolitikens område. I tillägg till det ska kommunens förvaltare fullgöra uppgifter enligt föräldrabalken. Nämnden ansvarar även för att avgöra i vilken omfattning tillsynsansvar enligt miljöbalken ska övertas från länsstyrelsen.

Ekonomisk ram för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2026 (mnkr)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-21,75
Miljö- och hälsoskyddsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-0,90
Justering av PO-pålägg	0,31
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	-0,20
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-0,11
Ekonomisk tilldelning för 2026	-22,65
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-0,90
<i>Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025</i>	<i>0,31</i>

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi* - Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%.* - För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.

Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.

Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.

Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

För- och grundskolenämnden

Grunduppdrag

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla barn folkbokförda i kommunen har tillgång till förskola och pedagogisk omsorg samt skolgång i kommunens egna eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunal förskola inklusive förskolor på minoritetsspråk, pedagogisk omsorg i form av dagbarnvårdare och nattisverksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och till fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor. Vidare har nämnden ansvar för skolpliktsbevakning och samverkan med fristående verksamheter i egenskap av hemkommun, samt att bevilja tillstånd och genomföra tillsyn av fristående förskoleverksamheter eller pedagogisk omsorg.

Nämnden ska säkerställa att den kommunala utbildningen utgår från grundläggande demokratiska värderingar och alla barn och elevers lika värde.

Ekonomisk ram för- och grundskolenämnden 2026 (mnkr)

För- och grundskolenämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-2 340,72
Teknisk ramjustering 2025 KS nau 2024-09-10	2,70
För- och grundskolenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-97,18
Justering av PO-pålägg	11,89
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	59,05
Arbetskör	-1,00
Skolbibliotek och verksamhetsomställning	-6,00
10-årig grundskola	-2,00
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-11,69
Ekonomisk tilldelning för 2026	-2 384,94
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-46,93
<i>Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025</i>	<i>11,89</i>

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi* - Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Arbetsskor* - För att kunna tillhandahålla arbetsskor tillskjuts 1 mnkr för att påbörja satsningen av arbetsskor i verksamheten.
- *Skolbibliotek och verksamhetsomställning*
Nämnden tillskjuts 6 mnkr utifrån förändrad lagstiftning för skolbibliotek samt behov av verksamhetsomställning.
- *10-årig grundskola*
Nämnden tillskjuts 2 mnkr utifrån 10-årig grundskola.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%* - För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag För- och grundskolenämnden	
Tilläggsuppdrag 2025:1	Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2025:9	Kommunfullmäktige ger personalnämnden tillsammans med för- och grundskolenämnden, individ- och familjenämnden och äldreomsorgsnämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett införande av arbetsskor inom för- och grundskolenämndens, individ- och familjenämndens samt äldreomsorgsnämndens verksamheter.
Tilläggsuppdrag 2023:1	Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2	Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8	Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Grunduppdrag

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla ungdomar och unga vuxna boende i kommunen har tillgång till skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunens gymnasieskolor, anpassad gymnasieskola, Elitidrottsgymnasium (NIU- och RIG) och Riksgymnasium för rörelsehindrade (RH- gymnasium).

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor, samt svara för insyn och samråd gällande fristående gymnasieskolor. Nämnden ska säkerställa att nämndens verksamheter ger eleverna en grund för fortsatta studier och/eller yrkesverksamhet, samt ett aktivt deltagande i samhället i övrigt. Nämnden ansvarar övergripande för ledning, samordning och utveckling av skolväsendet.

Vidare har nämnden ett samlat ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret och kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, gymnasienivå och som anpassad utbildning samt svenska för invandrare (sfi). Nämnden svarar vidare för arbetsmarknad och integration, genom att tillhandahålla sysselsättningsbefrämjande åtgärder samt mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Ekonomisk ram gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2026 (mnkr)

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-652,45
Teknisk ramjustering 2025 KS nau 2024-09-10	0,65
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens tilldelning enligt planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-27,09
Justering av PO-pålägg	3,50
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	-1,18
Nytt projekt långtidsarbetslösa	-0,50
Ungdomsjobb	-0,50
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-3,26
Ekonomisk tilldelning för 2026	-680,84
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-29,04
<i>Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025</i>	<i>3,50</i>

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi* - Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Nytt projekt långtidsarbetslösa*
Nämnden erhåller 0,5 mnkr för arbete med långtidsarbetslösa i kommunen.
- *Ungdomsjobb*
En förstärkning på 0,5 mnkr görs för att erbjuda ungdomsjobb i kommunen.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%* - För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.

Tilläggsuppdrag 2025:4 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, samt tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och externa parter ta fram förslag på samverkan kring och samnyttjande av anläggningar för djurhållning.

Tilläggsuppdrag 2025:5 Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att analysera behovet och utreda förutsättningarna för idrottshall för Vasaskolan, samt att gymnasie- och vuxenutbildningen ges i uppdrag att se över framtida programstrukturen på kommunens gymnasieskolor.

Tilläggsuppdrag 2025:6 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, fritidsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och föreningslivet utreda förutsättningarna för att utveckla idrottsanläggningarna Gammlia Arena, Visionite Arena och Nolia Arena ur ett tillväxtperspektiv.

Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.

Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.

Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Individ- och familjenämnden

Grunduppdrag

Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor.

Grunduppdraget omfattar att:

- ge stöd, omsorg och skydd till barn, unga och vuxna
- ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning
- ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd
- tillgodose behov av råd, stöd samt handläggning av familjerättsliga frågor
- tillhandahålla familjerådgivning
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid på daglig verksamhet
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i ordinärt boende (hemsjukvård under 65 år).

Ekonomisk ram för individ- och familjenämnden 2026 (mnkr)

Individ- och familjenämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-1 774,78
Individ- och familjenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-73,77
Justering av PO-pålägg	7,03
Teknisk ramjustering efter planeringsdirektiv 1	
Teknisk ramjustering 2025 KS nau 2025-02-18	0,37
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	8,83
Ramtid hemtjänst	-2,00
Arbetsskor	-1,00
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-8,87
Övrigt tillskott	-28,00
Ekonomisk tilldelning för 2026	-1 872,19
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-97,41
<i>Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025</i>	7,03

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi*
Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Styrmodell hemtjänst*
Nämndens budget förstärks med 2 mnkr för att utreda förutsättningarna för införande av sk ramtid inom hemtjänsten.
- *Arbetsskor* - För att kunna tillhandahålla arbetsskor tillskjuts 1 mnkr för att påbörja satsningen av arbetsskor i verksamheten.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%.*
För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.
- *Övrigt tillskott*
Utöver ovanstående tillskjuts nämnden 28 mnkr i budgeten för 2026.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Individ- och familjenämnden	
Tilläggsuppdrag 2025:1	Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2025:3	Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden och individ- och familjenämnden i uppdrag att analysera behovet och utreda förutsättningarna för annan boendeform.
Tilläggsuppdrag 2025:9	Kommunfullmäktige ger personalnämnden tillsammans med för- och grundskolenämnden, individ- och familjenämnden och äldre- och vårdnämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett införande av arbetsskor inom för- och grundskolenämndens, individ- och familjenämndens samt äldre- och vårdnämndens verksamheter.
Tilläggsuppdrag 2023:1	Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2	Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8	Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt

och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Äldrenämnden

Grunduppdrag

Äldrenämnden ansvarar för kommunens insatser inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå i den enskildes hem för personer 65 år och äldre.

Äldreomsorgens insatser är frivilliga och ges efter en ansökan från den enskilde och utifrån en individuell bedömning.

Äldrenämndens övergripande uppdrag är att främja självständighet och kvarboende. Detta sker genom förebyggande verksamhet, information kring seniorlivet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde.

Äldrenämndens ger service, vård och omsorg i form av hemtjänst och hemsjukvård samt stöd i form av dagverksamhet, korttidsboende samt stöd och avlastning för anhöriga. Är den enskilde i behov av heldygnsomsorg och omfattande hälso- och sjukvård bedöms behov av plats på ett vård- och omsorgsboende.

Ekonomisk ram för äldrenämnden 2026 (mnkr)

Äldrenämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-1 396,75
Äldrenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-58,06
Justering av PO-pålägg	7,06
Teknisk ramjustering efter planeringsdirektiv 1	
Teknisk ramjustering 2025 KS nau 2025-02-18	-0,37
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	-24,54
Bemanningssatsning kvalitetsundersköterskor	-22,00
Ramtid hemtjänst	-5,00
Medarbetarinflytande	-2,00
Kvalitetssatsning ledning och styrning	-2,00
Arbetsskor	-1,00
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-6,98
Ekonomisk tilldelning för 2026	-1 511,64
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-114,89

Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025

7,06

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi* - Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Bemanningsatsning kvalitetsundersköterskor--* Som ett led i att förstärka arbetsmiljön och kvaliteten i äldreomsorgen tillskjuts 22 mnkr för att införa sk kvalitetsundersköterskor. Dessa ska fungera som mentorer i syfte att stärka kompetensen hos personalen.
- *Styrmodell hemtjänst* - Nämndens budget förstärks med 5 mnkr för att utreda förutsättningarna för införande av sk ramtid inom hemtjänsten.
- *Medarbetarinflytande* - Nämnden erhåller en budgetförstärkning på 2 mnkr för att genomföra en pilot vad gäller modell för medarbetarinflytande.
- *Kvalitetssatsning ledning och styrning* - För att ge bättre förutsättningar för ledare inom äldreomsorgen förstärks nämndens budget med 2 mnkr för att minska antal medarbetare per chef.
- *Arbetsskor* - För att kunna tillhandahålla arbetsskor tillskjuts 1 mnkr för att påbörja satsningen av arbetsskor i verksamheten.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%.* - För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Äldrenämnden

Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.

Tilläggsuppdrag 2025:9 Kommunfullmäktige ger personalnämnden tillsammans med för- och grundskolenämnden, individ- och familjenämnden och äldrenämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett införande av arbetsskor inom för- och grundskolenämndens, individ- och familjenämndens samt äldrenämndens verksamheter.

Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.

Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.

Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Kulturnämnden

Grunduppdrag

Kulturnämnden svarar för folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang samt den kommungemensamma konstsamlingen.

Utöver detta svarar Kulturnämnden för Sveriges Depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden ska medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor och i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser.

Kulturnämnden ska inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten, möjliggöra konstnärliga upplevelser, stödja skapande verksamhet, samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet samt stödja och främja internationellt kulturutbyte.

Ekonomisk ram för kulturnämnden 2026 (mnkr)

Kulturnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-169,84
Teknisk ramjustering 2025 KS nau 2024-09-10	0,17
Kulturnämndens tilldelning enligt förslag planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-7,05
Justering av PO-pålägg	0,76
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	0,11
"Händer på lovet"	-0,50
Kultur för seniorer	-0,50
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-0,85
Ekonomisk tilldelning för 2026	-177,71
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-8,03
<i>Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025</i>	0,76

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi*
Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Händer på lovet* - För att utveckla kommunens satsning på "händer på lovet" kortet utifrån projektet Summer Zone erhåller nämnden 0,5 mnkr.
- *Kultur för seniorer* - För att utveckla arbetet med kultur för seniorer erhåller nämnden förstärkning på 0,5 mnkr.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%.*
För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Kulturnämnden

Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.

Tilläggsuppdrag: 2025:11 Kommunfullmäktige ger fritidsnämnden och kulturnämnden i uppdrag att initiera samarbete med och aktivera föreningslivet och studieförbunden utifrån civil beredskap.

Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.

Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.

Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Fritidsnämnden

Grunduppdrag

Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning. Nämnden erbjuder fritidsaktiviteter och inkluderande mötesplatser, för unga liksom för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning. Nämnden har det samlade ansvaret för handläggning av kommunens föreningsbidrag, samt ett särskilt uppdrag att stödja föreningslivet och främja det ideella engagemanget.

Nämnden ansvarar för skötsel och uthyrning av idrotts- och fritidsanläggningar, både för elit- och breddidrott. I uppdraget ingår även skötsel av friluftsområden samt fiskefrämjande åtgärder. Nämnden har i uppdrag att erbjuda Umeås invånare badupplevelser, friskvård samt ansvara för simundervisning för samtliga grundskoleelever.

Ekonomisk ram fritidsnämnden 2026 (mnkr)

Fritidsnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-158,69
Fritidsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-6,60
Justering av PO-pålägg	0,68
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	0,14
"Händer på lovet"	-0,50
Civil beredskap	-0,50
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-0,79
Ekonomisk tilldelning för 2026	-166,27
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-7,58
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	0,68

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar, se sid 14.
- Demografi
Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- Händer på lovet - För att utveckla kommunens satsning på "händer på lovet" kortet utifrån projektet Summer Zone erhåller nämnden 0,5 mnkr.

- *Civil beredskap* - Nämnden erhåller en förstärkning på 0,5 mnkr för att stärka arbetet med civil beredskap genom föreningslivet i kommunen.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%.*
För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Fritidsnämnden

Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.

Tilläggsuppdrag 2025:6 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, fritidsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och föreningslivet utreda förutsättningarna för att utveckla idrottsanläggningarna Gammlia Arena, Visionite Arena och Nolia Arena ur ett tillväxtperspektiv.

Tilläggsuppdrag 2025:10 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och fritidsnämnden i uppdrag att teckna nytt avtal med Fritidsbanken och att i det i överenskommelsen ska ingå ytterligare en fritidsbank.

Tilläggsuppdrag: 2025:11 Kommunfullmäktige ger fritidsnämnden och kulturnämnden i uppdrag att initiera samarbete med och aktivera föreningslivet och studieförbunden utifrån civil beredskap.

Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.

Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.

Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Personalnämnden

Grunduppdrag

Nämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor. Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna.

Ekonomisk ram för personalnämnden 2026 (mnkr)

Personalnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-1,29
Personalnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-0,05
Justering av PO-pålägg	0,01
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Ekonomisk tilldelning för 2026	-1,34
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-0,05
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	0,01

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar, se sid 14.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Personalnämnden
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2025:9 Kommunfullmäktige ger personalnämnden tillsammans med för- och grundskolenämnden, individ- och familjenämnden och äldreomsorgsnämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett införande av arbetsskor inom för- och grundskolenämndens, individ- och familjenämndens samt äldreomsorgsnämndens verksamheter.
Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Valnämnden

Valnämnden ska fullgöra de uppgifter som ankommer på valnämnd samt ansvara för genomförande av val eller folkomröstning enligt vallagen, folkomröstningslagen samt lagen om kommunala folkomröstningar.

Ekonomisk ram för valnämnden 2026 (mnkr)

Valnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-3,50
Valnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-16,50
Justering av PO-pålägg	0,06
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Ekonomisk tilldelning för 2026	-19,94
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	16,44
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	0,06

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar, se sid 14.
- Genomförande av allmänna val 2026.
Nämnden har fått tillskott avseende genomförande av val 2026.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Valnämnden
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Gemensamma nämnder

Umeå kommun har fyra gemensamma nämnder med andra kommuner. Budget för dessa hanteras i samråd med övriga deltagande kommuner och fastställs av Umeå kommunfullmäktige. Umeås andel av de kommungemensamma nämndernas tilldelning ingår i det totala budgetbeslutet och framgår i tabell 1.

Från 2026 får IT kapacitetsnämnden (ITKN) och Umeregionens nämnd för PA-system (PAN) en nettoram från KF på samma sätt som andra nämnder som kommunen har tillsammans med andra kommuner. Ramen utgörs av Umeå kommuns andel av kostnaden för respektive nämnd. I dagsläget ligger dessa på kommunstyrelsen och tekniska nämnden, men flyttas nu till ITKN respektive PA-nämnden.

Umeå kommunföretag och de kommunala bolagen

För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets ägardirektiv. Inriktningsmål destinerade till enskilda bolag framgår i avsnittet Inriktningsmål och program. Tilläggsuppdrag riktade till ett eller flera av de kommunala bolagen framgår i nedanstående tabell.

Tilläggsuppdrag UKF/kommunala bolag
Tilläggsuppdrag 2025:8 Kommunfullmäktige ger Umeå kommunföretag i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa ett sommarlovskort i kollektivtrafiken för barn och unga 7-19 år.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Inriktningsmål och program

Kommunfullmäktige styr med inriktningsmål och program

Kommunfullmäktige fastställde i mars 2021 riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, där framgår att kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer.

- Inriktningsmålen kan syfta till att skapa såväl utvecklings- som driftskapacitet.
- Inriktningsmålen berör alltid flera kommunala aktörer.
- Inriktningsmålen bör vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod.
- Inriktningsmålen ska vara minst 3 och maximalt 9

Ett givet inriktningsmål ska enbart destineras till de namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

På följande sidor presenteras kommunens inriktningsmål med tillhörande program. Även om inte alla nämnder är direkt involverade i arbetet med ett givet inriktningsmål och program så förväntas alla nämnder verka för att inriktningsmålen ska uppfyllas och att program med fokusområden och åtgärder kan verkställas. Eventuella inriktningsmål som destinerats till bolag ska infogas i bolagets ägardirektiv varpå förändrat ägardirektiv fastställs vid bolagstämma och därefter anmäls till kommunfullmäktige.

Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av respektive inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Ett program omfattar nya eller befintliga planer, strategier, projekt, tilläggsuppdrag, samverkansavtal och överenskommelser som bedöms vara relevanta och väsentliga för kommunens möjligheter att nå det inriktningsmål som programmet ska stödja. Ett program berör oftast flera nämnder och bolagsstyrelser.

Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att upparbeta, upprätthålla och vid behov utveckla kommungemensam modell för programhantering.

Varje program inleds med beskrivning av vad som ska prioriteras och utgöra fokusområden under kommande planeringsperiod. För att följa och analysera kommunkoncernens utveckling mot målbilden kan kommunövergripande indikatorer kopplas till varje inriktningsmål. I varje program finns även förteckning över de styrande dokument som inryms i programmet.

Inriktningsmål

Mål 1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 1 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, byggnadsnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Umeå energi, AB Bostaden, Vakin samt Infrastruktur i Norr AB.

Mål 2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Samordningsansvar: kommunstyrelsen

Mål 2 destinerar särskilt till: individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, byggnadsnämnden, samt Umeå kommunföretag, AB Bostaden och UPAB.

Mål 3. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 3 destinerar särskilt till: för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden, tekniska nämnden, byggnadsnämnden, äldre- och barnnämnden, samt Umeå kommunföretag.

Mål 4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040 Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 4 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, Umeå kommunföretag, AB Bostaden, Umeå energi, samt Vakin.

Program för tillväxt

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 1 - Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Programmets syfte är att prioritera och lyfta viktiga fokusområden, faktorer och förmågor som Umeå behöver utveckla för att kunna bibehålla och stärka tillväxten. Umeå är på god väg men samtidigt behöver vi stärka arbetet inom angivna områden.

Följande fokusområden prioriteras för perioden 2026-2029:

1. Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Med en växande befolkning måste fler bostäder tillkomma och vi måste fortsätta växa med människorna i fokus. Nya bostäder ska komplettera befintliga stadsdelar och tätorter, samt tillkomma inom kollektivtrafikstråk. Nya bostadsområden ska ha hög täthet. Ett svagt bostadsbyggande är en tydlig hämmare av tillväxt och motsatt, en hög takt i bostadsbyggandet driver tillväxt och stärker även för Umeå viktiga branscher såsom bygg och fastighet. Planberedskapen måste öka i kommunen och målet är ge förutsättningar för minst 2000 bostäder per år. Huvudansvar: KS, BN

2. Universiteten som tillväxtmotorer

Universiteten har varit den enskilt viktigaste faktorn bakom Umeås starka tillväxt. Platsen Umeå och Umeå kommun har på många olika sätt växt ihop med universiteten och samverkan sker både på övergripande nivå men även brett inom områden som tex gemensamma innovationsmiljöer, kompetensförsörjning och talangattraktion. Huvudansvar: KS, PN, GVN

3. Etableringar och företagens tillväxt

Fokus på arbetstillfällen och hur vi kan nyttja och stärka Umeås diversifiering och förmåga att växa inom alla sektorer. Men även ett starkt fokus på att stärka Umeås förmåga att attrahera, omhänderta och utveckla etableringar utifrån omvärldens efterfrågan på ren energi och att Umeås specifika styrkor tillvaratas. Huvudansvar: KS, Umeå Energi

Uppföljning

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning. Näringslivsavdelningen och avdelningen Övergripande planering har uppdrag från kommunstyrelsen att vara programansvariga och har därmed det operativa ansvaret för samordning, uppföljning och utvärdering av programmet. Indikatorer kommer att tas fram i respektive handlingsplan.

Riktade utvecklingsanslag för tillväxtområdet

Anslag (tkr)	Budget 2025	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Utvecklingsanslag tillväxt	20 815	34 904	34 904	34 904	34 904

Relaterade dokument**Övergripande styrdokument**

- Strategisk plan 2016–2028
- Umeå kommuns Översiktsplan
- Umeå kommuns
Bostadsförsörjningsprogram

Övriga relaterade dokument

- Umeås stadsdelar – så står det till
- CEMR-deklarationen (jämförbarhet)
- Globala målen – Agenda 2030
- Social progress declaration

Program för social hållbarhet

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna, genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämställt och jämlikt som möjligt, och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. En socialt hållbar kommun är inkluderande, trygg och skapar förutsättningar för välbefinnande för alla invånare. Det är viktigt att även ha ett intersektionellt perspektiv, där fler maktordningar synliggörs och beaktas.

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre: *Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden, samt Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.*

Det finns en stark koppling mellan målen då social hållbarhet är komplext och kräver bred samverkan mellan aktörer på alla nivåer för att möta de gemensamma samhällsutmaningarna. I arbetet med social hållbarhet är ett helhetsperspektiv av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller särskilda grupper. Dessa inriktningsmål är sammanhängande dimensioner av det som gemensamt utgör social hållbarhet och bör inte hanteras separat från varandra.

Programmets fokus är på de övergripande utvecklingsområden där samverkan mellan olika förvaltningar, och med de kommunala bolagen, är avgörande för att uppnå inriktningsmålen. Arbetet för social hållbarhet ska även fortsätta främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

Fokusområde 1 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Umeå ska växa till en hållbar storstad utan storstadens problem. Tillväxtmålet ska klaras utan att äventyra kommunens höga värden när det gäller tillit, trygghet och social sammanhållning, och utan att utveckla utsatta områden enligt polisens definition¹. För att uppnå det målet är det avgörande att arbeta långsiktigt och i samverkan med två delmål:

1.1 Stärka inkludering och jämlikhet

När människor med olika etnisk bakgrund och/eller ekonomiska förutsättningar inte bor på samma områden, träffas på samma arbetsplatser eller möts i föreningslivet så minskar den sociala sammanhållningen. Därför är det viktigt att:

- *Främja goda och jämlika levnadsvillkor samt jämlika möjligheter för alla, genomförebyggande folkhälsoarbete, tillgång till utbildning, särskilt stöd till personer som står långt från arbetsmarknaden, och ett fördjupat arbete med att*

¹ Se polisens förklaring av hur de arbetar med sin klassificering: [Utsatta områden | Polismyndigheten](#)

förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter, inklusive inom den kommunala organisationen. Det är viktigt att särskilt främja goda uppväxtvillkor för barn och unga, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval, bland annat genom att motverka barnfattigdom.

- *Skapa förutsättningar för social blandning*, genom att öka flöden mellan stadsdelar, stärka mötesplatser, utveckla trygga och tillgängliga boendemiljöer och ett blandat bostadsbestånd där människor med olika ekonomiska förutsättningar har möjlighet att bo nära varandra.
- *Stärka möjligheterna för dialog och delaktighet* för att alla ska känna att de är en del av samhället och har möjlighet att göra sina röster hörda. Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas, i enlighet med Barnkonventionens grundläggande principer.

1.2 Förebygga brottslighet och våld

I Umeå ska brottsligheten fortsatt vara låg och tryggheten hög.² Därför är det viktigt att i samverkan mellan kommun, polis och andra aktörer:

- *Förebygga och motverka organiserad brottslighet*, eftersom den utgör ett systemhot mot ett tryggt, öppet och demokratiskt samhälle.³ Fokus bör ligga på att förebygga rekrytering av barn och unga till kriminella gäng (det arbete som pågår inom *Umeå växer tryggt och säkert*), samt att minska den organiserade brottslighetens påverkan och inkomstkällor genom att motverka narkotikahandel, välfärdsbrott, arbetslivskriminalitet, människohandel, infiltration och otillåten påverkan.
- *Förebygga våld* genom att öka medvetenheten om våld hos medborgarna och kompetenshöja kommunens medarbetare, i synnerhet de som arbetar med barn och unga. Två särskilt prioriterade områden utifrån kommunens lägesbild av brottsligheten är mäns våld mot kvinnor samt våld mot och mellan barn.⁴ Fokus bör ligga på förebyggande arbete, samt på att erbjuda snabbt och samordnat stöd till särskilt utsatta brottsoffer, och att utveckla riktade insatser för våldsutövare.

I arbetet ingår att utveckla hur kommunen mellan olika förvaltningar kan arbeta mer tillsammans, samt med andra aktörer och civilsamhället, detta i syfte att förbättra och utveckla arbetsmetoderna för att skapa ännu bättre förutsättningar för tidiga insatser och långsiktiga verksamheter.

² För mer data om brottslighet och trygghet i Umeå kommun, se [Brottsligheten i Umeå - Lägesbild 2023](#)

³ Se [Regeringens skrivelse 2023/24:67 Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet](#)

⁴ Se [Brottsligheten i Umeå - Lägesbild 2023](#) s. 108–109

Fokusområde 2 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Jämställdhet är en övergripande strategisk fråga för kommunen och ska även fortsatt genomsyra samtliga program och verksamheter genom ett aktivt jämställdhetsarbete inom ramen för sina grunduppdrag. För att främja den sociala hållbarheten är det särskilt viktigt att:

2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering

Arbete med jämställdhet i samhällsutvecklingen har varit en central del av utformningen av staden i över fyra decennier. Umeå är en ledande stad i Europa inom jämställd och hållbar stadsutveckling. För att skapa en stad som är inkluderande och rättvis för alla invånare är både bredd och spets nödvändiga i arbetet:

- *Systematiskt integrera* ett jämställdhetsperspektiv i utvecklingen av det offentliga rummet för att bygga en hållbar stad med och för de som ska leva i den. Detta innebär att säkerställa att alla, oavsett kön, kan vistas och röra sig i staden på lika villkor. Detta inkluderar även att ta hänsyn till olika behov och livsvillkor i planeringen och utformningen av offentliga platser.
- *Genomföra särskilda pilotsatsningar* för att flytta fram positionerna inom jämställd stadsplanering och aktivt utmana rådande maktstrukturer. Dessa satsningar kan inkludera innovativa projekt och initiativ som syftar till att främja jämställdhet på nya och kreativa sätt.

Exempel på sådana satsningar kan vara att utveckla nya metoder för medborgardialog, testa nya teknologier och att främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling

Enligt Parisavtalet ska klimatomställningen och arbete för klimatanpassning främja jämställdhet. Parisavtalet säger också att utsläppsminskningar ska och kan utföras inom ramen för hållbar utveckling, där jämställdhet utgör ett av målen enligt Agenda 2030.

I takt med klimatomställningen är det viktigt att säkerställa en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället som innebär att vinsterna kommer flertalet till del samtidigt som kostnaderna och ansvaret fördelas efter bärkraft. Rättvisa är också centralt för att skapa acceptans för den hållbara utvecklingen.

Grunden i jämställdhetsarbetet handlar om att synliggöra livsvillkor och erfarenheter för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun, och vilka konsekvenser dessa får, för att utifrån denna analys genomföra åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt för att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

Uppföljning

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplaner i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Relaterade dokument

- Strategisk plan för Umeå kommun 2016–2028
- Umeå kommuns översiktsplan
- Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram
- Umeå kommuns program för hållbar landsbygdsutveckling
- Umeå växer tryggt och säker Aktivitetsplan 2024-2026
- Kulturpolitiskt program för Umeå kommun
- Program för tillgänglighet i Umeå kommun
- Avsiktsförklaring för en god, jämlik och jämställd hälsa i Västerbotten
- Umeå kommuns handlingsplan mot barnfattigdom
- Kommungemensam handlingsplan för det suicidförebyggande arbetet
- Umeå kommuns handlingsplan mot hemlöshet
- Överenskommelse om samverkan för att förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individers etablering i arbetslivet mellan Arbetsförmedlingen, Umeåregionens kommuner och Samordningsförbundet
- Överenskommelse om samverkan och prioriteringar mellan Umeå kommun och Polismyndigheten 2025–2027
- Medborgarlöften Umeå 2025-2027
- Brottsligheten i Umeå - lägesbild 2023
- Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
- Den europeiska deklarationen för jämställdhet på lokal och regional nivå (CEMR deklarationen)
- Länsstrategi Ett jämställt Västerbotten 2023–2030

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 4 - Umeå ska vara klimatneutral till 2040

Programmets syfte är att minska utsläppen av växthusgaser för att bidra till att minska den globala uppvärmningen och de klimatförändringar som medföljer, i enlighet med Parisavtalet. Kommunfullmäktige har i februari 2020 antagit lokala miljömål och beslutat att Umeå ska vara klimatneutralt 2040², dvs ha nettonollutsläpp av växthusgaser.

Umeå kommunkoncern genomförde en nulägesanalys⁴ av de utsläpp av växthusgaser som uppstår från den egna verksamheten. Analysen grundade sig på 2019 års tillgängliga data och visade att koncernen ger upphov till ungefär 20 % av de territoriella växthusgasutsläppen inom Umeå kommun.

Mot denna bakgrund ska följande fokusområden prioriteras för perioden:

Fokusområde 1 – Transporter

Transporter har stor betydelse för klimatpåverkan – de står för ungefär hälften av all klimatpåverkan i Umeå. Därför kommer det behövas stora förändringar på det området för att klara klimatmålen. Samtidigt är transporter väldigt viktiga för att samhället ska fungera. Stadens alla aktörer och invånare behöver därför vara delaktiga i arbetet med att minska transporternas och resornas klimatpåverkan.

Umeå kommuns arbete med att bli ett mer transporteffektivt samhälle och minska klimatpåverkan från resor och transporter utgår från översiktsplanen och de strategier som finns där. Det finns flera redan beslutade program och styrdokument (se nedan), där strategierna konkretiseras – det är av största vikt att de åtgärderna effektbedöms och genomförs.

² Klimatneutralt Umeå 2040 - Klimatneutralt Umeå innebär att senast år 2040 ska Umeå inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från Umeå ska vara minst 85 procent lägre år 2040 än utsläppen år 1990. (Definitioner har samma betydelse som Sveriges klimatmål.)

³ Klimatneutral kommunkoncern 2025 – Kommunkoncernen utsläpp av växthusgaser ska minska och ska vara minst 85 % lägre år 2025 än utsläppen år 2019. Det kan ske med hjälp av bland annat cirkulära materialflöden och återbruk, hållbart resande och transporter, grön energi och energieffektivisering. (Umeå kommunkoncern följer samma definition som Sveriges klimatmål. Det finns dock inget nuläge för 1990 varav Umeå kommun använder 2019 års tillgängliga data som basår.)

⁴ Nulägesanalysen presenteras i Umeå kommunkoncerns åtgärdsprogram för miljömålen.

Fokusområde 2 - Bygg och anläggning

Bygget av nya hus, vägar och annan infrastruktur genererar stora klimatutsläpp. Samtidigt måste de byggnader och den infrastruktur som redan finns underhållas, vilket också medför utsläpp. En växande kommun behöver fler bostäder, utbyggnad av den kommunala servicen, och förbättrade förutsättningar för industri och företag att etablera sig och växa. Därför kommer det att krävas stora förändringar i materialval och byggteknik för att minska byggsektorns klimatpåverkan.

Fokusområde 3 - Energi, el och fjärrvärme

För att minska klimatutsläppen behövs en samhällsomställning och livsstilsförändringar med ett ökat fokus på bland annat energieffektivisering i byggnader, energirådgivning till privatpersoner och företag samt fortsatt utveckling av produktion av el och fjärrvärme och metoder för koldioxidinfångning.

Produktion och användning av el och fjärrvärme står för omkring en femtedel av Umeås totala växthusgasutsläpp. I och med Umeås tillväxt med fler bostäder och utveckling av industrier tillsammans med en elektrifiering av hela samhället inklusive transportsektorn kommer dessutom användningen av el att öka i Umeå liksom uttaget av effekt.

Fokusområde 4 - Cirkulär ekonomi

För att skapa hållbara affärsmodeller och samtidigt klara klimatmålen är det viktigt att ställa om från en linjär ekonomi till en så kallad cirkulär ekonomi. En linjär ekonomi bygger på att naturresurser utvinns, produceras, konsumeras och sedan blir till avfall. En cirkulär ekonomi bygger i stället på kretsloppstänkande, alltså att material och produkter återanvänds eller återvinns för att fortsätta skapa värde så länge som möjligt. Det handlar bland annat om att verka för ökad återvinning, matavfallsutsortering och användning av fjärrvärme liksom om olika satsningar på återbruk och reparationer.

Fokusområde 5 - Övergripande insatser

För att klara klimatmålen måste konkreta insatser inom områden med stor klimatpåverkan kompletteras med mer övergripande insatser för att utveckla kommunkoncernens förmåga att bidra till Umeås klimatomställning. Det handlar om exempelvis metodutveckling inom uppföljning, upphandling och klimatinvesteringsplaner samt kunskapshöjning och samarbete lokalt till internationellt. Även ledning, styrning och organisation likt etablering av gemensamma styr- och arbetsgrupper utifrån prioriterade områden är viktigt.

Uppföljning

Kommunstyrelsen har samordningsansvar för programmet och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering.

Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. En viktig del i programuppföljningen är att säkerställa om programmet uppnår sitt syfte.

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda fokusområdena till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Flera kommunala bolag, ex. Umeå Energi, Bostaden och VAKIN upprättar årligen hållbarhetsredovisningar. Där redovisas bland annat utsläpp från egna transporter, energianvändning och energiproduktion och relevanta mätetal ingår som en del i uppföljningen av programmet.

För varje fokusområde finns indikatorer som följs upp i programrapporteringen. Några av de viktigaste indikatorerna är förändring av territoriella samt kommunorganisatoriska CO₂e-utsläpp, andel hållbart resande liksom användning av fossila bränslen. Det finns ytterligare behov av att utveckla uppföljningen inkl. indikatorer för vissa fokusområden och konsumtionsbaserade utsläpp.

För att bistå i utveckling och utvärdering av klimatarbetet inrättas ett klimatråd som arbetar på uppdrag av kommunstyrelsen. Rådet ska konstruktivt bidra till Umeås inriktningsmål och program för klimat, och kan bestå av forskare från Umeå universitet och SLU.

Relaterade dokument till program för klimatneutralitet

Styrdokument antagna av KF/KS

- Avfallsplan för Umeåregionen (KF 2020)
- Cykeltrafikprogram (KF 2018)
- Energiplan (KF 2025)
- Fotgängarprogram för Umeå (KF 2019)
- Godstrafikprogram (KF 2018)
- Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2016)
- Kollektivtrafikprogram (KF 2021)
- Strategiska planen (KF 2016)
- Umeå kommuns Översiktsplan (KF 2018)
- Umeås lokala miljömål (KF 2020)
- Åtgärdsprogrammet för renare luft (KF 2015)
- Resepolicy (KF 2023)

- Arkitekturpolicy/träbyggnadsstrategi
- Handlingsplan för cirkulär ekonomi

Undertecknade åtaganden

- Klimatkontrakt 2030
- Circular Cities Declaration
- Covenant of Mayors
- Cities Race to Zero
- Umeå klimafärdplan

Umeå kommunkoncerns bolag

- Affärsplan Bostaden
- Affärsplan Vakin

Kommande styrdokument

- Affärsplan UPAB
- Affärsplan Umeå Energi
- Hållbarhetspolicy -Umeå Energi
- Hållbarhetsstrategi -Bostaden
- Kollektivtrafikplan (KF 2024)
- Ägardirektiv för de kommunala bolagen
- Miljöledningssystem (ISO 14 001) Umeå Energi, Vakin, delar av Umeå kommun

Personalpolitiska mål och uppdrag

Personalpolitiska mål

Välfärden står inför stora utmaningar gällande finansiering och personalbrist. Vi behöver därför förnya våra arbetssätt för att klara utmaningarna och här ger digitaliseringen avgörande möjligheter. Vi behöver också förbättra vår samverkan över förvaltningsgränserna och med andra organisationer.

- Mål 5.** Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.
Samordningsansvar: personalnämnden.
- Mål 6.** Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30. Samordningsansvar: personalnämnden.
- Mål 7.** Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden. Samordningsansvar: personalnämnden.

God ekonomisk hushållning - Ekonomiska riktlinjer och finansiella mål

Finansiella mål

Mål 8. Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till 2 procent 2026–2029.

Regler för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige fastställde i december 2024 nya riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

God ekonomisk hushållning innebär att under given tidsperiod är respektive nämnds och bolags ändamål/grunduppdrag tillgodosett, inom de finansiella och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige angett och kommunens finansiella ställning är god.

I enlighet med fastställd riktlinje ska principerna för god ekonomisk hushållning omsättas i praktik genom att kommunen ska:

- Beakta principerna för god ekonomisk hushållning i årlig planerings- och budgetprocess
- Bedriva den kommunala verksamheten på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.
- Upprätthålla en effektiv och ändamålsenlig organisation.
- Ha en god finansiell ställning i både kort (1 årigt) och långt (10 årigt) perspektiv.
- Vårda och underhålla fastigheter och andra tillgångar väl
- Ha ett proaktivt förhållningsätt och förmåga att i tid identifiera och genomföra nödvändiga åtgärder.
- Ha förmåga att identifiera och bedöma risker och konsekvenser som blir en följd av prioritering och vägval.
- Ha förmåga att genomföra prioriteringar och vägval som är nödvändiga för att bedriva ändamålsenlig verksamhet inom de ekonomiska och finansiella ramar som kommunfullmäktige angett.
- Ha god kostnadskontroll och förmåga att hantera kostnadsmässiga avvikelser.

Finansiering av arbete med destinerade inriktningsmål

Nämnd ska årligen avdela medel för att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerade till nämnd.

Uppföljning, analys och utvärdering

Återrapportering till kommunfullmäktige

Återrapportering till kommunfullmäktige från kommunstyrelse, nämnder och bolag sker via årsredovisning över föregående kalenderår. Årsredovisning sammanställs av kommunstyrelsen och överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer inför kommunfullmäktiges sammanträde i april. Förutom årsredovisningen ska kommunstyrelsen sammanställa och överlämna ett delårsbokslut över årets åtta första månader, delårsbokslutet inkluderar kommunstyrelse, nämnder och bolag. Delårsbokslutet överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer senast 15 oktober.

För att förbättra kommunfullmäktiges insyn och möjlighet att hantera avvikelser sker även återrapportering från nämnder, bolag och kommunstyrelse till kommunfullmäktige via en förenklad rapport för perioden januari–april. Den förenklade rapporten innehåller information relaterad till bolagens ekonomi samt nämndernas ekonomi och personalförhållanden.

Övrig uppföljning

De kommunala verksamheterna följs upp och utvärderas kontinuerligt. Uppföljning och utvärdering sker med syfte att följa nämnders och bolags grunduppdrag samt uppfyllelse av inriktningsmål och tilläggsuppdrag, men även att uppnå kvalitet och utveckling av kommunens strukturella förutsättningar/resurser. Uppföljning och utvärdering ger även signaler om behov av och underlag för att kunna korrigera grunduppdrag, inriktningsmål, planering eller resursfördelning. Uppföljning sker till exempel genom:

- uppföljning av grunduppdrag
- uppföljning av inriktningsmål & program
- uppföljning av tilläggsuppdrag
- resultatutvärderingar
- process- och kvalitetsuppföljning
- medborgar- och brukarundersökningar
- synpunkter och klagomål från medborgare och brukare
- uppföljning Intern kontroll
- förslag- och avvikelsehantering

Intern styrning och kontroll

Kommunfullmäktige har beslutat om riktlinjer för kommunens arbete med intern styrning och kontroll. Den interna kontrollen skall baseras på riskanalyser och innehålla lämpliga åtgärder mot prioriterade risker. För mer information se Riktlinjer för Intern styrning och kontroll.

Lagstadgade planer

Umeå kommun är enligt lag ålagd att utarbeta vissa kommunala planer. Dessa lagstadgade planer bereds på kommunfullmäktiges uppdrag av aktuell nämnd och beslutas av kommunfullmäktige (om så krävs i lagstiftningen) alternativt ansvarig nämnd.

Budget 2026 och plan 2027–2029 för nämnder och styrelse

Budgetram för nämnd innefattar medelstilldelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet och utgår från att PO-pålägget förändras från 40,84 procent i 2025 års budget till 40,02 procent i budget för 2026. För 2027 och 2028 har PO-pålägget beräknats till 40,33% respektive 40,48% vilket har beaktats i beräkningarna för 2027 och 2028.

Budgetramarna är nettokostnadsramar för styrelse och nämnder. Ramarna har beräknats utifrån nuvarande organisation. Eventuella organisationsöversyner och/eller överföring av verksamheter till nytt ansvar regleras genom beslut om tekniska förändringar av budgetramarna.

Tabell 1. Budgetramar nämnder och styrelse 2026

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2025	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Kommunstyrelse*	-1 315 727	-1 348 388	-1 412 763	-1 463 141	-1 515 963
Teknisk nämnd	-1 550 904	-1 633 700	-1 695 836	-1 763 624	-1 825 353
För- och grundskolenämnd	-2 340 717	-2 384 944	-2 475 653	-2 574 613	-2 664 728
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-652 453	-680 839	-706 734	-734 985	-760 710
Individ- och familjenämnd	-1 774 784	-1 872 190	-1 943 396	-2 021 080	-2 091 820
Äldrenämnd	-1 396 749	-1 511 637	-1 569 130	-1 631 853	-1 688 970
Byggnadsnämnd	-62 929	-65 537	-68 029	-70 748	-73 225
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-21 753	-22 654	-23 516	-24 456	-25 312
Kulturnämnd	-169 845	-177 706	-184 465	-191 839	-198 554
Fritidsnämnd	-158 692	-166 268	-172 592	-179 491	-185 773
Kommunfullmäktige	-3 983	-4 048	-4 201	-4 369	-4 522
Valnämnd	-3 500	-19 938	-3 600	-3 700	-20 000
Personalnämnd	-1 290	-1 336	-1 387	-1 443	-1 493
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-86 384	-104 497	-108 472	-112 808	-116 756
Överförmyndarnämnd i Umeåregionen	-16 164	-16 753	-17 390	-18 085	-18 718
IT kapacitetsnämnd	0	-1 908	-1 981	-2 060	-2 132
Umeåregionens nämnd för PA-system	0	-5 197	-5 395	-5 610	-5 807
Summa nämndsramar	-9 555 874	-10 017 540	-10 394 539	-10 803 906	-11 199 837
Varav finansiella kostnader pensioner	-50 979	-14 266	-34 783	-36 714	-37 962
Summa verksamhetens nettokostnader (exkl finansiella kostnader)	-9 504 895	-10 003 274	-10 359 756	-10 767 192	-11 161 874

*Avser total ram för kommunstyrelsen vilken även innefattar av kommunfullmäktige beslutade åtaganden och finansiella kostnader för pensioner.

Tabell 2. Specifikation av förslag kommunstyrelsens budgettram

Belopp i tkr

Kommunstyrelse	Budget 2025	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Kraftverksamhet	117 000	107 000	107 000	107 000	107 000
Kollektivtrafik	-166 566	-179 566	-185 566	-191 566	-197 566
Umeå Folkets Hus	-26 555	-26 821	-27 089	-27 360	-27 634
Västerbottens Museum*	-18 430	-19 093	-19 781	-20 493	-21 231
Norrlandsoperan*	-34 406	-35 645	-36 928	-38 257	-39 634
Friskvårdsbidrag	-7 671	-7 747	-7 825	-7 903	-7 982
Fackliga förtroendemän	-13 961	-14 235	-14 818	-15 367	-15 754
Utdelning från UKF	0	0	0	0	0
Utvecklingsanslag:					
- Tillväxtanslag	-20 815	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904
- Verksamhetsutvecklingsanslag social hållbarhet	-6 000	0	0	0	0
- Verksamhetsutvecklingsanslag klimat	-3 000	0	0	0	0
- Verksamhetsutvecklingsanslag omställning	-6 000	0	0	0	0
Anslag för oförutsedda behov och civil beredskap	-21 337	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337
Avskrivningar**	-596 859	-620 757	-645 975	-677 449	-703 641
Utrangeringar	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Pensioner nettokostnad	-215 420	-180 381	-199 498	-197 309	-204 017
Kommunstyrelsen administration, bidrag och politisk verksamhet övrigt	-283 707	-292 902	-304 042	-316 196	-327 263
Summa kommunstyrelse (inkl finansiella kostnader pensioner)	-1 315 728	-1 348 388	-1 412 763	-1 463 141	-1 515 963

*Utbetalning ska ske i enlighet med ägarsamråd och under förutsättning att Region Västerbotten fattar motsvarande beslut. Innan utbetalning bör modell för beräkning av lokalbidrag fastställas.

**I beloppen ingår bidrag till avskrivningar från gemensamma nämnder.

Tabell 3. Resultaträkning 2025–2029

Belopp i mnkr

	Budget 2025	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Verksamhetens intäkter	2 227,0	2 345,6	2 428,4	2 522,4	2 614,6
Verksamhetens kostnader	-11 135,0	-11 728,1	-12 142,2	-12 612,2	-13 072,8
Avskrivningar	-596,9	-620,8	-646,0	-677,4	-703,6
Verksamhetens nettokostnader	-9 504,9	-10 003,3	-10 359,8	-10 767,2	-11 161,9
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	9 786,0	10 249,8	10 717,5	11 152,6	11 564,6
Finansiella intäkter	284,0	307,0	388,3	501,4	601,5
Finansiella kostnader	-369,3	-348,1	-467,4	-596,8	-703,5
Fördelningsreserv för politiska prioriteringar		0,0	-64,3	-66,9	-69,4
Resultat	195,8	205,3	214,4	223,1	231,3

Tabell 4. Finansieringsbudget 2025–2029

Belopp i mnkr

	Budget 2025	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Tillförda medel					
Resultat	195,8	205,3	214,4	223,1	231,3
Avskrivningar	596,9	620,8	646,0	677,4	703,6
Pensionsavsättning	11,1	-28,2	-24,9	-20,9	-21,6
Summa tillförda medel	803,8	797,9	835,5	879,6	913,3
Använda medel					
Nettoinvesteringar*	-1 210,8	-1 611,9	-1 456,0	-1 066,2	-821,0
Nettoutgifter mark- och exploatering	-175,6	-161,7	-183,3	-174,8	-257,0
Summa använda medel	-1 386,3	-1 773,6	-1 639,3	-1 241,0	-1 078,0
Förändring av rörelsekapital	-582,5	-975,8	-803,8	-361,4	-164,7

* Inklusive ombudgeteringar från tidigare år.

Tabell 5. Nyckeltal

	Budget 2025*	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Nettokostnadernas (exkl avskrivningar) andel av skatteintäkter och generella statsbidrag	91,0%	91,5%	90,6%	90,5%	90,4%
Soliditet	30,1%	29,7%	29,2%	29,4%	29,9%
Självfinansieringsgrad inkl exploatering*	40,5%	46,6%	52,5%	72,6%	86,7%
Självfinansieringsgrad exkl exploatering*	44,5%	51,2%	59,1%	84,5%	113,9%
Låneskuld/invånare, tkr **	22,4	29,2	34,7	36,9	37,6

*Inklusive ombudgeteringar från tidigare år.

**Inklusive exploateringsintäkter, exklusive vidareutlåning till bolagen.

Med en genomförandegrad på 80% åren 2025–2026 så uppnår soliditeten 2029 samma nivå som i årsbokslut 2024.

Investeringsramar 2026–2029

Tabell 6. Investeringsramar per nämnd

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2025	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Kommunstyrelsen	61 078	72 392	101 345	131 042	59 307
Teknisk nämnd	1 020 596	1 170 081	1 118 594	831 538	651 470
För- och grundskolenämnd	21 425	19 320	15 920	21 388	17 462
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	9 376	10 500	21 500	6 500	18 620
Individ- och familjenämnd	9 710	15 254	19 926	9 251	11 639
Äldrenämnd	37 145	24 437	22 437	28 626	20 222
Byggnadsnämnd	471	470	470	479	489
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	283	282	282	287	293
Kulturnämnd	4 873	7 850	10 850	10 947	14 708
Fritidsnämnd	15 700	16 450	18 700	16 326	16 643
Valnämnd	550	500	500	510	520
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd*	29 550	47 582	10 550	9 344	9 631
Summa styrelse/nämnd	1 210 757	1 385 117	1 341 073	1 066 239	821 005
Ombudgeteringar*	570 113	226 793	114 885	0	0
Summa inkl ombudgeteringar	1 780 870	1 611 910	1 455 958	1 066 239	821 005
Mark- och exploatering - anläggningar	265 100	250 300	508 850	561 950	639 400
Summa inkl mark- och exploatering	2 045 970	1 862 210	1 964 808	1 628 189	1 460 405

*Ombudgeteringar från 2024

Tabell 7. Nya investeringsprojekt, över 50 mnkr

Projekt	Totalt 2026-2029	Total budget
Förskola Tavelsjö, 6 avd	62 000	62 000

Redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen

Utifrån nya lagkrav ska kommunens budget innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen. Då bolagen står inför väsentliga investeringsbehov är det investeringsprognoserna och dess inverkan på de ekonomiska förutsättningarna som lyfts fram för Umeå kommun. Det bör dock observeras att kommunfullmäktige inte beslutar om investeringarna, utan det är endast en information. Vilka investeringar som ska genomföras beslutar respektive bolag själva. Fullmäktige ska dock ta ställning innan principiellt viktiga beslut fattas i de kommunala bolagen, exempelvis beslut om stora investeringar. Under planeringsperioden planeras dock inte för några sådana investeringar, utan kommunfullmäktige styr bolagen genom ägardirektiv och genom de kreditlimiter som fastställs inför varje budgetår.

Under perioden 2025-2029 uppgår den samlade investeringsprognosen för bolagskoncernen till ca 13 miljarder kronor, vilket innebär i snitt 2,6 miljarder per år. De största investeringarna planeras inom Umeva, AB Bostaden samt Umeå energi AB. Dessa bolag är de största bolagen i koncernen och de står för ca 75 procent av bolagskoncernens samlade investeringsvolym dessa år.

Inom Umeva, kommunens VA-bolag, handlar den ökade investeringsnivån under perioden om investeringar för vattenförsörjning. Inom Umeå energi investeras det i värme, elnät samt grön omställning och inom AB Bostaden beräknas nyproduktion av bostäder komma gång under 2026 men framför allt under 2027-2028. Även ett nytt vård- och omsorgsboende ligger i planen. Bolagens investeringar är kassaflödesgenererande, dvs självbärande inom respektive bolag. Inom bolagskoncernen finns dock infrastrukturinvesteringar som inte är självbärande i det korta perspektivet, men som finansieras inom UKF-koncernen som helhet. Den största är renovering och utbyggnad av Umeå hamn. Detta åtagande innebär att det inte planeras för någon utdelning från UKF till kommunen under planeringsperioden.

Nedanstående tabell visar de prognosticerade investeringsvolymerna för bolagskoncernen för 2025-2029, där de helägda bolagen framgår enskilt.

Tabell 8. Prognos investeringsramar bolagskoncern

Belopp i mnkr

	2025	2026	2027	2028	2029
Umeå Energi	488	906	955	497	291
Bostaden	429	523	706	694	505
Umeva	338	695	874	834	911
INAB	35	180	300	250	250
Hamnen	253	295	375	955	313
Övriga UKF	28	148	48	45	25
Totalt UKF	1 571	2 747	3 258	3 275	2 295

Förslag till investeringsbudget 2026 och plan 2027-2029

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Teknisk nämnd		1 170 081	1 118 594	831 538	651 470	3 771 683
Fastigheter		805 644	737 981	401 017	365 290	2 309 932
Brand- och räddningsnämnd		112 441	69 000	0	0	181 441
Brandstation Signalvägen, funktioner maa höjd beredskap	Nytt	15 000	14 000	0	0	29 000
Brandstation Umeå Östra	Påbörjad	97 441	55 000	0	0	152 441
Fritidsnämnd		10 000	0	224	229	10 453
Ram lokalanpassningar Fritid	Årligt ramanslag (reinvestering)	0	0	224	229	453
Umeå Arena tillbyggnad isgrop, klimatanp	Nytt	10 000	0	0	0	10 000
För- och grundskolenämnd		204 137	272 450	176 649	73 550	726 786
Brännlands skola (paviljong, tillgänglighet)	Nytt	9 000	10 000	0	0	19 000
För- och grundskolegårdar solskydd, belysning, lek	Årligt ramanslag (reinvestering)	3 300	3 300	3 366	3 433	13 399
Förskola Hissjö 2 avd	Nytt	0	8 000	14 000	0	22 000
Förskola Innertavle 4 avd	Ej påbörjad	0	0	1 000	25 400	26 400
Förskola Rödåsel 2 avd	Påbörjad	20 000	0	0	0	20 000
Förskola Stöcke 6 avd	Ej påbörjad	1 000	20 000	41 100	0	62 100
Förskola Sörmjölle 4 avd	Nytt	0	0	0	1 000	1 000
Förskola Tavelsjö 6 avd	Nytt	0	0	20 000	42 000	62 000
Förskola Yttersjö 4 avd	Nytt	2 000	20 000	23 000	0	45 000
Grisbackaskolan kök matsal 4 klassrum	Påbörjad	36 000	3 000	0	0	39 000
Grubbeskolan 2 klassrum, matsal	Nytt	0	12 500	12 500	0	25 000
Hedlundaskolan F-6 utbyggnad till två paralleller	Påbörjad	34 187	7 000	0	0	41 187
Innertavle ersätt en byggnad för åk 4-5	Påbörjad	19 000	0	0	0	19 000
Obbola skola F-9 utbyggnad två klassrum	Påbörjad	0	12 000	0	0	12 000
Ram anpassningar förskola	Årligt ramanslag (reinvestering)	550	550	561	572	2 233

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Ram anpassningar grundskola	Årligt ramanslag (reinvestering)	1 100	1 100	1 122	1 144	4 466
Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3	Ej påbörjad	50 000	75 000	0	0	125 000
Sjöfruskolan utemiljö	Påbörjad	5 000	0	0	0	5 000
Stöcke skola nybyggnad två paralleller F-3	Ej påbörjad	20 000	100 000	60 000	0	180 000
Umeå Kommun paviljong (UKP)	Påbörjad	3 000	0	0	0	3 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		25 300	36 100	13 122	7 800	82 322
Ram anpassningar Gym-Vux	Påbörjad	7 100	1 100	1 122	0	9 322
Vasaskolan gymn elevökn	Påbörjad	18 200	35 000	12 000	7 800	73 000
Individ- och familjenämnd		155 077	118 941	26 438	68 007	368 462
Anp ny lokal för daglig verksamhet etapp 1	Nytt	0	10 000	0	0	10 000
Daglig verksamhet Magistervägen	Påbörjad	30 000	35 000	0	0	65 000
Förstärkt serviceboende Malmen 27 2 plan	Påbörjad	33 000	13 000	0	0	46 000
Gruppboende 2024, 3	Ej påbörjad	0	10 000	7 000	0	17 000
Gruppboende Cirkelpassaren barn	Påbörjad	8 000	0	0	0	8 000
Gruppboende Gimoplan	Påbörjad	10 000	8 864	0	0	18 864
Gruppboende Holmsund 2 plan	Ej påbörjad	25 000	20 000	1 000	0	46 000
Gruppboende Kommunministern	Påbörjad	1 000	0	0	0	1 000
Gruppboenden 2 per år	Ej påbörjad	0	0	0	49 200	49 200
Gruppboenden Tomtebogård 2 plan	Påbörjad	30 000	4 000	0	0	34 000
Ram anp DV, anp LSS-boende mm	Årligt ramanslag (reinvestering)	18 077	18 077	18 438	18 807	73 398
Kulturnämnden		47 490	990	1 010	15 405	64 895
Bibliotek	Ej påbörjad	0	0	0	14 375	14 375
Kulturskola	Påbörjad	46 500	0	0	0	46 500
Ram anpassning/renovering bibliotek	Årligt ramanslag (reinvestering)	990	990	1 010	1 030	4 020
Teknisk nämnd		228 700	227 000	177 964	182 577	816 241
Driftkontor TN kv Schablonen 8, 11	Nytt	10 000	15 000	0	0	25 000
Hippologum	Nytt	11 000	11 000	0	0	22 000
Kontor Magistervägen	Nytt	20 000	23 000	0	0	43 000
Kök ramanslag	Årligt ramanslag (reinvestering)	8 800	11 000	11 220	11 444	42 464
Lokalanpassning ej spec.	Årligt ramanslag (reinvestering)	22 000	22 000	22 440	22 889	89 329

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Lokaloptimeringar TN	Årligt ramanslag (reinvestering)	1 100	2 200	2 244	2 289	7 833
Nolia arena, inred nytt våningsplan	Nytt	13 000	0	0	0	13 000
Reinvesteringar, pågående och generella	Årligt ramanslag (reinvestering)	112 000	112 000	113 540	115 111	452 651
Åtgärdsprogram Bygg och anläggning Fastighetsinvesteringar klimat	Ej påbörjad	6 500	6 500	6 500	6 500	26 000
Åtgärdsprogram Energi Fastighetsinvesteringar (lönsamma)	Årligt ramanslag (reinvestering)	12 100	12 100	11 220	11 444	46 864
Åtgärdsprogram Transporter Laddinfrastruktur tjänstefordon	Påbörjad	5 500	5 500	5 800	5 900	22 700
Ökad civilberedskap	Påbörjad	6 700	6 700	5 000	7 000	25 400
Äldrenämnd		22 500	13 500	5 610	17 722	59 332
Ram anpassning kommunala lokaler och boenden	Årligt ramanslag (reinvestering)	5 500	5 500	5 610	5 722	22 332
Solgården VOB, anpassningar	Nytt	17 000	8 000	0	0	25 000
Sävar hemtjänstlokal/dagverksamhet dementa, del av VOB	Ej påbörjad	0	0	0	2 000	2 000
Sävar Vård- och omsorgsboende 60 pl	Ej påbörjad	0	0	0	10 000	10 000
Gator och vägar		201 378	268 226	300 335	152 517	922 455
Teknisk nämnd		201 378	268 226	300 335	152 517	922 455
Bro över Stationsentré	Ej påbörjad	0	23 264	23 264	0	46 528
Cykelparkering Umeå Ö och Umeå C	Ej påbörjad	6 000	0	0	0	6 000
Djupbäcken Klimatanpassning	Ej påbörjad	17 500	20 000	20 000	0	57 500
Fordon 7 år	Årligt ramanslag (reinvestering)	7 700	7 700	7 854	8 011	31 265
GC-bro Sävarån	Ej påbörjad	0	6 000	6 000	10 000	22 000
Humleparken inkl. GC	Nytt	0	500	6 000	0	6 500
Järnvägspassage Holmsund	Ej påbörjad	3 000	20 000	30 000	0	53 000
Kollektivtrafiknod Trandansen	Ej påbörjad	0	0	15 000	0	15 000
Kommun- & stadsdelssatsningar	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 200	2 200	2 244	2 289	8 933
Kontaktvägen	Nytt	500	2 000	10 000	7 500	20 000
Kungsgatan	Ej påbörjad	6 000	0	0	0	6 000
Norra Obbolavägen	Ej påbörjad	6 000	1 405	3 595	0	11 000
Renmarkstorget	Påbörjad	6 079	15 000	0	0	21 079
Skravelsjövägen i Röbäck	Nytt	0	500	2 000	12 500	15 000
Snödeponi Brännland	Årligt ramanslag (reinvestering)	6 000	6 000	0	0	12 000
Snötipp	Ej påbörjad	0	0	9 000	0	9 000

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Sopkärl	Nytt	2 500	2 500	2 500	0	7 500
Säkra anläggningarnas standard	Årligt ramanslag (reinvestering)	82 559	81 559	82 930	84 328	331 375
Tegsbron	Ej påbörjad	0	0	0	5 000	5 000
Tvärån Klimatanpassning	Ej påbörjad	17 500	20 000	20 000	0	57 500
Utredningar inför investeringar	Årligt ramanslag (reinvestering)	1 100	1 100	1 122	1 144	4 466
Viadukt Tomternavägen	Ej påbörjad	0	11 258	11 258	0	22 516
Väg 503	Påbörjad	10 000	19 500	19 500	0	49 000
Ålidhem stadsmiljö Gata	Ej påbörjad	0	1 000	3 000	0	4 000
Åtgärdsprogram Framkomlighetshöjande Kollektivtrafik	Ej påbörjad	3 750	3 750	3 750	0	11 250
Åtgärdsprogram Transporter Klimatanpassning	Årligt ramanslag (reinvestering)	12 100	12 100	11 220	11 444	46 864
Åtgärdsprogram Transporter Trafiksäkerhet och Hållbara färd sätt	Årligt ramanslag (reinvestering)	10 890	10 890	10 098	10 300	42 178
IT		80 820	54 258	71 658	78 728	285 463
Teknisk nämnd		80 820	54 258	71 658	78 728	285 463
Bildskärman och tillbehör	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 824	2 824	2 498	2 548	10 694
Datorer Umeå Kommun	Årligt ramanslag (reinvestering)	37 258	21 181	28 463	29 033	115 934
Ram It FG	Årligt ramanslag (reinvestering)	15 079	11 162	15 792	16 108	58 140
Ram It GY	Årligt ramanslag (reinvestering)	19 967	13 399	14 236	14 521	62 123
Ram It infrastruktur	Årligt ramanslag (reinvestering)	4 593	4 593	7 069	7 210	23 464
Skrivare som tjänst	Årligt ramanslag (reinvestering)	1 100	1 100	3 600	9 309	15 108
Parker		25 300	24 300	24 586	20 878	95 064
Teknisk nämnd		25 300	24 300	24 586	20 878	95 064
Döbelns park	Nytt	0	4 000	0	0	4 000
Gatuträd	Årligt ramanslag (reinvestering)	660	660	673	687	2 680
Lekparker	Årligt ramanslag (reinvestering)	6 400	6 400	6 488	6 578	25 866
Olofsdals park	Ej påbörjad	0	0	4 000	0	4 000
Parker	Årligt ramanslag (reinvestering)	8 400	8 400	8 488	8 578	33 866
Skog	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 200	2 200	2 244	2 289	8 933
Strandprom Alla broar runt	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 200	2 200	2 244	2 289	8 933
Utredningar allmänt	Årligt ramanslag (reinvestering)	440	440	449	458	1 787
Ålidhem stadsmiljö Park	Ej påbörjad	5 000	0	0	0	5 000

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Övriga		56 940	33 830	33 942	34 057	158 769
Teknisk nämnd		56 940	33 830	33 942	34 057	158 769
Fastighet Inredning/ utrustning	Årligt ramanslag (reinvestering)	440	330	337	343	1 450
Köp av bostadsrätter	Nytt	25 000	25 000	25 000	25 000	100 000
Maskiner (elektronik/digitalisering) MS	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 500	2 500	2 520	2 540	10 060
Norrbyskär	Påbörjad	18 000	0	0	0	18 000
Ram Ståd	Årligt ramanslag (reinvestering)	5 500	5 500	5 576	5 653	22 229
Säkerhet och beredskap	Ej påbörjad	5 000	0	0	0	5 000
Volym och arbetssätt MS	Årligt ramanslag (reinvestering)	500	500	510	520	2 030
Kommunstyrelsen		72 392	101 345	131 042	59 307	364 086
Fastigheter		40 000	40 000	40 000	40 000	160 000
Kommunstyrelsen		40 000	40 000	40 000	40 000	160 000
Köp av fastigheter	Ej påbörjad	30 000	30 000	30 000	30 000	120 000
Medel till KS förfogande, civilberedskap	Nytt	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
IT		4 400	4 400	4 488	4 578	17 866
Kommunstyrelsen		4 400	4 400	4 488	4 578	17 866
Digitaliseringsreserv	Årligt ramanslag (reinvestering)	4 400	4 400	4 488	4 578	17 866
Kraft		26 754	23 707	39 292	13 442	103 196
Kommunstyrelsen		26 754	23 707	39 292	13 442	103 196
Förnyelse Kraftverk	Årligt ramanslag (reinvestering)	4 504	5 312	0	0	9 817
Investeringsprogram bygg	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 221	776	0	0	2 996
Investeringsprogram damm	Årligt ramanslag (reinvestering)	11 193	5 558	10 857	6 204	33 812
Vidmakthållande Kraftverk	Årligt ramanslag (reinvestering)	6 592	2 327	1 293	1 293	11 503
Övriga invest. Stornorrfors	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 245	9 735	27 143	5 946	45 068
Övriga		1 238	33 238	47 262	1 287	83 025
Kommunstyrelsen		1 238	33 238	47 262	1 287	83 025
Investeringsreserv	Årligt ramanslag (reinvestering)	1 238	1 238	1 262	1 287	5 025
Muddring av farleden	Ej påbörjad	0	32 000	46 000	0	78 000
Äldrenämnd		24 437	22 437	28 626	20 222	95 722
Övriga		24 437	22 437	28 626	20 222	95 722

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Äldrenämnd		24 437	22 437	28 626	20 222	95 722
Digitalisering, ny	Ej påbörjad	1 300	1 100	6 800	600	9 800
Inventarier/digitalisering extern förhyrning, ny	Ej påbörjad	3 737	3 737	3 800	767	12 041
Inventarier/Digitalisering/Hjälpmedel re	Årligt ramanslag (reinvestering)	19 400	17 600	18 026	18 855	73 881
Brand- och räddningsnämnd		47 582	10 550	9 344	9 631	77 107
Övriga		47 582	10 550	9 344	9 631	77 107
Brand- och räddningsnämnd		47 582	10 550	9 344	9 631	77 107
Anläggning av nya brandposter	Årligt ramanslag (reinvestering)	550	550	561	572	2 233
Ram	Årligt ramanslag (reinvestering)	6 532	10 000	8 783	9 059	34 374
Utrustning Brandstation Holmsund	Påbörjad	6 500	0	0	0	6 500
Utrustning och inv Brandstation Umeå Östra	Ej påbörjad	34 000	0	0	0	34 000
För- och grundskolenämnd		19 320	15 920	21 388	17 462	74 091
Övriga		19 320	15 920	21 388	17 462	74 091
För- och grundskolenämnd		19 320	15 920	21 388	17 462	74 091
Inv Brännlands skola	Nytt	0	500	0	0	500
Inv Fsk Innertavle 4 avd	Nytt	0	0	0	1 400	1 400
Inv Fsk Rödåsel 2 avd	Ej påbörjad	600	0	0	0	600
Inv Fsk Stöcke ny 6 avd	Ej påbörjad	0	0	2 100	0	2 100
Inv Fsk Yttersjö 4 avd	Nytt	0	0	1 400	0	1 400
Inv Förskola Hissjö 2 avd	Nytt	0	0	700	0	700
Inv Förskola Tavelsjö 6 avd	Nytt	0	0	0	2 100	2 100
Inv Grisbackaskolan kök matsal 4 klassrum	Ej påbörjad	1 400	0	0	0	1 400
Inv Grubbeskolan	Nytt	0	0	500	0	500
Inv Hedlundaskolan bef skola/matsal	Ej påbörjad	3 400	0	0	0	3 400
Inv Innertavle ersätt en byggnad för åk 4-5	Ej påbörjad	500	0	0	0	500
Inv Obbola skola F-9 utbyggnad till två paralleller	Ej påbörjad	0	0	500	0	500
Inv Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3	Ej påbörjad	0	2 000	0	0	2 000
Inv Stöcke skola nybyggnad två paralleller F-3	Ej påbörjad	0	0	2 500	0	2 500
IT-åtgärder	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 420	2 420	2 468	2 518	9 826
Reinvesteringsmedel inventarier förskola	Årligt ramanslag (reinvestering)	4 400	4 400	4 488	4 578	17 866

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Reinvesteringsmedel inventarier grundskola	Årligt ramanslag (reinvestering)	6 600	6 600	6 732	6 867	26 799
Fritidsnämnd		16 450	18 700	16 326	16 643	68 119
Övriga		16 450	18 700	16 326	16 643	68 119
Fritidsnämnd		16 450	18 700	16 326	16 643	68 119
Tillgänglighet bad	Nytt	250	0	0	0	250
Reinvesteringar enl utbytesplan	Årligt ramanslag (reinvestering)	9 900	9 900	9 900	10 088	39 788
Täckgolv och filtmatte	Nytt	0	2 500	0	0	2 500
Utbyte konstgräsplaner	Årligt ramanslag (reinvestering)	6 300	6 300	6 426	6 555	25 581
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		10 500	21 500	6 500	18 620	57 120
Fastigheter		4 000	0	0	10 000	14 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		4 000	0	0	10 000	14 000
Forslunda	Nytt	0	0	0	10 000	10 000
Forslunda stall och grishus	Påbörjad	4 000	0	0	0	4 000
Övriga		6 500	21 500	6 500	8 620	43 120
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		6 500	21 500	6 500	8 620	43 120
Inv Vasaskolan gymn elevökn	Ej påbörjad	0	15 000	0	2 000	17 000
Reinvesteringsmedel	Årligt ramanslag (reinvestering)	6 500	6 500	6 500	6 620	26 120
Individ- och familjenämnd		15 254	19 926	9 251	11 639	56 070
Övriga		15 254	19 926	9 251	11 639	56 070
Individ- och familjenämnd		15 254	19 926	9 251	11 639	56 070
Inv Gruppboende Cirkelpassaren barn	Ej påbörjad	650	0	0	0	650
Inv Gruppboende Komministern	Ej påbörjad	420	0	0	0	420
Inv Gruppboende Tomtebogård 2 plan	Ej påbörjad	840	0	0	0	840
Inv Korttidsvistelse, ersätta Älgvägen	Ej påbörjad	418	0	0	0	418
Inventarier Annan boendeform 6 pl	Nytt	0	0	0	700	700
Inventarier Daglig verksamhet etapp 1	Nytt	1 500	0	0	0	1 500
Inventarier Daglig verksamhet etapp 2	Nytt	0	0	0	1 600	1 600
Inventarier Daglig verksamhet Magistervägen	Nytt	0	7 000	0	0	7 000
Inventarier förtätning Masen 9, förhyrt	Nytt	800	0	0	0	800
Inventarier Gruppboende Holmsund 2 pl	Nytt	0	840	0	0	840

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Inventarier Gruppboende Malmen 27 2pl	Nytt	650	0	0	0	650
Inventarier Gruppboenden 2 per år	Ej påbörjad	0	0	350	260	610
Inventarier kontor socialtjänstpersonal Magistervägen	Nytt	0	2 000	0	0	2 000
Inventarier ombyggnation servicelägenheter, förhyrda	Nytt	500	0	0	0	500
Inventarier Servicelägenheter, förhyrda	Nytt	360	360	0	0	720
Inventarier Socialtjänstens Hus	Ej påbörjad	0	1 000	0	0	1 000
Inventarier SOL-boenden, förhyrda	Nytt	1 500	0	0	0	1 500
Inventarier Utökning CMV (Centrum Mot Våld), förhyrt	Nytt	800	0	0	0	800
Investering inventarier ny	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 746	4 656	4 749	4 844	16 996
Investering inventarier re	Årligt ramanslag (reinvestering)	3 300	3 300	3 366	3 433	13 399
Investering teknik	Årligt ramanslag (reinvestering)	770	770	785	801	3 127
Kulturnämnden		7 850	10 850	10 947	14 708	44 355
Övriga		7 850	10 850	10 947	14 708	44 355
Kulturnämnden		7 850	10 850	10 947	14 708	44 355
Gestaltad livsmiljö	Nytt	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Inventarier Bibliotek	Ej påbörjad	0	0	0	8 663	8 663
Inventarier Kulturskolan	Nytt	2 000	0	0	0	2 000
Konst	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 200	2 200	2 244	2 289	8 933
Kultur reinvestering/ kostnadsbesparande	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 650	7 650	7 703	2 757	20 760
Valnämnd		500	500	510	520	2 030
Övriga		500	500	510	520	2 030
Valnämnd		500	500	510	520	2 030
Utrustning	Årligt ramanslag (reinvestering)	500	500	510	520	2 030
Byggnadsnämnd		470	470	479	489	1 907
Övriga		470	470	479	489	1 907
Byggnadsnämnd		470	470	479	489	1 907
Utrustning	Årligt ramanslag (reinvestering)	470	470	479	489	1 907
Miljö- och hälsoskyddsnämnd		282	282	287	293	1 143
Övriga		282	282	287	293	1 143
Miljö- och hälsoskyddsnämnd		282	282	287	293	1 143

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Inventarier	Årligt ramanslag (reinvestering)	282	282	287	293	1 143
Totalsumma		1 385 117	1 341 073	1 066 239	821 005	4 613 434

Specifikation exploateringsplan 2026-2029

Investeringsbudget exploatering verksamhetsmark

Belopp i tkr.

Objekt	2026	2027	2028	2029	Totalt
Västerslätt/Rödäng	0	45 000	0	0	45 000
Nordic Logistic Park		45 000			45 000
I20	0	0	2 000	12 000	14 000
Sandbäcken 2			2 000	12 000	14 000
Ersboda/Ersmark	0	7 000	4 000	17 000	28 000
Ersboda Östra 2		7 000			7 000
Ersboda Östra 3			4 000	12 000	16 000
Ersboda Östra 4				5 000	5 000
Centrala stan	0	0	0	800	800
Renen				800	800
Röbäck	0	1 000	1 000	1 000	3 000
Röbäck, Umåker		1 000	1 000	1 000	3 000
Ön	1 300	2 000	39 000	32 000	74 300
Ön Södra	1 300	2 000	39 000	32 000	74 300
Klockarbäcken	64 150	127 000	113 500	180 000	484 650
Klockarbäcken 2 (Västra)	45 000	57 500	57 500	20 000	180 000
Klockarbäcken ind.omr 3 (Brännlandsberget)	15 000	41 000	46 000	160 000	262 000
Klockarbäcken Kulla	2 400	25 000	10 000		37 400
Klockarbäcken nya skjutbanan	1 750	3 500			5 250
Sävar	0	10 000	9 650	23 650	43 300
Sävar resecentrum			1 000		1 000
Sävar entré syd			650	17 650	18 300
Sävar, regionen och kommunen		10 000	8 000	6 000	24 000
Umeå östra landsbygd	15 000	50 000	88 000	30 000	183 000
Gemensamma kostn Dåva	15 000	50 000	88 000	30 000	183 000
Holmsund/Obbola	2 000	3 000	5 000	10 000	20 000
Lövö etapp 1 (Lövö ind.omr)	0	1 000	5 000	10 000	16 000
Obbola verksamhetsområde (brofästet)	2 000	2 000			4 000
Projektledning	4 900	4 950	5 100	5 150	20 100
Summa utgifter	87 350	249 950	267 250	311 600	916 150

Investeringsbudget exploatering bostadsmark

Belopp i tkr.

Objekt	2026	2027	2028	2029	Totalt
Backen	1 000	4 500	9 300	5 000	19 800
Backen Stenmorgårdet	1 000	4 500	3 800		9 300
Västerhiske norra			4 500	4 500	9 000
Västerhiske södra			1 000	500	1 500
Ersboda/Ersmark	300	4 500	15 500	27 400	47 700
Ersboda 2:1 Pinnen Struten	0	0	1 000	2 900	3 900
Ersmark 22:2	300	4 500	14 500	24 500	43 800
Centrala stan	1 050	2 050	27 450	30 850	61 400
Brinken (Lundåkern)	1 000				1 000
Dragonfältet			400		400
Lodet, Resecentrum				5 000	5 000
Gamla godsbangården		2 000	27 000	25 000	54 000
Uttern, östra station				800	800
Öbacka Strand	50	50	50	50	200
Haga/Sandbacka	20 000	6 000	2 000	0	28 000
Guldskrinet	20 000	6 000	2 000		28 000
Mariehem	7 500	0	0	0	7 500
Mariehems C	7 500				7 500
Universitetområdet	18 000	21 000	25 000	25 000	89 000
Hamrinsberget	0	10 000	25 000	25 000	60 000
Olofsdal	17 500	11 000			28 500
Stadsliden 6:3	500				500
Röbäck	0	0	1 000	1 000	2 000

Röbäcksliden			1 000	1 000	2 000
Teg	6 500	2 100	14 100	42 100	64 800
Innanför ringen	5 000	1 000	12 500	42 000	60 500
Slakteriet/ Aspgården	1 000	1 000			2 000
Smörjaren			1 500		1 500
Teg Glosboken	500	100	100	100	800
Ön	12 000	102 000	108 000	122 500	344 500
Broetapp	12 000	100 000	100 000	110 000	322 000
Ön		2 000	8 000	12 500	22 500
Ålidhemsområdet	1 200	0	0	0	1 200
Magistern/Professorn	1 200				1 200
Tomtebo	52 500	82 500	56 500	37 000	228 500
Carlslund, Malmvägen			500		500
Tavleliden södra	1 500				1 500
Tomtebo strand	50 000	80 000	55 000	31 000	216 000
Tomtebo gård	1 000	2 500	1 000	6 000	10 500
Sävar	4 000	0	0	0	4 000
Bullmark Bagarstugevägen	4 000				4 000
Umeå östra landsbygd	2 000	500	4 500	1 500	8 500
Innertavle		500	4 500	1 500	6 500
Tegelbruksberget	2 000				2 000
Holmsund/Obbola	10 000	4 500	3 000	1 000	18 500
Holmsund 2:42 LSS		3 000			3 000
Resedan		500	2 000		2 500
Obbola 19:1	10 000	1 000	1 000	1 000	13 000
Umeå södra landsbygd	2 000	3 500	0	5 300	10 800
Skravelsjö		1 500			1 500
Stöcksjöleden småhus	2 000	2 000			4 000
Sörfors småhus				5 300	5 300
Hörnefors	0	800	3 250	4 000	8 050
Hörneå 8:3 och 8:4			250	4 000	4 250
Hörneå 8:811		800	3 000	0	3 800
Projektledning	4 900	4 950	5 100	5 150	20 100
Summa utgifter	142 950	238 900	274 700	307 800	964 350

Investeringsbudget exploatering markförvärv

Belopp i tkr.

Objekt	2026	2027	2028	2029	Totalt
Ospecificerade objekt	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000

Totala investeringar	250 300	508 850	561 950	639 400	1 960 500
-----------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	------------------

Viktiga datum för Umeå kommuns nämnder 2026

Observera att detaljerad information om nedanstående aktiviteter lämnas i separata anvisningar.

Datum	Aktivitet
26-jan	Verksamhetsdagen i KF Förvaltningar lämnar information till KF om möjligheter/utmaningar 3–5 år.
06-feb	Underlag till Årsredovisning Förvaltningens förslag till KS-rapport från xxx-nämnden för perioden jan-dec 2025 ska vara färdigt och inskickat till SLK Ekonomi.
23-feb	Underlag till Årsredovisning XXX-nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-dec 2025 (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till KS diarium och SLK Ekonomi.
23-feb	Uppföljning Intern kontroll fg år Nämndens beslut om att Intern kontrollen under föregående år varit ändamålsenlig och tillräcklig samt nämnden godkännande av uppföljning av internkontrollplan för föregående ska vara inskickad till KS diarium
20-mar	Planering och budget nästkommande år Sista datum för nämnd att lämna yttrande på SLK:s förslag till planeringsdirektiv- Sista datum för Personalnämnden att lämna yttrande över löneutveckling och personalpolitiska mål
24 mar -1 apr	Planering och budget nästkommande år Planeringsdialog - nämnder presenterar sina yttranden för KSnau
29 april	Taxor & avgifter 2027 Sista datum för nämnd att inkomma med förslag till KS diarium om revidering av eventuella taxor och avgifter inför verksamhetsåret 2027.
12-maj	Förenklad rapport jan-apr Förvaltningens förslag till förenklad KS/KF-rapport fr nämnden för perioden jan-april färdigt och inskickat till SLK ekonomi.
20-maj	Förenklad rapport jan-apr Nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-april (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till KS diarium och SLK ekonomi.
20-maj	Uppföljning Intern Kontroll jan-apr Nämndens uppföljning av internkontrollplan för perioden jan-april inskickad till KS diarium.
14-sep	Delårsrapport jan-aug Förvaltningens förslag till KS/KF-rapport fr nämnden för perioden januari-augusti färdigt och inskickat till SLK ekonomi.
25-sept	TN:s detaljbudget Sista datum för TN att lämna fastställd detaljbudget till KS, FoGn och GyVn.
25-sep	Delårsrapport jan-aug Nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-aug (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till KS diarium och SLK Ekonomi.
25-sep	Uppföljning Intern kontroll jan-aug Nämndens uppföljning av internkontrollplan för perioden jan-aug innevarande år inskickad till KS diarium
31-okt	Investeringsplanering och budget nästkommande år TN lämnar fastställt förslag till investeringsbudget och plan samt 10-årig investeringsunderlag till KS diarium
20-nov	Verksamhetsplan och budget för 2027 Sista datum för nämnder att lämna nämndens fastställda Verksamhetsplan (inkl. detaljbudget). Plan för styrning och uppföljning av verksamhet som utförs av externa utförare samt Riskanalys och Internkontrollplan för nästkommande verksamhetsår till KS diarium
7 dec	Nuläge & framtid Presentation av planeringsförutsättningar och förslag till planeringsdirektiv för 2028.

Viktiga datum för Umeå kommuns bolag 2026

Observera att detaljerad information om nedanstående aktiviteter lämnas i separata anvisningar.

Datum	Aktivitet
13-feb	Underlag till Årsredovisning Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail
23-feb	Underlag till Årsredovisning Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-dec 2025 färdigt och inskickat till SLK ekonomi.
23-feb	Bolagsdagen i KF
16-mar	Underlag till Årsredovisning XXX-bolagets fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-dec 2025 (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till KS diarium och SLK ekonomi.
20-mar	Planering nästkommande år Sista datum för UKF/bolag att lämna yttrande på SLK:s förslag till planeringsförutsättningar.
24 mar- 1 apr	Planering nästkommande år Planeringsdialog – UKF och berörda bolag presenterar sina yttranden för KSna
8 april	Årsredovisning UKF Senaste dag för UKF att lämna signerat beslut om årsredovisning samt årsredovisning enligt beslutad anvisning till KS diarium och SLK redovisning
29 april	Taxor & avgifter 2027 Sista datum för UKF/bolag att inkomma med förslag till KS diarium om revidering av eventuella taxor och avgifter inför verksamhetsåret 2027.
13 maj	Förenklad rapport jan-apr Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail.
12 maj	Förenklad rapport jan-apr Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-april färdigt och inskickat till SLK ekonomi.
11-maj	Underlag för KS uppsiktsplikt Sista dag för UKF att överlämna underlag till KS för uppsiktspliktens verkställande
20-maj	Förenklad rapport jan-apr UKF:s rapport (verksamhetsberättelse/underlag) till KS/KF för perioden jan-april ska vara inskickad till KS diarium och SLK ekonomi.
14-sep	Delårsrapport jan-aug Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail.
14-sep	Delårsrapport jan-aug Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-aug 2024 färdigt och inskickat till SLK ekonomi.
28-sep	Delårsrapport jan-aug Styrelsen för Umeå folkets hus skickar fastställd rapport till KS diarium och SLK ekonomi.
28-sep	Delårsrapport jan-aug Av respektive bolagsstyrelse fastställd rapport till KS/KF (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) skickas till UKF för överlämning till KS diarium och SLK ekonomi.
7 dec	Nuläge & framtid Presentation av planeringsförutsättningar och förslag till planeringsdirektiv för 2028.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-06-16

§ 125

Diariennr: KS-2025/00337

Höjning av föreningstaxor inom bad

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa föreningstaxor för badanläggning enligt förslag i bilaga 1

att fastställa tävlingstaxor för Navet enligt förslag i bilaga 2

att de nya förenings- och tävlingstaxorna träder i kraft 1 januari 2026.

Ärendebeskrivning

Förändring av föreningstaxor

För Umeå kommuns idrottsanläggningar (t ex inomhushallar, ishallar, fotbollsplaner m.m.) ska en årlig indexhöjning av taxorna ske. På badanläggningarna har dock ingen höjning skett gällande föreningstaxan mellan 2016 och 2024. För att hantera den uteblivna justeringen av taxorna föreslår fritidsnämnden att föreningstaxorna höjs. Förslaget innebär en genomsnittlig höjning med 17 % som motsvarar den ungefärliga höjning som övriga föreningar fått i andra anläggningar.

Utöver engångshöjningen kommer även den ordinarie årliga indexhöjningen att adderas till de föreslagna taxorna (se förslaget i bilaga 1). Beslut om årlig indexuppräknings för 2026 tas av fritidsnämnden i november 2025 enligt rutin.

Förändring av tävlingstaxor

Tävlingstaxorna för Navet har varit oförändrade sedan 2016 och följer inte Umeå kommuns principer för tävlingar på andra idrottsanläggningar. Den nuvarande prissättningen innebär i praktiken en subventionering av taxor för banor vid tävling i stället för ett påslag som gäller vid tävling på

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-06-16

övriga anläggningar inom Umeå kommun. Förslaget på nya tävlingstaxor innebär att ett påslag med 30 %.

Information

Fritidsnämnden ansvarar för att informera berörda föreningar om beslutet.

Samtliga taxor och avgifter som Umeå kommun tar ut ska också publiceras på www.umea.se/styrdokument som motsvarar kommunallagens krav på författningssamling.

Ärendet har beretts innan Kommunstyrelsen fastställt anvisning avseende hantering av taxor & avgifter. Anvisning ska tillämpas fullt ut från 1 jan 2026.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Förslag till föreningstaxor

Bilaga 2. Förslag till tävlingstaxor

Bilaga 3. Fritidsnämndens förslag till beslut

Beredningsansvariga

Sara Nordström

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig: Ari Leinonen och Joline Göttfert.

Yrkanden

Ari Leinonen (S) och **Joline Göttfert (M)** – Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns

Bifall mot avslag till kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla kommunstyrelsens förslag.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-06-16

Beslutet ska skickas till
Fritidsnämnden

2025-03-10

Översikt förslag reviderade föreningstaxor 2026

	Taxa 2016-2024	Taxa 2025	Taxa from 1/1 2026. Index tillkommer.
Navet 25 m per bana	45 kr	46 kr	54 kr
Navet 50 m per bana	90 kr	92 kr	106 kr
Navet Hoppbassäng	180 kr	184 kr	210 kr
Navet 50 m, höj- och sänkbar del	420 kr	428 kr	488 kr
Navet Multibassäng	600 kr	612 kr	697 kr
Navet Konferens	400 kr	408 kr	464 kr
Storsjö 25 m* per bana	40 kr	46 kr	54 kr
Storsjö hel bassäng	240 kr	245 kr	281 kr
Umelagun 25 m utomhus per bana	45 kr	46 kr	54 kr
Hemgården**	600 kr	637 kr	637 kr
Sävar simhall	130 kr	133 kr	152 kr
Vallabadet inomhus	130 kr	133 kr	152 kr
Vallabadet 25 m utomhus*** per bana	130 kr	46 kr	54 kr
*Storsjö 25 m höjs till samma pris som 25 m på Navet och Umelagun from 1/6–25.			
** På Hemgården har indexökning skett under perioden, därav oförändrad taxa, endast index tillkommer.			
*** Vallabadet har tidigare endast hyrt ut hela bassängen utomhus, detta justeras from 1/6–25 till samma pris per bana som Navet, Umelagun och Storsjöhallen.			

2025-03-10

Förslag reviderade tävlingstaxor Navet 2026

Nuvarande tävlingstaxa på Navet

Heldag 10 000 kr

Halvdag 7 000 kr

I denna avgift ingår tillgång till hela 50-metersbassängen, hoppbassängen samt konferensrum.

Taxa för tävling i enbart hoppbassängen finns ej.

Nuvarande tävlingstaxa på Navet har varit densamma sedan 2016 och är kraftigt rabatterad. Om föreningar skulle betala ordinarie taxa för bokade banor, hoppbassäng och konferens skulle kostnaden för en heldag uppgå till 15 120 kr (enligt 2025 års taxa räknat på 10 banor och konferensrum under 10 timmar).

Förslag reviderad tävlingstaxa på Navet

Tävlingar bokas till ordinarie taxa plus ett påslag om 30% per tävlingsbana.

Påslaget ska täcka merkostnader som uppstår för anläggningen vid tävling, och följer principen som gäller vid tävling på övriga kommunala idrottsanläggningar.

Vid tävling för seniorer på övriga idrottsanläggningar görs ett påslag utöver ordinarie timtaxa med 20% eller 40% beroende på typ av tävling. Simtävlingar innefattar ett åldersspann från juniorer till seniorer, varför påslaget föreslås bli 30%.

Yta för eventuellt avsim samt konferensrum bokas till ordinarie taxa utan påslag.

Interntävlingar och juniortävlingar sker till ordinarie taxa utan påslag.

Förslaget innebär också att det införs en tävlingstaxa för hoppbassängen vilket saknas idag.

Förslag tävlingstaxa 25 m					
	Pris per bana*	Inkl. tävlingspåslag 30%	Antal banor	Antal timmar	Summa
25 m bana	54	70	10	10	7 000
Avsim 22 m	54	-	4	5	1 080
Konferens	464	-		10	4 640
Enligt förslag				Total kostnad:	12 720 kr
Nuvarande taxa					10 000 kr

*enligt förslag prissättning 2026.

2025-03-10

Förslag tävlingstaxa 50 m

	Pris per bana*	Inkl. tävlingspåslag 30%	Antal banor	Antal timmar	Summa
50 m bana	106	138	10	10	13 800
Avsim hoppbassäng	210	-	1	5	1 050
Konferens	464	-		10	4 640
Enligt förslag				Total kostnad:	19 490 kr
Nuvarande taxa					10 000 kr

*enligt förslag prissättning 2026.

Förslag tävlingstaxa hoppbassäng

	Pris per bassäng*	Inkl. tävlingspåslag 30%	Antal banor	Antal timmar	Summa
Hoppbassäng	210	273	1	5	1 365
Konferens	464			5	2 320
				Total kostnad:	3 685 kr

*enligt förslag prissättning 2026.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-06-16

§ 128

Diariennr: KS-2024/00541

Revidering av taxa för utlämnande av allmän handling

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa revidering av Umeå kommunkoncerns taxa för allmänna handlingar enligt bilaga att gälla från 2025-09-01

att fastställa taxa för utlämnande av allmän handling vid stadsarkivet enligt bilaga att gälla från 2025-09-01.

Reservation

Maja Westling Palmberg (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Föreslagen revidering av Umeå kommunkoncerns taxa för allmänna handlingar har gjorts dels utifrån avgiftsförordningens regler, som gäller för statliga myndigheter, samt vissa förtydliganden och redaktionella ändringar. Det som har ändrats eller lagts till är markerat i gult. Den primära skillnaden i den reviderade versionen är att det finns en angivelse om uttag av avgift vid begäran om att få ut allmänna handlingar elektroniskt, exempelvis via mejl. Ytterligare revidering som föreslås är att begreppen videobandsupptagning och ljudbandsupptagning ersätts av de mer tidsenliga begreppen videoupptagning respektive ljudupptagning.

Sammanfattning

Huvudregeln i Umeå kommunkoncern är att kopior av allmänna handlingar lämnas ut i pappersform och att en avgift tas ut om begäran omfattar tio sidor eller mer. Avgiften för en beställning på 10 sidor är 50 kronor och avgiften för varje sida därutöver är 2 kronor. Avgift ska även

tas ut när en kopia av en allmän handling lämnas ut i elektronisk form (exempelvis en inskannad PDF-fil som skickas via mejl). Avgiften ska vara densamma, och beräknas på samma sätt (sidovis), som för kopior i pappersform. Denna regel ska tillämpas om det efter en sekretessprövning har beslutats dels att handlingen kan lämnas ut, dels att det är lämpligt att handlingen lämnas ut i elektronisk form, någon skyldighet att lämna ut i elektronisk form finns inte.

Beslutsmotivering

En handling enligt terminologin i 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen (TF) är en framställning i skrift eller bild samt en upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas med tekniskt hjälpmedel. Ordet handling betyder alltså inte bara ett papper med skrift eller en bild på utan också exempelvis en bandinspelning, en CD-romskiva eller någon annan upptagning för automatisk databehandling. Av SOU 2001:3 s. 225-226 framgår att elektroniskt lagrade allmänna handlingar ska omfattas av begreppet kopia. Vidare hänvisar utredningen till prop. 1975/76:160 s. 189 där en elektronisk handling bedöms vara en form av avskrift.

Enligt 2 kap. 15 § TF ska en allmän handling vid begäran lämnas ut skyndsamt. Den som önskar ta del av allmän handling kan göra det på två sätt. Genom att ta del av handlingen avgiftsfritt genom att myndigheten tillhandahåller handlingen på stället eller genom att få en avskrift eller en kopia direkt i handen alternativt skickad till sig per post mot en avgift (observera att detta inte gäller elektroniskt utskick) enligt 2 kap. 16 § TF.

Enligt 2 kap. 16 § TF är en myndighet endast skyldig att lämna ut kopia av allmänna handlingar på papper. Det finns alltså ingen skyldighet för kommunen att lämna ut en elektroniskt lagrad handling i elektronisk form via exempelvis mejl. Myndighet är inte heller skyldig att omvandla handlingar i pappersform till elektronisk form. Myndighet kan dock välja att lämna ut handlingar på detta sätt.

En avskrift eller en kopia av allmän handling får förenas med en avgift enligt bestämmelserna i 15-22 §§ avgiftsförordningen (AvgF). Av 16 § AvgF framgår att en avgift ska tas ut om en beställning omfattar tio sidor eller mer och att avgiften för en beställning som omfattar tio sidor är 50 kronor samt att avgiften för varje sida därutöver är 2 kronor.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-06-16

Avgiftsförordningen innehåller dock ingen fastställd avgift för att lämna ut kopior i elektronisk form.

Likställighetsprincipen innebär att om man inför avgifter för allmänna handlingar ska dessa omfatta samtliga allmänna handlingar. Det godtas inte att vissa allmänna handlingar är avgiftsbelagda och andra är gratis. Det skulle kunna innebära att vissa kommunmedlemmar obehörigen gynnas på bekostnad av andra. Likställighetsprincipen torde också innebära att samtliga förvaltningar inom kommunen konsekvent ska ta ut avgifter. Det kan inte godtas att beslutet bara tillämpas ibland eller mot vissa, men inte andra.

Med stöd av ovan föreslås att samma taxa som idag tillämpas vid utlämnande av allmän handling i pappersform ska gälla även vid utlämnande av allmänna handlingar i elektronisk form. Ett sådant beslut innebär ett enkelt förfarande för kommunens handläggare, det blir tydligt för enskilda och andra som begär ut handlingar och samma regler gäller för alla och för samtliga handlingar.

Beslutsunderlag

Taxa för kopiering av allmänna handlingar i Umeå kommunkoncern.
Taxa för utlämnande av allmän handling vid stadsarkivet.

Beredningsansvariga

Lennart Nilsson
Johan Silverfred

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Bore Sköld (V) – Att under punkt två ersätta texten "Samma taxa som ovan angivits gäller." med "90 kronor per påbörjad fjärdedels arbetstimme gäller. Första kvarten är avgiftsfri".

Propositionsordning som godkänns

Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag mot Bore Skölds (V) förslag. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar att bifalla näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig: Hans Lindberg, Robert Axebro, Bore Sköld, Anders Ågren, Davis Kaza, Arvid Lundberg, Anders Norqvist, Veronica Kerr, Mikael Berglund, Anna-Karin Sjölander, Lars Brännström och Helena Smith.

Yrkanden

Hans Lindberg (S), Anders Ågren (M), Arvid Lundberg (MP), Veronica Kerr (KD), Mikael Berglund (S), Anna-Karin Sjölander (C) och Helena Smith (S) – Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Robert Axebro (C) och Maja Westling Palmberg (C) – Avslag till att ta ut avgift för digital handling.

Bore Sköld (V), Anders Norqvist (L), Davis Kaza (AP) och Lars Brännström (MP) – Att under punkt två ersätta texten "Samma taxa som ovan angivits gäller." med "90 kronor per påbörjad fjärdedels arbetstimme gäller. Första kvarten är avgiftsfri".

Davis Kaza (AP) med instämmande av **Anna-Karin Sjölander (C)** – Återremiss för att utreda hur kommunen ska hantera exempelvis AI-företag som begär ut stora mängder handlingar digitalt.

Propositionsordning som godkänns

Ärendet ska avgöras idag *mot* att ärendet ska återremitteras. Ordförande finner att kommunfullmäktige beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Bifall till kommunstyrelsens förslag *mot* Axebros (C) m.fl. förslag *mot* Skölds (V) m.fl. förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla kommunstyrelsens förslag.

Reservation

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-06-16

Maja Westling Palmberg (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till
Nämnder och bolag

Taxa för utlämnande av allmän handling

Revideringen träder i kraft 2025-09-01

Dokumenttyp: Taxa	
Dokumentansvarig: Stadsledningskontoret, Demokrati och juridik	Beslutsdatum: 2019-09-30 Rev. 2025-06-16
Beslutad av: Kommunfullmäktige	DNR: KS-2024/00541

Taxa för kopiering av allmänna handlingar i Umeå kommunkoncern

En förvaltning ska ta ut avgift enligt nedanstående taxa för att lämna ut

- kopia eller avskrift av allmän handling
- digital kopia av allmän handling som tillhandhålls elektroniskt eller via digitalt lagringsmedia
- utskrift av upptagning för automatisk databehandling
- kopia av video- eller ljudupptagning eller avskrift av ljudupptagning
- bestyrkta avskrifter eller kopior av handlingar som getts in till myndigheten
- Ifall en begäran enligt artiklarna 15-22 i dataskyddsförordningen, EU 2016/679, är uppenbart ogrundad eller orimlig får avgift enligt nedanstående taxa tas ut av personuppgiftsansvarig.

1. Kopia av allmän handling och utskrift av upptagning för automatisk databehandling. Detta gäller även när en handling skickas med telefax.

Antal sidor	Kronor
1-9	gratis
10	50
11	50 + 2
12	50 + 4
13	50 + 6 o.s.v.

2. Digital kopia av allmän handling som tillhandhålls elektroniskt eller via digitalt lagringsmedia: Samma taxa som ovan angivits gäller. Tillhandahålls kopia via digitalt lagringsmedia tillkommer en avgift för denna.
3. Avskrift av allmän handling eller utskrift av ljudupptagning: 90 kronor per påbörjad fjärdedels arbetstimme.
4. Kopia av videoupptagning: 600 kronor (förvaltningen tillhandahåller digitalt lagringsmedia).

5. Kopia av ljudupptagning 125 kronor per påbörjad fjärdedels arbetstimme (förvaltningen tillhandahåller digitalt lagringsmedia).
6. Bestyrkta avskrifter eller kopior av handlingar som getts in till myndigheten: 90 kronor per påbörjad fjärdedels arbetstimme och 2 kronor för varje framställd kopia, dock lägst 50 kronor.

Utöver de angivna avgifterna tillkommer portoavgift om mottagaren önskar få begärd handling skickad via fysisk post

Om kopior skickas med post ska portoavgift tas ut om försändelsen väger mer än 20 gram och avgift för kopiorna tas ut. Detta gäller även för eventuell postförskottsavgift eller annan särskild kostnad för att med post, bud eller liknande sända den begärda handlingen eller kopian till mottagaren.

Avgifter avseende papperskopior gäller per sida och inte per papper, ett papper med dubbelsidig text räknas alltså som två sidor. Med sida avses en A4-sida. På motsvarande sätt beräknas avgiften för digitala kopior.

Utlämnande av kopior av allmänna handlingar till interna förvaltningar är avgiftsfritt.

Förvaltningen får besluta om undantag från ovanstående taxor om det finns särskilda skäl.